

Stjepan Krasić, OP

LIBER ALMI
STUDII GENERALIS
S. DOMINICI
IADRAE

(1684. – 1790.)

GRAĐA ZA POVIJEST
VISOKOG ŠKOLSTVA U HRVATSKOJ

2. IZDANJE

STJEPAN KRASIĆ, OP

LIBER ALMI STUDII GENERALIS S. DOMINICI IADRAE (1684. – 1790.)
GRAĐA ZA POVIJEST VISOKOG ŠKOLSTVA U HRVATSKOJ

POVJERENSTVO ZA IZDAVAČKU DJELATNOST

Josip Faričić (predsjednik), Valerija Barada, Vera Ćubela Adorić,
Serđo Dokozla, Ivo Fabijanić, Vesna Graovac-Pražić, Vera Graovac Matassi, Katarina Ivon,
Stjepan Jagić, Marija Jakovljević, Srećko Jelušić, Vesna Kalajžić, Mario Katić, Patrick Levačić,
Morana Lukač, Damir Magaš, Dražen Maršić, Marijana Matek Sarić, Zdenka Matek Šmit,
Željka Matulina, Bosiljka Mustać, Jozo Rogošić, Vani Roščić, Sanja Smndlaka Vitas,
Valter Tomas, Pavuša Vežić, Dijana Vican, Nikola Vuletić

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Ante Uglešić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Ljubica Marčetić Marinović

SVEUČILIŠTE U ZADRU
UNIVERSITAS STUDIORUM JADERINA

Stjepan Krasić, op

LIBER ALMI
STUDII GENERALIS
S. DOMINICI
IADRAE

(1684. – 1790.)

GRAĐA ZA POVIJEST
VISOKOG ŠKOLSTVA U HRVATSKOJ

2. IZDANJE

SVEUČILIŠTE U ZADRU
ZADAR, 2012.

IZDAVAČ
Sveučilište u Zadru
www.unizd.hr

ZA IZDAVAČA
Ante Uglešić, rektor

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
Ante Uglešić

LEKTURA
Zlata Derossi

LEKTURA PREDGOVORA 2. IZDANJU
Jadranka Varošanec

PRIJEVOD NA ENGLESKI JEZIK
Maximiljana Barančić

PRIJEVOD NA NJEMAČKI JEZIK
Goran Lovrić

PRIJEVOD NA TALIJANSKI JEZIK
Stjepan Krasić

CIP-Katalogizacija u publikaciji
Znanstvena knjižnica Zadar
UDK 378(497.5)(093)"1684/1790"
KRASIĆ, Stjepan
Liber almi Studii generalis S. Dominici
Iadrae : (1684.-1790.) : građa za povijest
visokog školstva u Hrvatskoj / Stjepan
Krasić ; <prijevod <sažetka> na engleski jezik
Maximiljana Barančić, na njemački Goran
Lovrić, na talijanski Stjepan Krasić>. - 2. izd.
- Zadar : Sveučilište, 2012. - 182 str. : ilustr.
(djelomice u bojama) ; 28 cm
Tekst na hrv., lat. i na tal. jeziku. - Summary ;
Zusammenfassung ; Riassunto
. - Kazala.
ISBN 978-953-331-019-0
140302098

→ PREDGOVOR ←

Pojava visokoga školstva kao najviše znanstvene i obrazovne ustanove u životu svakog naroda označava njegovu kulturnu i znanstvenu zrelost, a samim time i jedan od najvažnijih datuma njegove povijesti.

Srednji je vijek kasnjim naraštajima ostavio u nasljeđe visokoškolsku izobrazbu olicenu u sveučilištu. Ona je bila ne samo neposredna posljedica snažnoga intelektualnog buđenja u Europi koje je počelo u XII. st., nego i jedno od najoriginalnijih, najvećih i najlepših dostignuća srednjega vijeka na intelektualnom području. Njemu, više nego ijednoj drugoj ustanovi, treba zahvaliti da je srednji vijek – po uvjerenju mnogih povjesničara – bio jedno od najinventivnijih razdoblja u povijesti. Da se u ljudskom duhu rodi zamisao o njihovu osnivanju, bila je prijeko potrebna nepokolebljiva vjera u razum i znanje. Ljudski je razum, naime, začetnik znanja, škola je njegovo rasadište, znanost njegov najviši domet.

Visoko se školstvo nipošto nije rodilo slučajno ili iznenada. Ono je nježna biljka za čiji je rast potreban cio mali lanac raznih i složenih znanstvenih, kulturnih, gospodarskih i političkih uvjeta, koje nije lako naći na jednom mjestu i u isto vrijeme, zatim velika želja za znanjem, visokoobrazovano nastavno osoblje, objektivna potreba za višim oblikom znanja, postojanje javne vlasti i njezine volje da ga ustanovi na dobrobit svih građana itd. Visoke su škole imale zadatak ne samo oživiti više znanje i znanost prošlih vremena nego ga i proširiti, prilagoditi novim društvenim prilikama i prenijeti novim naraštajima. To je razlog da su sveučilišta kroz stoljeća bila ognjište kulture i znanosti s kojim se teško može mjeriti bilo koja druga ustanova. Papinski ih dokumenti često uspoređuju s “visokim svjetionicima”, “stabilima koja donose slatke i obilne plodove”, “plodnim njivama na kojima rastu najizvrsniji i najplemenitiji usjevi”, “rijekama koje svojim vodama natapaju neplodne pustinjske krajeve” (neznanja) itd. Stari vijek nije poznavao tako dobro definiranu i organiziranu prosvjetnu ustanovu. Ona je u srednjem vijeku – a i znatno kasnije – zadržala monopol najviše prosvjete, znanosti i, dobrim dijelom, kulturno-znanstvenog stvaralaštva. Sve, ili gotovo sve, što je učinjeno na području filozofije,

teologije, prava, medicine i drugih znanosti, ostavilo nam je u nasljeđe sveučilište kao "plodna majka znanosti" (alma mater scientiarum) i jedan od najljepših i najoriginalnijih plodova europske civilizacije.

Hrvatski su krajevi zbog specifičnih povijesnih okolnosti ostali u određenom zaostatku u odnosu na rana sveučilišna gibanja u Europi. Nedostajalo je pomalo svega, osim stvarnih potreba za visokim školama, osobito u razvijenijim gradskim sredinama uzduž jadranske obale. Nije nimalo slučajno da su prve poznate škole otvorene upravo u dalmatinskim gradovima s najstarijom kulturnom tradicijom, koja nerijetko čak iz antike vuče svoje korijene, i u kojima su više-manje postojali kakvi-takvi uvjeti za njihovo osnivanje, osobito volja gradskih vlasti da na što djelotvorniji način organiziraju složen gradski život u kojemu bi svi slojevi stanovništva mogli naći prostor za sebe. Međutim, te škole nisu bile ni visoke ni dovoljno brojne da bi zadovoljile sve veće potrebe za visokoobrazovanim ljudima u svim segmentima javnog života, niti je postojala odlučna politička volja da se učini dodatni napor u premošćivanju naslijedene zaostalosti u odnosu na napredne zemlje europskog Zapada. Središta političke moći nalazila su se drugdje, najprije u Budimu i Veneciji, a kasnije u Beču, pa čak i Carigradu, odakle se na hrvatske krajeve gledalo kao na periferne i kolonijalne. Od državnih se vlasti, dakle, nije moglo očekivati da ulažu u takvim krajevima koji bi se prije ili kasnije osvijestili i osamostalili, što bi za njih stvorilo više problema nego bi ih osnivanjem visokih škola riješilo. Stoga nikakvo čudo da se ni poticaji za osnivanje visokih škola nisu ni mogli doći iz tih sredina.

Jedno od hrvatskih središta, koje je po svojem geopolitičkom smještaju te političkoj, gospodarskoj, kulturnoj i vjerskoj važnosti u srednjem vijeku bilo gotovo preodređeno da bude kolijevka prve hrvatske visokoškolske ustanove i rasadnik znanja bio je grad Zadar. On je u razvijenom i kasnom srednjem vijeku doživio snažan gospodarski uspon kakav, osim Dubrovnika, nije zabilježio nijedan drugi grad u Dalmaciji. Tom gradu smještenom na sredini istočne jadranske obale prema kojoj gravitira veliko i važno kontinentalno zaleđe, i na mjestu s kojeg se najlakše može nadzirati važan pomorski put od plodne Padske nizine prema Otrantskim vratima i Sredozemnom moru, kao da su geopolitički položaj i sudbina namijenili povijesnu ulogu kulturnog predvodnika na našim prostorima. Međutim, sve to nije bilo dovoljno da u njemu nikne prva visokoškolska ustanova. Visoko školstvo nije nikakva samonikla, nego plemenita biljka koju netko mora zasaditi i njegovati. Taj zadatak pripao je Dominikanskom redu koji je (odgovorno) neznanje proglašio grijehom, postavivši sebi zadatak borbe protiv svih oblika neznanja kao izvora ne samo moralnih nego i društvenih zala. Njegovi su samostani već u XIII. st. postali prava vjerska i kulturna žarišta, a neki su od njih dostigli razinu naglasovitijih europskih sveučilišta. Taj je zadatak, stjecajem sretnih okolnosti, na hrvatskom tlu pripao samostanu sv. Dominika u Zadru.

Istražujući povijest Dominikanskog reda u hrvatskim stranama u jednom rimskom arhivu prije nešto više od dvadeset godina imao sam sreću namjeriti se na gradivo koje je upućivalo na činjenicu da je davne

1396. godine u spomenutom samostanu bilo osnovano generalno učilište što je bio sinonim za ono što mi u novije vrijeme zovemo sveučilištem. Shvaćajući značenje te riječi, u tolikoj sam se mjeri zainteresirao za tu stvar da sam – imajući u vidu onu narodnu mudrost koja kaže da je najbolji način slijediti pčelesko dobro ako se želi doći do meda – prvom prilikom pošao u Zadar i, na svoju veliku sreću, u Državnom arhivu našao mnogo više nego "saće" puno meda: knjigu Liber almi Studii generalis S. Dominici Iadrae olim florentissimae Provinciae Dalmatiae Septem. MDCLXXXIV inceptus. U tom sam trenutku shvatio da je muza Klio prema meni bila vrlo blagonaklona. Rezultate svojih istraživanja objavio sam uodebljoj monografiji Generalno učilište Dominikanskog reda u Zadru ili 'Universitas Jadertina' koju je g. 1996. – u povodu 600. obljetnice njegova ustanovljenja – tiskao ondašnji Filozofski fakultet, danas Sveučilište u Zadru. Tako je napokon izišla na vidjelo jedna važna istina koju je dotle prekrivao veo tajne zakopan u arhivima. "Istina nije ono što sjena skriva, nego ono što svjetlo otkriva" (G. Macchia).

Otkriće postojanja stvarnog sveučilišta na našem području krajem XIV. st. iz temelja je promijenilo dotadašnje spoznaje o početcima visokog školstva u Hrvata pomaknuvši ih s 1669. na 1396. godinu.

Zahvaljujući tom otkriću mogao sam, ne bez zadovoljstva i ponosa, konstatirati da je hrvatski narod osnivanjem svoga prvog sveučilišta – ne prije trista, nego prije šesto godina – istodobno kad i ostali napredni narodi bio dostigao svoju intelektualnu i kulturnu zrelost.

Poznavanje te i druge prošlosti nije samo zadatak profesionalnih povjesničara nego i životna potreba svakoga naobražena čovjeka, ništa manja od potrebe poznavanja sadašnjosti. Ta prošlost živi u nama i dio je nas samih, iako mnogi nisu toga svjesni. "Povijesna kultura ima za svrhu sačuvati živom svijest da ljudsko društvo ima vlastitu prošlost, tj. svoju sadašnjost, samo sebe" (B. Croce). Prošlost, za razliku od budućnosti koju smrtnici nisu u stanju spoznati, ne samo da možemo, nego i moramo poznavati. "Sadašnjost je suhoparna i tmurna, budućnost nitko ne poznaje; sve bogatstvo, sav sjaj, sva milina svijeta je u prošlosti" (A. France, La vie en fleur, III). Poznavanje vlastitih korijena velikodušno obogaćuje sve ljubitelje znanja. Što više pozajmimo tajne prošlih vremena, više ih volimo.

Kulturna povijest svakog naroda, pa tako i hrvatskoga, krije u sebi mnoge tajne bez kojih nije moguće ispravno razumjeti sadašnjost. Tek od vremena do vremena muza Klio nekom smrtniku dopusti da odgrne veo s tih tajna i na njih baci pogled. Tako nastaju otkrića od kojih živi povijesna znanost.

Knjiga Generalnog učilišta odnosi se na svega 123 posljednje godine njegova postojanja i djelovanja. No ona je pravi svojevrsni rudnik svakovrsnih podataka na temelju kojih je moguće rekonstruirati njegov rad i stvoriti vrlo konkretnu sliku jedne prosječne visokoškolske ustanove XVII. stoljeća. Ona mi je bila jedan od glavnih izvora za pisanje navedene monografije, pruživši mi bogate i precizne podatke o ustroju, statutima, nastavnom programu, profesorima, studentima, njihovu podrijetlu,

akademskim promaknućima itd. te naše najstarije visokoškolske ustanove. Poznavajući njezinu vrijednost, možemo samo žaliti za gubitkom prijašnjih sličnih knjiga koje su vjerojatno nepovratno izgubljene u političkim i društvenim previranjima krajem XVII. i početkom XVIII. st.

Pisanje jedne knjige na neki način sliči gradnji jedne velike građevine za koju je potrebno mnogo raznovrsnoga građevinskog materijala. Bez obzira na njezinu veličinu, nikad nije moguće upotrijebiti sav materijal. Tako nije bilo moguće iskoristiti sav sadržaj knjige Generalnog učilišta, koji se iz jednog ili drugog razloga nije uklapao u zamišljeni okvir. Ona, osim toga, može poslužiti kao predmet daljnega podrobnijeg proučavanja koje može dovesti do novih spoznaja. No, i bez obzira na to, ona svojim dragocjenim sadržajem zaslžuje da se u cijelosti objavi kao najstarija sačuvana građa za povijest visokog školstva u Hrvatskoj.

Izdanje knjige Generalnog učilišta poglavito je namijenjeno povjesnim i kulturnim istraživačima kojima se stavlja na raspolaganje za daljnje proučavanje i korištenje. No ona može korisno poslužiti svima koji žele nešto korisno naučiti iz jedne tako bogate riznice povijesnih podataka. Svako znanje, osobito kulturno, intelektualno obogaćuje i duhovno oplemenjuje.

Ovo izdanje donosi tekst knjige generalnog učilišta kao prilog poznavanju povijesti visokog školstva u Hrvatskoj. Međutim, za razumijevanje prilično složene problematike vezane za visoko školstvo potrebno je imati na umu mnoge spoznaje vezane za nju. U tu svrhu knjiga je podijelja na dva dijela. I. dio sadrži uvodnu raspravu o visokom školstvu koja je podijeljena na četiri poglavlja: I. "Studium generale" u školskom sustavu srednjega vijeka; II. Narav generalnih učilišta Dominikanskog reda; III. Ustroj generalnih učilišta Dominikanskog reda i IV. Generalno učilište Dominikanskog reda u Zadru. U II. dijelu donesen je, poglavljje po poglavljje, izvorni tekst knjige Generalnog učilišta.

Zahvaljujem Sveučilištu u Zadru, najmlađoj hrvatskoj visokoškolskoj ustanovi, na spremnosti da tiskanjem ovog najstarijeg gradiva o prošlosti visokog školstva u Hrvatskoj ne samo otrgne zaboravu nego i da ga sačuva za budućnost.

S. K.

↔ PREDGOVOR 2. IZDANJU ↔

Ne događa se odveć često na našim prostorima da neka stručna knjiga doživi više od jednoga izdanja. Razloga za to, u svakom slučaju, ima mnogo i nije na nama da ovdje pobliže ulazimo u tu problematiku. Zato svako novo izdanje jedne znanstvene knjige, osobito u kriznom vremenu kakvo je naše, predstavlja svojevrstan događaj vrijedan pažnje i ugodno saznanje da uloženi trud i sredstva u prvo izdanje nisu bili uzaludni. Taj je podatak osobito važan jer se radi o jedinstvenoj knjizi na našim prostorima. Naime sve do pojave velike monografije Generalno učilište dominikanskog reda ili 'Universitas Jadertina' 1396. – 1807. uopće se nije znalo da je na hrvatskom tlu još u srednjem vijeku postojalo sveučilište sa svim pravima i povlasticama koje je djelovalo više od četiri stoljeća, što je iznenadilo ne samo prosječno obrazovane ljude nego i profesionalne povjesničare. Reakcije su na to važno otkriće bile dvojake: oduševljenje šire javnosti s jedne i gotovo grobna šutnja povijesne struke s druge strane. Domaća stručna javnost ostala je zatećena otkrićem tako krupne činjenice o kojoj nije ni slutila, pa je njezina reakcija na tu inače vrlo dokumentiranu knjigu bila vrlo suzdržana, da ne kažem sumnjičava. Indikativna je u tom pogledu činjenica da sve do danas o toj važnoj knjizi nije izašla nijedna ozbiljnija recenzija. Jedni se ne usuđuju osporiti više nego očitu činjenicu, drugi se ne osjećaju kompetentnima bilo što reći o području kojim se nikada nisu pobliže bavili, treći nisu spremni priznati da je jedna tako važna prosvjetna ustanova mogla postojati tako dugo, a da to oni nisu znali. Šutnja je bila njihov odgovor. Da tako stoje stvari dovoljno je podsjetiti na činjenicu da su četiri inače ugledna akademika imali u rukama rukopis u kojemu se nalaze svi važni podaci o tom sveučilištu. Iako na njegovim koricama velikim slovima stoji naslov Liber Almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae olim florentissimae Provinciae Dalmatiae Sept. MDCLXXXIV, a u njemu se na više mjesta govori o sveučilišnim statutima, profesorima i studentima iz raznih zemalja, promaknuću profesora, dodjeli najviših akademskih naslova i dr., oni uopće nisu znali što sve to znači pa su ga u Zadarskom zborniku iz 1964.

proglašili nekom "gimnazijom" ne preciziravši njezinu narav. No da se i radilo o nekoj dotad nepoznatoj gimnaziji, začuđuje kako ni ta važna školska ustanova iz XVII. st. u njihovim očima nije zavrijedila nikakvu pažnju. Ne treba se čuditi što mnogim manje obrazovanim ljudima ni danas ti pojmovi nisu poznati. Činjenica je da se u Hrvatskoj nitko nije pobliže bavio poviješću srednjovjekovnoga visokog školstva, pa čak ni oni kojima je to uža profesija.

U inozemstvu, srećom, stvari stoje drukčije. Postojanje generalnog učilišta u Zadru kao prvoga hrvatskog sveučilišta nitko ne dovodi u pitanje nego ga prihvaća kao povjesnu činjenicu koja već ulazi u stručnu literaturu. Objavljivanje jedne ovakve zbirke dokumenata, barem iz navedenih razloga, uopće se ne bi nametalo. To u Hrvatskoj, nažalost, još nije učinjeno.

Sve su to razlozi koji su govorili u prilog činjenici da je potrebno u cijelosti objaviti to naše najstarije visokoškolsko gradivo kako bi se u nedovoljno upućenih raspršile i najmanje sumnje u narav generalnog učilišta koje je više od četiristo godina uspješno djelovalo odolijevajući svim povjesnim nepogodama.

Ovo izdanje istovjetno je prvom izdanju s tom razlikom da su u njemu ispravljene neke manje tiskarske pogreške koje nerijetko prate izdanja pripremljena uz pomoć osjetljive računalne tehnike.

U Dubrovniku 5. lipnja 2012.

S. K.

→ I. ←

DIO

↔ I ↔
POGLAVLJE

"*Studium generale*" u školskom sustavu
srednjeg vijeka

↔ I.I Srednji vijek je suprotno prilično uvriježenom drugačijem uvjerenju bio ne samo dugo vremensko razdoblje koje je trajalo gotovo tisuću godina povezujući antikni svijet s renesansom, nego i vrijeme snažnog vrenja i racionalizma u gotovo modernom smislu riječi. On nam je ostavio u naslijeđe mnoge kulturne, znanstvene i društvene ustanove bez kojih bi bio nezamisliv moderan život. Dovoljno se prisjetiti ustavne države, parlamenta, uloge prava u društvenom životu, važnosti koja se počela pridavati znanju i znanosti u odnosu na nasljedni društveni stalež, borbe protiv naslijeđenog neznanja i praznovjerja, racionalnog, a ponekad i racionalističkog pristupa stvarnosti.¹ Tada se, naime, europski duh

¹ J. C. HOLT, *Rights and liberties in Magna Carta*: "Album Helen M. Cam", I, Louvain, 1960, str. 57-69; isti, *Magna Carta and medieval government*, London – Ronceverte, 1985, str. 203-215; B. Wilkinson, *Studies in the constitutional history of the thirteenth and fourteenth centuries*, Manchester, 1952, str. 180-195; G. L. HARRIS, *The formation of Parliament, 1272-1377*, Manchester, 1981, str. 32-35; M. CARAVALE, *Ordinamenti giuridici nell'Europa medievale*, Bologna, il Mulino, 1994, str. 395-416. Léo Moulin, jedan od danas najuglednijih medjavalista piše "Srednji vijek je na određen način karakterističan po pravom racionalističkom zanosu. [...] Prosvjetiteljstvo XVI. i XVII. st. je tvrdo vjerovalo u vještice. Newton je pisao raspravu o demonologiji. Srednjovjekovni su teolozi smatrali da se radi o praznovjerju, tipičnom za neuki puk. Papa Aleksandar III. (1159. – 1181.) piše da on ne sluša isprazne maštarije (*somnia vana*) astrologa (*La vie des étudiants au Moyen Âge*, Paris, Éditions Albin Michel S. A., 1991, str. 11-12).

Pariz, katedrala Notre Dame,
Srednjovjekovni studenti slušaju
predavanje (visoki reljef)

² Malo je poznato da su poznati supružnici Eloisa (1101.-1164.) i "prvak dijalektike" Petar Abelard (1079. – 1142.) imali sina kojemu su dali ime Astrolab, koje bi i danas mnogima zvučilo odveć moderno (usp. J. LE GOFF, *Les intellectuels au moyen âge*, Paris, Éditions du Seuil, 1957, str. 45-51; B. STOCK, *Listening for the Text on the Uses of the Past*, Baltimore – London, 1990, str. 159-171; S. G. NICHOLS, *The New Medievalism: Tradition and Discontinuity in Medieval Culture: "The New Medievalism"*, Baltimore – London, 1991, str. 126).

³ Usp. E. GRANT, *The Foundations of Modern Science in the Middle Ages: their religious, institutional, and intellectual contexts*, Cambridge, University Press, 1996; J. LE GOFF, *Il Medioevo. Alle origini dell'identità europea*, Bari, Editori Laterza, 1999, str. 59-83; isti, *Les intellectuels au moyen âge*, str. 151-153; O. C. FRUGONI, *Medioevo dal naso. Occhiali, bottoni e altre invenzioni medievali*, Bari, Laterza, 2001.

⁴ H. RASHDALL, *The Universities of Europe in the Middle Ages*, Vol. I, A New Edition edited by F. M. Powicke and A. B. Emden. Oxford, University Press, 1951, Oxford, University Press, 1951, str. 1-2; M.-D. CHENU, *Introduction l'étude de saint Thomas d'Aquin*, Montréal – Paris, Institut d'Études Médiévales, 1984, str. 17.

⁵ "Le Moyen âge a engendré l'université; mais l'université a largement contribué faire du moyen âge ce qu'il a été, c'est-à-dire, une des périodes les plus éclatantes de l'Histoire" (L. MOULIN, n. dj., str. 286).

⁶ N. dj., str. 911. U buli, kojom je g. 1388. ustanovio sveučilište u Kölnu, papa Urban VI. naveo je da je prvotni zadatak nove ustanove širenje znanosti kako bi se raspršili oblici neznaja, razumjela istinu o stvarnosti i ono što se može smatrati društvenom ulogom sveučilišta: da bude korisno kako društvenoj zajednici tako i pojedincima te pridonosi dobrobiti ljudi (n. dj., str. 10).

⁷ L. MOULIN, n. dj., str. 34, 97.

prvi put u svojoj povijesti počeo oslobađati naslijedenog dogmatizma i upustio u razmišljanje na nov, racionalan i "moderan" način.² Tim novim pristupom bile su obuhvaćene praktično sve u to vrijeme poznate znanstvene discipline, pa čak i tehnika čime su udareni temelji buduće preobrazbe cjelokupnog društva,³ što obara dobro poznati stereotip o srednjem vijeku kao "mračnom" razdoblju u odnosu na renesansu kao razdoblje "svjetla" i vladavinu razuma. U svakom slučaju, bez kulturnoznanstvenog doprinosa srednjega vijeka teško bi se mogla zamisliti ne samo renesansa XV. i XVI. st. nego i sve ono što je Europa kasnije ostvarila. Srednji vijek nam je – što nas ovdje posebno zanima – također ostavio u naslijede visokoškolsku ustanovu olicenu u sveučilištu.

Osnivanje sveučilišta bila je ne samo neposredna posljedica snažnog intelektualnog buđenja koje je počelo u XII. st. nego i jedno od najoriginalnijih, najvećih i najljepših dostignuća srednjega vijeka na intelektualnom području.⁴ Sveučilišta su možda najviše pridonjela da srednji vijek – po sudu mnogih medijevalista – bude jedno od najinventivnijih ili – kako neki smatraju – "najsvjetlijih razdoblja u povijesti".⁵ No da se u ljudskom duhu rodi zamisao o njihovu osnivanju, bila je prijeko potrebna nepokolebljiva vjera u razum i znanje⁶. Taj snažni preobražaj počeo je svojevrsnom "školskom revolucijom" koja je imala vrlo važne posljedice za sveopći razvitak kulture i znanosti. Tada se naime prvi put u povijesti javio lik intelektualca kao profesionalnog nositelja znanja posredstvom školskog programa i predavanja, koji je doživio svoju punu afirmaciju upravo na sveučilištu. Tako je mišljenje kao istraživački rad postalo zanimanje čiji su zakoni bili potanko propisani.⁷

Sveučilišta se, dakle, kao najviše obrazovne ustanove nisu rodila ni slučajno ni iznenada. Brojni su čimbenici uvjetovali njihov nastanak: velika želja za znanjem, nastojanje da se što prije nadoknadi zastoj prouzrokovani velikom seobom naroda, poboljšani životni uvjeti, sve snažnije privredne i kulturno-znanstvene veze s razvijenijim grčkim i muslimanskim svijetom, sve češća i duža putovanja, potreba državnih i crkvenih vlasti za školovanim činovnicima, upraviteljima, pastirima, duhovnim vođama, vjeroučiteljima itd. Škole su imale zadatak oživiti znanje i znanost prošlih vremena, usvojiti ih, proširiti i prenijeti novim naraštajima. Ljudski je razum, naime, začetnik znanja, škola je njegovo rasadište, znanost njegov najviši domet. To je razlog da su sveučilišta kroz stoljeća bila ognjište kulture i znanosti s kojim se teško može mjeriti bilo koja druga ustanova. Papinski ih dokumenti često uspoređuju s "visokim svjetionicima", "stablima koja donose slatke i obilne plodove", "plodnim njivama na kojima rastu najizvrsniji i najplemenitiji usjevi", "rijekama koje svojim vodama natapaju neplodne pustinjske krajeve" (neznanja) itd. Stari vijek nije poznavao tako dobro definiranu i organiziranu ustanovu. Ona je u srednjem vijeku – a i znatno kasnije – zadržala monopol najviše prosvjete, znanosti i, dobrim dijelom, kulturnog stvaralaštva. Sve, ili gotovo sve, što je učinjeno na području filozofije, teologije, prava,

medicine i drugih znanosti, ostavilo nam je u naslijeđe sveučilište kao "plodna majka znanosti" (*alma mater scientiarum*) i jedan od najljepših i najoriginalnijih plodova europske civilizacije⁸.

→ I.2 Pojavu sveučilišta, dakle, treba promatrati u svjetlu općih političkih, vjerskih, kulturnih, gospodarskih i drugih prilika i integracijskih procesa koji su u Zapadnoj Europi bili na djelu još od VIII. st. Ti su procesi išli prema političkoj, duhovnoj i intelektualnoj sintezi svjetovne i crkvene kulture oličene u raznim udruženjima, osobito u dvjema stvarno ili potencijalno univerzalnim ustanovama: Carstvu (*Imperium* ili *Regnum*) i Papinstvu, odnosno Katoličkoj crkvi (*Sacerdotium*). Te dvije temeljne društvene snage srednjega vijeka izgradile su jedinstvenu političko-vjersku građevinu i dale joj potrebnu kohezijsku snagu da – unatoč svim razlikama i povremenim sukobima – održe na okupu sile i ustanove koje su po svojoj naravi ili inerciji zbivanja težile k zasebnosti. Upravo Crkvi i državi treba zahvaliti da je očuvano bitno jedinstvo zapadnoeuropskog društva kao plod latinsko-germanske političke, društvene i vjerske sinteze, što je omogućilo kasniji razvoj, bogat zanosnim pobjedama ljudskoga duha na gotovo svim područjima života, pa tako i na polju školstva.

→ I.3 Jedinstvo o kojemu je riječ temeljilo se na unitarnim i univerzalnim načelima. Tomu su osobito pogodovala dva čimbenika: kult nekadašnjega Rimskog Carstva kao eminentno univerzalne tvorevine koja je doživjela svoj preporod pod Karлом Velikim (742. – 814.) i Katolička crkva, koja je po svojoj naravi ne samo virtualno nego i stvarno univerzalna. Te su dvije ustanove davale osnovno obilježje srednjovjekovnom društvu koje se zvalo *Respublica christiana* ili *Ecclesia universalis*, i svemu značajnijemu što se u njemu događalo na političkom, vjerskom, kulturnom i uopće društvenom području⁹. Dinamika njihovih odnosa kretala se od tijesne suradnje i gotovo posvemašnjeg izjednačivanja do povremenih oštih sukoba za prevlast. Društveno se uređenje temeljilo na "političkom augustinizmu" ili političko-vjerskoj doktrini koja se nadahnjivala na idejama "Božjega grada na zemlji" (*De civitate Dei*) sv. Augustina. U tom sklopu Carstvo i Crkva bili su shvaćeni kao sastavni dijelovi jedinstvenoga "Kristova kraljevstva na zemlji" (*Civitas Dei in terra*) čiji je prvi poglavatar Krist, a car i papa njegovi predstavnici na zemlji.

To unitarno poimanje društva stavljalo je svoj vremeniti ili neposredni cilj (*finis temporalis*) u službu posljednjega ili konačnoga cilja (*finis ultimus*), ali je isto tako vodilo njihovo odveć tijesnoj povezanosti koja je nerijetko graničila s brkanjem vremenitoga i duhovnoga. Kolikom je sakralnošću bila obavijena carska, odnosno državna vlast, možda se najbolje vidi iz činjenice da se srednjovjekovno zapadno Rimsko carstvo počelo zвати Svetim Rimskim Carstvom, zadržavši to ime sve dok – poradi

⁸ Usp. J. HUIZINGA, *Vier Kapitel über die Entwicklung der Geschichte zur modernen Wissenschaft*: "Im Bann der Geschichte an mittelalterlichen Universitäten", Konstanz, 1969; J. VERGER, *Le université nel medioevo*, Bologna, il Mulino, 1982, str. 31.

⁹ Usp. Y. CONGAR, "Status Ecclesiae". "Essay in Medieval Law in honor of Gaines Post", ed. J. R. Strayer E. Queller, *Studia Gratiana*, 15 (1972); W. MAGER, *Res publica chez les juristes, théologiens et philosophes à la fin du Moyen Âge: sur l'élaboration d'une notion de la théorie politique moderne*, "Théologie et Droit dans la science politique de l'État moderne", Rome, 1991, str. 229-239.

Sv. Albert Veliki

¹⁰ O odnosima Crkve i države u srednjem vijeku, osobito o borbi za investituru, u srednjem vijeku, usp. J. RIVIERE, *Le problème de l'Église et de l'État au temps de Philippe le Bel*, Louvaine – Paris, 1926; M. MACCARRONE, *Chiesa e Stato nella dottrina di Papa Innocenzo III*, Roma, 1940; P. BREZZI, *Roma e l'impero medievale*, Bologna 1948; A. STICKLER, *Concerning the political theories of the medieval canonists: "Traditio"* VII (1949-1951), 450-463; F. KEMPF, *Papstum und Keisertum bei Innocenz III. Die geistigen und rechtlichen Grundlagen seiner Thronstreitpolitik*; "Miscellanea Historiae Pontificiae" XIX, Roma, 1954, str. 194-252; G. DE LAGARDE, *La naissance de l'esprit laïque au déclin du moyen âge*, Lauvain 1956; P. ZERBI, *Papato e Impero e "Respublica christiana"*, Milano, 1980, str. 170-173.

¹¹ H. DENIFLE, n. dj., str. 29-32, 640; G. POST, *Parisian Masters as a Corporation 1200-1246: "Speculum"* 9 (1934), 423-426; P. MICHAUD-QUANTIN, *Universitas – Expressions du mouvement communautaire dans le moyen âge latin. L'Église et l'Etat au Moyen Âge*, Paris, Vrin, 1970, str. 55-68; H. RASHDALL, n. dj., str. 1819; A. SORBELLI, *Storia dell'Università di Bologna*, I, Bologna, 1940, str. 64-83; J. VERGER, *Istituzioni e sapere nel XIII secolo*, Milano, Jaca Book, 1991, str. 57-58; L. MOULIN, n. dj., str. 226-238; D. GIRGGENSOHN, *Gli statuti medievali delle Università di giurisprudenza italiane: conservazione, materie regolate, indipendenze: "Università in Europa. Le istituzioni universitarie dal Medio Evo ai nostri giorni. Strutture, organizzazioni, funzionamento"* (Atti del Convegno Internazionale di Studi, Milazzo 28 Settembre - 2 Ottobre 1993), Messina, Rubettino Editore, 1995, [= Università in Europa], str. 159-160.

¹² "L'Université de Paris est le centre de la vie intellectuelle du moyen âge, et la faculté des arts et celle de théologie sont les deux grands organes de cette vaste agglomération scolaire. C'est pourquoi la philosophie et la théologie absorbent le principal de l'activité du monde scolaire parisien" [P. MANDONET, *Siger de Brabant et l'avverroïsme latin au XIIIe siècle. Étude critique* (Les philosophes belges, VI), Louvain, 1911, str. 28]; usp. H. DENIFLE, n. dj., str. 685; H. RASHDALL, n. dj., str. 271-298; M. GRABMANN, *Storia del metodo scolastico*, II, Firenze, La Nuova Italia Editrice, 1980, str. 19.

¹³ Usp. A. B. COBBAN, *The Medieval English Universities*, Berkley – Los Angeles, 1998, str. 118.

oštih sukoba s reformiranim papinstvom u XI. i XII. st. – nije izgubilo svoju "sakralnost" i univerzalnost te se pretvorilo u carstvo njemačkog naroda. Slično se dogodilo i s poimanjem vrhovne crkvene vlasti nakon reforme u XI. st.¹⁰

→ I.4 Neposredni protagonisti te preobrazbe bili su intelektualci koji su tijekom vremena postali profesionalci znanja. Oni su se – radi zaštite svojih usluga i interesa, po ugledu na gradski sustav profesionalnih udruga u Bologni i Parizu – počeli udruživati u posebne udruge (lat. *universitates*). Ta dva grada dijele slavu sjedišta prvih takvih udruga. Sve je – kako se čini – počelo u Bologni gdje su se krajem XII. st. školarci (*scholares* ili *studentes*) počeli udruživati u svojevrsne regionalne klubove zvane "narodnosti" (lat. *nationes*) u kojima su se mogli lakše oduprijeti pokušajima gradskih vlasti da im nameću razne poreze, i lakše sklapati ugovore s profesorima (*magistri*) o tomu da će im biti zajamčena nastava civilnoga i crkvenog prava. Dva takva zavičajna kluba ("nationes"), "citramontanaca" (Talijana) i "ultramontanaca" (stranaca), osnovala su svoje školarske udruge (*universitas scholarium*), što je oko g. 1215. potaknulo profesore teologije i slobodnih umijeća (artes liberales) u Parizu da se i oni, skupa sa školarcima, po istim načelima, počnu udruživati u slične zajednice (*universitas magistrorum et scholarium*) u namjeri da zaštite svoje staleške interese u "prodaji" znanja kao najdragocjenije "robe" koja se mogla ponuditi na intelektualnom tržištu.¹¹ Tu se – za razliku od Bologne – na poseban način njegovala dijalektička i teološka spekulacija kao plod čudesnog širenja i produbljivanja humanističke kulture koja je rezultirala osnivanjem najstarijih fakulteta filozofije i teologije kao dvije "najintelektualnije" znanosti¹². Tako su se rodila sveučilišta kao udruge profesora i školaraca (*universitas magistrorum et scholarium*) ili odgovarajuća udruga školaraca i profesora (*universitas scholarium et magistrorum*). Neposredno nakon toga dotad neviđenom brzinom počele su se reorganizirati postojeće i otvarati nove škole koje su odigrale presudnu ulogu u oblikovanju duhovne i intelektualne fisionomije europskog kontinenta i bile pioniri njegova kulturnog i znanstvenog jedinstva.

Razgranatost visokih škola na europskom kontinentu sličila je gustoj mreži kapilara na ljudskom tijelu kojom su iz jedne zemlje u drugu tekle prave rijeke ljudi i znanja povezujući ih u jedinstven intelektualni i kulturni organizam. Profesori i studenti prenosili su iz jedne zemlje u drugu ne samo svoje nošnje i običaje nego također znanje, knjige, nazore i ideale svih vrsta. Zbog toga je danas nemoguće govoriti o kulturnoj i znanstvenoj povijesti jednog naroda bez poznavanja njegovih visokih škola i učilišta. Njihovo proučavanje na najneposredniji način uključuje u sebi povijest srednjovjekovne misli kao takve, osobito pisane kulture, filozofije i skolastičke teologije, medicine, kanonskog i građanskog prava i svih drugih disciplina koje su neotuđiv dio njegove duhovne svijesti i kulturne baštine. Bez skladnog djelovanja svih tih čimbenika jedva bi bilo moguće zamisliti postojanje i napredak europskog kontinenta¹³.

Rim, S. Maria super Minervam,
kapela obitelji Carafa ili
sv. Tome Akvinskoga
(Filippino Lippi,
ulomak freske, XV. st.)

→ 1.5 Visoke škole u Europi postupno su se razvijale i oblikovale, kako s obzirom na svoje ime, tako i na samu narav. Za sve vrste škola, bez obzira na njihovu narav ili stupanj, od kraja XII. st. ponajčešće se upotrebljavala klasična imenica u množini *scholae* kao njihova generička oznaka, ali se uz nju također javljaju izrazi *gignas*, *pugna*, *luctus*, od čega *ginasium* i *gymnasium*, u smislu intelektualnog vježbališta, borilišta ili natjecališta. Poznati talijanski dekretalist i leksikograf Ugccione iz Pise (oko 1130. – 1210.) u svezi s tim piše: "Učenje studenata i magistara naziva se borba, a učilište borilište; katkad se tako zove samo učilište. Kao što se, naime, tijelo uvježbava na vježbalištu, tako se duh uvježbava na učilištu."¹⁴ U to su se vrijeme visoke škole, po uzoru na komunalni sustav u kojemu su prednjačili zanatlije i obrtnici, počele organizirati kao profesionalne udruge ili korporacije profesora i studenata koje su okupljale i povezivale zajednički interesi. One su se – ovisno o mjestu i vremenu – različito nazivale: *gilde*, *societas*, *univeritas* itd. U Parizu se ta udruga nazivala *universitas magistrorum et scolarium* ili *universitas studii*¹⁵. Te su udruge u zaštiti i obrani svojih prava najprije od lokalnih, a onda i najviših državnih i crkvenih vlasti tražile priznanje vlastitoga specifičnog djelovanja. U pružanju te potpore udrugama i njihovu zakonskom priznanju prednjačila je Crkva u odnosu na državne vlasti koje iz jednog ili drugog razloga nisu uvijek imale dovoljno sluha za promicanje školstva¹⁶. Budući da se već u to vrijeme školska nastava sve više počela specijalizirati, magistri su na poseban način tražili za sebe isključivo pravo izdavanja dopuštenja za predavanje u školama bez miješanja sa strane (*licentia docendi*) kao prijeko potreban uvjet za otvaranje škola i predavanje u njima¹⁷. Ondašnji je intelektualac, naime, smatran jednom vrstom intelektualnog zanatlije ili radnika koji proizvodi i drugima nudi znanje kao vlastit specifičan "proizvod" i koji kao takav mora biti zaštićen. U Parizu su tu udrugu sačinjavali profesori i studenti, s time da su prvi bili začetnici njezina ustanovljenja¹⁸, a u

¹⁴ "Studium scolarium et magistrorum dicitur gignas et locus studii dicitur gignasium et quandoque ipsum studium, quia sicut in palestra corpus, ita in studio exercetur animus" (H. DENIFLE, *Die Entstehung der Universitäten des Mittelalters bis 1400*, Berlin, 1885, str. 8-9; F. K. von SAVIGNY, *Geschichte des Römischen Rechts im Mittelalter*, Band III, Heidelberg, 1834, str. 413).

¹⁵ Usp. H. DENIFLE – AE. CHATELAIN, *Chartularium Universitatis Parisiensis*, tomus II, Parisiis, 1891, col. 471; P. MICHAUDQUANTIN, *Universitas Expressions du mouvement communautaire dans le Moyen Âge latin*, Paris 1970; G. POST, *Studies in Medieval Legal Thought*, Princeton, 1946, str. 27-60.

¹⁶ Usp. H. DENIFLE – AE. CHATELAIN, n. dj., I, Paris, 1889, str. 82-83 n. 24; P. CLASSEN, *La Curia Romana e le scuole di Francia nel secolo XII*: "Le istituzioni ecclesiastiche della 'Societas christiana' dei secoli XI-XII", Milano 1974, str. 432-436; ID., *Rom und Paris: Kirche und Universität im 12. und 13. Jahrhundert*: "Studium und Gesellschaft im Mittelalter", Stuttgart, 1983, str. 127-169.

¹⁷ G. POST, *Alexandre III the "licentia docendi" and the Rise of Universities: "Anniversary Essays in Medieval History by Students of C. H. Haskins"*, Boston – New York, 1929, str. 255-278.

¹⁸ Povelja kojom je g. 1221. pariško sveučilište priznalo sveučilišna prava studentima dominikanskog samostana Sv. Jakova počinje riječima: "Nos universitas magistrorum et scolarium parisiensium..." (H. DENIFLE – AE. CHATELAIN, n. dj., tomus I, Parisiis, 1889, col. 99. Usp. također col 37, 41, 44, 47, 62, 68, 90, 94, 111, 120, 598-599 itd.).

POGLAVLJE I

¹⁹ Latinska imenica *studium* ima više značenja: *težnja, živa želja za nečim, revno nastojanje oko nečega, revnost, žudnja, požuda, strast*. Izvedena je od glagola *studere*, što u prijevodu znači *truditi se, nastojati oko čega, raditi o čemu, težiti za čim, pomnivo se baviti čim, dati se na što*. (usp. M. DIVKOVIC, *Latinsko-hrvatski rječnik za škole*, 7. izdanje, Zagreb, 1991, str. 1012-1013; o njezinoj upotrebi u klasičnoj starini v. Paulys *Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft*, zweite Reihe, 7. Halbband, Stuttgart 1931, coll. 397-398). Ta je klasična imenica u srednjem vijeku dobila novo značenje: *stabilno poučavanje, mjesto ili škola u kojoj se podučavalo ili obavljala nastava*. Za školsko predavanje upotrebljavao se izraz *studium tenere* ("držati školu"), a obavljati nastavnici ili profesorsku službu: *regere studium* ("upravljati školom"), jednako kao što se učitelj u najširem smislu riječi zvao "ravnatelj" (*regens*) kako bi ga se razlikovalo od nekog nastavnika ili predavača koji nije obavljao aktivnu službu (*nonregens*). (Usp. DU CANE, *Glossarium mediae et infimae latinitatis*, VI. Band., Graz – Austria, Akademische Druck u. Verlagsanstalt, 1954, str. 619).

²⁰ J. VERGER, *Le Université del medioevo*, Bologna, il Mulino, 1982, str. 84. Za ilustraciju dajemo navode iz službenih dokumenata papinske kancelarije koja je u toj stvari bila osobito precizna i skrupulozna. Tako se papa Honorije III. pismom od 21. veljače 1220. obraća profesorima i studentima mladoga pariškog sveučilišta riječima: "universis magistris et scolaribus Parisiis commorantibus" (H. DENIFLE – AE. CHATELAIN, n. dj., col. 97, n. 102). Papa Grgur IX. u pismu od 10. lipnja 1230. piše "magistris et scolaribus Parisiis et Andegavis commorantibus" (n. dj., str. 133). Isti papa 27. travnja 1253. piše "universitati magistrorum et scolarium universis Parisiis commorantibus" (n. dj., str. 154, 162-163, 252). Dana 27. travnja 1233. piše "universitati magistrorum et scolarium Tolosan. (n. dj., str. 151-152), a 15. rujna 1234. piše "dilectis filiis doctoribus et scolaribus universis Parisiis commorantibus" (n. dj., str. 154; usp. str. 162-163, 252 itd.).

²¹ E. WINKELMANN, *Urkunden und Briefe zur Geschichte des Kaiserreichs und Königreichs Sizilien in den Jahren 1198 bis 1273* ("Acta imperii inedita saeculi XIII"), Band I, Innsbruck, 1990, str. 263; H. DENIFLE, n. dj., str. 5.

²² E. WINKELMANN, n. dj., str. 649-650.

²³ H. DENIFLE – AE. CHATELAIN, n. dj., I, col. 128.

*Sv. Dominik kao pisar,
Nacionalna knjižnica
u Madridu*

Bologni su vodeću ulogu imali studenti, pa se ona zvala "udruga studenata i profesora" (*universitas studentium et magistrorum*). U toj sintagmi izraz *studium*, uzet iz klasične starine, izvorno nije označavao školu kao obrazovnu ustanovu¹⁹. Srednji vijek mu je dao značenje udruge školaraca, učenika i učitelja (*universitas scholarium* ili *universitas magistrorum et scholarium*). Tijekom vremena, vjerojatno od druge polovine XIV. st., taj se izraz počeo upotrebljavati isključivo za visokoškolske ustanove, dok je izraz *universitas* prvotno označivao udrugu kao profesionalnu ustanovu o kojoj je ovisilo učilište jamčеći mu autonomiju. Takve udruge nisu u sebi nužno uključivale sve djelatnosti povezane s učilištima, ali su ih zato nadzirale²⁰. Njihovo je značenje s vremenom toliko poraslo da je najprije u svakodnevnoj, a kasnije i službenoj upotrebi njihovo ime prevladalo nad izrazom *studium*. Ne ulazeći odveć u pojedinosti ove problematike, ovdje navodimo samo nekoliko karakterističnih primjera upotrebe imenice *studium* u službenim carskim, kraljevskim i papinskim poveljama.

Među prvima koji su upotrijebili izraz *studium* u smislu visokoškolske ustanove, bio je car Fridrik II. Hohenstaufovac (1220. – 1250.). U svom pismu papi Honoriju III. od 5. siječnja 1227. on (sve)učilište u Bologni zove "učilištem" (*studium Bononiae*)²¹. Isti izraz upotrijebio je u svojoj povelji od 14. studenoga 1239. za napuljsko (sve)učilište (*Neapolitanum studium*)²². Poslije toga isti je izraz, uz neke druge sinonime, ponajčešće upotrebljavan za pariško sveučilište. Upotrebljavali su ga pape, francuski kraljevi i sam grad Pariz. Papa Grgur IX. upotrijebio ga je u svom pismu francuskom kralju Louisu IX. (1226. – 1270.)²³, zatim u svojoj glasovitoj Buli *Parens scientiarum* od 13. travnja 1231. kojom je potvrdio statute i

Predavanje prema srednjovjekovnim metodama (iz medicine);
ksilografija naslovne stranice djela "Speculum medicinae", Leipzig 1495.

odobrio djelovanje pariškog sveučilišta²⁴. U tomu su ga slijedili ne samo mnogi drugi pape osobito u XIII. i XV. st.²⁵, nego također francuski kraljevi, predstavnici vlasti grada Pariza itd.²⁶ I samo se sveučilište služilo tim izrazom u svojim službenim spisima²⁷. Tako je bilo i u slučaju drugih europskih sveučilišta. Pape su ga gotovo redovito upotrebljavali za sveučilišta u Oxfordu²⁸, Vercelliju, Padovi²⁹, Valenciji³⁰, Toulouseu³¹,

²⁴ Ta se bula općenito smatra kao "magna charta Universitatis". Usp. H. DENIFLE, *Die Universitäten des Mittelalters bis 1400*, str. 72; H. DENIFLE – AE. CHATELAIN, n. dj., coll. 136-139; C. DU BOULAY, *Historia Universitatis Parisiensis*, III, Paris, 1666, str. 141; H. RASHDALL, *The Universities of Europe in the Middle Ages*, Vol. I, Oxford, University Press, 1951, str. 338-339.

²⁵ Npr. papa Aleksandar IV. u pismu od 14. srpnja 1257. (H. DENIFLE – AE. CHATELAIN, n. dj., I, col. 359); papa Honorije IV. u pismu od 1. lipnja 1285. (n. dj., str. 633); Benedikt XII. u pismu od 1. srpnja 1339. (n. dj., tomus II, str. 482); Klement VI. u pismu od 13. siječnja 1344. (n. dj., str. 544); Klement VII. u pismu od 9. studenoga 1389. (n. dj., str. 485); Benedikt XIII. u pismu od 18. ožujka 1397. (n. dj., tomus III, col. 25); (anti)papa Ivan XXIII. u pismu od 1. siječnja 1412. (n. dj., tomus III, str. 224), pismo kralja Charlesa VI. od 27.-31. ožujka 1418. (n. dj., tomus IV, Parisiis, 1897, col. 341). Dana 16. srpnja 1229. francuski kralj Louis IX. uputio je svečano pismo "magistris et universitati scolarium Parisiis" (H. DENIFLE – AE. CHATELAIN, n. dj., col. 119).

²⁶ Dana 19.-21. 1251. predstavnici gradske uprave i pariškog sveučilišta (*studium Parisiense*) postigli su sporazum kojim su se uzajamno obvezali da će poštivati red i mir u gradu (H. DENIFLE AE. CHATELAIN, n. dj., I, col. 242).

²⁷ H. DENIFLE – AE., n. dj., tomus II, coll. 523, 530, 619. Rektor pariškog sveučilišta u pismu caru Sigizmundu Luksemburškom od 13. svibnja 1422. preporučuje dubrovačkog dominikanca Ivana Stojkovića potpisavši se kao "rector et universitas studii Parisiensis" (F. PALACKY, *Johannes de Ragusio. Initium et praesentatio Basilensis Concilii* (Monumenta Conciliorum Generalium saeculi decimi quinti. Concilium Basilense. Scriptores, tomus I, Vindobonae, 1857, str. 57).

²⁸ Dana 20. svibnja 1246. papa Inocent IV. se obratio biskupu grada Lincolnu u Engleskoj R. Grossatesteu riječima: "Cum sicut te accepimus apud Oxonię tue diocesis, ubi studium regere dignoscitur..." (H. DENIFLE – AE. CHATELAIN, n. dj., I, col. 189; A. WOOD, *The History and Antiquities of the University of Oxford*, ed. Gutch, I, 1792, str. 236).

²⁹ H. DENIFLE, str. 56; G. ARNALDI, *Le origini dello studio di Padova. Dalla migrazione del 1222 alla fine del periodo ezzeliniano*: "La Cultura" 4 (1977), str. 388-431.

³⁰ Papinski breve nosi nadnevak od 13. IV. 1245. (F. ORTÍ Y FIGUEROLA, *Memorias históricas de la fundación y progressos de la insigne Universidad de Valencia*, Madrid, 1730, str. 428.)

³¹ H. DENIFLE – AE. CHATELAIN, n. dj., I, col. 130.

³² N. dj., tomus II, col. 616-617.

³³ Papa Aleksandar III. (1159.-1181.) u jednom dokumentu ravnopravno upotrebljava oba izraza: *ut quicunque viri idonei et litterati regere voluerint studia litterarum, sine molestia... scholas regere permittantur* (usp. J.-P. MIGNE, Patrologia latina, 200, Pariz, 1855, 741-742, ep. DCCCVII).

³⁴ M. SARTI, *De claris archigymnasiis Bononiensis professoribus*, II, Bononiae, 1769, str. 64; H. DENIFLE, n. dj., str. 10.

³⁵ H. DENIFLE, ondje.

³⁶ Na hrvatskom govorom području za najviše obrazovne ustanove ili škole udomaćio se izraz "sveučilište" koji više iskrivilje nego izražava pravu narav tih ustanova.

³⁷ U svoje vrijeme vrlo poznati profesor prava u Parizu Enrico de Segusio, kasnije kardinal Ostijski (odatle naziv Hostiensis) navodi da postoje "studium generale" i "studium speciale alicuius castrii, vel villae" (*Summa aurea*, lib. V, De magistris": HENRICUS A SEGUSIO, *Aurea Summa*, Venetiis, Apud Iuntas, 1581, f. 267a.) Slično tvrdi pravnik Corrado Bruni koji navodi da su generalna učilišta ona koja osnivaju pape i carevi, a posebna ona koja osnivaju pojedini gradovi (*De haereticis et schismatis*, cap. V, nn. 1718, u: *Tractatus universalis iuris*, t. XI, pars II; citirano po G. ERMINI, *Scritti di diritto comune*. A cura di Danilo Segoloni (Università degli Studi di Perugia, Annali della Facoltà di Giurisprudenza – Nuova Serie, N. 4), Padova, 1976, str. 218.

³⁸ Na sveučilištu u Kölnu za koje postoje precizni podatci npr. u razdoblju od 1400. do 1470. 80% studenata potjecalo je iz imućnijih društvenih staleža, a svega 20% iz siromašnijih (usp. H. GRUNDMANN, *Vom Ursprung der Universität im Mittelalter* (Berichte über die Verhandlungen der sächsischen Akademie der Wissenschaften zu Leipzig, Philol. hist. Klasse, 103), 1957, str. 22; E. DELARUELLE – E. R. LABANDE – P. OURILAC, *La Chiesa al tempo del grande scisma e della crisi conciliare, 1378-1449* (Storia della Chiesa diretta da A. Flishe e V. Martin, XIV/2), Torino, Editrice S.A.I.E., 1976, str. 600-601.

Avignonu³². i dr. Nerijetko se uz taj, čak u istoj rečenici, i u istom smislu, može sresti tradicionalni izraz *scholae*³³.

Iz navedenih se primjera lako može zaključiti da se izraz *studium* upotrebljavao i u smislu nastave i u smislu učilišta ili mjesta (*locus studii*) na kojem se održavala nastava. Tako npr. profesor prava u Bologni Lotario iz Cremone oko g. 1189. upotrebljava izraze kao što su "upravljati studijem (učilištem) grada Bologne" (*regere studium in civitate Bononiensi*), "upravljati pravnim školama" (*regere scholas legum*) itd.³⁴ I umjesto dotadašnje sintagme "upravljati školama" (*scholas regere*) postupno je počela ulaziti u upotrebu sintagma "upravljati znanstvenim (sve)učilištem" (*studium litterarum regere*) i sl.³⁵.

→ **I.6** Nije trebalo dugo čekati da se uz imenicu (sve)učilište (*studium*) pojavi pridjev "generalno" ili "opće" (*generale*) koji mu je dao sasvim specifično značenje kako bi ga se razlikovalo od "posebnog" učilišta (*studium particulare*). Iako su slična po imenu, između tih dviju vrsta učilišta postojala je bitna razlika, i s obzirom na podrijetlo, i s obzirom na narav. Posebna su učilišta mogli osnivati pojedini gradovi ili pokrajinske državne i crkvene vlasti za zadovoljenje svojih ograničenih intelektualnih potreba, a bila su u prvom redu namijenjena izobrazbi vlastitih članova. Budući da su opća ili generalna učilišta bila izraz volje i odraz univerzalnih interesa Opće crkve ili Carstva, na početku su ih osnivali samo pape i carevi, a kasnije i oni koje su te dvije vlasti općeg značaja ovlastile. Bila su namijenjena izobrazbi svih članova Opće Crkve ili Carstva bez razlike na društveni stalež ili nacionalnost; dakle, učilišta za sve građane Carstva, države ili Crkve, a ne u smislu da su se na njima predavalni svi predmeti³⁶. U tomu se slažu svi srednjovjekovni pravnici³⁷. Istina je da su najbrojniji studenti na tim učilištima, zbog većih materijalnih mogućnosti, potjecali iz imućnijih staleža stanovništva, ali ostaje činjenica da su ta učilišta i njihovi kolegiji bili svojevrsne talionice društvene jednakosti u kojoj su se ne samo susretali nego također miješali i pretapali pripadnici svih društvenih slojeva okupljeni u istoj udruzi u kojoj se nisu uzimale u obzir staleške povlastice nego su svi uživali ista prava³⁸.

→ **I.7** Pojam generalnog učilišta (*studium generale*) usko je povezan s naravi i povlasticama koje su najviše crkvene ili državne vlasti podjeljivale pojedinim važnim učilištima. Prve takve povlastice počeli su već krajem XII. st. podjeljivati kancelari katedralnih škola pojedinim magistrima da, osim biskupskih i biskupijskih škola, smiju osnivati druge škole u blizini iste crkve i u njima poučavati (*licentia docendi*). Sljedeći je korak bila povlastica takvim magistrima da ih, za poučavanje na učilištima, nitko ne smije prisiljavati na polaganje bilo kakvih drugih ispita. Želeći privući što veći broj studenata u školska središta kao što su bila Bologna i Pariz, pape i carevi su počeli pridržavati sebi davanje te povlastice, i to samo magistrima najvažnijih učilišta. Kako bi podigao

ugled svog glavnoga grada Napulja, car Fridrik II. Hohenstaufovac, koji se na svom dvoru okružio ne samo Latinima nego također Židovima i Arapima, tu je povlasticu 1225. podijelio njegovu učilištu (*studium Neapolitanum*), uzdigavši ga na razinu općeg ili generalnog učilišta za cijelo svoje kraljevstvo (*studium generale Neapolitanum*). Papa Grgur IX. je četiri godine kasnije taj naslov podijelio učilištu u Toulouseu, a bulom iz godine 1233. podijelio mu je povlasticu da svi oni koji na tom učilištu steknu doktorski ili magisterski naslov, imaju pravo bilo gdje drugdje poučavati bez polaganja bilo kakvih drugih ispita. Postupno su tu povlasticu dobivala i druga učilišta, tako da su od kraja XIII. st. sva generalna učilišta, dopuštenjem pape ili cara, svojim magistrima i doktorima mogla izdavati takvu povlasticu posvudašnjeg poučavanja.

Sam izraz "opće" ili "generalno" učilište (*studium generale*) potječe iz prve polovine XIII. st. Nakon što ga je prvi put – koliko se zna – upotrijebio Fridrik II., nalazimo ga g. 1234./1235. u statutima učilišta talijanskoga grada Vercellija³⁹. G. 1242. upotrijebljen je u statutima fakulteta slobodnih umijeća u Montpellieru⁴⁰, a dvije godine kasnije ušao je u službene spise općeg zabora (generalnog kapitula) Dominikanskog reda kao oznaka najviših vlastitih učilišta⁴¹. U papinskim je dokumentima prvi put upotrijebljen u jednoj ispravi Inocenta IV. od 15. svibnja 1247., a drugi put u ispravi od 6. veljače 1248.⁴² Primjer Inocenta IV. slijedili su drugi pape. Tako ga je 6. travnja 1255. papa Aleksandar IV. upotrijebio za sveučilište u Salamanki⁴³, a 15. studenoga 1259. za pariško sveučilište⁴⁴. Nakon toga je izraz *studium generale* postupno ušao u opću upotrebu. Neka su ga sveučilišta odmah prihvatile, neka kasnije. Treba svakako naglasiti da njihova upotreba nije bila propisana nikakvim općevrijedećim zakonima, nego je bila konvencionalna, tako da nije rijedak slučaj da se za isto sveučilište čak u istom dokumentu upotrijebe oba izraza (*studium* i *studium generale*). Tako se inače bogata srednjovjekovna školska terminologija obogatila jednim izrazom koji je postao sinonim za visoke škole ili sveučilišta.

Pri raščlanjivanju ovog nazivlja treba uočiti svu sličnost, ali i razlike između pojmove udruge studenata i magistara (*universitas scholariorum et magistrorum*) i generalnog učilišta (*studium generale*). Prvotno između njih nije nužno postojala nikakva veza. Udruge magistara i studentski klubovi bili su osnovani prije nego je pojam *studium generale* ušao u upotrebu. Nerijetko su takve udruge postojale u školama koje nikad nisu postale generalnim učilištima. Takva su udruženja u XI. i XII. st. obično nicala kao spontan proizvod prakse udruživanja studenata željnih znanja bez posebnog odobrenja pape, cara ili nekih drugih javnih vlasti. No ona su osobito u dva grada, Bologni i Parizu, doživjela poseban razvoj i poprimila važnost koju nigdje drugdje nisu imala. Po ugledu na Bolognu i Pariz bile su organizirane sve druge visokoškolske ustanove. Zahvaljujući toj praksi udruga magistara i studenata (*universitas*) postala je sastavni dio

³⁹ U odluci općine grada Vercellija navodi se: "Item statut et ordinat quod remanente Studio generali Vercellarum et permanentibus condicionibus que sunt inter Commune Vercellarum et scolares, quando aliorum doctorum fit electio, prima de theologo uno fiat, qui particeps sit salarii... nec obstet quod non nominatur theologus in condicionibus illis" (*Statuti del comune di Vercelli dell'anno 1241, aggiuntivi altri monumenti storici dal MCCXLIII al MCCXXXV*, a cura di G. Adriani, Torino 1877, str. 272); usp. T. VALLAURI, *Storia delle Università degli Studi del Piemonte*, Vol. I, Torino, 1843, str. 18; H. DENIFLE, n. dj., str. 2, bilj. 2.; G. ERMINI, n. dj., str. 213; C. FROVA, *Città e "Studium" a Vercelli (secoli XII e XIII)*: "Luoghi e metodi di insegnamento nell'Italia medioevale (secoli XII-XIV)", Atti del Convengno Internazionale di studi Lecce – Otranto, 6-8 ottobre 1986, Galatina, 1989, str. 97-98.

⁴⁰ H. DENIFLE, n. dj., str. 3.

⁴¹ "In costituzione ubi dicitur 'tres fratres mittantur Parisiis tantum de provincia ad studium addatur 'iii-or autem provincie scilicet Provincia, Lombardia, Theutonia, Anglia provideant ut semper in aliquo conventu magis ydoneo sit generale studium et sollempne..." (*Acta capitulorum generalium Ordinis Praedicatorum*, vol. I, ed. B. M. Reichert (Monumenta Ordinis Fratrum Praedicatorum [=MOPH] III, Romae – Stuttgardiae, 1896, str. 34-35).

⁴² U papinskoj ispravi od 6. veljače 1248. navodi se: "[Alberto] episcopo, clero et populo Placentinis notum fecit, se cupientem ob ipsius civitatis augmentum ibi fieri generale studium omnibus doctoribus et scholaribus in quacunque facultate ibi studentibus indulgere, ut eisdem privilegiis, indulgentiis et libertatibus gaudeant, quibus Parisiis, Bononiae studentes laetantur" (A. POTTHAST, *Regesta Pontificum Romanorum inde ab a. post Christum natum MCXCVIII ad a. MCCCIV*, vol. II, Berolini, 1875, str. 1080, Nr. 12834).

⁴³ *Bullarium diplomatum et privilegiorum Sanctorum Romanorum Pontificum, cura et studio Aloysii Tomassetti*, tomus III, Augustae Taurinorum, 1858, str. 601.

⁴⁴ Ch. THUROT, *De l'organisation de l'enseignement dans l'Université de Paris*, Paris, 1850, str. 11, bilj. 4.

⁴⁵ "... But in two places especially Bologna and Paris the scholastic guilds obtained a development and importance which they possessed nowhere else. And, as we shall see, nearly all the secondary *studia generalia* which arose spontaneously without papal or imperial charter, were established by secession of masters or students from Paris or Bologna. The seceders carried with them the customs and institutions of their *alma mater*. [...] Thus it came about that a *universitas*, whether of masters or of students, became in practice the inseparable accompaniment of the *studium generale* and a *universitas* of a particular and definite type formed more or less on the model of one of these great archetypal universities. Thus in the later Middle Ages the term *studium generale* came practically to denote not merely a school with the *ius ubique docendi* (though this remained its legal and technical *differentia*), but a scholastic organization of a particular type and endowed with more or less uniform privileges. By the fifteenth century the original distinction between the two terms was pretty generally lost; and *universitas* gradually became a mere synonym for *studium generale*" (H. RASHDALL, n. dj., str. 16-17).

⁴⁶ G. ERMINI, n. dj., str. 221; H. DENIFLE, n. dj., str. 17.

⁴⁷ Usp. H. DENIFLE, n. dj., str. 3; H. RASHDALL, n. dj., str. 221. Gornju opću terminologiju posve je usvojilo i zakonodavstvo Dominikanskog reda. Najkasnije g. 1246. javlja se i *Studium generale et solemne* kao središnje učilište za jednu ili više provincija pod neposrednom jurisdikcijom generalnog kapitula (*capitulum generale*), za razliku od posebnih ili provincijskih učilišta koja su bila pod neposrednom upravom provincijalnog starještine (provincijala) i provincijalnog kapitula (MOPH I, str. 35).

⁴⁸ H. DENIFLE, n. dj., str. 2; H. RASHDALL, n. dj., str. 6, bilj. 2.

⁴⁹ Papa Benedikt XII. u konstituciji "de bono regimine Ordinis S. Benedicti" od 20. lipnja 1336. naređuje da ubuduće i benediktinci "de quolibet vicario numero monachorum unum aptum pro fructu maioris sciente acquirendo ad generalia seu solemnia studia mittere teneantur... Ordinamus etiam, quod dicti monachi Parisiensi studio insistentes, ipsi priori studentium ultra suam pensionem de viginti quinque libris turanensium parvorum annuatim" (H. DENIFLE AE. CHATELAIN, n. dj., II, Parisiis, 1891, col. 463).

⁵⁰ H. DENIFLE, ondje; H. RASDALL, ondje.

⁵¹ H. DENIFLE, n. dj., str. 36-39.

svakoga generalnog učilišta (*studium generale*) tako da se u XV. st. praktično izgubila razlika između tih dvaju pojmova. *Universitas* je postao puki pojam za *studium generale*⁴⁵.

Nazivlje generalnih učilišta pratila je vrlo bogata "popratna" stručna terminologija: *generalis studii disciplina* ("znanost generalnog učilišta"), *doctrina universalis* ("opća znanost"), *litterarum studium generale* ("znanstveno generalno učilište"), *generaliter sacram paginam, iura et artes docere* ("predavati svete znanosti, pravo i umijeća na način kako su se predavali na generalnom učilištu") itd. Svi su ti izrazi naglašavali karakterističnu narav generalnih učilišta u odnosu na posebna učilišta pojedinih gradova ili ustanova ograničena znanstvena i kulturna dometa koji se na njima stjecao⁴⁶. Često su bili u upotrebi i razni drugi izrazi slična značenja: *parlamentum generale* ("središnji" ili "nacionalni parlament"), nasuprot *parlamentum particulare* (parlament nekog užeg područja); *capitulum generale* (opći zbor ili generalni kapitul, odnosno sveopći ili vrhovni zbor nekoga crkvenog reda), *concilium generale* (opći sabor cijelokupne Crkve) nasuprot *capitulum particulare* ili *capitulum provinciale*, *concilium particulare* ili *concilium regionale* (zbor jedne redovničke pokrajine, biskupije ili crkvene pokrajine). U istom se smislu također upotrebljavao izraz *studium generale* u smislu učilišta carstva, kraljevstva ili opće Crkve nasuprot *studium particulare* (posebno ili pokrajinsko učilište gradova, pokrajina ili pojedinih nižih ustanova⁴⁷.

Pojam generalnih učilišta izražavaju i razni drugi izrazi koji su, zapravo, njegovi sinonimi: *studium universale* i *studium commune* koje prvi put nalazimo upotrijebljene g. 1229./1230. u jednoj ispravi sveučilišta u Toulouse⁴⁸, zatim *studium solemne*⁴⁹, *studium maximum*⁵⁰, izrazi posuđeni iz klasične starine kao što su *academia* u smislu visoke škole i *gymnasium* u smislu vježbališta za izobrazbu učenika (*qui in scholis militant*), uz nerijetko dodatne oznake kao što su *gymnasium studiorum* ili *gymnasium litterarum, scolare gymnasium* itd.⁵¹

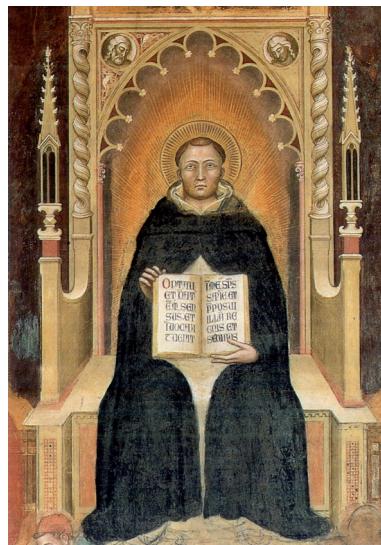
→ I.8 O osnivanju sveučilišta ili generalnih učilišta se, jednako kao i o socijalnoj skrbi, mnogo više brinula Crkva nego država. Zbog toga su u osnivanju sveučilišta pape daleko prednjačili u odnosu na careve i držali gotovo isključivo pravo na školsku nastavu i dodjele viših akademskih naslova. Članovi sveučilišta gotovo su isključivo klerici pa su i kancelari tih sveučilišta isključivo klerici. Pape su tim udruženjima školaraca pružali najveću podršku, jamčili im autonomiju i osiguravali prava, što je bilo od temeljne važnosti ne samo za daljnji rast i širenje sveučilišta nego i uopće za priznanje važnosti intelektualne djelatnosti. Tako je npr. Celestin III. pariškoj udruzi školaraca g. 1194. podijelio prve povlastice, a Grgur IX. g. 1231. svojom glasovitom poveljom *Parens scientiarum*, nazvanom *Magna charta* sveučilišta, zajamčio autonomiju. U Oxfordu je kardinal Nikola iz Tuscola kao izaslanik Inocenta III. sveučilištu osigurao prvu neovisnost, a papa Inocent IV. je,

protiv kralja Henrika III., tamošnje sveučilište uzeo u zaštitu "Sv. Petra i pape" zaduživši londonskog i salisburškog biskupa da ga štite protiv kraljeva pokušaja da je ukine. U Bologni je papa Honorije III. (1216.-1227.) postavio arhiđakona na čelo sveučilišta s namjerom da ga štiti protiv tamošnje komune. Tako se intelektualni stalež, jednako kao i novi crkveni redovi, našao pod neposrednom papinskom zaštitom protiv nerijetko tiranske kraljevske vlasti, a sveučilišta svojim izuzimanjem iz podložnosti lokalnoj vlasti dobila univerzalan značaj. Sveučilišna je udružna na taj način postala jedino istinsko međunarodno udruženje kako po svojim profesorima i školarcima koji potječu iz raznih zemalja i svih društvenih staleža, tako i po predmetu svoje djelatnosti (znanost ne pozna granice) kojemu je univerzalna crkvena vlast zajamčila širenje po cijelom kršćanskom svijetu posvemašnjom povlasticom predavanja (*licentia ubique docendi*). One, za razliku od drugih korporacija, nisu držale monopol podjele akademskih naslova na lokalnoj razini. Područje djelatnosti njihovih članova nisu više ograničavale nikakve lokalne ili nacionalne vlasti, nego se protezalo na cijeli kršćanski svijet⁵².

Razumljivo, sve su te velike povlastice imale svoju cijenu. Pape su za uzvrat od sveučilišta očekivali borbu protiv hereze i dobro pripremljene stručnjake kojima je bila namijenjena važna kulturna i društvena uloga u kršćanskom svijetu⁵³, čime se tumači velik utjecaj papinstva na školsku izobrazbu, a time i na kulturu uopće⁵⁴. Od 44 generalna učilišta ili sveučilišta koja su postojala do g. 1400. pape su osnovali čak 31: Toulouse (1229.); Rim (1244./45.); generalno učilište Rimske kuriye (1248.); Piacenza (1248.); Montpellier (1289.); Lisabon (1290.); Pamiers (1295.); Rim (1303.); Avignon (1303.); Perugia (1308.); Coimbra (1308.); Dublin (1312.); Cambridge (1318.); Cahors (1332.); Verona (1339.); Grénoise (1339.); Pisa (1343.); Valladolid (1346.); Prag (1347.); Firenca (1349.); Kraków (1364.); Beč (1365.); Pečuh (1367.); Orvieto (1377.); Perpignan (1379.); Heidelberg (1385.); Lucca (1387.); Köln (1388.); Pavia (1389.); Ferrara (1391.) i Fermo (1398.). Ako se ovom broju doda 12 drugih sveučilišta koja su bila ustanovljena uz njihovo odobrenje (Pariz, Oxford itd.), moguće je imati prilično dobar uvid u papinski udio u visokom školstvu srednjovjekovne Europe. Toma Akvinski (oko 1225. – 1274.), jedan od najvećih srednjovjekovnih mislilaca, kaže da se javna vlast mora brinuti kako za hranu tako i za intelektualnu izobrazbu mlađog naraštaja te određivati koji su se sve predmeti i koliko vremena morali učiti. "Iz toga je jasno, zaključuje on, da određivati o studiju spada na onoga tko stoji na čelu države, a posebno na vlast Svetе Stolice, koja upravlja Općom crkvom, pa joj je dužnost brinuti se o generalnom učilištu."⁵⁵.

Pape za osnivanje novih generalnih učilišta obično nisu postavljali nikakve posebne zapreke. Jedino su tražili za sebe pravo nadzora nad teološkom i pravnim fakultetima, osobito kad se radilo o donošenju njihovih statuta i dodjeli najviših akademskih naslova⁵⁶.

Firenca, crkva sv. Marije nove – španjolska kapela, Slava sv. Tome Andrea di Bonaiuto (1343. – 1377.)

⁵² J. LE GOFF, *Les intellectuels au moyen âge*, Paris, 1957, str. 116-117; usp. H. RASHDALL, n. dj. str. 2.

⁵³ J. VERGER, n. dj., str. 157-158.

⁵⁴ Bilo je, doduše, iako u svega nekoliko slučajeva i tzv. spontano nastalih sveučilišta, ali su i ona za svoj rad moralna imati barem prešutno odobrenje najviših crkvenih i državnih vlasti. Kasnije su pravo osnivanja visokih škola stekli i vladari pojedinih nacionalnih država. No i oni su za to morali imati, prije svega, papino odobrenje (usp. J. VERGER, n. dj., str. 189-190).

⁵⁵ "Ad eum enim qui regit rempublicam, pertinet ordinare de nutritionibus et ad inventionibus juvenum in quibus exerceri debeant: ut dicitur 10 Ethic. Unde, et Politica, ut in 1 Ethic. dicitur, ordinat quas disciplinas debitum est esse in civitatibus, et quales unumquemque oportet discere, et usquequo. Et sic patet quod ordinare de studio pertinet ad eum qui praecest reipublicae, et praecipue ad auctoritatem Apostolicae Sedis, qua Universalis Ecclesia gubernatur, cui per generale studium providetur" (*Contra impugnantes Dei cultum et religionem*, cap. III; usp. S. Thomae Aquinatis *Opuscula omnia*, IV, cura et studio Petri Mandonnet, Parisiis, 1927, str. 30; H. DENIFLE, n. dj., str. 778-779).

⁵⁶ H. DENIFLE, n. dj., str. 780, 807-810; H. DENIFLE A. CHATELAIN, n. dj., I, col. 291.

⁵⁷ Usp. F. TORRACA, *Studi su la lirica italiana del Duecento*, Bologna, Zanichelli, 1902, str. 238.

⁵⁸ J. HUILLARD-BRÉHOLLES, *Historia diplomatica Friderici II*, II, Paris, Plon, 1852, str. 139-141; E. WINCKELMANN, *Geschichte Kaiser Friedrichs des Zweiten*, Berlin, 1863, str. 184; F. TORRACA – G. M. MONTI – R. FILANGIERI DI CANDIDA, *Storia dell'Università di Napoli*, Napoli, 1924, str. 14-15.

⁵⁹ G. M. MONTI, *Per la storia dell'Università di Napoli. Ricerche e documenti vari*, Napoli – Genova – Firenze – Città di Castello, 1924, str. 38-39; G. ARNALDI, *Fondazione e rifondazione dello Studio di Napoli in età sveva: "Università e società nei secoli XII-XVI"*, Pistoia, 1982, str. 81-105.

⁶⁰ E. WINCKELMANN, *Urkunden und Briefe*, str. 649; G. M. MONTI, n. dj., str. 43. H. Denifle to ovako komentira: "Gewiss, war auch das Studium zu Neapel in erster Linie eine Reichsschule und zunächst nur für die Bewohner des Königreiches, so sollte es doch anfänglich alle Schüller, woher sie nun kamen, aufnehmen. Die Ausdrücke 'studii sedes ac cultus generalis' oder 'scholae generales' galten ihm als Lehranstalt für Alle" (H. DENIFLE, n. dj., str. 14; usp. G. ERMINI, n. dj., str. 220-221).

⁶¹ J. HUILL-BREHOLL, II, 452; H. DENIFLE, str. 13.

⁶² C. DU BOULAY, n. dj., str. 332. Ovdje treba svakako naglasiti da su srednjovjekovni pisci izraz *studium generale* kao oznaku središnjeg učilišta upotrebljavali ne samo za sve studente iz cijelog kršćanskog svijeta, nego i za glavno učilište muslimanskog svijeta. Dominikanac Ricoldus de Montecrucis s kraja XIII. i početka XIV. st. piše da je putovao u Bagdad "ubi générale ipsorum sollempne habetur studium" (*Propugnaculum fidei adversus mendacia et deliramenta Saracenorum Alcorani*; J.-P. MIGNE, *Patrologia Graeca*, CLIV, Parisiis, 1866, col. 1039; usp. H. DENIFLE, n. dj., str. 15; G. ERMINI, n. dj., str. 221, bilj. 21). Zanimljivo je primjetiti da je Ricoldus upotrijebio isti izraz koji je g. 1246. upotrijebio generalni kapitul Dominikanskog reda (MOPH I, str. 35).

→ I.9 O naravi generalnih učilišta govore brojni carski i papinski dokumenti koji su bili izdavani u povodu osnivanja nekoga novog učilišta. Tako je car Fridrik II. – koji se sam nazivao – *vir inquisitor et sapientiae amator*⁵⁷ – u okružnici *Generales litterae* izdanoj u Siracusi 5. lipnja 1224. obznanio svoju odluku da njegovo kraljevstvo postane *fons scientiarum et seminarium doctrinarum* odredivši da njegov glavni grad Napulj bude sjedište učilišta (*studium*) za sve znanosti kako bi svi njegovi podanici željni znanja *unde ipsorum aviditati satisfiat, neque compellantur ad investigandas scientias peregrinas nationes expetere nec in alienis regionibus mendicare*. On je to učinio – kako dalje navodi – zbog toga da ih oslobođi *a multis laboribus, a longis itineribus et quasi peregrinis i ut nullus scholaris legendi causa exire audeat alibi vel docere, et qui de regno sunt extra regnum in scolis, sub pena [...] usque ad festum S. Michaëlis nunc proximi revertantur*⁵⁸. Car je, naime, htio svojim podanicima pružiti mogućnost stjecanja svih vrsta znanja kod kuće kako nitko od njih zbog toga ne bi bio prisiljen odlaziti u inozemstvo. On im je, dapače, izričito zabranio *addiscere alibi vel docere* ako žele da njihove diplome budu priznate⁵⁹. U jednoj drugoj ispravi izdanoj 14. studenoga 1239. želeći objaviti da je u glavnom gradu Napuljskoga kraljevstva ustanovio središnju školu na najvišoj znanstvenoj razini za školovanje državnih činovnika car ističe: *in urbe nostra Neapolis tum amenissima et famosa cui terra et mare deserviunt ipsius [studii] sedem locavimus et cultum indiximus generalem, quam etiam magnis immunitatibus decorare magistros et omnem cetum scolarium nostra munificentia non omissit*⁶⁰. No pohađanje tog učilišta Fridrik II. nije htio ograničiti samo na vlastite podanike nego je odredio da njegova vrata budu otvorena i strancima: *Omnes igitur amodo qui studere voluerint in aliqua facultate vadant Nepolim*⁶¹. Iste se značajke mogu sresti u papinskim dokumentima. Tako npr. papa Aleksandar IV. za pariško sveučilište navodi: *Ad id in civitate ipsa generalis studii fundamenta [...] stabilita esse noscuntur, quod ex omnibus gentibus illuc pro acquirendis magnis scientie opibus confluat continue multitudo*⁶².

→ I.10 U čemu se zapravo sastojala ta "generalnost" generalnih učilišta, odnosno što je bio njezin zadnji razlog i korijen iz kojega je ona izvirala, ti dokumenti, naravno, ne tumače. To su pokušali razjasniti povjesničari i pravnici u zadnja dva stoljeća, kad se počelo sustavnije proučavati povijest srednjega vijeka i njegovih ustanova. Odmah valja naglasiti da su se, osobito u prošlom stoljeću, o tim pitanjima vodile duge rasprave. Bilo je napisano mnogo različitih, nerijetko proturječnih prosudbi i analiza, koje se i danas mogu ponegdje susresti u stručnoj literaturi. Okvir ove rasprave ne dopušta nam dublje ulaženje u tu problematiku. Zbog toga ćemo se ovdje ograničiti na neke važnije predstavnike pojedinih teorija i tumačenja, s posebnim osvrtom na novija shvaćanja u pravnopovjesnoj znanosti.

Razmimoilaženja do kojih je u svezi s tim najčešće dolazilo među pravnim povjesničarima uglavnom se odnose na značenje pridjeva "generalno" (*generale*), koji je ključ za razumijevanje čitave problematike. Tako je početkom prošlog stoljeća mislio poznati njemački povjesničar Chr. Mainers, a poslije njega mnogi drugi, da se taj pridjev odnosi na sve školske predmete koji su se predavali na tim učilištima⁶³. Međutim, to su mišljenje uglavnom odbacili drugi njemački povjesničari prava. Jedan od njih, Friedrich Karl Savigny (1779. – 1861.), misli da je *studium generale* samo počasni naslov koji se upotrebljavao za škole koje su pohađali učenici iz različitih zemalja s mogućnošću stjecanja posvuda priznatih doktorskih naslova⁶⁴. Istog je mišljenja poznati kanonist i povjesničar prava Johann Friedrich Schulte (1827. – 1914.) koji drži da se neko učilište zvalo generalnim zbog toga što je imalo pravo primati studente iz svih krajeva kršćanskog svijeta i što je imalo pravo davati više, posvuda priznate akademske naslove⁶⁵. Slično drži poznati talijanski povjesničar prava Antonio Pértile (1830. – 1895.) koji kaže da se generalnost nekog učilišta podudara s pravnom sposobnošću davanja akademske posvuda priznatih naslova i s pravom stranih studenata da ga pohađaju⁶⁶. A. Schupfer smatra da su generalna učilišta bile javne škole namijenjene svim polaznicima, pa su samim time uživale razne povlastice, dok im je *facultas ubique docendi* bila dana tek kasnije⁶⁷. Neki su drugi povjesničari u prošlom stoljeću smatrali da se bit generalnih učilišta sastoji u raznolikosti ili, bolje reći, u ukupnosti svih raznolikih osobina koje su s njima povezane: kozmopolitski značaj, izdavanje posvuda vrijedećih dozvola za predavanje i razne druge papinske ili carske povlastice⁶⁸.

→ I.II Pitanjem pravne naravi generalnih učilišta osobito se temeljito pozabavio njemački medijevalist i podarhivar Vatikanskog arhiva austrijski dominikanac Heinrich Denifle (1844. – 1905.) koji je imao mogućnost istražiti sve važnije europske arhive podvrgnuvši, u svom poznatom i još uvijek valjanom djelu *Die Entstehung der Universitäten des Mittelalters bis 1400* minucioznoj analizi golem broj srednjovjekovnih dokumenata. On je – između ostalog – uočio da se "generalnost" generalnih učilišta ne temelji na sveukupnosti predmeta koji su se, eventualno, na njima morali predavati, nego na činjenici da su ona bila "učilišta za sve" (članove kršćanskog svijeta) bez razlike na njihovu narodnost ili stalež⁶⁹. U svezi s tim on dokazuje da – protivno raširenom uvjerenju – pridjev generale (generalno) nije pridjev u uobičajenom smislu riječi, niti da se on uopće odnosi na imenicu *studium* (učilište), nego na sveukupnost osoba koje su imale pravo pohađati generalno učilište, slično kao što se izrazi *concilium generale* (opći, ekumenski crkveni sabor) ili *capitulum generale* (opći ili vrhovni zbor nekoga crkvenog reda), odnosi na sveukupnost osoba koje su imale pravo na njima sudjelovati⁷⁰. Denifle je isto tako uočio da je bilo dovoljno da neko učilište ima barem

⁶³ Geschichte der Entstehung und Entwicklung der hohen Schulen unsers Erdtheils, IV, Göttingen, 1802, str. 389.

⁶⁴ F. C. von SAVIGNY, n. dj., str. 412-413.

⁶⁵ F. SCHULTE, Das Recht der Ertheilung der Befugnis zum Lehramte der Theologie (missio ecclesiastica) nach der Geschichte und nach dem geltenden Rechte der katholischen Kirche: "Archiv für katholische Kirchenrecht", N. F. XIX (1868), str. 24.

⁶⁶ A. PERTILE, Storia del diritto italiano dalla caduta dell'Impero Romano alla codificazione, vol. II, Torino, 1898, str. 7.

⁶⁷ A. SCHUPFER, Manuale di storia del diritto italiano. Le fonti, leggi e scienze, Città di Castello, 1908, str. 577.

⁶⁸ Usp. G. ERMINI, n. dj., Str. 212-214.

⁶⁹ H. DENIFLE, n. dj., str. 14, 19, 25. On, uz druge argumente, navodi jednu odredbu sveučilišta u Salamanki od 20. veljače 1422. u kojoj se izričito osuđuje odluka nekih starješina prosjačkih redova "ne fratres ipsorum ordinum ad studium Salamanicum pro studendo et gradus lectoratus, licentiae et magisterii in theologia recipiendo accedere audenter, de directo est contra naturam generalium studiorum" (n. dj., str. 23, bilj. 102).

⁷⁰ "Es ergibt sich nun von selbst, dass sich das Epitheton 'generale' nicht auf 'studium', sondern auf die an dem 'studium' Studierenden beziehe. Analoga dazu bieten die Bezeichnungen 'concilium generale', 'capitulum generale' etc., in denen das Epitheton 'generale' dieselbe Stellung hat" (H. DENIFLE, n. dj., str. 14-15). S Denifleom se slaže i H. Rashdall, koji piše: "studium generale means, not a place where all subjects are studied, but a place where students from all parts are received. As a matter of fact, very few medieval studia possessed all the faculties" (The Universities of Europe in the Middle Ages, I, Oxford University Press, 1951, str. 6). Hrvatska kovanica sveučilište ("sve-učilište") kao da znači upravo obratno: sveukupnost predmeta koji su se na jednom (sve)učilištu predavali, a ne sveukupnost osoba koja su ga imale pravo pohađati.

⁷¹ On, u svezi s tim, citira statute sveučilišta u portugalskom gradu Leridi iz g. 1300. u kojima se između ostalog navodi: "<Rex Jacobus> in utroque jure canonici et civili, medicina, philosophia et artibus ac alias approbatis scientiis quibuscumque studium in dicta civitate Ilerdensi institutum generale." Also für jede Facultät, für jede Wissenschaft konnte ein Generalstudium gegründet werden. Darum heisst es auch: "et viget studium generale in theologica facultate" (H. DENIFLE, n. dj., str. 26-28). Katedra svake se od tih disciplina zvala se fakultetom ako se nalazila u sastavu generalnog učilišta.

⁷² Za Denifleovu tvrdnju postoji mnogo drugih dokaza. Tako npr. papa Urban V. u buli, kojomg. 1363. osniva teološki fakultet u Padovi, određuje: "statuimus [...] quod in dicta civitate deinceps studium generale in eadem Theologiae facultate existat" (I. F. Tomasinii, *Gymnasium Patavinum*, Utini, 1654, str. 372). Isto tako Martin V. u buli ustanovljenja teološkog fakulteta sveučilišta u Montpellieru navodi: "ordinamus quod in ipsa Montispessulanica villa [...] studium generale theologiae facultatis existat, ibique dicta theologiae facultas [...] legatur" (F. K. von SAVIGNY, n. dj., str. 413).

⁷³ "Anche nel pensiero dei giuristi dunque, per intedere la generalità di uno Studio, è necessario riferirsi alla generalità dell'Impero o della Chiesa. [...] Dal fatto che lo Studio è in tal modo reso istituzione della monarchia universale, consegue che l'epiteto 'generale' venga inteso come ambito titolo d'onore" (G. ERMINI, n. dj., str. 230).

⁷⁴ G. ERMINI, ondje.

⁷⁵ H. DENIFLE, n. dj., str. 21-24; G. ERMINI, n. dj., str. 216-217 "Due atti diversi e ben distinti dell'intervento imperiale o pontificio nella vita dello Studio son da vedere dunque nel conferimento del carattere di 'generalità' e in quello dei privilegi vari con questa generalità spesso ma non necessariamente congiunti e ad ogni modo mai confusi; l'un atto ha riguardo all'origine e alla natura dello Studio cui è commessa la cura degli interessi scientifici della comunità imperiale cristiana; l'altro riflette la preoccupazione di garantire a questo Studio generale le migliori possibili condizioni di esistenza, rendendo libera l'attività scientifica da ogni pressione di interessi economici o politici, possibile e facile l'accesso allo Studio stesso, universalmente riconosciuto l'insegnamento per esso impartito con l'universale validità dei gradi conferiti" (G. ERMINI, n. dj., str. 233-234).

jedan fakultet ili da se na njemu predaje barem jedna "viša" znanstvena disciplina (teologija, medicina, pravo ili umijeća), kako bi ono steklo naslov generalnog učilišta⁷¹. To, drugim riječima, znači da su postojala posebna generalna učilišta za pravo, medicinu, teologiju itd., bez obzira na to što se na njima predavala samo jedna znanstvena disciplina⁷².

→ **I.1.2** Proučavanjem značenja pridjeva "generalno" u novije se vrijeme osobito pozabavio ugledni talijanski pravnik i povjesničar Giuseppe Ermini (1900. – 1981.). Analizirajući tekstove raznih srednjovjekovnih pravnika, on dolazi do zaključka da su "generalnost" generalnih učilišta i "univerzalnost" vrhovne crkvene i državne vlasti korelativni pojmovi⁷³. To znači da je generalnost učilišta bila ono što je bila univerzalnost vrhovne crkvene i državne vlasti koja je u početku imala isključivo pravo njihova osnivanja. "Generalnost" je, drugim riječima, bilo specifično svojstvo ili osobina učilišta jednako kao što je univerzalnost bila specifično svojstvo Crkve i Carstva. Zato, po Erminiju, ne bi bilo sasvim točno reći da je neko generalno učilište dobivalo svoju specifičnu oznaku "generalnosti" isključivo zbog toga što su se na njima imali pravo upisivati studenti iz svih krajeva i zemalja, niti zato što je imalo povlasticu davanja dopuštenja posvudašnjeg poučavanja (*facultas ubique docendi*). Priljev studenata na neko generalno učilište je po njemu bio zapravo posljedica, a ne uzrok njegove "generalnosti". Isto tako *licentia ubique docendi*, koju su dodjeljivala generalna učilišta, nije bila povlastica koju su mu drugi dodjeljivali, nego je ona izvirala iz same biti njegove naravi⁷⁴.

U dodjeli nekom učilištu obilježja "generalnosti" – po Erminiju – treba razlikovati dva različita čina carskog ili papinskog zahvata: a) samu dodjelu obilježja "generalnosti"; b) dodjelu raznih povlastica koje su često – ali ne uvijek i nužno – s tom "generalnošću" bile spojene, ali nikada nisu pomiješane. Prvi se čin odnosio na podrijetlo i na narav učilišta kojemu je bila povjerena briga za znanstvene interese kršćanske zajednice cijelog Carstva, a drugi je čin odražavao nastojanje da se samom generalnom učilištu zajamče najbolji mogući uvjeti postojanja i djelovanja njegovim izuzimanjem od bilo kakvih pritska gospodarskih ili političkih interesa, omogućavanjem lakog upisa na njih i sveopćim priznavanjem valjanosti njegove nastave i akademskih naslova koji su se na njemu stjecali⁷⁵.

Iz iznesenih postavki Ermini zaključuje da su generalna učilišta bila "visoke službene škole univerzalne vlasti, carske i papinske, rimske i kršćanske". Ona su obično uživala posebne povlastice, jer se na njima njegovala istinska znanost koja je – jednako kao i istina – po svojoj biti univerzalna vrjednota i kao takva ne pozna granica ni ograničenja; na generalnim su učilištima znanstvenici svih zemalja, oslobođeni bilo kakvih političkih preokupacija, čistoćom svojih namjera mogli nesmetano težiti k spoznaji znanstvene istine. Na posebnim ili

Leiden, Sveučilišna knjižnica
(XVI st.)

pokrajinskim učilištima (*studia particularia*), koja su bila osnovana radi zadovoljenja lokalnih i ograničenih potreba, takvu znanost nije bilo moguće njegovati⁷⁶.

→ I.13 Na temelju iznesenih istraživanja i spoznaja pojedinih povjesničara i pravnika moguće je doći do sljedećih zaključaka: generalna učilišta bila su najviše ili središnje obrazovne crkvene ili državne ustanove koje su u važnijim političkim ili crkvenim središtima osnivali carevi i pape s namjerom da budu znanstveni i službeni organi njihove univerzalne vlasti⁷⁷. Ona su, po svojoj naravi i po volji svojih osnivača, bila namijenjena svim članovima Opće Crkve i cijelog Carstva bez razlike na društveni stalež ili narodnost. Iz tih njihovih temeljnih oznaka proizlaze sve druge njihove važnije osobine i značajke, tj. da se na njima morao predavati barem jedan "viši" predmet, da ih je moralno predavati više profesora, itd. No najvažnija njegova značajka bila je da su bila "učilišta za sve". Budući da su na takvim učilištima, načelno, trebali poučavati ljudi koji su bili u stanju polučiti visoke ciljeve u korist cjelokupnog društva, samo je na njima bilo moguće njegovati istinsku znanost⁷⁸. Početkom XIII. st. samo su tri generalna učilišta ispunjavala sve nabrojene uvjete: pariško za teologiju i umijeća (filozofiju), bolognsko za pravo i salernsko za medicinu. No s vremenom se njihov broj sve više povećavao⁷⁹.

⁷⁶ "Studio generale è, io penso, l'alta scuola ufficiale della monarchia universale, imperiale e pontificia, romana e cristiana, quale fu vista dal medioevo, particolarmente dei secoli XIII e XIV; Studio generale che vive nell'ambito e nella cura dei superiori interessi generali e comuni, specialmente giuridici, di tutta l'umanità civile, estraneo invece, almeno intenzionalmente, a quelli particolari del luogo in cui sorge e degli enti politici locali, e che soltanto secondo questi interessi e bisogni pronuncia il suo credo scientifico, impartisce il suo insegnamento e avvia ai gradi accademici; Studio generale che è il solo in cui venga coltivata la scienza nel pieno senso del termine, la scienza che, come la verità, è universale e non conosce confini di regioni; Studio generale nel quale gli studiosi di ogni terra, liberi da cure e ambizioni politiche, possono con purità d'intenti alla verità scientifica aspirare e pervenire, a differenza di coloro che, studiando negli Studi particolari, istituiti da questa o quella città per rispondere ai limitati interessi locali, non potranno conoscere che una scienza adulterina (G. ERMINI, n. dj., str. 220-221).

⁷⁷ Bilo je generalnih učilišta za koja nije moguće utvrditi tko i kada ih je osnivao, nego im je tradicija priznavala taj naslov (usp. H. DENIFLE, n. dj., str. 40-45).

⁷⁸ G. ERMINI, n. dj., str. 228-230. Poznati crkveni pravnik Friedrich Schulte ovakom definira generalno učilište: "Studium generale bedeutet einen Ort, ein Institut mit dem Rechte: 1. dass an der oder den Facultäten desselben *Jeder* hören kann ohne Rücksicht auf Nation oder Land, *welcher den Statuten der Facultät entspricht*; 2. dass an diesem entworbenen Kentnisse an allen anderen in der Art anerkannt werden müssen, dass sie als Grundlage, in den Formen jedes einzelnen studium generale, für den Erwerb der academischen Würden anerkannt werden müssen; 3. dass die an *einem* studium generale erworbene Lehrfähigung, ihr Grad u.s.w. an *allen* anderen anerkannt werden muss und eo ipso anerkannt ist. Somit bildet die *cosmopolitische* Natur dieser Anstalten: die *Freizugigkeit von Lehrern und Schülern*, die *absolute Geltung aller academischen Würden überall*, dass *Wesentliche dieser Anstalten*" (Das Recht der Ertheilung der Befugniss zum Lehramte der Theologie, str. 24).

⁷⁹ H. RASHDALL, n. dj., str. 7.

⁸⁰ A. SORBELLI, *Storia della Università di Bologna*, vol. II, Bologna, 1940, str. 52-53; A. SOLMI, *Il rinascimento della scienza giuridica e l'origine delle università nel medioevo: "Contributi alla storia del diritto comune"*, Roma, 1937.

⁸¹ G. ERMINI, n. dj., str. 219-220.

⁸² G. ERMINI, n. dj., str. 222-223.

⁸³ Bartolo da Sassoferato (1313.-1357.), jedan od najvećih pravnika srednjega vijeka, piše da se razne vrste znanja i znanosti mogu slobodno predavati posvuda, osim prava, koje se može predavati samo u gradovima koji su za to imali posebnu povlasticu (*Comm. in l. 6, Cod. IV, 13*; G. ERMINI, n. dj., str. 220, bilj. 18).

→ **I.14** U procesu nastanka i širenja generalnih učilišta osobito važnu ulogu odigralo je rimsko pravo, koje je vuklo svoje korijenje iz nekadašnjega Rimskog Carstva i njegove univerzalne naravi. Proučavanje prava doživjelo je osobit zamah u XI. i XII. st. zahvaljujući poznatom pravniku Irneriju koji je u Bologni započeo proces njegove obnove i udario znanstvene temelje javnom pravu. Irnerijev pogled bio je, prije svega, uprt prema Rimu odakle je – po njegovu uvjerenju – došlo sve što je na političkom i vjerskom području nosilo pečat božanske volje koja je stavila Rimsko Carstvo i njegovo pravo na prvo mjesto. Rim je trebao biti središte i gospodar svijeta jer je stvorio univerzalne zakone. Država, po njemu, može i mora biti samo jedna i jedinstvena za sve, iako je osim cara postojao i papa. Njegovo je geslo bilo: *necessere est unum esse ius, cum unum sit imperium*⁸⁰. Isto je tako pravo, koje se razvilo pod okriljem obnovljenoga Rimskog Carstva i Crkve, nosilo pečat jedinstva i univerzalnosti (*unum ius, ius commune*), pa je bilo sasvim prirodno da su carevi i pape pridavali iznimnu važnost njegovu proučavanju i tumačenju. To se, razumljivo, najbolje moglo postići na učilištima općeg značaja. Bila je to – unatoč svemu političkom i kulturnom šarenilu i feudalnoj rascjepkanosti srednjega vijeka – nesumnjivo velika pobjeda jedinstva i univerzalnosti znanosti u odnosu na onu znanost koja se stjecala na crkvenim i državnim školama lokalnog značaja (*studia particularia*)⁸¹.

Giuseppe Ermini primjećuje da se pojам generalnog učilišta javio u trenutku kada je car Fridrik II. zbog svoje ideje o univerzalnoj monarhiji došao u oštar sukob s papom i s autonomističkim snagama koje su pružale snažan otpor njegovim pokušajima da uspostavi univerzalnu vlast. Ne smije se, naime, zaboraviti da je naslov *studium generale* među prvima u Carstvu dobilo napuljsko sveučilište, koje je car osnovao kao izraz svoje centralističke politike. Car i papa takva su učilišta osnivali u gradovima u kojima su se na poseban način njegovale one znanstvene discipline koje su služile afirmaciji i učvršćenju njihove vrhovne vlasti u nastojanju da preko takvih učilišta steknu prevlast u kulturi i znanosti. Tako se dogodilo da je Bologna bila prvi grad u kojemu je ne samo obnovljeno nekadašnje rimsko carsko pravo, nego i Grazianovim Dekretom udaren temelj novom crkvenom pravu, dok je Pariz, u odnosu na kanonsko pravo, davao prednost proučavanju teologije⁸².

→ **I.15** Važnost koju su imala generalna učilišta u izradi novoga prava i uloga pravnika u njegovoj formulaciji, tumačenju, razradi, širenju i primjeni potaknula je vrhovne državne i crkvene vlasti na to da sve češće interveniraju u stvari učilišta, osobito donošenjem posebnih zakona, dodjelom posebnih povlastica magistrima i studentima, pružanjem zaštite, davanjem autonomije u odnosu na lokalne vlasti, slanjem novih zakona učilištima kako bi na njima mogli biti naučavani, tumačeni i šireni itd.⁸³

Generalna su učilišta, dakle, kao organ i znanstvena središta koja su imala zadatak podržavati funkcioniranje univerzalnoga Rimskog

Carstva i univerzalne Katoličke crkve, mogla nastati, djelovati i razvijati se zahvaljujući podložnosti autoritetu barem jedne od tih dviju vrsta univerzalne vlasti. Talijanski pravnik Giasone de Maino (1435. – 1519.) bio je mišljenja da je car po pravu gospodar cijelog svijeta i da su mu podložni svi kraljevi, knezovi i narodi⁸⁴. On ide tako daleko da tvrdi da su caru podložni čak i oni koji ga u stvari ne priznaju⁸⁵.

→ I.16 Za ovisnost generalnih učilišta o univerzalnoj vlasti srednjovjekovni pravnici nalaze oslonac u Zakoniku civilnog prava (*Codex juris civilis*) cara Justinijana (525. – 565.) i to u odredbi Omnem (§ 7.) u kojoj određuje da se pravo kao znanstvena disciplina smije predati samo u Bejrutu (lat. *Beritko* ili *Berytus*) i dvama drugim "carskim gradovima", Aleksandriji i Cezareji, koji za to imaju posebnu povlasticu. Samo su, naime, u tim gradovima postojali za to osposobljeni pravnici koji su predavali pravu i nepatvorenu znanost⁸⁶. Pozivajući se na tu Justinijanovu odredbu, ugledni bolognski glosatori Accursio (1184. – 1260.), Odofredo Denari (+ 1265), Bartolo da Sassoferato (1313. – 1357.) i dr. protumačili su da se pravo smije predavati samo na onim učilištima na kojima je moguće predavati "pravu pravnu, a ne patvorenu znanost" (*vera scientia et non adulterina*). Jedno od najvažnijih takvih učilišta nalazilo se u Bogni⁸⁷.

Srednjovjekovni pravnici su, dakle, pravo osnivanja i univerzalnu narav generalnih učilišta temeljili na univerzalnosti dviju osnovnih društvenih vlasti srednjovjekovnog društva: univerzalnog Carstva i univerzalne Crkve. Jedino je takva vlast – po njima – bila u stanju dati nekom učilištu kako sami počasni naslov "generalnoga", tako i zajamčiti općevaljanu vrijednost njegovih akademskih naslova, a samim time – zahvaljujući posebnim sloboštinama ili povlasticama koje su ta učilišta ljubomorno čuvala – i sasvim osobit pravni položaj u društvu⁸⁸.

→ I.17 Generalna su učilišta ili sveučilišta općenito uživala raznolike i velike povlastice (*privilegia*) koje su vukle svoj korijen iz činjenice da su bila ustanove univerzalne vlasti. G. Ermini tvrdi kako – iz same činjenice da je neko učilište (*studium*) ustanova univerzalne vlasti – nužno slijedi da njegov pridjev "generalno" (*generale*) treba shvatiti kao počasni naslov iz kojega proizlaze njegove prerogative i sloboštine (*libertates*)⁸⁹.

Povlastice generalnih učilišta nisu bile svuda jednake. Neke su imale lokalno značenje, a druge su zadirale u samu narav generalnih učilišta. Navodimo samo najvažnije:

→ I.17.1 Prva važna povlastica generalnih učilišta bilo je pravo visokoškolaca, predavača i slušača da se organiziraju u posebne zborove (*collegia*) ili udruženja (*universitates*) s vlastitim, slobodno izabranim upraviteljima i statutima. Udruženja generalnih učilišta bila su izuzeta od bilo koje lokalne političke ili pravosudne vlasti, pa su tako postala nezavisne i slobodne oaze. Na tomu se temeljilo pravo učenika svih

⁸⁴ "Imperator est de iure dominus totius mundi, nam ei subiecti sunt reges, principes, et omnes nationes" (*Iasonis Mayni Mediolanensis In primam Codicis partem Commentaria*, Venetiis, 1568, f. 2v).

⁸⁵ "Leges imperatoriae ligant omnes etiam illos qui de facto non recognoscunt imperatorem" (n. dj., f. 6v).

⁸⁶ U tom je gradu od III. st. postojala ugledna pravnička škola ili učilište, zbog čega ga Justinijan naziva *nutrix legum*. Car u svojoj odredbi naređuje: "Haec autem tria volumina a nobis composita tradi eis tam in regiis urbibus quam in Berytiensi pulcherrima civitate, quam et legum nutricem bene quis appellat, tantummodo volumus, quod iam et a retro principibus constitutum est, et non in aliis locis quae a maioribus tale non meruerint privilegium; quia audivimus etiam in Alexandrina splendidissima civitate et in Caesariensium et in aliis quosdam imperitos homines devagare et doctrinam discipulis adulterinam tradere; quos sub hac interminatione ab hoc conamine repellimus, ut, si ausi fuerint in posterum hoc perpetrare et extra urbes regias et Berytiensi metropolim hoc facere, denarum librarum auri poena plectantur et reiciantur ab ea civitate, in qua non leges docent, sed in leges committunt" (usp. *Corpus juris civilis. Editio stereotypa tertia decima*, Volumen primum. *Institutiones* recognovit Paulus Krueger. *Digesta* recognovit Theodorus Mommsen. Berolini, 1920, str. 11).

⁸⁷ Na taj se propis posebno poziva Bartolo da Sassoferato, tumačeći da u svakom mjestu mogu slobodno predavati sve znanosti osim prava, jer da se ono smije predavati samo u za to povlaštenim gradovima (*Commentarium* in 1. 6, Cod. IV, 13; usp. G. ERMINI, n. dj., str. 220, bilj. 18).

⁸⁸ G. ERMINI, n. dj., str. 224-228.

⁸⁹ N. dj., str. 224-230.

⁹⁰ H. DENIFLE, n. dj., str. 48-63.

⁹¹ "Das Promotionsrecht war nicht ein auschliessliches Vorrecht der Studia generalia, sondern streng juristisch eine Folge päpstlicher Vorleihung. Deshalb stand juristisch nichts im Wege, dass der Papst dies Recht, für welche Facultät immer, auch anderen Instituten, ja selbst Privaten verlieh. Es hat also in der mittelalterlichen Anschauung das Promotionsrecht nichts zu thun mit der Sachkenntniss. Daher promovirt die medicinische, philosophische, civilistische Facultät gerade so gut als die theologische oder caninistische nur aus päpstlicher Ermächtigung" (F. SCHULTE, n. dj., str. 24-25).

⁹² Ti su naslovi prevladali u XIII. st. Nekadašnji *scholasticus* je postao *magister, professor, doctor, dominus legum, lector* itd. (usp. O. WEIJERS, *La spécialité du vocabulaire universitaire du XIIIe siècle: "Etudes sur le vocabulaire intellectuel du moyen âge"*, vol. I, Turnhout, 1988, str. 41-46).

⁹³ Usp. H. RASHDALL, n. dj., str. 19-20.

⁹⁴ N. dj., str. 6.

⁹⁵ To je pravilo ozakonio njegov nasljednik Grigor IX. rječima: "...Firmiter interdicimus et districtus inhibemus, ne Parisius, vel in civitatibus seu alis locis vicinis quisquam docere vel audire ius civile praesumat" (*Decretales Gregorii IX*, lib. V, titulus XXXIII de privilegiis, cap. XXVIII: *Corpus iuris canonici*, ed. Lipsiensis secunda ad librum manu scriptorum et editionis Romanae fidem recognovit et adnotatio critica instruxit Aemilius Friedberg, Pars secunda, Lipsiae, 1881, col. 868).

⁹⁶ J. VERGER, n. dj., str. 122.

⁹⁷ Usp. G. ERMINI, *Storia della Università di Perugia*, Bologna, Nicola Zanichelli Editore, 1947, str. 12-13.

⁹⁸ Jedinu iznimku u tom pogledu predstavljalo je generalno učilište Papinske Kurije (*Studium Romanae Curiae*), koje je g. 1244. ili 1245. osnovao papa Inocent IV. za potrebe svoje kurije (A. PARAVICINI BAGLIANI, *La fondazione dello "Studium Curiae": una rilettura critica, in luoghi e metodi di insegnamento nell'Italia medievale [secoli XII-XIV]*, Congedo Editore, 1989, str. 59-81) i *Studium Urbis* koje je g. 1303. osnovao papa Bonifacije VIII. za grad Rim. No, zbog specifičnih okolnosti i potrebe akademskih naslova za uži krug papinskih službenika, ona u povijesti teologije nisu odigrala nikakav značajniji utjecaj (usp. H. RASHDALL, n. dj., str. 28; R. VALENTINI, *Lo Studium Urbis durante il secolo XIV: "Archivio della R. Deputazione romana di storia patria"*, n. s. 10 [1944], str. 377; G. CREMASCOLI, *La facoltà di teologia: "Luoghi e metodi di insegnamento nell'Italia medievale (secoli XII-XIV)"*, Atti del Convegno Internazionale di studi Lecce – Otranto, 6-8 ottobre 1986, Galatina, 1989, str. 181-183).

krajeva Carstva na slobodan pristup na učilišta, što je uključivalo sigurnost na cestama, nesmetan prolaz preko svih područja, izuzetost od plaćanja cestarine, mostarine i ostalih dadžbina, pratnju za studente i njihove stvari itd.⁹⁰

→ **I.17.2** Druga važna povlastica generalnih učilišta bilo je pravo dodjele najviših akademskih naslova bakalaureata (*baccalaureatus*) i doktorata (*doctoratus*). Budući da su ti naslovi bili priznati u cijelom kršćanskom (zapadnom) svijetu, mogli su biti dodijeljeni isključivo u ime univerzalne crkvene ili državne vlasti. Bilo je, naime, generalnih učilišta koja su davala te naslove prije nego su dobila povlasticu promoviranja, ali ona nisu imala univerzalno nego samo lokalno značenje. Pravo promoviranja, drugim riječima, nije bilo pravo generalnih učilišta u strogom smislu riječi, nego samo njihova povlastica⁹¹.

→ **I.17.3** Doktoratu su – ovisno o sveučilištu ili tradiciji zemlje – odgovarala dva druga naslova: magisterij (*magisterium*) i profesorat (*professoratus*). Njihovi su se nositelji zvali doktori (*doctores*), magistri (*magistri*) ili profesori (*professores*)⁹². Svi su ti naslovi u srednjem vijeku bili sinonimi. Na fakultetima teologije, medicine i slobodnih umijeća pariškog i nekih drugih sveučilišta nastalih po ugledu na nj prevladavao je naslov "magister". Profesorski je naslov dosta čest, a doktorski malo rjeđi. Profesori prava u Bogni obično su se zvali doktori, ali isto tako i profesori. To se nazivlje nešto kasnije proširilo na Pariz i Oxford. U Italiji se doktorski naslov s pravnog fakulteta proširio i na ostale fakultete. Isti je slučaj bio i u Njemačkoj, gdje je magistar slobodnih umijeća bio oslovljavan kao doktor filozofije⁹³.

Povlasticu dodjele doktorata iz teologije (*facultas doctorandi*) pape su vrlo teško davali nekom generalnom učilištu. U početku je jedino pariško sveučilište kao najslavnije na europskom Zapadu imalo tu povlasticu⁹⁴. Samo je ono, po namjerama pape Honorija III. (1216. – 1227.), u Katoličkoj crkvi trebalo biti "teološko učilište" (*studium theologiae*) i jednom vrstom međunarodnog sudišta za teološka pitanja. Crkveni autori nisu uvijek blagonaklono gledali na građansko pravo i medicinu koje su smatrali "profanim znanostima" čija je svrha bila materijalno obogaćenje. Zbog toga je Honorije III. g. 1219. bulom *Super Speculam* zabranio da se u Parizu i njegovoj okolici predaje rimsko pravo kako bi na taj način sačuvao neokaljanom vjersku čistoću toga najpoznatijeg sveučilišta kršćanskog svijeta, a isto tako da zadovolji francuskog kralja Filipa II. Augusta koji je smatrao da za to nema nikakve potrebe, jer se u Francuskom Kraljevstvu nije živjelo po zakonima Rimskog Carstva. Papa je – s druge strane – smatrao da je za obranu crkvenih interesa bilo dovoljno poznavanje crkvenog prava⁹⁵. No ta je zabrana malo pomalo gubila na snazi pa su pape, videći uspjeh tih disciplina, već krajem XIII. st počeli dopuštati klericima učenje i predavanje prava i medicine na gotovo svim sveučilištima osim u Parizu⁹⁶.

Prizor predavanja u srednjem vijeku

→ I.17.4 Povlasticu dodjele doktorata iz teologije pape su ljubomorno pridržavali sebi iz straha da bi odveć laka dodjela tog naslova mogla naškoditi katoličkoj vjeri, ako on dođe u ruke osoba kojih pravovjernost nije posve zajamčena. To je bio razlog da se taj naslov zadugo mogao postići samo na pariškom sveučilištu⁹⁷. Tako se dogodilo da su, na primjer, poznata (sve)učilišta u Bogni, Padovi i Firenci već od XIII. st. imala povlasticu davanja doktorata iz svih znanstvenih disciplina osim iz teologije, pa su zbog toga klerici morali odlaziti u Pariz. Trebalo je čekati sredinu XIV. st. da dođe do osnivanja prvih teoloških fakulteta u Italiji s vlastitim statutima i pravima, pa tako i s povlasticom dodjele doktorskih naslova⁹⁸.

Dotadašnju praksi konačno je ukinuo papa Klement VI. bulom *In suprema dignitatis apostolice specula* od 31. svibnja 1349. dopustivši da se u Firenci, "naročitoj kćeri Rimske crkve" – pored fakulteta građanskog i crkvenog prava, umijeća i medicine – osnuje također teološki fakultet na kojemu će tamošnji klerici moći *titulo doctoratus seu magisterii decorari, auctoritate apostolica*. Papa je to učinio ne samo kako bi nagradio iznimnu brigu grada Firence u očuvanju čistoće katoličke vjere⁹⁹, nego i iz političkih razloga, kako ne bi izgubio političku naklonost toga važnog grada. Kako je bilo teško postići tu povlasticu pokazuje činjenica da je Firenca zbog toga morala uputiti u Avignon k papi posebno izaslanstvo i svojatati prava "kraljevskoga grada" pozvavši se na svoje navodno podrijetlo najprije od Gaja Julija Cesara, a onda i od Karla Velikoga. Ti su razlozi uvjerili papu da tako slavan grad ne bi smio biti bez svoga generalnog učilišta s mogućnošću postizanja doktorata iz teologije¹⁰⁰. Budući da u gradu među svjetovnim klerom nije bilo profesora sposobljenih za predavanje, firentinsko je sveučilište prihvatile generalno učilište Dominikanskog reda u samostanu S. Maria Novella i franjevačko u samostanu S. Croce kao svoj teološki fakultet¹⁰¹.

Budući da ni Bologna nije htjela zaostati za Firencom, malo nakon toga uputila je izaslanstvo papi u Avignon, zatraživši istu povlasticu za svoje sveučilište. No stvari nisu išle tako glatko. Iako se radilo o molbi jednoga od najstarijih i najuglednijih sveučilišta¹⁰², papa Inocent VI. (1352.–1362.) – koji je na naslijedio Klementa VI. – dugo se tomu opirao.

⁹⁹ "... attendentes fidei puritatem et devotionem eximiam quam civitas Florentina, specialis Ecclesiae Romanae filia, ab olim ad ipsam Ecclesiam habuisse dignoscitur" (C. PIANA, *La facoltà teologica dell'Università di Firenze nel Quattro e Cinquecento*, Grottaferrata 1977, str. 21. Prvi doktorat u Firenci dodijeljen je g. 1359. (G. CREMASCOLI, n. dj., str. 185; usp. G. C. GARFAGNINI, *Città e Studio a Firenze nel XIV secolo: una difficile convivenza: "Luoghi e metodi di insegnamento nell'Italia medioevale (secoli XII – XIV)"*, Atti del Convegno Internazionale di studi Lecce Otranto 6–8 ottobre 1986, Galatina, 1989, str. 107-109).

¹⁰⁰ U obrazloženju zbog čega bi Firenca moralna imati generalno učilište se navodi "quod dicet in civitatibus maxime solemnibus esse scientiarum Studia, ex quibus mundus illuminatur, gubernatur et regitur, et quod propter dicta scientiarum Studia civitas Florentina recipiet incrementa honorum et rerum commoda uberioris" (usp. G. C. GARFAGNINI, n. dj., str. 106-108).

¹⁰¹ G. C. GARFAGNINI, n. dj., str. 111-112; G. CREMASCOLI, n. dj., str. 191-192.

¹⁰² Slično Firentincima, i bolognici su da opravdaju predavanja civilnog prava u svom gradu, za što je samo car mogao dati dopuštenje, tvrdili da je grad Bolognu osnovao car Teodozije II. (401. – 450.) nazvavši pravo, koje se predavalno u drugim talijanskim gradovima, studia adulterina (usp. G. KAUFMANN, *Die Universitätsprivilegien der Kaiser: "Deutsche Zeitschrift für Geschichtswissenschaft"*, I [1889], str. 118).

¹⁰³ U svojoj buli papa između ostalog naglašava: "statuimus et orinamus, quod in dicta Civitate deinceps Studium generale in eadem theologica facultate existat et perpetuis futuris temporibus vigeat". Studentima i profesorima dodijelio je ona ista prava i povlastice, osobitu povlasticu doktorata, kao da su ga postigli na pariškom sveučilištu (usp. F. SCHULTE, n. dj., str. 10-11).

¹⁰⁴ "La più difficile delle concessioni, dicono gli ambasciatori, era stata quella della istituzione della Facoltà teologica, che, essi aggiungevano, avrebbe portato all'università bolognese un nuovo decoro e un bel compimento" (A. SORBELLI, n. dj., str. 131-135); usp. F. EHRLE, *I più antichi Statuti della Facoltà di teologia dell'Università di Bologna*, Bologna, 1932, str. CXXVII-CXXXVIII; E. GILSON, *La philosophie au moyen âge des origines patristiques à la fin du XIV e siècle*, París, 1947, str. 391.

¹⁰⁵ F. EHRLE, n. dj., str. LXXVII-CVII; BRLEK M., *De evolutione iuridica Studiorum in Ordine Minorum*, Dubrovnik, 1942, str. 45-46.

¹⁰⁶ F. M. COLLE, *Storia scientifico-letteraria dello Studio di Padova*, vol. IV, Padova, 1825, str. 110-113.

¹⁰⁷ H. DENIFLE, n. dj., str. 548-549; G. ERMINI, *Storia dell'Università di Perugia*, I, Firenze, 1971, str. 44; R. MAIOCCHI, *Codice diplomatico dell'Università di Pavia*, I, Pavia 1905, str. 161; Z. VOLTA, *La facoltà teologica nei primordi dello Studio generale di Pavia: "Archivio Storico Lombardo"* s. 3a, XXV, V (1898), str. 284; A. VISCONTI, *La storia dell'Università di Ferrara (1391-1950)*, Bologna, 1950, str. 17.

¹⁰⁸ "... et quod docentes, legentes et studentes ibidem omnibus privilegiis, libertatibus, immunitatibus et indulgentiis concessis doctoribus, legentibus, magistris et scolaribus et presertim in eadem sacra pagina in Bononiensi et Parisiensi Studiis commorantibus, gaudent et utuntur" (R. MAIOCCHI, n. dj., str. 161; G. CREMASCOLI, n. dj., str. 190).

¹⁰⁹ E. DELARUELLE, *La politique universitaire des papes d'Avignon, spécialement d'Urban V, et la fondation du Collège Espagnol de Bologne*: "El Cardenal Albornoz u el Collegio de España", II (Studia Albornotiana, XII), Bologna 1972, str. 13; G. CREMASCOLI, n. dj., str. 190-191.

¹¹⁰ Papa Grgur IX. u buli osnutku generalnog učilišta u Toulouseu navodi: "ut quicumque magister ibi examinatus et approbatus fuerit in qualibet facultate, ubique sine alia examinatione legendi liberam habet facultatem" (usp. F. K. von SAVIGNY, *Geschichte des Römischen*

Bolognsko izaslanstvo moralo je uložiti mnogo truda i diplomatskog umijeća da skrši papin otpor. Papa je popustio tek nakon što se Bologna - zahvaljujući uspješnoj vojni kardinala Gila de Albornóza (1310. – 1367.) – poslije više desetljeća vratila pod okrilje crkvene države. U lipnju 1360. Inocent VI. je konačno dopustio da se na bolognskom generalnom učilištu osnuje teološki fakultet kako bi se klerici Papinske Države mogli *in sacra theologia ad magisterium, sicut in Studio Parisiensi, promoveri*¹⁰³. No da u Papinskoj Državi proradi prvi teološki fakultet, trebalo je čekati još pune četiri godine. Budući da ni u Bogni među svjetovnim klerom nije bilo stručno osposobljenih profesora u posjedu sveučilišnih diploma za predavanje teologije¹⁰⁴, sveučilište je taj problem riješilo na isti način kao što je to učinilo firentinsko sveučilište: inkorporiralo je dva postojeća generalna učilišta, dominikansko i franjevačko, kao svoj teološki fakultet koji je od tada počeo dodjeljivati doktorski naslov¹⁰⁵.

→ **I.17.5** To proširenje povlastice davanja doktorskih naslova iz teologije predstavljalo je krupan zaokret u dotadašnjoj papinskoj politici koji se pokazao vrlo korisnim u dalnjem širenju teologije. Papa je na taj način ne samo oslobođio klerike svoje države i cijele Italije da zbog postizanja doktorata odlaze u Pariz, nego je i učinio da teološki fakulteti pridruženi javnim sveučilištima postanu visokoškolske ustanove javnog prava, jednako kao što su njihovi profesori postali profesori javnog prava¹⁰⁶. Daljnje osnivanje sličnih teoloških fakulteta u sastavu već postojećih sveučilišta bilo je samo stvar vremena. Teološki je fakultet g. 1362. dobilo sveučilište u Toulouseu, g. 1369. sveučilište u Pisi, g. 1371. sveučilište u Perugi, g. 1385. sveučilište u Padovi, g. 1388. sveučilište u Paviji, g. 1391. sveučilište u Ferrari, g. 1431. sveučilište u Montpellieru¹⁰⁷. itd. Posebno širokogrudnim se pokazao papa Bonifacije IX. koji je 16. studenoga 1389. odobrio osnivanje generalnog učilišta u Paviji na kojemu su studenti i profesori mogli postići ista prava i povlastice koje su uživali njihovi kolege na sveučilištima u Parizu i Bogni¹⁰⁸. Ta promjena politike u davanju povlastica za dodjelu doktorskih naslova teologije bila je motivirana nastojanjem papa da nagrade savezništvo gvelfskih gradova i da se u vrijeme crkvenoga zapadnog raskola (1388. – 1417.) s papinskom vlašću što čvršće povežu sveučilišta kao središta intelektualnog života kršćanskog Zapada¹⁰⁹.

→ **I.17.6** Uz doktorski naslov bila je usko povezana povlastica posvudašnjeg poučavanja ili predavanja (*licentia* ili *facultas ubique docendi* ili *facultas legendi*) svima onima koji su posjedovali taj naslov¹¹⁰. Ta je povlastica uključivala posvudašnje priznanje ne samo postignutih akademskih naslova nego i samih učilišta na kojima su oni bili postignuti. Budući da se spomenuta povlastica davala u ime papinske ili carske vlasti koja se načelno protezala na cijeli kršćanski (zapadni) svijet, i dozvole predavanja odnosile su se na sve one krajeve u kojima je bila

priznata njihova vrhovna vlast¹¹¹. Takvu ovlast, koja se ticala same srži sveučilišta, nije mogla dati nijedna škola bez pristanka pape ili cara. Oni su je do kraja XIII. st. davali uglavnom svim sveučilištima, ne praveći posebne razlike između učilišta koja su sami ustanovili i onih koja su "samoniklo" nastala u prethodnom razdoblju¹¹².

→ I.17.7 Carevi su povlasticu *ubique docendi* dodjeljivali u snazi svoje univerzalne vlasti i općepriznatog naslova "zaštitnika kršćanstva". Pritom su u svojim poveljama često naglašavali da to čine *de imperialis potestatis plenitudine* ili *universo mundo consulere*. Međutim, oni to pravo obično nisu osobno izvršavali, nego su ga prenosili na kancelare pojedinih sveučilišta da, u njihovo ime, novim magistrima dodjeljuju dopuštenje *regendi ubique locorum cathedralm*¹¹³. Slično su postupali pape koji su svoju ovlast za dodjelu sveučilišnih diploma, posebno doktorata, univerzalne vrijednosti povjeravali katedralnim prepoštima, kancelarima ili arhiđakonima kao svojim delegatima, ali ne i biskupima kao takvima kojih se jurisdikcija protezala isključivo na područje njihove biskupije. Biskupi su, u najboljem slučaju, mogli osnovati posebna ili područna učilišta¹¹⁴. Pape su, uostalom, uvijek bili širokogrudni prema generalnim učilištima koja su bila ne samo znak univerzalnosti Crkve, nego i općekulturna središta. To je osobito došlo do izražaja nakon što su se tijekom vremena istrošile tekovine velike reforme iz XI. st. te se u mnogim krajevima počeli rađati heretički pokreti koje biskupi nisu bili u stanju obuzdati. Tako je Inocent III. g. 1215. reformirao pariške škole i odobrio njihov statut kojim su magistri i studenti stekli pravo donositi svoja pravila i zakone¹¹⁵, nadalje preko kardinala odobrio prve statute pariškom sveučilištu, najvažnijem intelektualnom žarištu kršćanskog Zapada u srednjem vijeku, stavio ga tako pod okrilje Crkve i učinio središtem kršćanske misli. Slično je učinio sa sveučilištem u Oxfordu. To je imalo dalekosežne posljedice za sav kasniji razvoj ne samo samih sveučilišta nego i cjelokupnoga kršćanskog Zapada. Sveučilišta su, naime, na taj način bila izuzeta iz uskih okvira nacionalne političke vlasti i njezine uvjetovanosti, a dobila kulturno ekumensko usmjerenje koje je – zahvaljujući velikim skolasticima XIII. st. – dovelo do veličanstvene sinteze klasične i islamske misli i njezine integracije u kršćansku znanstvenu misao¹¹⁶.

Službu velikoga kancelara u Bologni je – po odluci pape Honorija III. – od g. 1219. obavljaо arhiđakon koji je pripadao pravničkom zboru, a u Parizu i Oxfordu teolog kao papin namjesnik¹¹⁷. Uloga je, naime, papa u osnivanju sveučilišta bila tolika da se općenito smatralo kako su oni bili "vlasnici znanja", a kancelari sveučilišta "čuvari njegovih ključeva"¹¹⁸.

Papinska podrška mladim europskim generalnim učilištima, bez kojih ona bez toga nikada ne bi imala dobro poznatu važnost, pokazala se dalekovidnjom od politike koju su općenito vodili carevi. Sveučilišta su se, naime, pokazala valjanim saveznikom Crkve u borbi protiv heretičkih

Rechts im Mittelalter, Bd. III, Heidelberg, 1834, str. 413. Izraz *facultas legendi* dao je ime fakultetu kao akademskoj ustanovi na kojoj se poučavaju različite discipline. 111 U svezi s tim F. Schulte piše: "Soll ich die Sache auf den prägnantesten Ausdruck reducieren, so muss ich sagen: Das Recht der Promotionen enthält die Befugniss, für die ganze abendländische Christenheit die Lehrbefähigung in einer Facultät zu enthalten. Und somit liegt darin die Ertheilung der missio ecclesiastica. Wer auf einer solchen Anstalt promoviert war, hatte die missio ecclesiastica für die ganze Kirche erhalten. Und deshalb stand nicht dem Bischofe als solchem, sondern nur päpstlichen Delegaten dies Recht zu (n. dj., str. 26)."

¹¹² S. STELLINGMICHAUD, *L'histoire des universités au moyen âge et à la renaissance au cours des vingt-cinq dernières années*: XIe Congrès international des sciences historiques Stockholm, 21-28 aout 1960, vol. I, Göteborg – Stockholm – Upsala, 1960, str. 100; H. DENIFLE, n. dj., str. 21-22; H. RASHDALL, n. dj., str. 810.

¹¹³ H. DENIFLE, n. dj., str. 784-791.

¹¹⁴ N. dj., str. 790-791.

¹¹⁵ H. DENIFLE – AE. CHATILAIN, n. dj., I, str. 78-80, n. 20.

¹¹⁶ RIZZOLI-LAROUSSE, *Storia universale*, II, Milano 1973, str. 147-148.

¹¹⁷ Kancelar pariškog sveučilišta Walter de ChateauThierry u vezi s tim tvrdi da se magistrica teologije daju "claves sapientiae a D. papa vel a cancellario Parisiensi ex ordinatione pape ad apertum thesaurum sapientie." Iako – nastavlja on – u doktora i magistara "potestas quantum ad docendum non est limitata", ipak oni ne posjeduju "clavis potestatis", te zaključuje: "Et sic quantum ad hoc, scilicet ad docendum alios, major est (doctor) quam prelatus, unde credit episcopus doctori theologie et docendo et predicando, nisi et episcopus prius doctor fuerit" (usp. H. DENIFLE, n. dj., str. 773, bilj. 52).

¹¹⁸ Usp. H. DENIFLE A. CHATELAIN, n. dj., I, col. XI. Pa ipak, kancelarima je bilo pridržano diskrecijsko pravo, ovisno o njihovu osobnom uvjerenju, da nekomu mogu ne samo podijeliti nego i uskratiti "licentiam docendi". Tako papa Grgur IX. 13. kolovoza 1231. određuje za kancelara pariškog sveučilišta: "Diligenter inquirat, et inquisitione sic facta quid deceat et quid expediat bona fide det vel neget secundum conscientiam suam petenti licentiam postulatam" (n. dj., str. 177).

¹¹⁹ J. LE GOFF, n. dj., str. 79; J. VERGER, n. dj., str. 86.

¹²⁰ G. ERMINI, *Scritti di diritto comune*, str. 230-231; H. RASHDALL, n. dj., str. 8.

¹²¹ H. DENIFLE, n. dj., str. 17, 20.

¹²² Pariško je učilište prosvjedovalo protiv tog izjednačivanja. Papa je odgovorio 3. travnja 1234. da spomenutom povlasticom nije htio dirati u statute i običaje pariškog učilišta niti umanjivati njegov ugled, naglasivši da sve ostalo ostaje kao što je bilo prije. No bilo je jasno da ni Pariz, ni Bologna, ni Oxford neće još zadugo jedini uživati tako široke povlastice (H. DENIFLE, n. dj., str. 20-21, 776).

¹²³ Uviđajući tu činjenicu, kôlnski kanonik Alexander von Roes se g. 1248. slikovito izrazio napisavši da je univerzalna vlast uglavnom podjednako raspoređena kod naroda zapadne Europe: Talijani drže crkvenu vlast (*Sacerdotium*), Nijemci carsku (*Regnum* ili *Imperium*), a Francuzi visoko školstvo (*Studium*). On je to protumačio prirođenom sklonosću navedenih naroda da ostvare ono do čega najviše drže, pripisavši Nijemcima želju za vlašću (*amor dominandi*), Talijanima želju za posjedovanjem (*amor habendi*), a Francuzima želju za znanjem (*amor sciendi*) (usp. H. GRUNDMANN, *Vom Ursprung der Universität im Mittelalter*, 2. Auflage. Darmstadt, 1964, str. 58; isti, *Sacerdotium Regnum Studium. Zur Wertung der Wissenschaft im 13. Jahrhundert*: "Archiv für Kulturgeschichte" 34 [Münster – Köln, 1952], str. 521; H. HEIMPEL, Alexander von Roes und das deutsche Selbstbewusstsein des 13. Jahrhunderts: "Archiv für Kulturgeschichte", 26 [1935], str. 1960).

¹²⁴ Usp. G. KAUFMANN, n. dj., str. 118-165; A. WRETSCHKO, *Universitätsprivilegien der Kaiser aus der Zeit vom 1412 – 1456*: "Festschrift für O. Gierke", Berlin, 1901; H. DENIFLE, n. dj., str. 763; G. ERMINI, n. dj., str. 234.

¹²⁵ "Tutti questi privilegi e libertà, che partono dall'imperatore o dal pontefice, è ben ovvio che prima che ad altre vengano concessi a quelle scuole che dall'imperatore stesso e dal pontefice traggono la lor ragion d'essere; e ne sono infatti dotati di regola gli Studi generali. Ma dire che lo Studio generale, solo perché tale, debba di necessità essere Studio privilegiato e che anzi la stessa qualifica di "generale" deriva dalla condizione di privilegio di cui lo Studio gode, come pur è stato ripetutamente affermato, è errore. La generalità infatti dello Studio, come si è visto e come ora si vedrà, è concetto a sé stante e ben distinto da ogni condizione di privilegio, che può essere dello Studio generale ma anche di quello particolare" (G. ERMINI, *Scritti di diritto comune*, str. 231).

pokreta koji su, osobito u južnoj Francuskoj i sjevernoj Italiji, bili uzeli osobita maha. Papa Grgur IX. već je g. 1229. tu suradnju izričito zatražio od toulouškog sveučilišta pri njegovu osnivanju. Tako je bilo i u mnogim drugim slučajevima. Tako se dogodilo da su srednjovjekovna sveučilišta, a osobito pariško, koje su pape smatrali "gorućom svijećom u domu Gospodnjemu", postala "tvrdave katoličkog pravovjerja"¹¹⁹.

→ **I.17.8** U nazujoj vezi s navedenom povlasticom bila je jedna druga povlastica: onoga koji je na nekom generalnom učilištu postigao doktorsku diplomu, nitko nije mogao prisiliti na ponovno polaganje ispita, jednako kao što se učenje započeto na jednom generalnom učilištu moglo nastaviti na bilo kojem drugom bez polaganja dopunskih ispita¹²⁰.

Povlastice su bile jedan od glavnih razloga da su studenti, u nastojanju da uđu u posjed najviših akademskih naslova, iz cijele Europe hrili u sveučilišne gradove, osobito u Pariz i Bolognu, koji su prvi stekli naslov generalnih učilišta pa su im, kao takvima, bile udjeljivane općevaljane povlastice. Naknadno su se one – kao što smo vidjeli – po ugledu na ta sveučilišta – davale i drugim generalnim učilištima. Tako se u papinskim spisima često može naići na formulu da profesori i studenti nekoga generalnog učilišta dobivaju iste povlastice *quibus gaudent Parisiis seu Bononiae vel aliis studiis generalibus*. Uobičajena formula koja se pritom upotrebljava, bila je: *ut studentes talibus privilegiis, libertatibus et immunitatibus gaudeant, quibus gaudent studentes in scholis, ubi generale regitur studium*¹²¹. Takvu je povlasticu prvi put dodijelio papa Grgur IX. 27. travnja 1233., generalnom učilištu u Toulouseu, koje je četiri godine prije toga bio osnovao njegov kardinal *legat*, upotrijebivši pritom formulu da: *quibus gaudent studentes in studio generali, ut eadem libertate gaudeant, qua gaudent Parisienses scolares [...], ut quicunque magister ibi examinatus et approbatus fuerit in qualibet facultate, ibique sine alia examinatione legendi libertatem habeat facultatem*¹²².

→ **I.18** Sve navedene povlastice i sloboštine davale su generalnim učilištima poseban sjaj i ugled¹²³. Ipak bi bilo pogrešno iz toga zaključiti da su ona po svojoj naravi nužno morala biti povlaštena (*studia privilegiata*) ili da njihova "generalnost" proizlazi iz povlastica koje su uživala¹²⁴. U tu su zamku upali mnogi znanstvenici, kako stariji tako i noviji, koji nisu bolje proučili složenu problematiku generalnih učilišta. Generalnost nekog učilišta zaseban je pojam, različit, u načelu, od bilo kakve povlaštenosti¹²⁵. Na to je već u XIV. st. upozorio poznati pravnik Baldo degli Ubaldi (1327. – 1400.). Govoreći o povlastici dodjele akademskog naslova doktorata (*potestas doctorandi*) s kojom su neki brkali "generalnost" učilišta, on je jasno lučio postojanje generalnog učilišta od prava držanja predavanja (*potestas legendi*). Isto je tako drugi slavni bolognski pravnik, Paolo Liazari (+ 1356.), razlikovao pojam samoga generalnog učilišta od njegovih eventualnih povlastica. Postoje – po njemu – četiri vrste učilišta:

*Predavanje na jednom
srednjovjekovnom sveučilištu
(minijatura iz XV. st.)*

a) povlaštena generalna učilišta; b) povlaštena posebna učilišta; c) generalna nepovlaštena učilišta i d) posebna nepovlaštena učilišta¹²⁶.

"Generalnost" i povlaštenost su, drugim riječima, različiti pojmovi koji nisu bili nužno povezani. Kao što je, naime, bilo generalnih učilišta bez povlastica, isto je tako – iako iznimno – bilo posebnih ili pokrajinskih učilišta s povlasticama¹²⁷. Paolo Liazari tvrdi da se učilište zove generalno zbog toga što se na njemu predaju znanstvene discipline *generaliter*, tj. na specifičan način, svojstven tim visokim školama. Takva učilišta – po njemu – obično postoje u kraljevskim gradovima ili pak svoje postojanje zahvaljuju posebnoj povlastici, a ima i onih koja duga tradicija priznaje generalnim (*de iure communi* ili *ex privilegio speciali vel de antiqua consuetudine cuius contraria memoria non existit*). Takvu "generalnost" Liazari naziva "aktualnom generalnošću". No da neko učilište uživa prava i prerogative koji se općenito daju generalnim učilištima, potrebno je da mu budu dodijeljene posebne povlastice, tj. da postane ne samo generalnim nego i povlaštenim učilištem. To davanje povlastica ovisi isključivo o vrhovnom državnom ili crkvenom poglavaru, slično kao što biva s kanonizacijom svetaca, s dopuštenjem posvudašnjeg propovijedanja (*ubique praedicandi*) ili pak s dopuštenjem javnog oglašavanja¹²⁸.

→ I.19 Generalna učilišta su – kako se može zaključiti iz svega dosad rečenoga – bila najviše obrazovne ustanove općeg značaja koje odgovaraju novijem hrvatskom pojmu sveučilišta ili veleučilišta. Tako su ga shvaćali pape i carevi. Taj su naslov, uostalom, u XIII. i XIV. st. nosila najpoznatija europska sveučilišta uključujući tu pariško, oxfordsko, bolognsko i druga sveučilišta¹²⁹. Ona su i po svom ustanovljenju i po

¹²⁶ "Quid ne novello studio Senensi? Respondeo: Idem videtur, cum sit generale secundum modum permisum et regia civitate constitutum, quia non in castro vel villa, et liceter loquitur in generalibus et de generalibus non de privilegiatis tantum. Verum videtur dicendum per hoc, quod quedam sunt studia generalia actu et privilegiata, ut illa de quibus loquitur in 'De magistris, c. Inter sollicitudines'; quedam privilegiata sed non actu generalia, et quedam generalia sed non privilegiata, et quedam particularia sed non privilegiata. De primis et tertius non videtur dubium, quin habeat locum hec decretalis; in secundo et quarto non facit 'De clericis non residentibus, c. Tuae' et liceter quae dicit generalibus. Et hec dico vera quoad concessa existenti in studio; sed quoad licentiam docendi ubique secus, quia illam oportet optinere in studio privilegiato secundum modum permisum, nam cum talis licentia, respectu licentiati, omnes respiciat, oportet quod concedatur ab eo vel eius auctoritate qui est iudex omnium, ut est princeps..." (PAULUS DE LIAZARIIS, *Apparatus super Clementinas*: Bologna, Collegia di Spagna, ms. 87, f. 59 e squ. ad c. 2, Clem; citirano prema G. ERMINI, n. dj., str. 232, bilj. 38).

¹²⁷ G. ERMINI, n. dj., str. 232-233.

¹²⁸ N. dj., str. 233.

¹²⁹ "Keine Bezeichnung war für die Universität im Mittelalter gebräuchlicher als *Studium generale*" (H. DENIFLE, n. dj., str. 1). Za tu Denifleovu tvrdnju ima mnogo dokaza u papinskim i carskim poveljama. Navest ćemo samo jednu papinsku i jednu carsku povetu: papa Klement VI., osnivajući sveučilište u Firenci svojom bulom "In suprema dignitatis apostolicae specula" od 31. V. 1349. piše: "Auctoritate apostolica statuimus et etiam ordinamus, ut in dicta civitate Florentina de cetero sit Studium generale, illudque perpetuis futuris temporibus in ea vigeat, in sacra pagina, iure canonico civili, et in medicina et quilibet alia licta facultate" (G. PREZZINER, *Storia del pubblico Studio e delle società scientifiche di Firenze*, I, Firenze 1810, str. 227-230; C. PIANA, *La Facoltà Teologica dell'Università di Firenze nel Quattro e Cinquecento*, Quaracchi Grottaferrata (Roma), 1977, str. 20). Dodjeljujući istom sveučilištu državne povlastice poveljom od 2. VI. 1364., car Karlo IV. piše: "Ecclesiae et civitati Florentinae ac eius communi generale, perpetuum atque generosum Studii generalis privilegium auctoritate imperiali damus et concedimus..." (C. PIANA, n. dj., str. 22); isti izraz upotrebljava i za sveučilišta u Parizu, Bologni, Pisi itd. (usp. n. dj., str. 23-24).

¹³⁰ Prvim se nacionalnim sveučilištem u Europi smatra praško sveučilište, koje je g. 1347. osnovao car Karlo IV. Ono je, kao i sva druga, na početku bilo međunarodnog značenja. No ubrzo su sve vodeće položaje na njemu zauzeli profesori i studenti njemačke nacionalnosti koji su se, poradi zapadnog raskola (1378. – 1417.) dobrim dijelom tamo preselili iz Pariza, što je dovelo do napetosti između Nijemaca i Čeha. Taj etnički sukob je još više zaostrišta rasprava o tomu koja će sveučilišna "nacija" (češka, njemačka, bavarska i poljska) dobiti više katedri i vodećih položaja. Presudom kralja Venceslava IV. g. 1409. češka je "nacija" dobila tri, a sve tri ostale "nacije" samo jedan glas u sveučilišnom vijeću, uz obvezu da moraju prisegnuti vjernost češkoj круni, na što su druge tri napustile Prag i preselile se u Leipzig gdje su osnovale novo sveučilište. Tako je nastalo prvo nacionalno sveučilište (usp. J. LE GOFF, n. dj., str. 165-166). Sličnu je politiku provodila Mletačka Republika, koja je posebnim državnim zakonom i pod prijetnjom oštih kazni zabranila svim svojim podanicima odlaziti izvan državnih granica zbog postizanja doktorata (B. NARDI, *La Scuola di Rialto e l'umanesimo veneziano*: "Umanesimo europeo e umanesimo veneziano", ed. V. Branca, Firenze, 1964, str. 97-98; R. PALMER, *The 'Studio' of Venice and its Graduates in the Sixteenth Century*, Padova, Edizioni LINT, 1983, str. 2).

¹³¹ Usp. H. RASHDALL, n. dj., str. 11-12; G. ERMINI, n. dj., str. 234.

¹³² Papa Inocent IV. je g. 1254. sveučilište u Oxfordu kao zajednicu profesora i studenata nazvao *foecunda mater* koja *de utero suo filios producit ad justitiam eruditos*, a g. 1342. engleski kralj Eduard III. je canterberško sveučilište nazvao *mater et propagatrix studentium peritorum* (H. DENIFLE, n. dj., str. 33-34).

¹³³ H. RASHDALL, n. dj., str. 11-14.

¹³⁴ H. DENIFLE, n. dj., str. 781-784; G. ERMINI, n. dj., str. 235.

¹³⁵ G. ERMINI, n. dj., str. 234; G. KAUFMANN, n. dj., str. 120-122.

¹³⁶ G. ERMINI, n. dj., str. 236-237, bilj. 43.

¹³⁷ G. ERMINI, *Concetto di "Studium Generale"*: "Archivio Giuridico" 128, fasc. 1 (1942) 324; o značenju pojma "universitas" v. H. DENIFLE, n. dj., str. 2932, 640; G. POST, *Parisian Masters as a Corporation 1200 – 1246*; "Speculum" 9 (1934) 423-426; P. MICHAUD-QUANTIN, *Universitas Expressions du mouvement communiantaire dans le moyenâge latin*. L'Eglise et l'Etat au Moyen Tge, Paris, Vrin, 1970, str. 55-68.

¹³⁸ Izvorno nije bilo potrebno uspostavljati vezu između ustanove označene terminom universitas i ustanove označene terminom *studium generale*. Udrženja magistara i klubovi studenata" dobili su svoj konačni oblik prije nego je pojam *studium generale* ušao u upotrebu. Sveučilište je izvorno bilo

postojanju, pa čak i po sudbini, bila u neposrednoj vezi s najvišom univerzalnom crkvenom i državnom vlašću. Kriza u koju je krajem srednjega vijeka zapalo najprije Carstvo, a zatim i papinstvo, nije mogla mimoći ni generalna učilišta. "Generalnost" učilišta je, naime, bila neposredno ovisna o univerzalnosti političke ili crkvene vlasti. S njom je nastala, s njom se razvijala, a s njezinim nestankom i njoj je zadan udarac. S jačanjem već postojećih i s osnivanjem novih nacionalnih država krajem XIII. i početkom XIV. st. ugled nadnacionalne carske vlasti bio je znatno poljuljan, što nije moglo ostati bez posljedica i za narav generalnih učilišta. Umjesto dotadašnje carske vlasti, koja im je ne samo pružala zaštitu nego i davala nadnacionalnu važnost, ona su sve više počela dolaziti pod utjecaj nacionalnih država i njihovih posebnih interesa¹³⁰. Nestankom nadnacionalne vlasti dovedena je u pitanje i univerzalnost generalnih učilišta koja su na taj način sve više gubila podlogu na kojoj su bila izrasla. Zatvarajući se u nacionalne granice ona su po svojoj naravi postajala sve manje generalna i univerzalna, a sve više nacionalna i područna učilišta. Centralizirane nacionalne vlasti sve su više sužavale autonomiju svojih učilišta koja, uostalom, nisu bila jedine žrtve postupnog ukidanja raznih vrsta povlastica. Na udaru su se našla sva dotad samostalna udruženja. Nacionalnim državnim vlastima na poseban su se način otimala samostalna crkvena udruženja čiju su izuzetost sve manje bile voljne podnosititi. Ona su stavljena pod nadzor državnih vlasti, a njihova se djelatnost propisivala "općim pravom" (*ius commune*) nacionalne države koja je, po potrebi, određivala njegovu primjenu.

Sveučilišta nisu imala dovoljno snage oduprijeti se tim tendencijama. Došavši pod mjerodavnost nacionalne državne vlasti ona su izgubila oslonac svoje dotadašnje autonomije¹³¹. Sveučilišta su – za uzvrat – kao "blaga i plodna majka (*alma mater*) koja iz svoje utrobe rađa stručno ospozobljene sinove"¹³² – moralna besprijekorno funkcionirati, podupirati nacionalnu državu opskrbujući je školovanim, ali i poslušnim klericima, pravnicima, liječnicima i činovnicima, koji u većini slučajeva nisu više smjeli obustavljati rad, ni pristajati uz državi nepoželjne pokrete. Država se za to bila pobrinula posebnim zakonima i nadzorničkim tijelima, kao što je to učinila Mletačka Republika u Padovi uz pomoć posebnih magistrata (*reformatores studii*)¹³³.

➔ I.20 Ako je netko u tim okolnostima – u namjeri da privuče što veći broj profesora i studenata iz drugih zemalja – ipak htio imati vlastito generalno učilište u tradicionalnom smislu riječi, nije se za to više obraćao caru nego papi, čija univerzalna duhovna vlast još nije bila dovođena u pitanje¹³⁴. No i to je potrajalo samo neko vrijeme.

Tijekom novoga vijeka – osobito u XVI. i XVII. st. – i papinskom je ugledu bio zadan težak udarac. Nacionalne su se države – ljubomorne na svoju neovisnost i bez obzira na svoju stvarnu snagu

Predavanje teologije
na pariškom sveučilištu,
Troyes, gradska biblioteka

ili veličinu – sve više udaljavale od srednjovjekovnog poimanja carske i papinske univerzalne vlasti od koje je u nekim zemljama na kraju ostala samo daleka uspomena¹³⁵. Jedna od posljedica te promjene bio je gubitak izvornog pojma generalnih učilišta, koji je bio izraz i odraz nadnacionalnog jedinstva. Tako je novovjekovni nacionalizam zadao težak udarac sustavu srednjovjekovnog javnog prava, a time i izvornom pojmu generalnih učilišta kao izrazito srednjevjekovne ustavove¹³⁶. Njihova se generalnost sačuvala još samo u imenu, ali je i ono postupno ustupilo mjesto novom nazivu "univerzitet" (*universitas*) i to, nerijetko, bez ikakve pobliže oznake¹³⁷. No taj se pojam mnogo više odnosio na srednjovjekovna udruženja profesora i studenata koja su još uvijek postojala, nego na visoka kulturna i znanstvena središta. Taj je izraz, krivim shvaćanjem njegova izvornog značenja, do danas ostao u upotrebi i to u prenesenom smislu kao skup znanosti¹³⁸.

školsko udruženje magistara i studenata. Takva su udruženja u početku nicala bez posebnog odobrenja državnih ili crkvenih vlasti. Bili su, naime, spontani proizvodi želje za udruživanjem koji je kao plimni val zapljušnuo velike europske gradove u XI. i XII. st. No ta su udruženja u dvama gradovima, u Parizu i Bologni, postigla takav stupanj razvoja i stekla važnost koje drugdje nisu posjedovali. Sveučilišta u Parizu i Bologni su, u strogi smislu riječi, bila jedina dva originalna sveučilišta. Sva su kasnija sveučilišta u svom razvojnom obliku višemanje bila uređena po ugledu na jedno od njih. Tako se dogodilo da su udruženja magistara ili studenata (*universitates*) postala bitni dijelovi generalnog učilišta. Tijekom XV. st. uglavnom se izgubila izvorna razlika između tih dvaju pojmove. *Universitas* je postao puki pojam za *studium generale*. No taj je prijelaz bio postupno pripreman posrednim terminom kao što je *universitas studii* koji se g. 1316. prvi put pojavio u Perugi (H. RASHDALL, n. dj., str. 16-17).

Elio Antonio de Nebija na katedri sveučilišta Alcalá de Hernanes (Madrid);
minijatura iz 1481. g., Nacionalna knjižnica, Madrid

→ II ← POGLAVLJE

Narav generalnih učilišta Dominikanskog reda

→ 2. I Trinaesto stoljeće predstavljalo je vrhunac srednjega vijeka u duhovnom i intelektualnom pogledu. U tomu su presudnu ulogu odigrali kako mlada europska sveučilišta, tako i brojni članovi Prošačkih redova, osobito dominikanci i franjevci, koji su već od sredine XIII. st. zauzimali istaknuta mjesta na sveučilišnim katedrama u Parizu, Bologni i Oxfordu i drugdje. Oni su imali velikog udjela ne samo u njegovanju filozofije i teologije nego i u samom razvoju visokog školstva. Njihove su škole u početku sličile nakalemjenim mlađicama na stablu tek izraslih sveučilišta, kojima su sličile kao dijete na majku. No što je vrijeme više odmicalo, one su se sve više osamostaljivale u odnosu na sveučilišta papinskog ili carskog ustavnog poprimajući specifične osobine i vlastita obilježja.

Pravo osnivanja najviših škola ili generalnih učilišta u Dominikanskom redu imali isključivo vrhovni zborovi (generalni kapituli) kao vrhovna zakonodavna tijela i vrhovni starješine zvani "vrhovni učitelji" (*magistri generales* popularno zvani "generalii") reda kao njihova izvršna vlast i papinski opunomoćenici u toj stvari. Oni nisu nikada osnivali niža (provincijalna i samostanska) učilišta. To je bilo ne samo pravo nego i dužnost provincijala, provincijalnih kapitula i nižih starješina¹³⁹. Koliku je važnost red pridavao svojim generalnim učilištima vidi se i po tomu što je pravo imenovanja njihovih profesora od g. 1267. bilo pridržano isključivo vrhovnim starješinama ("generalima") reda kao njihovim velikim kancelarima¹⁴⁰.

U Dominikanskom redu su postojale tri vrste generalnih učilišta: teološka, filozofska i učilišta (slobodnih) umijeća.

→ 2. I. I Prvo, i najpoznatije, generalno teološko učilište bilo je osnovano g. 1229. u samostanu sv. Jakova u Parizu. Tu su se šestorica prvih drugova

¹³⁹ U tom smislu su konstitucije Dominikanskog reda propisivale: "Erectio alicuius Conventus formalis in Studium Generale Ordinis peragitur a solo Magistro Generali Ordinis, ut constat ex more Ordinis et pluribus Capitulorum Generalium actis. Non est igitur in potestate Prioris vel Capituli Provincialis erigere Collegium seu Studium Generale pro sua Provincia. Magister Ordinis in huiusmodi erectionibus Collegiorum per actum publicum seu litteras patentes agere solet cum quadam solemnitate iuris, nam quodammodo in hac parte vices agit Commissarii Pontificii. Collegia seu Studia Generalia nedum ab Ordine, sed a S. Sede recognoscuntur et multis privilegiis ditata habentur..." (*Analecta Sacri Ordinis Fratrum Praedicatorum*, annus II [Romae, 1894], str. 619-620).

¹⁴⁰ Generalni kapitol iz g. 1267. u svezi s time odredio je sljedeće: "Committimus magistro ordinacionem, tam studii Parisiensis, quam aliorum studiorum generalium quattuor provinciarum, ut de ipsis, in magistris et bacallariis, et in aliis ad studium pertinentibus curam habeant diligentem" (MOPH III, str. 138).

¹⁴¹ Usp. H. RASHDALL, n. dj., str. 347.

¹⁴² Prvi profesori na na pariškom generalnom učilištu bili su Roland iz Cremone (1229. – 1230.), Jean de SaintGilles (1230. – 1233.), Hugues de SaintCher (1230. – 1233.), Géeric de SaintQuentin (1233. – 1242.), Godefroid de Bléneau (1235. – 1242.), Albert Veliki (1242. – 1248.), Toma Akvinski (1256. – 1259., 1269. – 1271.), Petar de Tarentaise (1257. – 1264.), Wilim de Moerbeke (1280. – 1281.), Eckhart (1311. – 1313.) itd. (P. GLORIEUX, *Répertoire des maîtres en théologie de Paris au XIIIe siècle*, I, Paris, J. Vrin, 1933, str. 414-77).

¹⁴³ Opći zbor reda iz g. 1523. u vezi s tim kaže sljedeće: "Quoniam fons vivus, quo universus Ordo noster aquis sapientiae irrigari solet, est conventus noster Parisiensis, et licet reverendissimus generalis zelo reformationis accensus [...] ideo textu constitutionum de duobus mittendis aut tribus [...] presenti statuto ordinamus, quod de caetero fratres, qui cum licentia et voluntate reverendissimi ac reverendissimorum provincialium et vicariorum congregationum mittantur Parisis cum sufficienti provisione in quantocunque numero recipiantur ad studendum in artibus sive in theologia..." (MOPH IX, str. 185-186).

¹⁴⁴ MOPH VIII, str. 419-420.

¹⁴⁵ "Patribus studentibus in quatuor studiis sollemnibus quatuor provincialium concedimus ut libertate utantur, qua et studentes qui sunt ad studium Parisis deputati" (MOPH III, str. 92; usp. G. M. LÖHR, *Das kölnische Dominikanerkloster im 17. Jahrhundert*: "Jahrbuch des kölnischen Geschichtsvereines", 28 [1953], 98-117).

¹⁴⁶ "[...] quatuor autem provincie scilicet Provincia, Lombardia, Theutonia, Anglia provideant ut semper in aliquo conventu magis ydoneo sit generale studium et sollempne, et ad illum locum quilibet prior provincialis potestatem habeat mittendi duos fratres ad studium" (MOPH III, str. 34-35, 41).

¹⁴⁷ MOPH III, str. 153.

¹⁴⁸ Dolasku u Oxford studenata drugih provincija usprotivio se engleski provincial sa svojim vijećem, pa ih je opći zbor reda ukorio primjed bom da to ne bi poslužilo drugima kao loš primjer smijenio propisavši im stroge kazne (MOPH III, str. 110-111).

¹⁴⁹ MOPH III, str. 153.

¹⁵⁰ *Acta capitulorum provincialium provinciae Romanae* (1243-1344): MOPH XX), Romae, 1941, str. 36.

¹⁵¹ "Monemus quod provincie que non habent studia generalia, determinant in suis capitulis provincialibus tres conventus ad minus in quibus sentencie legantur

sv. Dominika – zahvaljujući pomoći pape Honorija III. i susretljivosti profesora Jeana Barastrea – uspješno uključila u sveučilišnu nastavu. Pariško sveučilište, koje je na području filozofije i teologije već u to vrijeme blistalo punim sjajem, postalo je svjedokom dotad jedinstvenog događaja: članovi tek osnovanog i dotad nepoznatoga crkvenog reda preuzeli su g. 1229. prvu sveučilišnu katedru, a dvije godine kasnije i drugu, te u sklopu sveučilišta otvorio vlastito generalno učilište. Bilo je to prvi put da jedan crkveni red dobije neku katedru i na taj se način uključi se u sveučilišni život¹⁴¹. No to je bio samo prvi korak u dugom i izvanredno plodnom procesu razvitka vlastitog školstva. Pariško generalno učilište bilo je, naime, poslužilo kao uzorak za sva druga, kasnije osnovana učilišta Dominikanskog reda. Time je red izborio sebi mjesto u visokoškolskim krugovima, a njegovi brojni članovi ne samo od učenika postali učitelji, nego – s Albertom Velikim (oko 1193. – 1280.), Tomom Akvinskим (1224. – 1274.) i mnogim drugim magistrima - na području filozofije i teologije u svega četrdesetak godina postali vodeća intelektualna snaga europskog Zapada¹⁴². Inkorporacija u pariško sveučilište dala je učilištu sv. Jakova, koje se zbog svoje važnosti katkad zvalo *studium generalissimum* kao odsjev izvanrednog ugleda pariškog sveučilišta, znanstveni ugled koji je ostao nepotamnen kroz cijeli srednji vijek, pokazavši na taj način putokaz kojim su kasnije osnovana učilišta trebala ići na svom usponu do najviših akademskih i znanstvenih visina¹⁴³.

Taj brzi uspon pariškoga generalnog učilišta pokazao se samo privremenim rješenjem u problemu izobrazbe lektora za novoosnovane samostane i provincije. Male rijeke studenata koje su se iz raznih provincija slijevale u Pariz u potrazi za višim akademskim naslovima stvarale su velike teškoće oko svoga prihvata i smještaja. Svaka je, naime, provincija za sebe nastojala osigurati što veći broj lektora, bakalaureusa i doktora, pa je nastala velika potražnja za slobodnim mjestima u pariškom samostanu koju nije bilo uvijek moguće zadovoljiti¹⁴⁴. To je navelo red da počne razmišljati o osnivanju novih vlastitih i samostalnih generalnih učilišta, za što je bila nužna papinska suglasnost. Rješenje je napokon nađeno, uz papinsku suglasnost, decentralizacijom školskog sustava i otvaranjem g. 1248. četiri novih "generalnih i svečanih učilišta" u onim provincijama iz kojih je u Pariz dolazilo najviše studenata: u Provansalskoj, Lombardskoj, Njemačkoj i Engleskoj provinciji. Tako su dotadašnja provincijska učilišta u Montpellieru, Bologni, Kölnu i Oxfordu g. 1248. bila uzdignuta na razinu generalnih učilišta s istim povlasticama koje su se dotle mogle postići na pariškom sveučilištu¹⁴⁵. Ostale provincije, koje nisu imale takvih učilišta, mogle su, do dalnjeg, na ta novoosnovana učilišta slati po dvojicu vlastitih studenata¹⁴⁶. Budući da ni ta mjera nije mogla zadovoljiti sve potrebe za sveučilišnom izobrazbom i akademskim naslovima, uprava reda je g. 1250. pokušala ograničiti broj upisnika na generalnim učilištima preporukom da se na njih šalju samo najbolji studenti¹⁴⁷. Da se rastereti pariško generalno učilište, g. 1261. bilo je

otvoreno slično učilište u Oxfordu za engleske studente, ali je i ono moralo biti otvoreno studentima svih drugih provincija¹⁴⁸. G. 1270. opći zbor reda odobrio je također Rimskoj i Španjolskoj provinciji osnivanje vlastitih generalnih učilišta¹⁴⁹. Koristeći se tim dopuštenjem, Rimska je provincija odmah osnovala čak dva generalna učilišta: u Napulju i u Orvietu¹⁵⁰, čime se s obzirom na visoko školstvo potpuno osamostalila. Takvo je rješenje g. 1288. navelo vrhovnu upravu reda da nešto slično preporuči i drugim provincijama. One provincije koje nisu bile u stanju imati vlastito generalno učilište, morale su osnovati barem tri teološka učilišta s mogućnošću vođenja akademskih rasprava¹⁵¹.

Nakon toga jedinstvenog procvata školstva u raznim provincijama reda prilike su se toliko poboljšale da je u pogledu visokoškolske izobrazbe još preostalo učiniti posljednji korak do potpune neovisnosti jedne provincije o drugoj. Taj korak učinio je opći zbor reda iz g. 1302. naredivši da svaka provincija osnuje vlastito "generalno ili svečano učilište"¹⁵². G. 1305. opći zbor reda naredio je da se generalna učilišta osnuju i u Ugarskoj, Poljskoj i Češkoj provinciji, s time da do daljnega druge provincije tamo ne šalju svoje studente¹⁵³. Svakom generalnom učilištu bila su priznata sva prava i povlastice koje su pape davali sveučilištima.

Tom decentralizacijom školskog sustava u znatnoj se mjeri decentraliziralo i školsko zakonodavstvo. Svakoj provinciji bilo je prepusteno da osim najvažnijih smjernica koje su za generalna učilišta donosili opći zborovi ili generalni kapituli reda same, ovisno o zahtjevima prostora i vremena, donose posebne zakone i time unapređuju izobrazbu vlastitih članova¹⁵⁴. Bio je to ne samo kraj ovisnosti jedne provincije o drugoj u pogledu visokog školstva nego i značajan doprinos njegovu širenju na gotovo cijelom europskom kontinentu¹⁵⁵. Međutim, i dalje je ostalo na snazi pravilo da su generalna učilišta morala biti otvorena studentima svih provincija¹⁵⁶, koji su za to morali imati sve potrebne intelektualne i moralne podobnosti¹⁵⁷.

Osnivanje ostalih generalnih učilišta teklo je sljedećim redoslijedom: u Cambridgu, Barceloni, Perpignanu (1303.); Canterburyju (1320.); Padovi (1363.); Firenci (1378.); Pragu (1383.); Zadru (1396.)¹⁵⁸;

"cursorie, et studentes aliqui assignentur, et in ipsis frequencius ordinarie disputetur" (MOPH III, str. 245).

¹⁵² "Quilibet autem provincia, exceptis Dacie, Grecie, Terre Sancte, provideat, ut semper in aliquo conventu ydoneo sit generale studium et solemgne" (MOPH III, str. 314, 320).

¹⁵³ MOPH IV, str. 13.

¹⁵⁴ Usp. MOPH III, str. 82, 86, 90.

¹⁵⁵ D. BERG, Armut und Wissenschaft. Beiträge zur Geschichte des Studienwesens der Bettlerorden im 13. Jahrhundert, Düsseldorf, Pädagogischer Verlag Schwann, 1977, str. 61.

¹⁵⁶ Kad je krajem XV. st. generalno učilište u Parizu zbog odgoja vlastitog podmlatka uvelo ograničenja na upis članova drugih provincija, vrhovna skupština reda, održana g. 1494. u Ferrari, smatrala je potrebnim podsjetiti: "Studium Parisiense non est solum pro fratribus provincie Francie institutum, sed est toti ordini nostro commune" (MOPH VIII, str. 419).

¹⁵⁷ "... ne fratres criminosi aut insolentes ad huiusmodi studia generalia mittantur, sed solum fratres ydonei et bonis moribus imbuti et ad perficiendum magis apti et qui ad minus per 3 annos continuos in artibus studuerint" (MOPH IX, str. 14).

¹⁵⁸ Rezultate svojih višegodišnjih istraživanja i otkrića da je u Zadru postojalo generalno učilište objavio sam najprije u raspravi *Filozofskoteološki studij Dominikanskog reda u Zadru (1396-1807)*, ("Zadarska revija", 12/1987, str. 3-42), a zatim u velikoj monografiji *Generalno učilište Dominikanskog reda u Zadru ili 'Universitas Jaderitina' (1396-1807)*, Zadar, Filozofski fakultet, 1996. Namjera mi je bila da g. 1996. Kada je padala 600. obljetnica njegova ustanovljenja priredim znanstveni skup o povijesti visokog školstva u Hrvatskoj, što sam iznio u javnost u opširnom intervjuu "Slobodnoj Dalmaciji" od 30. svibnja 1991. Podatcima koje sam objavio u

Pisar za radnim stolom
(srednjovjekovna minijatura)

Zadarskoj reviji i u intervjuu "Slobodnoj Dalmaciji", poslužio se Franjo Šanjek, profesor crkvene povijesti na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, prešutjevši da se radi o mom znanstvenom otkriću. U tom smislu on je 13. prosinca 1994. u Zagrebu "proslavio", kako navodi, "500. obljetnicu" [!] osnutka toga važnog učilišta priredivši svojevrstan "znanstveni" skup o temi "Srednjovjekovni Zadar: grad, ljudi i stvaralaštvo: uz 500. obljetnicu prvog hrvatskog sveučilišta" (usp. "Glas Koncila", br. 52, 1994, str. 22). Pritom nijednom riječu nije spomenuo autora tog otkrića. Nakon toga je u časopisu "Croatica Christiana Periodica", koji je sam uređivao krijući se iza "uredništva" najavio da se, "uželji da se dostoјno obilježi ova značajna obljetnica", "na stranicama ovog i nekoliko idućih brojeva CCP otvara dossier o zadarskom generalnom studiju i organizaciji visokog školstva na hrvatskom etničkom prostoru" (CCP, br. 33/1994, str. 195). Međutim, u tim svojim "dossierima" pod naslovom Zadar, kolijevka hrvatskog visokog školstva (Croatica Christiana Periodica, br. 33/1994, 193-224; br. 34/1995, 199-218) ne samo da je ponovo prešutio autora tog otkrića, nego nije donio ni jedan argument u prilog "500. Obljetnice" [!] učilišta. Jamačno zato da ne bi morao navoditi moje radove i time otkriti da je generalno učilište u Zadru moje otkriće. Sve čime je on "dostoјno obilježio" tu "značajnu obljetnicu" svodi se na loš prijevod s talijanskoga onoga što C. F. Bianchi piše u svom djelu *Zara cristiana* (Zadar, 1877), o čemu je također našao navod u mojoj prije navedenoj raspravi. Koliko je u svemu tomu ovisio o mojim radovima, a da to nigdje nije naveo, može se zaključiti i po tomu što mu je čak i mašte nedostajalo da spomenutim "dossierima" dade neki svoj naslov, nego je i njega preuzeo iz mog intervjuja "Slobodnoj Dalmaciji".

¹⁵⁹ Usp. A. WALZ, *Compendium historiae Ordinis Praedicatorum*, Romae, 1958, str. 220-221.

Oglasni plakat za javno izlaganje teoloških "zaključaka" koje je trebao održati formalni student Giuseppe M. A Fiorentini iz Viterba, član Rimske provincije dominikanskog reda, u mjesecu svibnju 1680. – na provincialnoj skupštini Dalmatinske provincije u Bolu na otoku Braču – u vidu postizanja lektorskog naslova na Generalnom učilištu u Zadru (DAZ, FSSD, kutija 13, br. 1145)

Salamanki i Krakówu (1421.); Avili i Sevilli (1504.); Budimu (1507.) itd.¹⁵⁹. Ona se ni po programu, ni po trajanju studija, ni po akademskim naslovima nisu bitno razlikovala od velikih europskih sveučilišta¹⁶⁰.

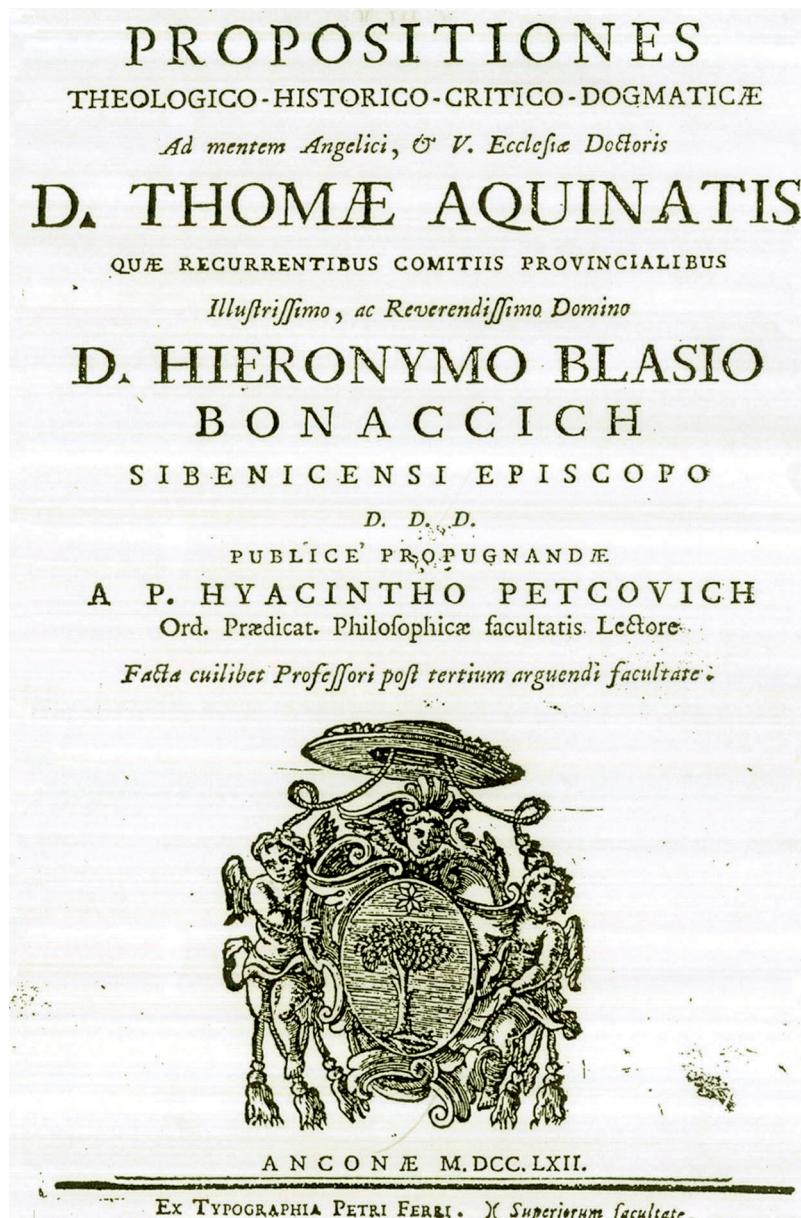

→ 2.1.2. Osim teoloških učilišta u školskom sustavu Dominikanskog reda postojale su još dvije vrste generalnih učilišta: filozofska i slobodnih umijeća. Filozofija i teologija išle su ukorak. Još se od kraja XIII. st. na provincijskim teološkim učilištima za upis na teologiju tražilo najmanje tri godine filozofije¹⁶¹. Studij filozofije uvijek je prethodio studiju teologije. Iz sačuvanih odluka općih zborova reda znamo da su u XVI. st. tečajevi ili fakulteti racionalne filozofije skupa s teološkim fakultetima bili sastavni dio generalnih učilišta¹⁶².

¹⁶⁰ Statuti pariškog sveučilišta propisivali su 6 godina studija za postizanje licencijata ili doktorata medicine, dok se za doktorat teologije tražilo 8 godina studija i barem 35 godina životne dobi. U tih najmanje 15-16 godina učenja, 6 godina otpadalo je na studij gramatike, 4 godine na predavanja Sv. pisma te 2-4 godine na studij Sentencija (usp. LE GOFF J., n. dj., str. 86). Na generalnom učilištu u Zadru doktorski se naslov, kako čemo kasnije vidjeti, obično postizao 18 do 44 godine nakon početka studiranja.

¹⁶¹ FRANK I. W., n. dj., str. 157.

¹⁶² MOPH IV, 64; IX, 204; X, 86, 204.

Jeronim Blaž Bonačić,
"Propositiones theologicohistorico-critico-dogmaticae",
Ancona, 1762.

Crkva muškog benediktinskog samostana sv. Krševana u Zadru (XII. st.)

¹⁶³ Usp. F. X. SEPPELT, *Der Kampf der Bettlerorden an der Pariser Universität um die Mitte des 13. Jahrhunderts: "Kirchegeschichtliche Abhandlungen"*, hrsg. von M. Sdralek, III, Breslau, 1905, 197-241; VI, Breslau, 1908, 73-139; M. BIERBAUM, Bettelorden und Weltgeistlichkeit an der Universität Paris (Texte und Untersuchungen zum literarischen Armut- und Exemptionstreit des 13. Jahrhunderts, 1255 – 1272, Franziskanische Studien, Beiheft 2); P. GLORIEUX, *Le conflit de 1252-1257 la lumiere du Mémoire de Guillaume de SaintAmour: "Recherches de Théologie ancienne et médiévale"*, 24 (1957), 101-124; I. W. FRANK, n. dj., str. 66-67.

¹⁶⁴ "Adiuentes, quod in qualibet provincia ad hoc apta, sicut est unus conventus deputatus pro studio generali theologie, ita conventus alius pro studio generali philosophie, terciusque pro studio generali arcium similiter assignetur" (MOPH VIII, 120).

¹⁶⁵ "Item. [...] studium generale philosophiae in conventibus Senenensi provincie Romane et Basileensi provincie Theutonie..." (MOPH VIII, 130).

¹⁶⁶ Kao uvjet za postizanje viših akademskih naslova iz racionalne filozofije članovima prosjačkih redova statuti sveučilišta u Salamanki su propisivali: "Religiosi mendicantes, dummodo secundum statuta suorum ordinum duobus de grammatica, de logica ac de philosophia aliis duobus annis, necnon post receptionem gradus baccalaureatus in huiusmodi studio de philosophia morali in uno anno vel majori parte legerint, admittantur" (*Bullario de Universidad de Salamanca (1219-1549)* editado por Beltrán Heredia O.P.: "Acta Salamanticensia", XII, 2, Salamanca, 1967, str. 191, br. 647; citirano prema: I. W. FRANK, n. dj., str. 122-123).

¹⁶⁷ Profesori filozofije su, jednako kao i profesori teologije, za postizanje akademskih naslova na generalnim učilištima u početku morali predavati četiri godine. Vrhovna skupština reda održana g. 1410. odredila je: "Ordinamus lectores arcium [et] naturalium et alias officiales sufficietes in studiis deputari, ut per biennium logicalia, et per alium biennium naturalia legant; alioquin ad superiores gradus nequeant procedere; et si secus factum fuerit, totum sit irritum et inane" (MOPH VIII, 140).

¹⁶⁸ MOPH VIII, 120.

¹⁶⁹ "... Studium vero generale arcium in conventu Ferrariensi provincie sancti Dominici et Iixensi [Lipsiensi] provincie Saxonie deputamus" (MOPH VIII, 130).

Na razvoj filozofskih fakulteta posebnu je ulogu – osim potrebe za sve većim brojem kvalificiranih lektora – odigrala nesnošljivost koja je sredinom XIII. st. došla do izražaja na filozofskom fakultetu pariškog sveučilišta prema prosjačkim redovima nakon što su propala nastojanja francuskih biskupa da ih podvrgnu svojoj vlasti. Kao posljedica toga slijedila je zabrana njihova upisa na filozofski fakultet i pristup najvišim akademskim naslovima¹⁶³. Dominikanski je red izlaz iz te situacije potražio u osnivanju vlastitih filozofskih fakulteta kao što je ranije to bio učinio za teologiju. Tako je g. 1405. opći zbor reda naredio da se u svim provincijama u kojima za to postoje uvjeti, osnivaju ne samo generalna teološka učilišta, nego i generalna učilišta filozofije i generalna učilišta umijeća¹⁶⁴. Da ohrabri njihovo otvaranje, isti je generalni kapitol odredio da generalno filozofsko učilište za Rimsku provinciju bude u Sieni, a za Njemačku provinciju u Baselu¹⁶⁵.

Iako se, na temelju dosadašnjih proučavanja, ne znaju sve pojedinosti organizacije tih učilišta, nije teško zaključiti da su ona bila organizirana slično kao i teološka učilišta¹⁶⁶. Uvjeti za postizanje akademskih naslova načelno su bili isti kao i na teološkim fakultetima i učilištima, s tim što ona – kako izgleda – ipak nisu davala doktorske naslove¹⁶⁷.

→ 2.1.3 Opći zbor reda iz g. 1405. također je naredio da se u svim provincijama, u kojima je to moguće, uz teološka i filozofska, osnivaju također generalna učilišta "slobodnih umijeća"¹⁶⁸. Da to ne bi ostala samo obična preporuka, on je odredio da se jedno takvo učilište osnuje u Ferrari, a jedno drugo u Leipzigu¹⁶⁹.

→ 2.2 Dominikanski je red svoja generalna učilišta smatrao najvišim školskim ustanovama ili sveučilištima. Pače, pojam generalnog učilišta bio je sinonim za sveučilište. Konstitucije reda izrijekom su precizirale: "Izjavljujemo da se kod nas generalna učilišta ili pak sveučilišta ili zavodi zovu ona važnija učilišta koja su ustanovljena vlašću općeg zbora ili generala reda"¹⁷⁰. U službenim dokumentima koje je izdavala vrhovna uprava reda uz već standardni naziv *studium generale* naizmjenično se upotrebljava i *universitas studiorum* ili jednostavno *universitas* u istom smislu koji se upotrebljavao za druga suvremena sveučilišta. Općenito se može reći da u spisima u XIII. i XIV. st. vrhovne uprave reda uglavnom prevladava prvi izraz, nakon čega – pod utjecajem terminologije državnih i papinskih sveučilišta – postupno ulazi u upotrebu drugi izraz¹⁷¹. Kasnije su se ti izrazi naizmjenično upotrebljavali za sva generalna učilišta Dominikanskog reda.

Generalna učilišta Dominikanskog reda su kako crkvene, tako i državne vlasti smatrali sveučilištima ne praveći nikakve razlike između njih i drugih crkvenih i državnih sveučilišta. Pri izdavanju odobrenja za ustanovljenje novog sveučilišta one obično nisu dopuštale podizanje teoloških fakulteta ako je u istom gradu postojalo generalno učilište dominikanskog reda¹⁷².

→ 2.3 Proces uključivanja Franjevačkog reda u sveučilišta bio je nešto drukčiji. Laička narav udruge Manje braće na početku nije predviđala nikakvu posebnu intelektualnu izobrazbu. Sv. Franjo, za razliku od sv. Dominika, jednostavno nije htio da se članovi njegova reda bave školom i teologijom, nego samo da nauče neki zanat kako bi se uzdržavali vlastitim radom¹⁷³. Konstitucije reda iz g. 1223. određivale su da se nepismeni, koji uđu u red, ne moraju truditi oko toga da nauče čitati i pisati¹⁷⁴. Zbog toga franjevačko propovijedanje nije bilo doktrinarno, nego je bilo usmjereno na moralnu poduku, odnosno na praktično provođenje evanđeoskog naučavanja. No taj se odnos prema izobrazbi, po ugledu na praksi i zakonodavstvo Dominikanskog reda, s vremenom promijenio, osobito nakon što je sv. Bonaventura preuzeo vodstvo reda¹⁷⁵, pa se red razmjerno brzo uključio u sveučilišnu nastavu. Tomu je osobito pridonio ulazak u red nekih učenih sveučilišnih profesora kao što su bili Haymo de Faversham, kasniji generalni ministar cijelog reda (1240. – 1244.), zatim profesor pariškog sveučilišta Aleksandar Haleški (oko 1180. – 1245.) koji je već g. 1231. u svoj samostan prenio katedru teologije¹⁷⁶, Robert Grosseteste (1168. – 1253.)¹⁷⁷ itd. Red je u Oxfordu otvorio učilište na kojem su profesori tamošnjeg sveučilišta predavali teologiju¹⁷⁸. Ono se g. 1247. posve osamostalilo i steklo naslov generalnog učilišta¹⁷⁹. Slično se dogodilo i u Cambridgeu gdje je oko g. 1240. franjevačko generalno učilište bilo inkorporirano u javno sveučilište¹⁸⁰. Papa Benedikt XII. dodijelio mu je g. 1336. iste povlastice koje su imala generalna učilišta u Parizu i Cambridgeu, iako ono nikada nije postiglo njihovu slavu¹⁸¹.

¹⁷⁰ "Declaramus quod, apud nos, Studia Generalia seu etiam Universitates aut Collegia vocantur, quaedam Studia principalia, auctoritate Capituli Generalis vel Magistri Ordinis instituta. [...] In Ordinis exordio, non erat nisi unum Studium Generale, in urbe Parisiorum, ad quod tres fratres mitti poterant ex qualibet Provincia. [...] Postea vero, anno 1248, huic Studio Generali addita sunt quatuor alia similia. [...] Denique, Avenione 1561, plures Conventus in qualibet Provincia nominatim designati sunt, ut illorum Studia pro Universitatibus haberentur" (*Constitutiones Fratrum Praedicatorum*, Pictavii 1867, str. 629, n. 2334).

¹⁷¹ MOPH VIII, 111.

¹⁷² Usp. H. RASHDALL, n. dj., str. 346-347.

¹⁷³ H. BOEHMER, *Analekten zur Geschichte des Franciscus von Assisi*, Tübingen, 1961, str. 25.

¹⁷⁴ Usp. Regula Bullata, c. X; H. BOEHMER, n. dj., str. 23. Istu odredbu ponavljaju "Constitutiones Narbonenses" (v. S. BONAVENTURA, *Opera omnia*, VIII, Quaracchi, 1898, str. 456).

¹⁷⁵ Usp. G. BARONE, *La legislazione sugli "Studia" dei Predicatori e dei Minor: Le scuole degli Ordini Mendicanti (secoli XIII-XIV), [Convegni del Centro di studi sulla spiritualità medievale]*, XVII, In Todi, 1978, str. 207-247.

¹⁷⁶ Usp. H. DENIFLE – A. CHATELAIN, n. dj., col. 135; P. GLORIREUX, *D'Alexandre de Halès à Pierre Auriol. La suite des Maîtres franciscains de Paris au XIIIe siècle: "Archivum Franciscanum Historicum"*, 26 (1933), str. 257-342; J. VERGER, n. dj., str. 128.

¹⁷⁷ D. A. GALLUS, *Robert Grosseteste Scholar and Bishop*, Oxford 1955; L. BAUR, *Das philosophische Lebenswerk des Robert Grosseteste: "Dritte Vereinsschrift für 1910 der Göresgesellschaft"*, Köln, 1910, str. 64-67.

¹⁷⁸ A. G. LITTLE, *The Franciscan School at Oxford in the Thirteenth Century: "Archivum Franciscanum Historicum"*, XIX (1926), str. 810-811.

¹⁷⁹ H. P. FELDER, *Storia degli studi scientifici nell'Ordine Francescano dalla sua fondazione fino a circa la metà del sec. XIII*, Siena, 1911, str. 285.

¹⁸⁰ H. P. FELDER, n. dj., str. 319.

¹⁸¹ Usp. *Ordinationes Benedicti XII pro Ordine Minorum per bullam "Redemptor noster" an. 1336 promulgatae: "Archivum Franciscanum Historicum"*, 30 (1938), str. 346.

¹⁸² "Durante adhuc saeculo XIII quemadmodum alibi, ita etiam in Ordine Franciscano tria scholarum genera sunt constituta, videlicet studia generalia, quae organice cum universitatibus cohaerebant, studia generalia sine nexu cum universitatibus et studia particularia, quae etiam studia localia vel provincialia vocabantur. Haec (scil. Studia particularia) sub regimine ministrorum provincialium in multis conventibus omnium provinciarum erecta sunt, a scholis tamen in Ordine existentibus essentialiter in eo differebant, quod non raro iure docendi publice gaudebant, quapropter non solum fratres Ordinis, sed etiam externi ad paelections admittebantur" (H. HOLZPFEL, *Manuale historiae Ordinis Fratrum Minorum*, Freiburg i. Br., 1909, str. 243; H. FELDER, Geschichte der wissenschaftlichen Studien im Franziskanerorden bis um die Mitte des 13. Jahrhunderts, Freiburg i. Br., 1904, str. 228-235; M. BRLEK, n. dj., str. 46).

¹⁸³ Usp. M. GRABMANN, *Geschichte der katholischen Theologie*, Freiburg i. Br. 1933, str. 47-90; isti, *Methoden und Hilfsmittel des Aristotelesstudiums im Mittelalter*, München, Bayerische Akademie der Wissenschaften, 1939, str. 1753; isti, *Die Geschichte der scholastischen Methode*, II, Freiburg i. Br., 1911, str. 359-576.

¹⁸⁴ "Nunquam fuit tanta apparentia sapientiae nec tantum exercitium studii in tot facultatibus in tot regionibus, sicut jam a quadraginta annis. Ubique enim doctores sunt dispersi, et maxime in theologia in omni civitate, et in omni castro, et in omni borgo; praecipue per duos Ordines studentes, quod non accidit nisi a quadraginta annis, vel circiter" (FR. ROGERI BACON *Opera quadam hactenus inedita [...] Compendium philosophiae*, ed. J. S. Brewer, London 1859, str. 398; usp. *Panorama geografico, cronologico e statistico sulla distribuzione degli 'Studia' degli Ordini Mendicanti: "Le scuole degli Ordini Mendicanti [secoli XIII-XIV]"*, In Todi, 1978, str. 49).

¹⁸⁵ Usp. F. A. BENOFFI, *Degli studi nell'Ordine dei Minori: "Miscellanea Franciscana"*, 31-32 (1931-1932); L. DI FONZO, *Lo studio del Dottore Serafico nel Collegio di S. Bonaventura in Roma*, ondje, 40 (1940), str. 153

¹⁸⁶ Usp. M. BRLEK, n. dj., str. 40-41.

Nakon toga je slijedilo u raznim drugim gradovima osnivanje mnogih drugih generalnih, uglavnom samostalnih, učilišta koja su bila prava rasadišta filozofske i teološke misli na europskom kontinentu¹⁸². Sve je to imalo i druge veoma važne posljedice za cijelo europsko društvo. Što su se, naime, ti redovi više širili, to se više povećavao broj njihovih škola u svim krajevima u kojima su nicali njihovi samostani. Time su se ujedno znanost i kultura iz sveučilišnih dvorana prenosile na široke društvene slojeve, pridonijevši na taj način ne samo kulturnom uzdizanju i moralnom ozdravljenju društva nego i smanjenju oštih staleških razlika pojedinih društvenih kategorija.

Proces osnivanja vlastitih učilišta ili uključivanje u već postojeća sveučilišta napredovao je velikom brzinom tako da su već u drugoj polovini XIII. i prvoj polovini XIV. st. pripadnici Dominikanskog i Franjevačkog reda zauzimali gotovo sva istaknutija mjesta ne samo na sveučilištima u Parizu, Bogni i Oxfordu¹⁸³, nego i mnogim drugim gradovima, pa čak i manjim mjestima. Engleski filozof i učenjak Roger Bacon (1214. – 1294.) oko g. 1272. tvrdi da nikada, kao u četrdesetak godina prije toga, u školama nije bilo uposleno toliko učenih ljudi koji su "u svakom gradu, u svakom selu i u svakom zaseoku" predavalci razne discipline, osobito teologiju. On Dominikanski i Franjevački red, koji su izveli taj pothvat, naziva *Ordines studentes*¹⁸⁴.

Franjevački se red tijekom kasnijih stoljeća toliko uspješno uključio u obrazovnu i znanstvenu djelatnost da je bilo teško naći područje crkvene i profane djelatnosti bez njegove djelatne nazočnosti. Njegovu školstvu zadan je težan udarac u XVI. st. kada je ostao bez svojih glavnih učilišta u Parizu, Oxfordu, Cambridgeu, Toulouseu, Salamanki itd., ali se kasnije oporavio izradivši g. 1619. svoj poznati nastavni program (*Reformatio studiorum*). Ulogu izgubljenih generalnih učilišta preuzeli su "zavodi" ili učilišta u Rimu, Assisiu, Napulju, Pragu, Kölnu, Krakówu, Urbinu i dr.¹⁸⁵

→ 2.4 Samostalna generalna teološka učilišta prosjačkih redova, koja su tako osnovana papinskim dopuštenjem, ni po čemu se bitnomu nisu razlikovala od javnih generalnih učilišta ili sveučilišta. Jedina nebitna razlika sastojala se u tomu što ona do druge polovine XIV. st. nisu imala povlasticu davanja doktorata, i to iz politike Sv. Stolice da se – zbog većeg nadzora nad doktrinarno sumnjivim pokretima – takvi naslovi daju samo na jednomu mjestu, u Parizu. Sve drugo (nastavni program, predavanja, disputacije, akademske vježbe, metode itd.) bilo je isto ili gotovo isto¹⁸⁶. No i tu su razliku pape s vremenom dokinuli. Kad su se, naime, pape uvjerile u svu korist od sveučilišta za širenje znanosti, liberalizirali su način njihova osnivanja i davanja najviših akademskih naslova. U tomu su osobito prednjačili pape Nikola IV. (1288. – 1292.), Bonifacije VIII. (1294. – 1303.), Klement V. (1305.

– 1314.) i Klement VI. (1342. – 1352.)¹⁸⁷. Odlučan korak u tom smjeru učinio je papa Klement VI., koji je – kako smo vidjeli – g. 1349. dokinuo isključivo pravo pariškog sveučilišta na dodjelu doktorata iz teologije. To je značilo krupan zaokret u dotadašnjoj papinskoj politici i početak procesa liberalizacije davanja doktorata od koje su osobitu korist izvukli prosjački redovi. Gotovo svi teološki fakulteti u Italiji, kojima su pape nakon toga dodijelili povlasticu davanja doktorata (Firena, Bologna, Padova, Perugia, Pavia, Ferrara i dr.), bili su generalna učilišta prosjačkih redova. Njih je Sv. Stolica jednostavnim činom inkorporirala u već postojeća sveučilišta ili su ona sama bila priznata javnim teološkim generalnim učilištima i fakultetima. Tako je bilo i u drugim zemljama, osobito u Francuskoj, Španjolskoj i drugdje¹⁸⁸. Radilo se o velikom kulturnom i krupnom društvenom usponu prosjačkih redova, koji su odmah od početka upravo na važnijim sveučilištima, kao što su pariško, bolognsko i oxfordsko, bili razvili osobito živu djelatnost, posvetivši pritom veliku pozornost solidnoj i modernoj izobrazbi vlastitih članova kao bitnoj pretpostavci svoje djelatnosti. Specifičnost njihova rada sastojala se u neposrednom uključivanju u rad bilo već postojećih učilišta, bilo pak onih koja su sami osnivali, ne gubeći pritom vlastitu autonomiju. Ta je politika pospješila priljev studenata i profesora u njihove redove od kojih su neki na svojim sveučilištima već bili stekli slavu. Njihov društveni utjecaj bio je osobito velik u drugoj polovini XIV. st., kada je značajno porastao broj njihovih sveučilišta: od oko tridesetak, koliko ih je bilo oko g. 1300., njihov se broj oko g. 1500. popeo na više od sedamdeset¹⁸⁹.

¹⁸⁷ Tako Bonifacije VIII. u povelji osnutka sveučilišta u Pamiersu i Avignonu naglašava: "Dum sollicite considerationis indagine perscrutamur, quam sit donum sapientie pretiosum quamque illius desiderabilis et gloriosa possessio, per quam ignorantie tenebre profugantur ac erroris funditus eliminata caligine mortalium curiosa solertia suos actus et opera disponit et ordinat in lumine veritatis, magno utique desiderio ducimur, ut litterarum studia, in quibus margarita scientie reperitur laudanda, ubilibet incrementa suscipiant, propensius invalescant, in illus presertim locis, que ad multiplicanda doctrine semina et germina salutaria producenda ydonea et accommoda dinoscuntur" (H. DENIFLE, n. dj., str. 793).

¹⁸⁸ "Prima che esistessero le facoltà di teologia, tali studi erano seguiti come è noto soprattutto nelle strutture di insegnamento degli Ordini Mendicanti, ed è, anzi, da esse che si passò a quelle universitarie, dato che molto spesso queste cominciarono a sussistere attraverso un atto che diremmo poco più che burocratico, cioè la trasformazione pura e semplice degli Studia in facoltà teologiche e l'aggregazione alle preesistenti università" (G. CREMASCOLI, n. dj., str. 189). Slično tvrdi i J. VERGER: "Dans le Sud de l'Europe (Italie, France de Midi, Espagne), l'incorporation des Studia Mendians se fit dans des conditions assez différents. Elle consista en l'érection pure et simple de ces Studia en facultés de théologie. Ainsi en fut fait, dans la seconde moitié du XIVe siècle, à Bologne, à Padoue, à Toulouse, à Salamanque" (*Studia et Universités: "Le scuole degli Ordini Mendicanti [secoli XIII-XIV]", [Convegni del Centro di studi sulla spiritualità medievale, 17]*, str. 193).

¹⁸⁹ G. CREMASCOLI, n. dj., str. 189-190.

Crkva i zvonik ženskog benediktinskog samostana sv. Marije u Zadru (XII.–XVII. st.)

→ III ←
POGLAVLJE

Ustroj generalnih učilišta Dominikanskog reda

→ 3.1 Visokoškolski sustav Dominikanskog reda se – kako se iz prethodnih stranica može lako zaključiti – tijekom vremena postupno razvijao kako po svojim vlastitim pravilima i zakonima, tako i po ugledu na druga sveučilišta, u prvom redu po ugledu na dva najpoznatija europska sveučilišta: pariško i bolognsko. Vlastito zakonodavno tijelo koje je bilo zaduženo za praćenje visokoškolskih gibanja i donošenje odgovarajućih zakonskih propisa bili su opći zborovi ili generalni kapituli reda (*capitula generalia*). Prvi takvi zakoni doneseni su već g. 1228. Postupno je i provincijskim zborovima (*capitula provincialia*), a u iznimnim slučajevima čak i provincijalima, bilo dopušteno donositi određene zakone koji su vodili računa o mjesnim prilikama i stvarnim mogućnostima¹⁹⁰.

Visokoškolsko zakonodavstvo Dominikanskog reda bilo je, upravo zbog tih utjecaja, prilično složeno. Prije svega, u njemu je postojalo više vrsta studenata i profesora, a isto tako i njihovih akademskih naslova. Osobitost toga zakonodavstva naročito se odnosila na trajanje profesorske službe. Svaka se služba – bez obzira na svoju važnost i uspješnost – smatrala privremenom. Svrha joj je bila intelektualno i duhovno oblikovati cjelovite ličnosti, sposobne odgovoriti svakom izazovu vremena u kojem žive. Nakon postizanja akademskih naslova član propovedničkoga reda obično je preuzimao druge, neakademske službe za koje se sustavno pripremao, poglavito propovedničku službu, i ulazio u sva važnija vijeća svoje provincije, prepustajući na (sve)učilištu mjesto mladima od sebe koji su imali iste aspiracije. Cio je školski sustav bio zamišljen u obliku pokretnih stuba u neprekidnom pogonu koje su svoje posjetitelje prihvaćale na početničkoj razini i postupno ih dizale do doktorata kao najvišeg akademskog naslova, s time da su na "usputnim postajama" (lektoratu, bakalaureatu) s njih silazili oni koji iz jednog ili drugog razloga nisu htjeli ili nisu mogli ići dalje. Na vrh tih "stuba" stizali

¹⁹⁰ Usp. A. WALZ, *Compendium historiae Ordinis Praedicatorum*, Romae, 1968, str. 210-217.

Siena, crkva sv. Dominika:
Raymundus De Vineis de Capua,
utemeljitelj Generalnog učilišta
u Zadru

¹⁹¹ MOPH IV, str. 1213. Isti propis ponovio je generalni kapitol iz g. 1325. (MOPH IV, 158).

¹⁹² Usp. MOPH, IV, 1213, 158; A. D'AMATO, I Domenicani a Bologna, I, Bologna, Edizioni Studio Domenicano, 1988, str. 489-491.

¹⁹³ MOPH VIII (1900), 119-120; I. W. FRANK, Hausstudium und Universitätsstudium der Wiener Dominikaner bis 1500 (Archiv für österreichische Geschichte, 127 Band, Österreichische Akademie der Wissenschaften. Philologisch-Historische Klasse), Wien, 1968, str. 158.

¹⁹⁴ A.WALZ, n. dj., str. 214.

su samo najbolji u intelektualnom, moralnom i stegovnom pogledu. Uvjet da se netko uopće na njih "ukrca" bile su ne samo fizičke i intelektualne sposobnosti nego i moralna podobnost koju je kandidat morao dokazati primjernim vladanjem i uzornim redovničkim opsluživanjem, za što je tajnim glasovanjem morao pismeno zajamčiti samostanski zbor ili skupština. Svaka je "stuba" bila strogo definirana, a zadržavanje na njoj vremenski ograničeno. Oni koji nisu bili sposobni za daljnji uspon ili za to nisu imali potrebno odobrenje, morali su ustupiti mjesto drugima. Što su se te "stube" više pele uvis, to se postupno prorjeđivao broj "putnika" na njima. Na njihov vrh stizali su samo najspasobniji i najuzornijeg ponašanja. Oni su, nakon položenog magistarskog (doktorskog) ispita odlazili na druge službe u provinciji ili redu, ustupajući tako mjesto onima koji su dolazili iza njih.

→ 3.2 Visoki obrazovni sustav sastojao se od dva stupnja ili tečaja. Prvi ili institucionalni stupanj zvao se "materijalni" tečaj (*cursus materialis*). Pružao je temeljnu filozofsko-teološku izobrazbu. Bili su ga dužni pohađati svi članovi reda. Svrha mu je bila pripremiti kvalificirane propovjednike, isповједnike i pastoralne djelatnike. On je – po propisu općih zborova reda već od g. 1305. – počinjao trogodišnjim studijem racionalne filozofije (*logicalia*) u kojem su se učile gramatika, "stara logika" i "nova logika", a nastavljao se studijem "prirodne filozofije" koji je trajao dvije godine. Obuhvaćao je fiziku, psihologiju i moralnu filozofiju ili etiku¹⁹¹.

Slijedio je četverogodišnji studij teologije, kako dogmatske, tako i moralne¹⁹². Opći zbor reda iz g. 1405. precizirao je da je taj program obvezatan na svim posebnim (provincijalnim) učilištima reda kao uvjet upisa na studij teologije na generalnim učilištima. Studenti su to morali dokazati službenom svjedodžbom ili diplomom¹⁹³. Kandidat je, upisom na niži tečaj generalnog učilišta, postajao "materijalni" student (*studens materialis*). Budući da je prvotna svrha tog tečaja bila pružanje temeljne filozofsko-teološke izobrazbe svim članovima reda, njegova dužina nije bila strogo vremenski određena. Obično je trajala od šest do devet, pa i više godina. Općenito se može reći da je trajala onoliko koliko je bilo potrebno za solidnu filozofsko-teološku izobrazbu za službu propovjednika i isповјednika. Svećeničko ređenje, a time i propovjednička služba, mogli su se primiti najranije u 25. godini života, a isповjednička služba s navršenih 30 godina života¹⁹⁴. No s time nije završavala veza propovjednika i isповјednika sa studijem i ispitima. Svi su oni morali ostati u neposrednoj vezi s generalnim učilištem još najmanje devet godina. Tri su puta, svake treće godine, pred posebnom komisijom bili dužni polagati ispite iz cijele teologije, a ishod ispita morao je biti vjerno zaveden u knjizi generalnog učilišta. Viši su starješine pri službenom posjetu svakom samostanu jednom godišnje bili dužni provjeravati jesu li se ti propisi vjerno provodili u djelu. Time je, ujedno, završavao materijalni tečaj za "jednostavne" studente.

Drugi, viši ili specijalizacijski stupanj zvao se "formalni" tečaj (*cursus formalis*). Svrha mu je bila izobrazba profesora za sve vrste učilišta: samostanska, provincijalna i generalna. Svi su oni, ovisno o vrsti učilišta i službe, morali imati neki od triju viših akademskih naslova: lektorata, bakalaureata ili doktorata. Tečaj se sastojao od svojevrsne kombinacije pasivnog i aktivnog studija. Pasivni se studij sastojao u pohađanju obveznih predavanja koja su držali bakalaureusi i magistri, a aktivni studij u istodobnom pohađanju specijaliziranih predavanja, sudjelovanju u raznim akademskim vježbama i predavanju određenih predmeta studentima materijalnog ili formalnog tečaja.

Studenti formalnog tečaja zvali su se "formalnim" studentima (*studentes formales*). Budući da se taj naslov mogao stići samo na generalnim učilištima, kandidati za nj također su se zvali "generalnim" studentima (*studentes generales*) ili jednostavno "studentima višeg tečaja" (*studentes graduati*)¹⁹⁵.

→ 3.3 U visokoškolskom sustavu su postojale tri vrste akademskih naslova koje je bilo moguće postići na generalnim učilištima:

Prvi viši akademski naslov zvao se lektorat (*lectoratus*). Pravo njegove dodjele Dominikanski red je stekao g. 1257. povlasticom pape Aleksandra IV. (1254. – 1261.). No taj se naslov od početka Dominikanskog reda, bez obzira na stupanj, smatrao sinonimom profesorskog naslova. Čak se i vrhovni ravnatelj, kasniji rektor (*regens studii*) pariškoga generalnog studija zvao samostanski lektor (*lector conventus*)¹⁹⁶. Kasnije se taj izraz ustalio za nositelje prvog od triju viših akademskih naslova. Bilo ga je moguće postići iz filozofije i teologije. Kandidat za taj naslov bio je kroz tri godine dužan pohađati sva predavanja koja su se, po uzoru na pariško sveučilište, bitno sastojala u dubljem ulaženju u problematiku Biblije i teologije, obavljati sve "školske čine" (*actus scholastici*), sudjelovati u školskim vježbama propisanim nastavnim programom te na kraju položiti "strogi" ispit (*examen rigorosum*)¹⁹⁷ i o tomu imati službenu ispravu (*litterae patentes*)¹⁹⁸. Završni dio ispita obično je bio javan. Sastojao se od izlaganja određenog broja najvažnijih filozofskih ili teoloških pitanja ("teza") i njihove "obrane" u raspravi s ispitnom komisijom ili jednim kolegom. Taj se akademski čin nazivao "javnim izlaganjem" (*conclusio publica*), nakon čega je kandidatu bila dodjeljivana diploma završenog lektora filozofije ili teologije. Postizanjem tog naslova lektor je bivao habilitiran za predavanje logike, filozofije i teologije na samostanskim i provincijskim učilištima ili pak za upis na tečaj namijenjen postizanju bakalaureatskog naslova.

Drugi viši akademski naslov bio je bakalaureat (*baccalaureatus* ili *bacchalaureatus*).

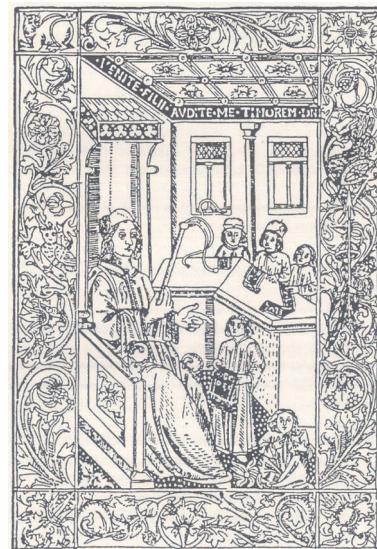
¹⁹⁵ Usp. A. DUVAL, *L'étude dans la législation religieuse de saint Dominique: "Mélanges offerts à M. D. Chenu"*, Paris, J. Vrin, 1967, str. 238.

¹⁹⁶ H. Ch. SCHEEBEN, *Beiträge zur Geschichte Jordans von Sachsen* ("Quellen und Forschungen der Geschichte des Dominikanerordens in Deutschland", XXXV), Fechta – Leipzig, 1938, str. 107.

¹⁹⁷ *Regula S. Augustini et Constitutiones FF. Praedicatorum nunc recenter reimpressae*, str. 310.

¹⁹⁸ HUMBERTUS DE ROMANIS, *De vita regulari*, II, edita curante fr. Joachim Joseph Berthier, II, Romae 1888, str. 256; MOPH XIII (1903), 67.

Škola-učitelj s bićem i učenicima abecedarijem, XV. st.

¹⁹⁹ *Cursor* je bio pomoćni profesor koji je držao predavanja iz nekog predmeta ili "kursa" i to izvanredno (*extraordinarie*), za razliku od glavnog profesora (*lector* ili *lector principalis* teologije) koji je predavao redovito (*ordinarie*). Bio je smatran naslovnikom katedre (usp. H.RASHDALL, *The Universities of Europe in the Middle Ages. A New Edition* edited by F. M. Powicke and A. B. Emden, Oxford, University Press, 1951, str. 476-478).

²⁰⁰ MOPH IV, 259.

²⁰¹ Usp. MOPH IV, 112; VIII, 63; D. L. MACKAY, *Le Système d'examen au XIIe siècle d'après le "De Conscientia"* de Robert de Sorbon: "Mélanges d'histoire du moyen âge offerts F. Lot", Paris, 1925, str. 491-500.

²⁰² H. DENIFLE – A. CHATELAIN, *Chartularium Universitatis Parisiensis*, II, Paris 1889, str. 692.

Radi se o svojevrsnom "među-naslovu" ili prijelaznom akademskom naslovu između lektorata i doktorata. Njegovi su nosioci zapravo bili lektori koji su, pod ravnanjem magistra, predavali teologiju na sveučilištu odnosno generalnom učilištu te se se pripremali za stjecanje doktorskog naslova. U visokoškolski sustav Dominikanskog reda preuzet je iz sustava koji je bio na snazi na pariškom sveučilištu.

Bilo je više vrsta bakalaureusa: (1.) *baccalaureus biblicus* ili *cursor Bibliae* koji je predavao Bibliju i sva pitanja s njom u vezi; (2.) *baccalaureus sententiarius* ili *cursor sententiarum* predavao je sustavnu teologiju po Sentencijama Petra Lombardanina (Petrus Lombardus)¹⁹⁹. Iako su u dominikanskom redu *Sentencije* bile zamjenjene *Teološkom sumom* Tome Akvinskoga, naslov je i dalje ostao u službenoj upotrebi. Pojedinosti njegova stjecanja propisivali su opći zborovi reda. Opći zbor reda odredio je g. 1536. da nitko ne može predavati sentencije (teologiju) ako prije toga nije barem tri godine predavao filozofiju i studirao teologiju na nekom poznatom sveučilištu te pokazao osobito znanje iz tih predmeta²⁰⁰. (3.) Ta vrsta bakalaureusa zvala se "redovnim" (glavnim) bakalaureusom (*baccalaureus ordinarius*). (4.) Moralnu teologiju predavao je "moralni" bakalaureus (*baccalaureus moralis*), (5.) filozofiju je predavao "filozofski" bakalaureus (*baccalaureus artium* ili *baccalaureus philosophiae*). (6.) Postojali su i "izvanredni" bakalaureusi (*baccalaurei extraordinarii*) koji su predavali izvan generalnih studija ili ih za to nije ovlastio opći zbor reda. Nisu im bila priznata prava i povlastice "redovitih" bakalaureusa. (7.) Postojao je i "biblijski" bakalaureus (*baccalaureus biblicus*) koji je najmanje dvije godine morao predavati Bibliju i dvije godine sentencije (*baccalaurei sententiarii*), nakon čega je postajao "konačni" ili "potpuni" bakalaureus (*baccalaureus formatus*). Od svih vrsta bakalaureusa, a osobito od "konačnih", tražilo se da na generalnim učilištima uspješno predaju svoje predmete. Oni su na *završetku* svog kruga predavanja polagali ispite, nakon čega su stjecali "licencijat" (*licentiatus*) koji nije bio nikakav akademski stupanj, nego je samo habilitirao bakalaureusa za magistarski zbor²⁰¹. No do tog cilja predstojao je još dugi put. Bakalaureusi s licencijatom još su barem četiri godine trebali učiti i predavati, sudjelovati u svim akademskim raspravama, "dokazivati" (*arguens*) ili odgovarati na prigovore polaznika formalnog tečaja (*respondens*), a isto tako držati večernje rasprave (*vesperiae*) na kojima su sudjelovali stariji magistri (*prosequi facta facultatis per quatuor annos praedicando, argumentando, respondendo*)²⁰².

Treći, najviši ili zadnji akademski naslov bio je doktorat (*doctoratus*) ili magisterij (*magisterium*) koji se mogao postići samo na generalnim učilištima. Smatrao se krunom uspješne profesorske karijere i najvišim službenim priznanjem ljudske, intelektualne, doktrinarne i moralne zrelosti jednog redovnika. Zbog toga put do te krune nije bio ni kratak, ni jednostavan. Budući da je magisterij teologije uživao najveći akademski i

znanstveni ugled, on nikomu nije smio biti dan ako nije posjedovao velike vrline i zasluge. Stoga su profesori generalnih učilišta morali najsavjesnije bdjeti nad tim da ga dobiju samo najspособniji i najzaslužniji²⁰³.

→ 3.4 Da netko postigne doktorat (*pro forma et gradu magisterii*), morao je ispuniti više uvjeta: a) morao je imati najmanje 30 godina; b) dokazati sposobnost predavanja na sveučilištu; c) pobrinuti se da ga za promaknuće predloži provincijalna skupština, koja je bila dužna ispitati njegovu školsku pripremljenost i podobnost, o čemu je morala pismeno izvijestiti opću zbor reda; d) morao se pred šesteročlanom komisijom na svom sveučilištu povrgnuti "strogom ispitu" (*examen rigorosum*); e) članovi ispitne komisije su, sa svoje strane, morali tajnim glasovanjem ocijeniti njegovo znanje, o čemu su bili dužni izvijestiti provincijalnu skupštinu, a ona vrhovnu upravu reda; e) suglasnost za promaknuće morali su dati starješina samostana u kojemu je živio kandidat za magistarski naslov, zatim lektor, podlektor te učitelj studenata ili barem veći dio nastavnog osoblja generalnog učilišta. Svi su se oni po savjesti morali izjasniti o njegovu vladanju i akademskoj pripremljenosti. Te, inače teške uvjete još je više pooštio opću zbor reda iz g. 1596. odredivši da takvu suglasnost može dati samo opću zbor (*capitulum generale*) ili pak vrhovni starješina reda (*magister generalis Ordinis*)²⁰⁴.

→ 3.5 Doktorski se naslov, nakon više godina predavanja teologije i jednoga javnog predavanja, postizao ispitom iz cijele teologije. Ispit je bio javan i obično se obavljao u crkvi u vrijeme održavanja provincijalne skupštine. Na njemu je kandidat morao dokazati sposobnost *publice docere, praedicare, actusque magistrales disputationum exercere*. Nakon toga je bio priman u zajednicu magistara (*collegium magistrorum*) i primao magistarska obilježja: zlatni prsten, knjigu i karakterističnu magistarsku kapu. Postizanje doktorskog naslova bio je završetak dugog školovanja i napornog penjanja po uzlaznoj ljestvici akademskih naslova²⁰⁵.

Doktori teologije zvali su se različito: doktori (*doctores*), magistri (*magistri*), magistri svetih znanosti (*magistri in sacra pagina, magistri sacrae paginae*) i sl.²⁰⁶.

→ 3.6 U skladu s iznesenim načelima i po uzoru na pariško sveučilište, u visokoškolskom sustavu Dominikanskog reda razvili su se i sam profesorski zbor i akademski naslovi, a i način njihova stjecanja.

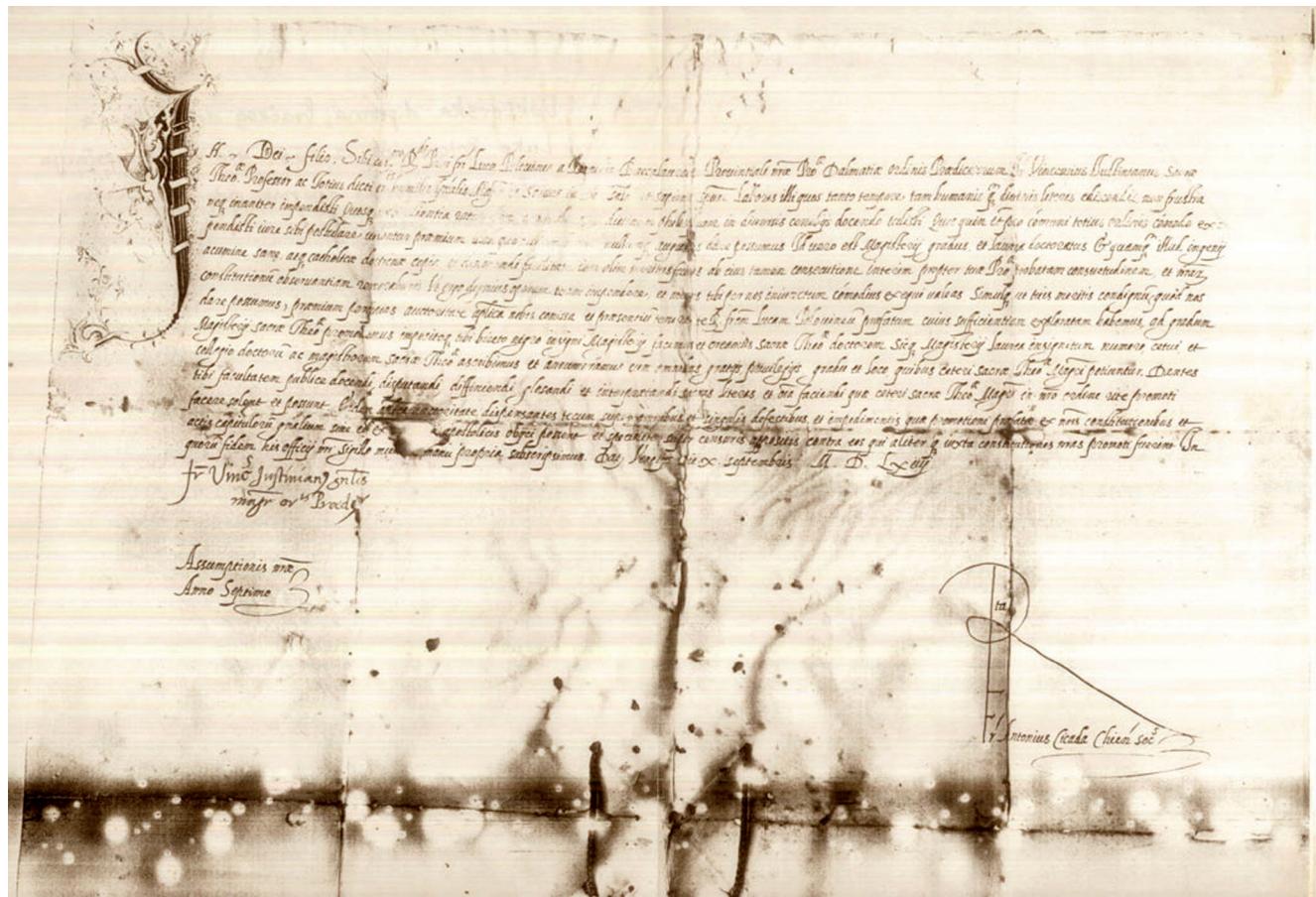
Najčešće rabljen izraz za profesora, bez obzira na njegov stupanj, jest "lektor" (lat. *lector*). Lektorski je naslov (*lectoratus*), u širem smislu riječi, bio generički pojam kojim se označivalo sve one koji su na bilo kojem učilištu predavali neki predmet, bez obzira na to jesu li imali doktorski ili neki niži akademski naslov. Njegova je dužnost bila – kako se često može pročitati u odlukama provincijskih i općih zborova reda – *ut legat et disputet*, tj. da predaje i predsjeda akademskim vježbama i raspravama.

²⁰³ MOPH XI (1902), 248.

²⁰⁴ MOPH IV, 133; VIII, 260, 340-341; IX (1901), 259; X (1901), 200, 241, 370.

²⁰⁵ J. VERGER, *Le Università nel Medioevo*, Bologna, 1982, str. 102-104; H. DENIFLE A. CHATELAIN, n. dj., str. 685, n. 6; F. EHRLE, *I più antichi Statuti della Facolta teologica dell'Università di Bologna*, str. CXCVI.

²⁰⁶ Formula "pro forma et gradu magisterii" odnosila se na bakalaureuse koji su se pripremali za polaganje doktorskog ispita (doktorande). Uzeta je iz službenog nazivlja pariškog sveučilišta (I. W. FRANK, n. dj., str. 168-169; H. DENIFLE, *Die Entstehung der Universitäten des Mittelalters bis 1400*, str. 773, bilj. 52).

Doktorska disertacija bračkog dominikanca Luke Polovinića izdana u Zadru godine 1564. – najstarija sačuvana doktorska diploma izdana na nekom hrvatskom sveučilištu

Neovisno o predmetu koji su predavali, lektori su kao profesori nosili različite naslove:

→ 3.6.1 Lektori "umijeća" ili filozofije u širem značenju riječi (*lectores artium* ili *lectores philosophiae*) predavali su filozofske predmete. Profesori "prirodne filozofije" zvali su se *lectores naturalium* ili *magistri naturarum*. U službenim dokumentima katkad se nazivaju *magistri logicorum*.

→ 3.6.2 Dolektori ili "drugi" lektori (*lectores secundarii* ili *sublectores*) bili su profesori koji su pod vodstvom glavnog profesora predavali neki teološki predmet. To su obično bila predavanja iz moralne kazuistike (*casus morales*), iz Biblije (*lector biblicus* ili *cursor Bibliae*), iz sentencija ili teologije (*lector sententiarius* ili *cursor sententiarum*). Predavanja su bila redovita (*lectio ordinaria*) i izvanredna (*lectio extraordinaria*). U početku je isti lektor (profesor) predavao sentencije (teologiju) i Bibliju. Kasnije je jedan od bakalaureusa u predavanju teologije ili sentencija *in secunda lectione* mogao zamjenjivati glavnog lektora (*lector principalis*).

→ 3.6.3 "Prvi" lektori (*lectores principales* ili *lectores primarii*) bili su glavni profesori generalnog učilišta. Predavali su glavne predmete, poglavito Bibliju (*lectores Bibliae* ili *lectores biblici*), u čemu su im pomagali lektori koji su se zvali *lectores ad legendum Bibliam biblice*. Oni su se kao glavni profesori također zvali ravnatelji ili rektori (*regentes studii*). Morali su posjedovati doktorat postignut na nekom uglednijem generalnom učilištu.

→ 3.7 Uprava (*moderatorium*) generalnog učilišta sastojala se od tročlanog odbora kojemu je bila povjerena cjelokupna organizacija i djelatnost učilišta. Njegovi su članovi ili dužnosnici (*moderatores*) morali su biti aktivni profesori.

→ 3.7.1 Glavni ravnatelj učilišta i, ujedno, glavni profesor zvao se rektor (*regens studii*). On je obično bio bakalaureus koji se pripremao za magistarski ispit ili pak magistar teologije koji je predavao glavne predmete (*magister actu legens*). Njegova je uloga bila smatrana ključnom na svim generalnim učilištima Dominikanskog reda. Opći zbor reda održan g. 1569. u Rimu propisao je njegovu ulogu riječima: "Rektor je poglavar učilišta na svim sveučilištima našega reda i to ne samo svih fakulteta, nego je također mjerodavan svim drugim dužnosnicima učilišta i profesorima u svemu što se odnosi na studij, tj. na predavanja, javne rasprave, svakodnevne studijske skupine, kazuistiku i na sve druge akademske čine. Određujemo da na nj iznad svega spada završiti, riješiti i odrediti bilo koje predloženo pitanje u raspravama i svima nametnuti muk, tako da nakon rješenja koje on donese, uopće nikomu, osim velečasnim ocima provincijalima, nije dopušteno bilo što u vezi s tim pokretati..."²⁰⁷. Njegova su predavanja bili dužni slušati ne samo formalni studenti nego i profesori, lektori filozofije i bakalaureusi teologije. On je davao svoje mišljenje i ocjene o vladanju svih profesora i studenata te u raspravama na provincijskim ili vrhovnim skupštinama mogao imati vlastitog zastupnika. Predsjedao je svim akademskim činima svog učilišta, osobito kad se radilo o ispitima, primanju novih studenata, raspravama o njihovu vladanju itd.²⁰⁸. Njegovoj su brizi bili povjereni spisi koje su profesori i drugi redovnici namjeravali objaviti²⁰⁹.

→ 3.7.2 Drugi po važnosti profesor na generalnim učilištima bio je "redoviti bakalaureus" (*baccalaureus*) koji se – za razliku od rektora ili "prvog profesora" (*primus lector* ili *lector primarius*) – zvao "drugi profesor" (*secundus lector*) ili, jednostavno, "glavni" ili "redoviti" bakalaureus (*baccalaureus ordinarius*) na svim vrstama učilišta. On je u upravi zamjenjivao odsutnog rektora. Prvotna mu je dužnost bila predavati "drugotne" predmete, u prvom redu sentencije (teologiju), predvoditi i usmjeravati svakodnevna predavanja i rasprave, predsjedati

²⁰⁷ MOPH X, 86; usp. *Regula S. Augustini et Constitutiones FF. Praedicatorum nunc recenter reimpressae*, Romae, Typis Nicolai Angeli Tinassii, 1640, str. 308-309.

²⁰⁸ MOPH X, 86, 197.

²⁰⁹ MOPH X, 133, 169-170, 197; usp. FONTANA V., *Constitutiones, declarationes et ordinaciones Capitulorum Generalium S. Ordinis Praedic. ab anno MCCXX usque ad annum MDCL emenatae. Pars prima*. Romae, 1655, col. 575-578.

²¹⁰ MOPH X, 86; usp. *Regula beati Augustini. Constitutiones Fratrum Ordinis Predicatorum*, Romae, 1566, f. 119v).

²¹¹ Usp. A. H. THOMAS, *De Oudste Constituties van de Dominicanen*, II, Leuven, 1963, str. 28.

²¹² HUMBERTUS DE ROMANIS, n. dj., str. 256-257; usp. *Regula S. Augustini et Constitutiones Fratrum Ordinis Praedicatorum nunc recenter reimpressae jussu Reverendiss. Patris Antonini Cloche, ejusdem Ordinis Magistri*, Romae, Typis Nicolai Angeli Tinasi, 1640, str. 129-130.

²¹³ "Nullus poterit non modo in lectorem assumi, non praemitto examine, sed nec in magistrum studentium vel baccalaureum pro quacumque universitate aut generali studio totius ordinis nostri nullo prorsus excepto" (MOPH X, 391).

²¹⁴ MOPH X, 200.

²¹⁵ Usp. *Regula S. Augustini et Constitutiones FF. Ordinis Praedicatorum*, str. 309-310.

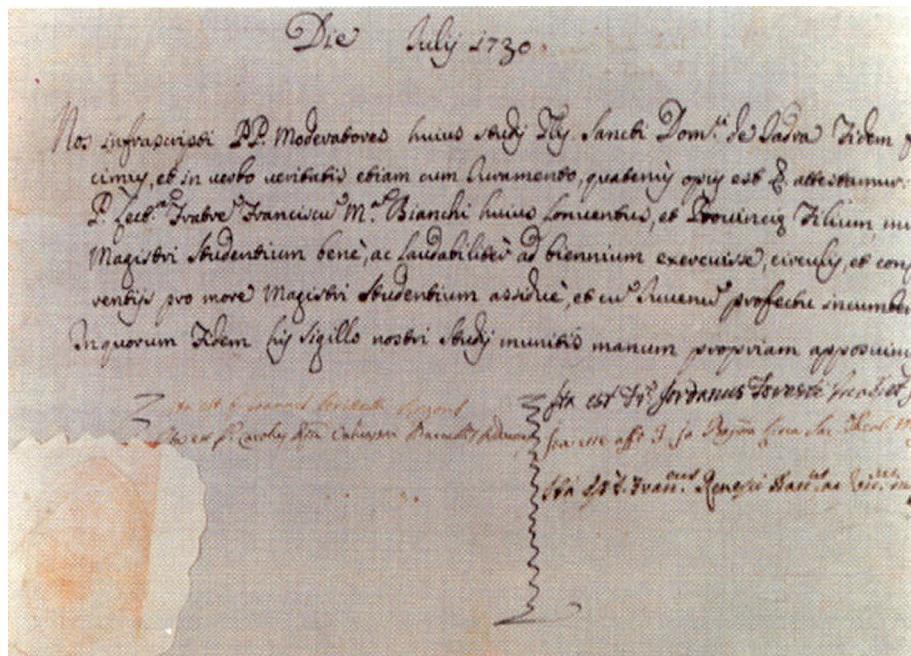
²¹⁶ MOPH X, 86-87.

ispitima itd. te se – ako je to bila odobrila ili tražila provincialna skupština – pripremati za polaganje magistarskog ispita. Postojaо je i "izvanredni" bakalaureus (*baccalaureus extraordinarius*) koji nije smio redovito predavati, nego je samo, u slučaju potrebe, mogao izvanredno (*extraordinarie*) zamijeniti redovnog bakalaureusa. U izboru rektora nije smjela igrati ulogu njihova životna dob, nego sposobnosti, ponašanje, te se tražilo iskustvo od najmanje 12 godina uspješnog predavanja²¹⁰.

→ **3.7.3** Treći dužnosnik zvao se "učitelj studija" (*magister studii*) ili "učitelj studenata" (*magister studentium*). Radilo se o dužnosniku tipičnom za učilišta dominikanskog reda koga ostala zakonodavstva nisu poznavala. Njegova je specifična dužnost bila pratiti izbliza intelektualni i znanstveni napredak studenata, pomagati im u svladavanju gradiva i usmjeravati ih u zamršenijim pitanjima. Morao im je neprestano biti na raspolaganju²¹¹. Oni su nakon predavanja morali imati pristup k njemu i pitati razjašnjenja izloženog gradiva. On je bio dužan – ako je to doista bilo prijeko potrebno – čak i ponoviti neko predavanje. No jednom tjedno on je njih ispitivao da utvrdi stupanj njihova napredovanja u učenju. On je također bio dužan paziti da se vjerno opslužuju svi zakoni i propisi koji su se odnosili na studij te savjetovati sve što je smatrao potrebnim za koristan tijek studija, brinuti se za nabavu potrebnih knjiga, pribora za pisanje, osigurati prikladne prostorije, ucionice, školski pribor itd. Ako je neki dužnosnik ili starješina bio nemaran u ispunjavanju svojih dužnosti, on ih je bio dužan prijaviti višim starješinama²¹².

Učitelj studija obično je bio bakalaureus koji je prije toga predavao sentencije. Pravo njegova imenovanja, jednako kao i svih drugih profesora i službenika generalnih učilišta, imali su isključivo opći zborovi i generali reda. Prije stupanja na dužnost učitelj studija se morao podvrgnuti strogom ispitу²¹³ koji su, po pravilu, imali pravo polagati samo oni koji su, nakon uspješno završenoga filozofskog tečaja ili fakulteta, barem dvije godine predavali teologiju²¹⁴. Kad je kandidat za taj naslov jednom već bio primljen na generalno učilište, posebna mu je zadaća bila predlagati najbolja rješenja u raspravama na svakodnevnim konferencijama i predavanjima te, za vrijeme rasprave, odgovarati na postavljena pitanja²¹⁵. On je također, na kraju školovanja, završenim studentima izdavao sve potrebne isprave i dokumente koje su, sa svoje strane, trebali potpisati rektor i bakalaureus. U tu je svrhu vodio i kod sebe čuvao službeni registar svih studenata, profesora i službenika generalnog učilišta, unosio u nj sve potrebne podatke, osobito one koji su se odnosili na polaganje ispita, napredak u službi, postizanje akademskih naslova itd.²¹⁶.

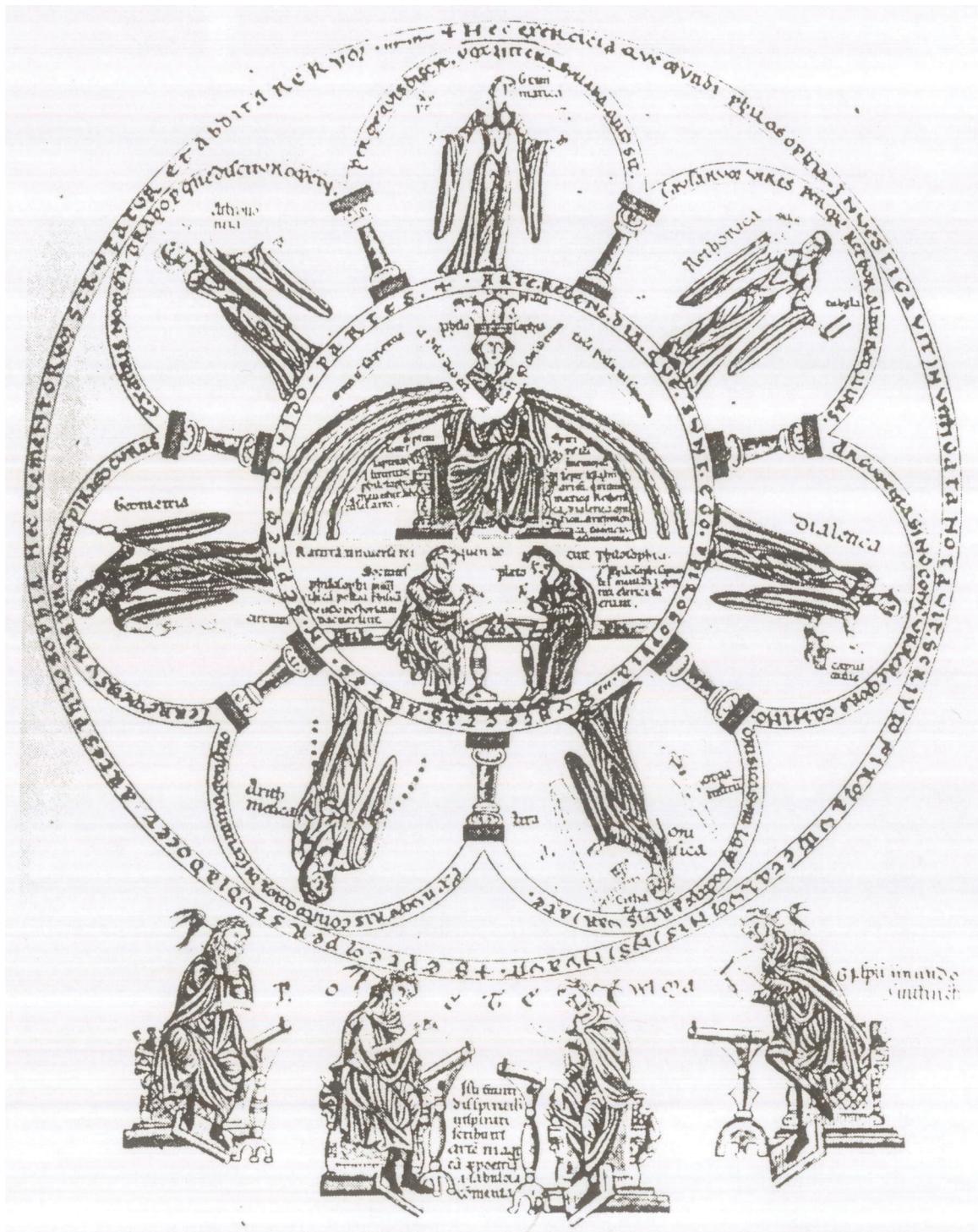
No učitelj studija bio je nadasve tajnik generalnog učilišta, zadužen kako za predavanja, tako i za vođenje cjelokupne administracije. Posao koji je obavljao nije bio nimalo lak ni jednostavan. Registar, koji je on vodio, obično se zvao "knjiga generalnog učilišta" (*liber studii generalis*), i bio je samo jedna, i to vrlo važna, upravna knjiga generalnog učilišta. Ona

*Rektor i dužnosnici
Generalnog učilišta u Zadru
svjedoče o uspješnom radu
Frane Bianchia – srpanj 1730.,
DAZ, FSSD, kutija 14, br. 550*

je morala sadržavati statute, opće i posebne odredbe po kojima se ravnalo generalno učilište, povlastice profesora i studenata, položene ispite itd. Postojali su razni drugi registri, kao što su urudžbeni zapisnici, matrikule upisa svih studenata, vrijeme njihova dolaska i upisa na generalno učilište, popis predmeta koje su položili, eventualne dispense, taksa plaćena za pojedini ispit itd. Ako se pak radilo o profesorima, trebao je u zapisnik unijeti vrijeme njihova stupanja na službu ili odlaska s učilišta, itd. Sve je te podatke s apsolutnom vjernošću bio dužan uvesti u knjige i o svemu brižno voditi računa kako bi se izbjegli bilo kakvi nesporazumi. To je bilo vrlo važno kada se radilo o formalnim studentima. Pravo polaganja ispita za akademske naslove ovisilo je o više čimbenika, u prvom redu o broju godina koje je neki kandidat pohađao, ocjeni koju je dobio za svoje ponašanje i zalaganje, pokazanoj marljivosti, zalaganje itd. Nitko, naime, nije imao pravo polagati ispit za neki akademski naslov ako nije pohađao strogo propisan broj godina predavanja i ispite položio ne samo u zakonski za to određenom roku nego i s određenim uspjehom. Budući da je svaka provincija reda imala pravo poslati dvojicu ili trojicu svojih studenata na bilo koje generalno učilište, trebalo je imati točan uvid u to koliko je studenata iz neke provincije bilo upisano, kada su se upisali ili napustili učilište, koje su sve ispite i s kojim uspjehom položili itd. Na većim i poznatijim učilištima katkad je trebalo po nekoliko godina čekati na slobodno mjesto, tako da završeni studenti na učilištu nisu smjeli ostati nijedan dan duže nego je to bilo doista potrebno²¹⁷.

²¹⁷ L. GARGAN, *Lo studio teologico e la biblioteca dei domenicani a Padova nel Tre e Quattrocento*, Padova, Editrice Antenore, 1971, str. 16-18; R. CREYTENS, *Il registro dei maestri degli studenti dello Studio dominicano di Bologna (1576-1604)*: "Archivum Fratrum Praedicatorum" 46 (1976), str. 25-114.

Herrade iz Landsberga, Filozofija i sedam slobodnih umijeća

→ IV ←
POGLAVLJE

Generalno učilište u Zadru

→ 4.1 Generalno učilište u Zadru zahvaljuje svoj početak vrhovnom starješini Dominikanskog reda Rajmundu Dalle Vigne (lat. *de Vineis*) iz Capue (1380. – 1399.) koji je kao papin opunomoćenik 14. lipnja 1396. odredio da se u samostanu sv. Dominika osnuje generalno učilište. Budući da su samo on ili vrhovni zbor reda mogli donijeti takvu odluku, on je ovlastio provincijala Dalmatinske provincije Ivana iz Drača i članove provincijalnog zbara (kapitula) da, umjesto njega, imenuju njegove dužnosnike ("moderatore"): rektora, glavnog bakalaureusa i učitelja studija. Bio je to rođendan prvog hrvatskog sveučilišta²¹⁸. Djelovalo je sve do g. 1807. kada su ga nasilno zatvorile francuske okupacijske vlasti.

Rad svih generalnih učilišta bio je pod neprestanim neposrednim nadzorom vrhovnih poglavara reda u Rimu kao njihovih velikih kancelara. Periodične nenajavljenе vizitacije nisu bile nikakva rijetkost, a upravne knjige, poglavito knjiga učilišta, bile su odnošene u Rim kako bi se provjerila ispravnost njegova rada. Veliki kancelari su, osim toga, povremeno tražili da pojedini kandidat za neki akademski naslov dođe u Rim i pred posebnom komisijom dokaže svoju intelektualnu zrelost i školsku pripremljenost. Na temelju takvih provjera produživao se ili uskraćivao rad pojedinog učilišta. U jednoj takvoj provjeri vrhovni starješina reda Vincenzo Bandelli ocijenio je g. 1505. uspješnim rad Generalnog učilišta u Zadru potvrdivši mu pravni status generalnog učilišta²¹⁹. Takvih je provjera u tijeku njegova rada bilo više. No to je učilište doživjelo najveće priznanje kad mu je g. 1553. opći zbor reda kao vrhovno zakonodavno tijelo dodijelio naslov "povlaštenog sveučilišta" (*universitas approbata* ili *universitas privilegiata*) s pravom dodjele viših akademskih naslova, a zadarski samostan sjedištem sveučilišta (*Conventus Universitas*). On je tom prilikom potvrđio odluku općeg zbara reda održanog prije dvije godine u Salamanki da se već postojećim povlaštenim sveučilištima na kojima se moglo doktorirati dodaju dva

²¹⁸ Usp. S. KRASIĆ, *Regesti pisama generala Dominikanskog reda poslanih u Hrvatsku (1392-1600)*: "Arhivski vjesnik" XVII-XVIII (1974-1975), str. 165, br. 38; isti, *Generalno učilište Dominikanskog reda u Zadru ili 'Universitas Jadertina'* (1396-1807), Zadar, Filozofski fakultet, 1996, str. 303-313.

²¹⁹ S. KRASIĆ, *Regesti pisama generala Dominikanskog reda poslanih u Hrvatsku (1392-1600)*: "Arhivski vjesnik", 21-22 (1978-1979), str. 206, br. 990.

Pečat samostana sv. Dominika u Zadru, XIV./XV. st.

²²⁰ "Item confirmamus determinationem conventuum et universitatum studii in eodem capitulo decretam, ubi possunt actus scholastici exerceri, addentes conventum Coloniensem in provincia Theutoniae; extra quas universitates nullus frater ordinis eosdem actus scholasticos exercere queat. In provincia Dalmatiae conventum Iadrensem statuimus, in quo possint eiusdem provinciae baccalaurei legere sententias pro forma et gradu magisterii per annos quatuor, ita tamen, quod antequam ad ipsum baccalaureatum promoveantur, legant in artibus vel in theologia ad minus per annos octo" (MOPH IX, str. 343-344).

²²¹ MOPH X, 7.

²²² *Regula Beati Augustini, Constitutiones Fratrum Ordinis Praedicatorum*, Romae, Apud Antonium Blandum, Impressorem Cameralem, Anno Domini MDLXVI, str. 122-124.

nova učilišta: kôlnsko i zadarsko. No, dok za postizanje doktorata na kôlnskom sveučilištu opći zbor reda nije postavio nikakve posebne uvjete, za zadarsko je to učinio riječima: "Potvrđujemo da su na istom kapitulu označeni samostani i sveučilišta na kojima se mogu obavljati akademski čini, dodajući im kôlnski samostan za Njemačku provinciju. Izvan tih sveučilišta neka se nijedan brat reda ne usudi obavljati spomenute akademske čine. U Dalmatinskoj provinciji određujemo za to zadarski samostan u kojem bakalaureusi iste provincije kroz četiri godine mogu predavati sentencije *pro forma et gradu magisterii*, ali tako da – prije nego što budu promaknuti u bakalaureuse – najmanje osam godina predaju filozofiju ili teologiju."²²⁰. Tim je činom zadarsko Generalno učilište bilo izjednačeno s 27 postojećih sveučilišta Dominikanskog reda na kojima je bilo moguće steći akademski naslov doktorata, među kojima su bila sveučilišta u Parizu, Kôlnu, Salamanki, Bologni, Perugii, Barceloni, Lisabonu, Louvaineu, Toulouseu, Padovi, Milanu, Firenci i dr. Tu je odluku potvrdio opći zbor reda održan g. 1558. riječima: "Potvrđujemo odredbu samostana i sveučilišta koju su već odobrila dva prethodna zbora; izvan tih sveučilišta ne želimo da bilo koji brat našega reda drži tečaj ili postiže akademske naslove. Ako učini drukčije, neka bude sve nevaljano i uzaludno. Potvrđujući također određenje zadarskog samostana u Dalmatinskoj provinciji, u kojemu njezini bakalaureusi mogu četiri godine predavati sentencije, kao što je odlučeno na prethodnom vrhovnom zboru..."²²¹. Ta je odluka g. 1566. bila službeno unesena u Konstitucije Dominikanskog reda, čime je bila priznata i potvrđena njezina trajna vrijednost²²².

Zakoni po kojima se ravnalo Generalno učilište u Zadru bili su, prije svega, opće zakonodavstvo Katoličke crkve, zatim opći i posebni zakoni Dominikanskog reda. Najviše zakonodavno tijelo u redu bili su vrhovni zborovi ili sveopće skupštine (*capitula generalia*) koje su se na početku održavale svake godine, a kasnije svake druge ili četvrte godine. Izvršna vlast bila je povjerena vrhovnom starješini reda (*magister generalis*) koji je ujedno bio vrhovni redoviti tumač svih zakona i zadužen za njihovu dosljednu primjenu. Odluke manjeg, uglavnom lokalnog i specifičnog značenja, bile su prepustene provincijalnim zborovima (*capitula provincialia*), a njihov tumač ili izvršni organ bio je provincijal (*prior provincialis*). Pri donošenju zakona vodilo se računa o specifičnoj svrsi samoga reda i iskustvu najpoznatijih generalnih učilišta u Europi, u prvom redu pariškoga koje je bilo ne samo najstarije nego i najuglednije generalno učilište. Njegov su rad pratili opći zborovi i vrhovni starješine reda kojima se redovito podnosio izvještaj, ali su isto tako i oni, osobno ili preko svojih stalnih ili povremeno zaduženih dužnosnika, bili u tijeku svega što se na njemu događalo.

Pečat samostana sv. Dominika u Zadru, XIII./XIV. st.

*Raymundus De Vineis de Capua,
vrhovni upravitelj Dominikanskog
reda u vrijeme osnivanja
zadarskoga generalnog teološkog
učilišta (1380. – 1399.)*

→ 4.2 Zadarsko Generalno učilište je – kao i sva slična učilišta Dominikanskog reda – imalo tri stupnja, odnosno tečaja (*cursus*): gramatički (početni), materijalni (niži) i formalni (viši).

"Gramatički" se tečaj sastojao ne samo u učenju gramatike i latinskoga nego također logike. Trajao je dvije godine. Taj je program – ovisno o konkretnim potrebama – mogao biti proširivan na retoriku i fiziku pa čak i na predmete koji su se predavali na "višim" fakultetima kao što su pravo i medicina. Završeni tečaj logike bio je uvjet za upisa u filozofiju.

"Materijalni" se tečaj sastojao od dvaju fakulteta: filozofskoga i teološkoga. Na njima su se predavali predmeti u ciklusima od po tri godine. Filozofski fakultet bio je namijenjen svim studentima, neovisno o tomu jesu li kasnije željeli nastaviti studirati teologiju. Njegov završen program bio je uvjet upisa na teološki fakultet. Teologija se predavala po nastavnom programu koji je bio na snazi u cijelom redu za institucionalne (obavezne) tečajeve. Bio je namijenjen svim studentima teologije, bez obzira na to jesu li kasnije namjeravali nastaviti studij do stjecanja jednog od triju akademskih naslova.

"Formalni" tečaj bio je namijenjen onima koji su se željeli posvetiti profesorskom pozivu, za što je bilo potrebno imati akademske naslove iz filozofije i teologije. Nastava se na jednomu i drugomu fakultetu sastojala od redovitih predavanja, tjednih praktičnih vježbi (*exercitia scholastica*) i radova po odsjecima ili sekcijama (*circuli*). Cio viši tečaj bio je zamisljen kao kombinacija pasivnoga učenja i aktivnoga predavanja, odnosno slušanja specijaliziranih predavanja i aktivnog predavanja pojedinih predmeta studentima nižeg tečaja.

→ 4.3 Na Generalnom učilištu u Zadru bilo je moguće postići sva tri viša akademska naslova: lektorat (*lectoratus*), bakalaureat (*bacchalaureatus*) i doktorat (*doctoratus*) ili magisterij (*magisterium*), s tom razlikom što je teološki fakultet davao sva tri naslova, a filozofski samo lektorski naslov.

Studij filozofije trajao je od g. 1305. tri godine, nakon čega je bilo moguće upisati teologiju. Iz djelomično sačuvanih dokumenata Generalnog učilišta u Zadru moguće je već od g. 1563. – iako s prekidima – znati imena profesora filozofije koji su ne samo nosili taj naslov nego ga i dobivali na kraju trogodišnjeg tečaja filozofije i šestogodišnjeg pohađanja teologije. Službeno se zvao "lektorat filozofije" (*lectoratus philosophiae*). G. 1725. prvi put susrećemo također kombinirani naslov "lektorat <slobodnih> umijeća ili filozofije i teologije" (*lectoratus artium et sacrae theologiae*). Njegovi su nosioci imali pravo predavati filozofiju na svim vrstama učilišta, uključujući tu i generalna. Ispit za lektorat polagao se pred posebnom ispitnom komisijom koju su, osim profesora samoga generalnog studija, sačinjavali ispitivači koje je kao veliki kancelar imenovao vrhovni starješina reda, što je samom učilištu davalо posebno velik ugled.

Postupak za stjecanje akademskih naslova bio je složen i uvjetovan raznim propisima. Doktorski se naslov davao kandidatu na kraju svih predavanja i tečajeva predviđenih statutima i postignutim bakalaureatskim naslovom. Kandidat je pod vodstvom jednog magistra morao predavati teologiju najmanje četiri godine i pohađati poseban magistarski tečaj. Tek je tada provincijalna skupština za njegovo promicanje mogla uputiti molbu vrhovnom starješini reda kao velikom kancelaru koji je pomno ispitivao, prihvaćao ili odbijao svaku molbu za promaknuće, uzimajući pritom u obzir ne samo strogo ograničen broj bakalaureatskih

i magistarskih naslova za svaku provinciju nego i sve intelektualne i moralne osobine kandidata za te naslove. Ispit se obično polagao na samom Generalnom učilištu pred šesteročlanom komisijom, ali isto tako i na provincialnim zborovima na kojima su sudjelovali magistri (doktori) i delegati cijele provincije. Taj je ispit obično predstavljao završetak dugog procesa visokoškolske izobrazbe i, u većini slučajeva, vrhunac akademске karijere.

Ispit se redovito polagao pred šesteročlanom komisijom, a sastojao od produbljene rasprave između magistara i kandidata koji je morao što jasnije izložiti svoje zaključke i braniti ih od upućenih prigovora. Nakon toga se u crkvi priređivala svečanost na kojoj su sudjelovali svi magistri, doktori, bakalaureusi i studenti, a kandidatu je bilo dodijeljeno mjesto u posebnoj klupi među magistrima nasuprot rektoru. Jedan je profesor tom prilikom držao govor u čast novog magistra teologije. Slijedila je svečanost dodjele doktorskog naslova u prostorijama učilišta ili u crkvi. Novi je magistar s voditeljima tečaja i bakalaureusima držao posebnu raspravu u kojoj je morao dokazati da je sposoban samostalno držati predavanja. Na svečanom javnom obredu, koji je iza toga slijedio, obično su – uz sve profesore i studente – sudjelovali predstavnici najviše državne i crkvene vlasti. Javnost doktorskog ispita bila je jamstvo stručne pripremljenosti kandidata i ozbiljnosti samog ispita. Na kraju obreda rektor je novom magistru uručivao magistarska obilježja: knjigu, prsten i karakterističnu magistarsku kapu²²³.

Broj akademskih naslova bakalaureata i doktorata za svaku redovničku provinciju, pa tako i dalmatinsku, bilo je strogo ograničen. Kao što su pape ograničavali broj sveučilišta koja su imala povlasticu davati doktorske naslove iz teologije, tako je i Dominikanski red zbog povlastica koje su uživali njihovi nosioci – za svaku svoju provinciju – ovisno o njezinoj veličini i važnosti – uveo strogo ograničen broj naslova koje su njezini članovi mogli nositi. Najveći dopušten broj doktorskih naslova za neku provinciju bio je dvanaest. Dalmatinskoj je provinciji g. 1583. bilo odobreno najviše šest doktorskih i četiri bakalaureatska naslova²²⁴. G. 1608. broj doktorskih naslova povećan joj je na osam, a bakalaureatskih na šest. Četiri godine kasnije provincija je isposlovala da joj se broj doktorskih naslova poveća na deset, dok je broj bakalaureatskih ostao šest²²⁵. Zbog tog ograničenja mnogi članovi Dalmatinske provincije, premda su za to ispunjavali sve ostale uvjete, nikada nisu imali mogućnost položiti taj ispit i nositi akademske naslove. Provincialni zborovi su za neke od njih u razmaku od nekoliko godina po četiri, pa i više puta, od vrhovne uprave reda uzalud tražili doktorski ili bakalaureatski naslov.

→ 4. 4 Zadarsko Generalno učilište je – kao i sva druga slična učilišta Dominikanskog reda – ne samo po svojoj naravi, nego i sastavu profesorskog i studentskog zbora – od samog početka bilo

²²³ Usp. A. WALZ, *Compendium historiae Ordinis Praedicatorum*, str. 216; A. SORBELLI, *Storia dell'Universita di Bologna*, I, Bologna, N. Zanichelli, 1940, str. 138; F. UEBERWEG, *Grundriss der Geschichte der Philosophie*. II. Teil: *Die Patristische und Scholastische Philosophie*, herausgegeben von B. Geyer, Berlin, 1928, str. 353-354.

²²⁴ MOPH X, 244.

²²⁵ MOPH X, 275.

²²⁶ Usp. S. KRASIĆ, *Regesti*, str. 166, br. 52.

²²⁷ Vrhovni starješina dominikanskog reda *Rajmund dalle Vigne (De Vineis)* je najprije 3. kolovoza 1386. odredio da fra Bonaventura može studirati slobodna umijeća na generalnim učilištima u Firenci ili Perugi (T. Kaepeli, *Registrum litterarum fr. Raymundi de Vineis Capuani magistri Ordinis [1380-1399]*), MOPH XIV, Romae, 1037, str. 7, br. 2), odakle ga je prvo 22. svibnja 1391. premjestio na praško sveučilište (n. dj., str. 34, br. 257), a onda ga je 26. srpnja 1396. poslao u Zadar.

²²⁸ Usp. S. KRASIĆ, *Generalno učilište*, str. 333-334.

međunarodnog značaja. Najveći je broj profesora, razumljivo, bio iz Dalmatinske provincije, a zatim iz država Apeninskog poluotoka i s područja Dubrovačke Republike. Jedan je bio – kako se čini – čak iz Flandrije. Većina ih je potjecala sa samoga Generalnog učilišta u Zadru, ali je bilo i onih koje su vrhovni starješine reda kao veliki kancelari u određenom trenutku tamo slali iz inozemstva da predaju određene predmete.

Slična je bila nacionalna struktura studenata. Na Generalno učilište imali su pravo upisa studenti svih provincija dominikanskog reda. Osim domaćih najviše ih je bilo iz Dubrovačke Republike, zatim iz raznih država Apeninskog poluotoka (Mletačke Republike, Milanske Vojvodine, Genovske Republike, Toskanske Vojvodine, Napuljskoga Kraljevstva, Papinske Države) te Austrije ili Njemačke, a bilo ih je također iz Poljske. Prvi poznati inozemni student u Zadru, i uopće u Hrvatskoj, bio je fra Bonaventura iz Ferrare, koga je vrhovni starješina reda Rajmund dalle Vigne 16. srpnja 1396. tu asignirao s praškog sveučilišta²²⁶. Radilo se o prvom poznatom inozemnom studentu koji je učio na nekom hrvatskom (sve)učilištu. Nije se radilo ni o kakvu početniku, nego o čovjeku koji je već 1386. studirao "slobodna umijeća" (*artes liberales*) na generalnom učilištu u Firenci ili pak Perugi (Perugia) te g. 1391. – 1393. teologiju na sveučilištu u Pragu²²⁷. Budući da je zadarsko Generalno učilište tek kasnije dobilo povlasticu davanja doktorata, fra Bonaventura je, po ondašnjem školskom programu generalnog učilišta, mogao učiti samo za jedan od viših akademskih naslova, lektorata i bakalaureata, što dokazuje da je Generalno učilište u Zadru već od samog svog početka davalо više akademske naslove s jedinim izuzetkom doktorata. Poznata su nam imena najmanje 200 studenata iz raznih krajeva Apeninskog poluotoka koji su studirali u Zadru. Mnogi su se od njih vratili kući s lektorskim, bakalaureatskom pa čak i doktorskom diplomom.

No Generalno je učilište u Zadru, po svojoj naravi i statutima, u granicama svojih stvarnih mogućnosti, moralo svoja vrata držati otvorenima ne samo članovima Dominikanskog reda nego i članovima drugih crkvenih redova, biskupijskim klericima, pa čak i laicima. No dok su klerici uglavnom pohađali teologiju, laici su upisivali filozofiju. Svi su oni imali pravo ne samo upisa nego i stjecanja akademskog naslova lektorata, a u nekim slučajevima čak i doktorata. Tako je na filozofском fakultetu Generalnog učilišta uvedena posebna vrsta profesora filozofije koji su se zvali "lektori filozofije i slobodnih umijeća za dominikanske studente i laike" (*lectores philosophiae seu artium pro novitiis et saecularibus*). Zahtjevi za upis svjetovnjaka od vremena do vremena znali su biti toliki da je u XVII. i XVIII. st. st. bilo prijeko potrebno privremeno preseliti dominikanske studente u obližnje samostane kako bi se učinilo mjesto svjetovnjacima²²⁸.

Ispiti su bili javni. Nisu se nužno polagali u Zadru. Najčešće su se, logično, polagali u sjedištu samoga Generalnog učilišta pred šesteročlanom

komisijom, ali i na provincijalnim zborovima (kapitulima) na kojima su, osim izabranih delegata pojedinih samostana, ravnopravno sudjelovali svi magistri (doktori) provincije. Javnost polaganja tih ispita i sjaj koji ih je tu okruživao, bili su izvanski znak važnosti koja im se pridavala.

U knjizi Generalnog učilišta koju objavljujemo, često se spominju završni ispiti iz filozofije ili teologije zvani "conclusiones philosophicae" ili "conclusiones theologicae". Radilo se o javnim raspravama o najvažnijim filozofskim, odnosno teološkim pitanjima i problemima. Obično su se održavale na samom generalnom učilištu, u velikoj dvorani ili u crkvi kako bi se omogućilo svim zainteresiranim sudjelovati na njima, ali isto tako i na drugim mjestima, poglavito u samostanima u vrijeme održavanja provincijskih zborova (*capitula provincialia*) na kojima su, po pravilu, sudjelovali svi magistri provincije, a pristup je svima bio slobodan. Takvi su akademski čini obično bili vrlo živahni i svečani. Kandidat je u određenom roku morao što jasnije i uvjerljivije izložiti zaključke do kojih je došao i odgovoriti ("obraniti") na sve objekcije kako same ispitne komisije tako i slušatelja.

U tim zapisima s ispita moguće je uočiti i jednu osobitost zadarskoga Generalnog učilišta. Studenti, koji su pohađali predavanja i položili ispite na sličnim učilištima u Italiji, poglavito u Bologni, Padovi i Rimu, morali su – suprotno općem zakonu i pravilima – u Zadru ponovno polagati iste ispite. Ne znamo je li se radilo o iznimnim slučajevima ili je pak – suprotno općem pravu – postojalo neko nama nepoznato posebno pravilo.

→ 4.5 Prvi i najveći korisnik povlastice davanja viših akademskih naslova bila je, razumljivo, Dalmatinska provincija koja se, s obzirom na školovanje visokoškolskih kadrova i postizanje akademskih naslova na taj način potpuno osamostalila u odnosu na inozemna sveučilišta. Odlazak u inozemstvo zbog tih je razloga nakon toga bio više iznimka nego pravilo. Iz djelomično sačuvane dokumentacije o zadarskom Generalnom učilištu poznata su nam imena 105 doktora (*doctores* ili *magistri in theologia*), 96 povlaštenih ili "redovitih" bakalaureusa (*baccalaureusi ordinarii* ili *baccalaurei privilegiati*) i 214 lektora filozofije (*lectores philosophiae*) i teologije (*lectores theologiae*) koji su u razdoblju od g. 1553. – 1807. na zadarskom Generalnom učilištu postigli svoje naslove. No stvaran broj promoviranih nosilaca tih naslova svakako je morao biti veći. To se poglavito odnosi na broj "neredovitih" nosilaca bakalaureatskih naslova koji je prelazio dvije stotine²²⁹.

Pri dodjeli akademskih naslova uzimala su se u obzir i dva druga čimbenika: godine službe i dob kandidata. Na temelju djelomično sačuvanih dokumenata moguće je doći do nekih statističkih pokazatelja. Jedan uzorak od 30 promaknutih doktora za koje se može odrediti godine početka studiranja i doktorskog promaknuća, pokazuje da se doktorski naslov obično postizao od 18 do 44 godine nakon početka studiranja,

²²⁹ Spomenuti broj može se smatrati prosjekom podjeljivanja viših akademskih naslova na ostalim europskim sveučilištima. Sačuvane matrikule sveučilišta u Bologni pokazuju da je od g. 1360. – kada je na njemu bio ustanovljen teološki fakultet s pravom davanja doktorata – do g. 1500. taj naslov postiglo 447 ljudi. Većina ih je potjecala iz crkvenih prosjačkih redova: dominikanskoga, franjevačkoga, augustinskoga i karmeličanskoga. Od toga je samo 24 doktorata otpadalo na svjetovni kler, među kojima je bio i papa Grgur XII., te 4 naslova na monahe (usp. A. SORBELLI, n. dj., str. 141).

²³⁰ Usp. S. KRASIĆ, *Generalno učilište*, str. 699-671.

²³¹ AGOP XIV, liber K, str. 49-54; S. KRASIĆ, *Generalno učilište*, str. 759-765.

²³² O tomu svjedoče bezbrojni dokumenti kako vrhovnih skupština Dominikanskog reda tako i papinskih dokumenata (usp. npr. MOPH IX, 1516, 63, 112, 133, 164-165, 186, 188 i dr.). Od papinskih dokumenata navodimo samo pismo pape Julija II. od 19. siječnja 1552. kojim je udjelio povlastice javnih sveučilišta generalnom učilištu Dominikanskog reda u Sevilli. Papa u pismu prioru samostana San Pablo, u kojemu je to generalno učilište imalo sjedište, navodi: "Sane pro parte Vesta Nobis oblat, petitio continebat, quod alias venerabilis Magister Frater Franciscus Romeus Castillionensis totius Ordinis Generalis Monasterium praeformatum in unam dicti Ordinis Universitatem erexit, ac ut in eadem dicti Ordinis Fratres suos cursus peragere, et alios, etiam Doctoratus, et quoscunque gradus suscipere possent..." (A. BREMOND, *Bullarium Ordinis FF. Praedicatorum*, V, Romae, 1733, str. 18). Papa Pio V. u jednom dokumentu zadarsko Generalno učilište zove *studium universale* (Archivum Secretum Vaticanum, Registra Vaticana, vol. 2011, ff.174r-176v).

²³³ MOPH VIII, 111.

²³⁴ U zapisu magistarskoga (doktorskog) promaknuća Karla Rose Valvassorija od 16. rujna 1733., koje je potpisao vrhovni starješina reda Toma Ripoll, stoji: "Fuerunt quoque praedictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Senatu pro exequitione die 14. Jilii 1733" (*Liber Almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae olim florentissimae Provinciae Dalmatiae [=LASGI]*, Septem. MDCLXXXIV inceptus, str. 38: Zadar, Državni arhiv, FSSD, kutija 13, br. 488). Takvih primjera u navedenoj knjizi Generalnog učilišta ima više.

²³⁵ Kolegij (Collegio) je u ustavnom ustroju Mletačke Republike bio jedan od triju vrhovnih političkih i tehničkih organa zvanih Signoria. Sačinjavalo ga je trostruko vijeće "mudrača" (savi) zvano Collegio ili Pien Collegio (usp. G. Maranini, *La Costituzione di Venezia dopo la serrata del Maggior Consiglio*, Venezia – Perugia – Firenze, "La Nuova Italia Editrice", 1931, str. 325-330).

odnosno upisa u prvu godinu filozofije. Isto je tako bila razmjerno visoka prosječna dob ispitanika u trenutku postizanja dotoorskog naslova. Konstitucije reda (temeljno pravilo) propisivale su da se taj naslov može steći s navršenih 30 godina života. No dob tridesetorice magistara promaknutih u Zadru, kojih su nam poznate godine rođenja i postizanja tog naslova, u prosjeku je iznosila nešto više od 47 i pol godina, točnije 47,56 godina, a zabilježen je slučaj da je jednom bakalaureusu bio dan doktorski naslov u njegovoj 94. godini života²³⁰.

No unatoč tako strogim propisima i zakonskim ograničenjima Dalmatinska provincija redovito je imala razmjerno visok prosjek akademski izobraženih ljudi. Iz službenog izvještaja generalnog vizitatora Vincenza Hercolanija, koji je g. 1614. po naređenju generala reda izvršio službenu vizitaciju Dalmatinske provincije, proizlazi da je Dalmatinska provincija, od nešto više od 100 članova, imala 8 magistara, četiri generalna propovjednika i dva bakalaureusa te više lektora²³¹. Ako se uzme u obzir činjenica da je lektora obično bilo barem 2-3 puta više nego bakalaureusa ili magistara, dolazimo do zaključka da je barem svaki 3. član Dalmatinske provincije imao lektorski, bakalaureatski ili doktorski naslov, što je i za današnje prilike bio vrlo visok prosjek.

→ 4.6 Generalna učilišta Dominikanskog reda su, jednako kao i druga suvremena generalna učilišta koja su osnivali pape i carevi, bila najviše obrazovne ustanove općeg značaja. Dominikanski je red svoja generalna učilišta ne samo smatrao nego i zvao sveučilištima u modernom smislu riječi upotrebljavajući naizmjenično izraze "generalno učilište" (*studium generale*) i sveučilište (*universitas studiorum*) u istom značenju. Takvima su ih smatrali i pape kao vrhovni poglavari Katoličke crkve koji nisu pravili nikakve razlike između njih i drugih crkvenih i državnih sveučilišta²³². Što se pak tiče samoga Dominikanskog reda, treba precizirati da su u službenim dokumentima koje je izdavala vrhovna uprava reda, uz standardni naziv *studium generale*, bili u upotrebi i drugi izrazi kao *studium formale*, *universitas*, *universitas studiorum*, *gymnasium theologiae*, *gymnasium generale*, *lycaeum generale*, *archilycaeum generale*, *archigymnasium*, *universitas Jadertina* i sl. Općenito se može reći da je u spisima u XIII. i XIV. st. vrhovne uprave reda uglavnom prevladavao izraz *studium generale*, nakon čega su – pod utjecajem terminologije državnih i papinskih sveučilišta – postupno ulazili u upotrebu i drugi izrazi²³³. Što se tiče mletačkih državnih vlasti njihov je odnos lakše razumjeti iz praktičnog postupanja nego iz službenih dokumenata. One su vršile određen nadzor nad njegovim radom, poglavito nad imenovanjem njegovih profesora i dužnosnika te nad akademskim promaknućima. Taj nadzor bio je povjeren mletačkom senatu²³⁴, u čijem se sastavu nalazilo posebno državno vijeće zvano "kolegij" (Collegio)²³⁵, sa svojim uredom za crkvena pitanja zvanim *Magistrato de' Proveditori ed Aggiunto sopra Monasteri*. Država je

Pročelje crkve samostana sv. Dominika u Zadru

– između ostalog – zahtijevala da se sve sveučilišne diplome, koje je potpisivao i izdavao vrhovni starješina Domikanskog reda kao veliki kancelar Generalnog učilišta, prije objavljivanja moraju podnijeti na odobrenje samom senatu ili navedenom senatskom odboru kako bi im on po vlastitim "javnim zakonima o doktorima ili magistrima" – dao ili uskratio svoju suglasnost (*mandato di esecuzione*)²³⁶. Za padovansko sveučilište vlada je to činila preko svojih posebnih nadzornika ili "reformatora" (*riformatori dello Studio di Padova*) koji su bili stalno nazočni u njegovu ustroju, pa nije bilo potrebno posebno odobravati njegove diplome i odluke. Bez odobrenja tog organa vlasti nijedna se diploma nije smjela objaviti, niti se njen vlasnik smio služiti svojim naslovom, pravima i povlasticama²³⁷. Isto pravilo vrijedilo je kada se radilo o izboru ili imenovanju nekog profesora, bez obzira na to je li bila riječ o lektoru²³⁸, učitelju studenata²³⁹, bakalaureusu ili rektoru i dr.²⁴⁰ Tako odobrene diplome slale su se generalnom providuru za Dalmaciju i Albaniju u Zadar. Tek kada je on procijenio da su bili ispunjeni svi državni propisi, izdavalо se odobrenje zadarskom inkvizitoru, rektoru Generalnog učilišta ili dalmatinskom provincijalu da na posebnoj svečanosti uruči diplomu njezinu naslovniku. Od trenutka potpisa vrhovnog starještine

²³⁶ To je obično bilo naznačavano na samim diplomama koje su time stjecale javni karakter. Na zaglavku bakalaureatske diplome Frane M. Bianchiјa iz Zadra od 28. siječnja 1733. tajnik Vijeća Desetorice mletačkog senata vlastoručno je unio opasku: '1733. 10. Luglio in Collegio. Vista et licenziata per l'esecuzione. Gio. Francesco Vincentin, Segretario' (Zadar, Državni arhiv, Fond samostana sv. Dominika [= FSSD], kutija 14, br. 550); na njegovoj doktorskoj diplomi, koju je 11. lipnja 1735. potpisao vrhovni starješina reda Toma Ripoll, tajnik Vijeća desetorice 18. lipnja 1735. napisao: "Vista e licenziata per l'esecuzione, salve le pubbliche leggi in materia de' Dottori e Maestri" (Zadar, onđe).

²³⁷ G. 1777. je Hijacint Pellegrini zatražio od provincijalnog zbora da mu se priznaju prava i povlastice nekadašnjih rektora generalnog studija. Tomu se usprotivio magistar Pavao Ostroja navevši da Pellegrini za to nije ispunio sve potrebne uvjete dok je obavljao rektorskiju službu, budući da "sine autoritate Serenissimi Principatus, cui subdit ressignare debent omnes paginas Romanas pro executione" (Zadar, Državni arhiv, FSSD, kutija 33, br. 1133, f. [26]).

²³⁸ Dana 3. svibnja 1697. lektor Turchoni nije mogao ostati u Zadru ni predavati iz dva razloga: prije svega zbog toga što samostan nije bio u stanju snositi troškove prevelikog broja studenata i profesora, a zatim "anco perché la di lui patente non è passata nell'Ecclesio Coleggio, anzi fu determinato di repugnare assolutamente" (Zadar, Državni arhiv, FSSD, Liber Consiliorum Conventus Jadrensis ab anno 1661 ad annum 1702, f. 102r).

²³⁹ Način imenovanja "učitelja studenata" moguće je razumjeti po ovom primjeru: "Decembri die 20 [1722]. Institutus fuit in magistrum studentium r. p. lector fr. Angelus Scarella in Studio Jadertino usquedum litterae patentes a Rev.mo Patre Magistro Generali illi transmissae Venetiis in Serenissimo Collegio admittente et subscribente" (Zadar, Državni arhiv, FSSD, kutija 14, br. 590, Registrum provinciae Dalmatiae 1706-1737, str. 78).

²⁴⁰ Dana 23. veljače 1773. provincijal Pio Klement Lompinović (Lambiri) je kako je to zabilježeno u službenoj knjizi Generalnog učilišta "praecipiente Excellentissimo Magistratu super Monasteria una cum Adjunctis" na Generalnom učilištu imenovao profesorom filozofije Dominika Prismicha (Zadar, Državni arhiv, FSSD, br. 488 LASG, str. 55).

POGLAVLJE 4

²⁴¹ To se najbolje vidi na primjeru imenovanja Giovannija Battiste Lиса iz Verone "redovitum" bakalaureusom u Zadru. Vrhovni starješina reda imenovao ga je 22. kolovoza 1716., mletački Collegio 13. veljače 1717. odobrio njegovo imenovanje, a ono mu je uručeno u Zadru tek 14. rujna 1717. (LASG str. 30).

²⁴² Navodimo slučaj bakalaureusa Tome Sadije za koga se tvrdi: "Die 25. Julii [1780]. De mandato Serenissimi Principis datus fuit per litteras patentes Ad. R. Patris Magistri Provincialis Fratris Dominici Dumercovich in Magistrum Sacrae Theologiae R. P. baccalaureus Fr. Thomas Sadia" (Zagreb, Arhiv Hrvatske dominikanske provincije, Registrum Provinciae Dalmatiae 1769 – 1850, str. 112). Da ne bi bilo zabune u ime koje je vlasti bio podijeljen taj doktorat provincialni zbor Dalmatinske provincije ponovno je 27. lipnja 1781. naglasio: "Acceptatae fuerunt litterae patentes, quibus Adm. R. P. baccalaureus fr. Thomas Sadia institutus fuit in Provincia Magister ab Ad. R. Patre Magistro, nunc defunto, Provinciali fr. Dominico Dumercovih de mandato Excellentissimi Magistratus et Adjuncto supra Monasteriiis" (ondje, str. 116).

reda u Rimu i odobrenja mletačke vlade do trenutka uručenja diplome na Generalnom učilištu obično je prolazilo od nekoliko mjeseci do cijele godine dana²⁴¹. U sačuvanim spisima zadarskoga Generalnog učilišta nalazimo slučajeve iz kojih se jasno vidi da su se neki doktorski naslovi davali u ime državnih vlasti²⁴² ili po njihovoj naredbi.

Nije posve jasno jesu li to mletačke vlasti činile iz političkih ili akademskih razloga. No one su, bez obzira na to, tim činom potvrđivale njihovu valjanost na državnom području, a samim time i priznavale generalno učilište kao sastavni dio svoga visokoškolskog sustava.

→ 4.7 Generalno učilište u Zadru za dugo je vremena bilo ne samo prva nego i jedina visokoškolska ustanova na hrvatskom tlu. Iz njega su u redovitim vremenskim razmacima izlazili brojni visokoobrazovani ljudi s najvišim akademskim naslovima koje su priznavale crkvene i državne vlasti. Mnogi su od njih predavali kako na samom Generalnom učilištu i samostanskim školama Dalmatinske provincije Dominikanskog reda, tako i na sjemenišnim školama zadarske i splitske nadbiskupije, a nerijetko su bili teolozi raznih dalmatinskih biskupa, ugledni teolozi, filozofi, pisci i znanstvenici. Njihov je ugled već od g. 1396. počeo privlačiti studente iz više susjednih zemalja koji su se nerijetko vraćali svojim kućama s najvišim akademskim naslovima. Samim time ono nadilazi uske okvire povijesti jednoga naroda i svrstava se u red najviših međunarodnih obrazovnih ustanova. Iako se to učilište po broju svojih studenata i profesora jamačno nije moglo mjeriti s velikim i mnogo poznatijim sveučilištima velikih zapadnoeuropskih naroda iza kojih su stajale moćne državne, crkvene i gospodarske strukture, ono je ipak u povijesti hrvatskog naroda odigralo važnu ulogu čiju je važnost jedva moguće precijeniti. Bez njega bi, bez obzira na njegovu veličinu, mozaik europskoga visokog školstva bio nepotpun.

→ II. ←

DIO

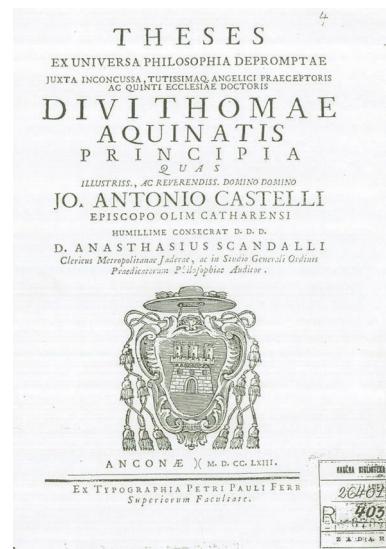

→> Napomene uz ovo izdanje <<

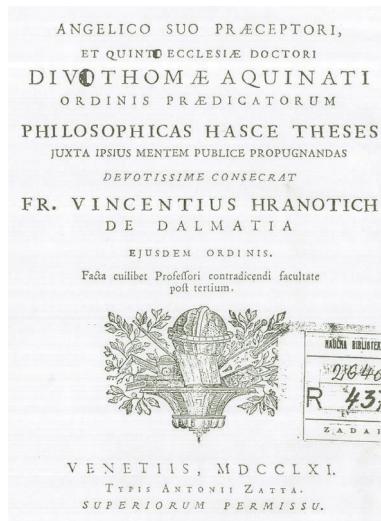
→> 1.1 Dalmatinska provincija Dominikanskog reda je – kako smo vidjeli – g. 1396. u Zadru otvorila generalno filozofsko-teološko učilište koje je uspješno djelovalo sve do početka XIX. st. kada su francuske okupacijske vlasti nasilno prekinule njegov rad. Samostan u kojemu se nalazio bio je zatvoren i pretvoren u vojarnu, a redovnici protjerani. Bogati samostanski arhiv i knjižnica bili su opljačkani i napušteni, pri čemu su najvećim dijelom nestali dragocjeni dokumenti koji su svjedočili o njegovo bogatoj djelatnosti.

Jedna od rijetkih knjiga Generalnog učilišta koja je do nas došla u cijelosti, sačuvana je *Liber almi Studii Generalis S. Dominici Jadrae olim florentissimae Provinciae Dalmatiae Septem. MDCLXXXIV inceptus*. Sadrži dragocjene podatke o njegovu radu u posljednje 123 godine njegova postojanja i baca novo, dosad nepoznato svjetlo o brojnim i značajnim pojedinostima sveučilišnog života. Njihova je važnost to veća što se radi o najstarijoj povijesnoj gradi jedne visokoškolske ustanove u Hrvatskoj. Sva sveučilišta u svijetu brižno istražuju i čuvaju svoje korijene kao najdragocjenije kulturno nasljeđe, crpeći iz njega životnu limfu i nadahnuća za nove naraštaje. Tu časnu obvezu nije ni moglo ni htjelo izbjegći Sveučilište u Zadru, nastavljajući svijetu tradiciju nekadašnjega Generalnog učilišta Dominikanskog reda u svom gradu koje po vremenu svog nastanka znači najraniji zalet hrvatskog naroda u sferu visokog školstva, a po svojoj važnosti spada u red onih visokoškolskih obrazovnih ustanova koje su svojim svjetлом ondašnjim i kasnijim naraštajima pokazivale put kojim u budućnosti treba ići. Sveučilištu u Zadru treba zahvaliti da ova dragocjena građa ne će više ležati prekrivena stoljetnom prašinom, niti ćemo više strahovati za njezinu sudbinu.

→> 1.2 Rukopis pod naslovom *Liber almi Studii Generalis S. Dominici Jadrae olim florentissimae Provinciae Dalmatiae Septem. MDCLXXXIV inceptus* koji se čuva u Državnom arhivu u Zadru (Fond Samostana sv. Dominika, kutija 13, br. 488) službena je knjiga Generalnog učilišta Dominikanskog reda u Zadru.

Anasthasius Scandalli,
"Theses ex universa philosophia"
Ankona, 1763.

Vinko Hranotich,
"Theses philosophicae"
Venecija 1761.

Radi se o papirnom rukopisu uvezanom u pergament, veličine 288 x 223 mm. Na vanjskom kožnom omotu stoji natpis: "Liber studiorum almi Studii Generalis S. Dominici Jadrae ab anno 1684 ad annum 1790". Ukupno ima dva nepaginirana lista i 278 stranica od kojih su neke prazne: 82-108, 169-174, 177-204, 240-273. Prvi nepaginirani list sadrži "Stemma gentilitium S. Thomae Aquinatis." (f.1v), a drugi "Repertorium eorum, que in Libro isto continentur adnotata" (f. 2r) i "Moderatores huius almi Studii Generalis S. Dominici de Jadra Provinciae Dalmatiae instituti pro anno 1684. a Rev.mo Patre Magistro Antonio de Monroy..." (f.2v). Paginacija ostalog dijela dosljedno je provedena: 1-278.

Iako u naslovu rukopisa stoji da se njegov sadržaj odnosi na djelovanje Generalnog učilišta u Zadru u razdoblju od 1684. do 1790., podatci su i nakon toga u nj unošeni. Posljednji je unesen 1801.

Liber Studii Generalis sadrži službene spise podijeljene, ovisno o njihovoj naravi, u jedanaest poglavlja. Evo njihovih naslova i kratkog sadržaja:

I. "Rev.mi Magistri Ordinis Statuta seu Ordinationes ac litterae familiares" (str. 1-18). Sadrži 22 (dvadeset dva) spisa i pisma njegovih velikih kancelara vrhovnih starješna Dominikanskog reda bez posebne numeracije. U izdanju su označeni progresivnim rimskim brojkama u uglatim zagradama.

II. "Litterae patentes ejusdem" (str. 19-56). Sadrži regeste 196 službenih pisama i dopisa velikih kancelara označenih progresivnim latinskim brojkama.

III. "Decreta Provincialium" (str. 57-68 bis). Sadrži osam dekreta provincijala Dalmatinske provincije bez ikakve numeracije.

IV. "Consilia Patrum Studii Moderatorum et Patrum Conventus" (str. 72-82). Sadrži osamnaest izvornih, uglavnom vlastoručno unesenih odluka velikih kancelara Generalnog učilišta, provincijala Dalmatinske provincije kao njihovih zamjenika i upravitelja Generalnog učilišta bez ikakve numeracije. Neke su od njih ovjerovljene voštanim pečatom.

V. "Examina Lectorum et Studentium formalium" (str. 109-131). Zapisnici ispita 131 studenta "formalnog" (višeg) tečaja.

VI. "Examina eorumdem ad confessiones audiendas" (str. 145-155). Zapisi o ishodu trogodišnjih ispita označenih progresivnim rimskim brojkama četrdeset devetorice lektora i formalnih studenata.

VII. "Examina annualia Studentium theologorum ac philosophorum" (str. 157-168). Zapisi godišnjih ispita trideset trojice studenata teološkog i filozofskog fakulteta.

VIII. "Mobilia huius Studii Generalis" (str. 175-239). Inventar pokretnih dobara Generalnog učilišta kao što su pokućstvo, namještaj, rublje, izvanredni radovi, popravci, tko i kada ih je obavio, koliko su stajali itd.

IX. "Introitus et exitus eiusdem" (str. 205-224). Podatci o plaćanju taksa za pojedine ispite i kako je novac trošen.

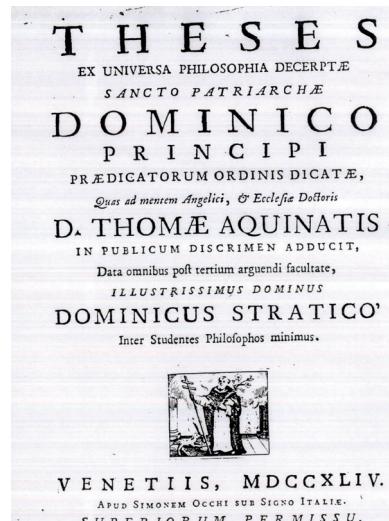
X. "Formula instituendi Lectores" (str. 274-275). Službeni obrazac lektorskih diploma.

XI. "Formula faciendi fidem de moribus nec non de litteris RR. Adm. PP. Moderatoribus post expletum officii sui biennium" (str. 276). Službeni obrazac iskaza o znanstvenom napretku i stegovnom ponašanju koji se izdavao pojedinim dužnosnicima Generalnog učilišta nakon završetka njihova dvogodišnjeg službovanja.

Naslovi tih poglavlja navedeni su u cijelosti samo na početku knjige. U samom su tekstu u nekim slučajevima ponovljeni, ali ne uvijek. Na mjestima gdje to nije učinjeno u samoj knjizi, doneseni su u uglatim zagradama. Kraj knjige označen je upozorenjem: "Hic liber habet paginas 278".

→ I.3 "Liber Studii Generalis" je – kako se iz navedenoga može lako zaključiti – službena upravna knjiga Generalnog učilišta. Služila je za njegovo uredno vođenje. Svi podatci koji su se u nju unosili morali su biti točni. Njihovu su točnost provjeravali ne samo rektori nego i vizitatori koji su periodično posjećivali Zadar. Knjiga je isto tako povremeno bila odnošena u Rim na uvid vrhovnom starješini reda koji je htio imati točan uvid u rad sveučilišta. O tomu u samoj knjizi ima mnogo tragova. Pri provjeri vrhovni starješine reda stavljali su vlastoručne bilješke, a ima slučajeva da su pisali čitave dokumente ovjeravajući ih vlastitim pečatom. Sačuvana knjiga Generalnog učilišta predstavlja jedinstveno gradivo za poznavanje njegova ustroja i djelovanja. Glavnina njezina sadržaja nalazi se u sedam prvih poglavlja. Prva tri donose temeljno zakonodavstvo i propise po kojima se ono ravnalo: statute, nastavni program i službene dopise vrhovnih starješina reda kao velikog kancelara svih generalnih učilišta, regeste njihovih službenih pisama i dopisa te dekrete provincijala Dalmatinske provincije koji su također imali određenu jurisdikciju nad Generalnim učilištem. Neki od tih dopisa vlastoručne su naredbe velikih kancelara ovjerovljene voštanim pečatom. Poglavlja IV.-VII. sadrže zapise o ispitušima lektora i formalnih studenata, zatim zapise o trogodišnjim ispitušima za ispovjedanje lektora i formalnih studenata te izvještaje o godišnjim ispitušima studenata filozofskog i teološkog fakulteta. Poglavlja VIII. i IX. sadrže popis inventara Generalnog učilišta (pribora, pokućstva itd.) te prihode koje su pojedinci uplaćivali s naznakom kako su i u što trošeni. Budući da ta dva poglavlja zauzimaju znatan dio knjige, a nemaju nikakve znanstvene važnosti za povijest visokog školstva, u ovom su izdanju ispuštena.

Međutim, to nije bila jedina knjiga kojom se služila administracija generalnog učilišta. Pravila koja su za generalna učilišta bila na snazi u cijelom Dominikanskom redu propisivala su posjedovanje još nekoliko drugih knjiga i spisa. Jedna od tih knjiga bio je svakako urudžbeni zapisnik svih dopisa, zatim jedna druga knjiga za vođenje evidencije o danima imenovanja, stupanja na službu i njezina prestanka pojedinih

(Ivan) Dominik Stratiko
"Theses ex universa philosophia"
Venecija 1744.

²⁴³ Liber almi Studii Generalis S. Dominici Jadrae olim florentissimae Provinciae Dalmatiae Septem. MDCLXXXIV inceptus, str. 175.

²⁴⁴ Usp. R. CREYTTENS, Il registro dei maestri degli studenti dello studio domenicano di Bologna (1576-1604): "Archivum Fratrum Praedicatorum", XLVI (1976), str. 28.

dužnosnika (rektora, glavnog bakalaureusa i "učitelja studija") i profesora. Slična je knjiga morala postojati za studente. Budući da su generalna učilišta po svojoj naravi bila otvorena svima koji su za to ispunjavali propisane uvjete, na njih je, prije svega, svaka provincija Dominikanskog reda imala pravo poslati po nekoliko svojih studenata. No ostvarenje tog prava ovisilo je o stvarnim mogućnostima Generalnog učilišta. Zbog toga je bilo potrebno imati točan uvid u vrijeme asignacije i upisa (imatrikulacije) na generalno učilište svakog studenta, u stanje njegovih pojedinačnih ispita, ponašanja, prijelaza iz jednog tečaja u drugi, vrijeme postizanja akademskih naslova, vrijeme napuštanja generalnog učilišta itd.

Od svih knjiga administracije zadarskoga Generalnog učilišta jedino se sačuvao "Liber Studii Generalis" koji objavljujemo. No on nije bio njegova ni prva ni najstarija upravna knjiga. U inventaru Generalnog učilišta sastavljenom 1710. spominje se jedna prijašnja knjiga²⁴³ kojoj se izgubio trag u vrijeme francuske okupacije Dalmacije. Ne znamo na koje se razdoblje odnosila. Budući da je od ustanovljenja Generalnog učilišta do g. 1684., kada je započeta sačuvana knjiga, prošlo gotovo tri stoljeća, može se razložno prepostaviti da su od 1396. do 1684. postojale barem dvije slične knjige. Možemo samo žaliti za njihovim gubitkom.

→ I.4 Za vođenje prilično složene administracije Generalnog učilišta bio je zadužen – kako smo vidjeli u I. dijelu – "učitelj studija" (*magister studii*) ili studenata (*magister studentium*) koji je obavljao službu glavnog tajnika Generalnog učilišta i mijenjao se svake druge godine. On je morao imati točan uvid u stvarno stanje u svim dijelovima Generalnog učilišta, paziti na to da se poštuju svi opći i posebni zakoni i propisi, o svemu izvješćivati više starještine i dužnosnike. Bio je dužan sve spise čuvati i u svakom ih trenutku staviti na uvid višim starješinama.²⁴⁴ On je ujedno bio dužan unositi u knjigu sve podatke o važnijoj djelatnosti Generalnog učilišta, poglavito polaganje ispita, imenovanja dužnosnika, akademska promaknuća i sl. U slučaju njihove privremene sprječenosti njihovu su službu obavljali bakalaureusi, pa čak i rektori generalnog učilišta.

Budući da je – kako rekosmo – služba "učitelja studija" kao tajnika generalnog učitelja trajala samo dvije godine, u knjigu je unosilo podatke onoliko ruku koliko je bilo tajnika. U knjizi koju objavljujemo sačuvana su imena 56 "učitelja studija". Ako se uzme u obzir da su privremeno odsutne "učitelje studija" nekoliko puta zamjenjivali bakalaureusi i rektori, može se sa sigurnošću ustvrditi da je podatke u ovu knjigu unosilo najmanje šezdeset osoba. Sve se nužno odražavalо ne samo na stil nego i na osobni način pisanja i kraćenja pojedinih riječi. Kao posljedicu te činjenice nalazimo da se ista riječ katkad pisala, odnosno kratila, na više načina, što je jako otežavalo čitanje pojedinih dijelova rukopisa. Te i slične kratice u pravilu su razrješavane. Ostavljene su samo one koje se

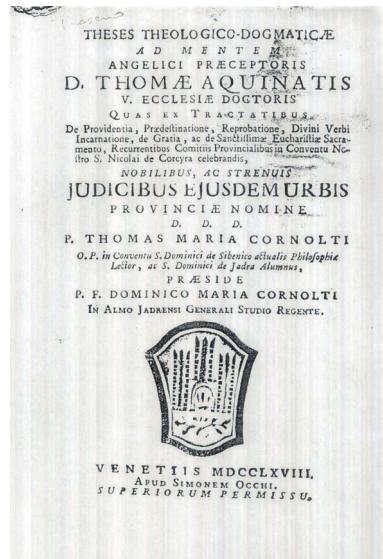
odnose na uobičajene društvene i akademske naslove, dobrom dijelom i danas u upotrebi. Njihov popis donesen je pod posebnim naslovom.

Jedna od osobitosti osobnog unošenja podataka su rimske brojke pisane na danas neuobičajen način (III umjesto IV, VIII umjesto IX, XXXX umjesto XL itd.). To je imalo za posljedicu da je katkad dolazilo do nepotrebnog ponavljanja već unesenih podataka ili se pak, kad se radilo o brojevima, u njihovu unošenju nije poštivalo strogo progresivan red.

Knjiga je najvećim dijelom pisana na latinskomu kao službenom jeziku na kojem su pisani dokumenti i držana predavanja. No ima i nekih dijelova pisanih na talijanskomu. To se uglavnom odnosi na dopisivanje s vrhovnom upravom reda u Rimu. Budući da su pojedina pisma pisali ljudi kojima to nije bio materinski jezik, nije velika rijetkost naići na poneku pravopisnu pogrešku. U takvim i sličnim slučajevima sačuvan je izvorni tekst sa svim jezičnim osobitostima. U slučajevima u kojima bi sumnja u ispravnost čitanja bila više nego opravdana, uz takve se riječi stavljalo uobičajeno upozorenje latinskom riječju sic popraćenom uskličnikom u uglatim zgradama.

U ovom izdanju knjige generalnog učilišta sačuvane su izvorna paginacija i numeracija, čak i onda kada su one pogrešno naznačene. Ispravci tih i sličnih pogrešaka uvijek su donošeni u uglatim zgradama. Ponovljene stranice i dokumenti popraćeni su primjedbom "bis" također u uglatim zgradama. Istim zgradama označeni su svi drugi dokumenti bez kojih se ne bi bilo moguće snaći u njihovu čitanju i navođenju. Praznine (lakune) u rukopisu označavane su nizom od triju točkica bez zagrada.

Rukopis sadrži i nekoliko naknadno umetnutih, uglavnom nepaginiranih listova, koji prekidaju izvorni tekst. U izdanju su, da se izbjegne nepotrebna zbrka, doneseni na kraju poglavlja na koje se odnose s upozorenjem "Folia postea inserta" i s oznakom stranica u uglatim zgradama.

Toma Cornolti iz Zadra,
"Theses theologico-dogmaticae
ad mentem Angelici Praeceptoris
D. Thomae Aquinatis",
Venecija 1768.

↔ SKRAĆENICE ↔

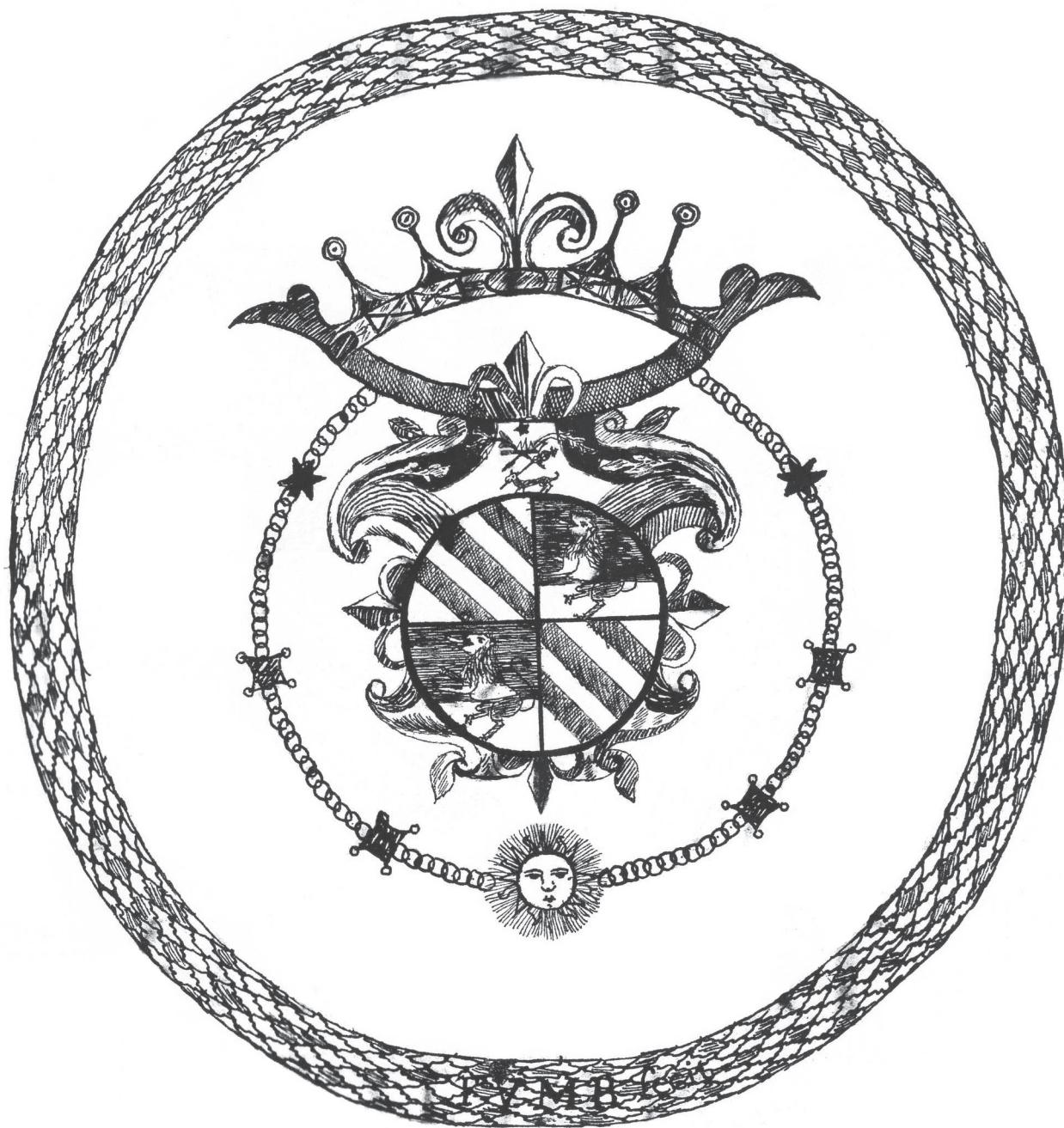
A.	<i>Admodum</i>
Adm.	<i>Admodum</i>
A.R.P.F.	<i>Admodum Reverendus Pater Frater</i>
A.R.P.L.F.	<i>Admodum Reverendus Pater Lector Frater</i>
Ex.mo	<i>Excellentissimo</i>
Ecc.mo	<i>Eccellentissimo</i>
F.	<i>Frater, Fratre</i>
Fol.	<i>folium, folio</i>
Fr.	<i>Frater, Frate</i>
Fra	<i>Frater, Frate</i>
L.	<i>Lector</i>
M.	<i>Magister</i>
Ma.	<i>Maria</i>
M.a.	<i>Maria</i>
Ma	<i>Maria</i>
M. R.	<i>Molto Reverendo</i>
P.	<i>Pater, Padre</i>
P.P.	<i>Patres, Padri</i>
P.V.	<i>Paternitas Vestra, Paternita Vostra</i>
R.dus	<i>Reverendus</i>
Reg.	<i>Registratum, Registrata</i>
Rev.	<i>Reverendus, Reverendo</i>
Rev.do	<i>Reverendo</i>
Rev.mus	<i>Reverendissimus</i>
Rev. P. F.	<i>Reverendus Pater Frater</i>
R.mus	<i>Reverendissimus</i>
R.ndus	<i>Reverendus</i>
R. P.	<i>Reverendus Pater, Reverendo Padre</i>
RR. PP.	<i>Reverendi Patres, Reverendi Padri</i>
S.	<i>Signor</i>
Ser.mo	<i>Serenissimo</i>
SS.	<i>Signori</i>
S.tus	<i>Sanctus</i>
V. P.	<i>Vestra Patrernitas, Vostra Paternita</i>
V. P. M. R.	<i>Vostra Paternita Molto Reverenda</i>

HIC EST
LIBER
ALMÎ
STUDIÏ GER^{LIS}
S. DOMÎCI.
IADRAE.
OLIM FLORENTISSIMÆ
PROUINCIAE
DALMATIAE
Septemb. M.D.C.LXXXIV.
inceptus

STEMMA GENTILITIVM
S. THOMÆ AQUIN:

REPERTORIUM

EORUM QUAE IN LIBRO ISTO CONTINENTUR ADNOTATA

Rev.mi Magistri Ordinis Statuta, seu Ordinationes ac

Litterae familiares	pag. n. 1
Litterae patentes eiusdem	pag. n. 19
Decreta Provincialium	pag. n. 57
Consilia Patrum Studii	
Moderatorum et Patrum Conventus	pag. n. 73
Examina Lectorum et Studentium formalium	pag. n. 109
Examina eorumdem pro Confessionibus audiendis	pag. n. 145
Examina annualia Studentium Theologorum et Philosophorum	pag. n. 157
Mobilia huius Studii	pag. n. 175
Introitus et exitus eiusdem	pag. n. 207
Formula instituendi Lectores	pag. n. 274
Formula faciendi fidem de moribus et litteris Adm. RR. PP. Moderatoribus	pag. n. 276

Hic liber habet paginas 278.

[III]

[1] [REV.MI MAGISTRI ORDINIS STATUTA SEU ORDINATIONES AC LITTERAE FAMILIARES]

IN DEI FILIO SIBI DILECTIS ADMODUM REVERENDIS PATRIBUS PROVINCIALIBUS,
IN THEOLOGIA MAGISTRIS, PRIORIBUS, REGENTIBUS ET LECTORIBUS ORDINIS FRATRUM PRAEDICATORUM

FR. ANTONINUS CLOCHE

Sacrae Theologiae Professor, eiusdem Ordinis
Humilis Magister Generalis et Servus Salutem et Studiorum incrementum.

Etsi bono et decori studiorum defuerit nusquam Magistrorum Ordinis zelus et solitudo, multa tamen progressu temporis incuria irreperunt, immutata nonnulla, quaedam dimissa, quae reformari, et ad antiquas et venerandas Religionis nostrae consuetudines revocari, et componi necesse sit. Id adverterant sapientissimi Patres, qui propterea in ultimo Capitulo Generali peroptarunt, ut quae bono et redintegrationi Studiorum nostrorum expedirent, authoritate nostra constituerunt. Ut quae ergo votis et expectationi respondeamus et ex debito officii nostri, rei in Ordine gravissimae provideamus, haec quae sequuntur ex discretorum Patrum consilio in omnibus Collegiis et Studiis nostris generaliter observari debere, putavimus.

PRIMO. Initium studiorum qualitet anno a festo Exaltationis S. Crucis, iuxta praescripta Constitutionum nostrarum et Ordinationes Capitulorum Generalium summatur, quod et fuit in ultimo renovatum, sicuti tamen habet consuetudo, quod nonnisi in festo Sanctorum omnium aperiantur scholae, singularis huius consuetudinis iudicium, et causa ad nos deferatur, ut si tolerari possit aut debeat indulgentia nostra invalescat, si vero per abusum irrepisse constet authoritate nostra resecetur.

SECUNDO. Si in anni decursu lectorem mori, vel amoveri contigerit, qui ei in lectionibus quamprimum succedet, tractatum decessoris sui prosequatur, sui tamen officii tempus pro gradibus a festo dumtaxat Exaltationis S. Crucis immediate sequuturo ei valeat et computetur.

[2] TERTIO. Ut in quolibet sexennio tota divi Thomae Summa a nostris studentibus percurratur, fiatque eorum studii cursus vere completus. Sequentem ordinem in omnibus Collegiis et Studiis nostris indispensabiliter et perpetuo servari volumus et mandamus. Primus Lector, qui Regens et Primarius dicitur, hoc anno a festo Exaltationis S. Crucis Primam Partem divi Thomae incipiet, et ita prosequatur, ut cum trienio continuam huius Partis explicationem absolvat. Secundus vero, qui Lector Moralis in aliquibus Provinciis dicitur, iisdem feriis Exaltationis S. Crucis Primam Secundae aggrediatur, quam pariter cum suo trienio completere tenebitur; qui autem eis in officiis succendent, reliquas Partes divi Thomae assument explicandas, ita ut Primo Lectori Tertia Pars Summae cum Additionibus contingat; Secundo Lectori autem tota Secunda Secundae; qui autem in altero sexenio lectores instituerentur, eodem ordine in suis lectionibus progrediantur, ut ita in Studiis nostris quolibet sexenio in futurum integra divi Thomae Summa Lectorum commentariis illustretur.

QUARTO. Ut Lectorum nostrorum laboribus et sedulitati respondeat ex parte discipulorum profectus et diligentia omnes in posterum studentes sive philosophiae, sive theologiae quolibet anno circa festum Pentecostes examinabuntur coram Reverendis Patribus Moderatoribus ex omnibus materiis, quae eis in decursu eiusdem anni tradita sunt, et per vota secreta diiudicabitur, qui retinendi sint, aut qui inepti vel inertes removendi, in quo conscientias examinatorum

oneramus, si semmoto omni favore secundum Deum et cum rigore debito sive in interrogationibus, sive in suffragiis non processerint, quod maxime pro studentibus formalibus servabitur. Antequam vero alicui studentis formalis locus adiudicetur, eius sit explorata peritia in omni philosophia et iis tractatibus theologicis, quos viderit ne indebitum locum consequatur, quem humano, iniusto favore, apriori praeripuerit. Expleto tandem studiorum cursu ad lecturas assumendi, examen ex omni philosophia et theologia, seu ex omnibus tractatibus, quos sexenio integro audierunt prius subeant, quos vero non didicisse constiterit secundum haec paecepta eos in lectores institui prohibemus.

QUINTO. Coeterum com nobis innotuerit non mediocres progressus fecisse studentes ex exercitiis scholasticis, quae praefiximus in Provinciis Italiae tempore vacationum maiorum, quibus Moderatoribus seu Lectoribus Studiorum tam materialium, quam formalium iniunximus, ut ad modum circuli iis ferialibus diebus (uno dumtaxat dempto) in qualibet hebdomada unus ex theologiae Lectoribus, aut Studentium Magister hora convenienti matutina unum Summae divi Thomae articulum explicit ad sensum litteralem, quem die sequenti unus ex Studentibus recitare tenebitur, adversus quem arguant condiscipuli. Quam ordinationem pro omnibus Studiorum Conventibus innovantes mandamus, ut [3] praxis haec et laudabilis consuetudo fideliter observetur, cui exercitio scholastico aderunt etiam lectores philosophiae.

SEXTO. Invigilabunt autem Reverendi Admodum Patres Provinciales et Conventuum Praesides, ut in Collegiis eorum curae subiectis is ordo immutatione perduret. Unde si invenerint lectores statutum ordinem negligentes aut invertentes, a suis officiis absolvant, aut aliis paenis ad morem praescriptum compellant. Si quem vero ex nostris lectoribus adeo perfunctorie partes sui muneris egisse constet ut in suo triennio eam partem Summae, quae ei obtigerat non absolverit, sciat huiusmodi triennium ad gradus vel officia Ordinis sibi ex statuto nostro nihil posse prodesse.

SEPTIMO. Ut autem de fructu studiorum suo tempore laetari possimus eorumve incrementis cumulationi benignitate favere volumus, et ordinamus, ut exeunte quolibet studii anno lectores privatis litteris secreto nobis significant, quas divi Thomae Quaestiones explicarint, et in qua desierint; discipulorum suorum nomen, cognomen, patriam, aetatem, conventum, annum professionis et studii, ingenium, mores et in litteris profectum vel inertiam, sed et conventuum praesidentes litteris suis, quas tres ad minus antiquires Studii moderatores aut Patres a consiliis subscripterint, statum Studii nobis fideliter transmittant, tam quoad lectores, quam quoad discipulos, quos post annum examen in Studio retinuerint vel eiecerint; in his enim annuis informationibus in registro ad hoc specialiter deputato ab uno sociorum nostrorum transcribendis, status totius Ordinis fiet nobis, quantum ad singulares personas manifestus.

OCTAVO. Ex quo nostras ordinationes receperint Studiorum moderatores ad nos statim scribant, si quae sint privilegia a suis Collegiis a decessoribus nostris indulta; si quae leges, et laudabiles consuetudines, quas necesse sit conservare. Nec enim decet generalibus statutis haec particularia labefactare quae speciali sanctione firmare parati sumus, si nobis de eorum utilitate constiterit.

NONO. Ne vero tam necessarias ordinationes neglegi aut oblivioni tradi contingat eas Reverendis Patribus in omnibus Provinciarum conventibus significare faciant et cum aliis ad statum conventum, Studiorum vel Collegiorum pertinentibus inscribi volumus et in communi refectorio conventum Studiorum bis in anno legi, nempe in vigilia Exaltationis S. Crucis et pridie Septuagesimae, earum autem exequutionem adeo urgendam credimus, ut in proximo Exaltationis S. Crucis festo haec sit Collegiorum nostrorum firma et una facies quantumvis ab eodem lectore isdem tractatus foret repetendus. In contrarium quibusque non obstantibus. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen. In quorum fidem his officiis nostri sigillo munitis manu propria subscriptissimus.

Datum Romae apud S. Mariam super Minervam die 12. Maii anno Salutis 1687,

Assumptionis nostrae anno primo.

Locus + sigilli.

Fr. Antoninus Cloche, Magister Ordinis.

Fr. Paulinus Bernardinus, Magister et Socius.

[4] [I]. Copia di lettera scritta dal Rev.mo P. M. F. Antonino Cloche, Generale dell'Ordine Sacro de' Predicatori, al M. R. P. Provinciale della Provincia di Dalmazia P. Giacinto Zaricch, estrata [sic !] dal suo originale.

Extra: Al Molto Reverendo P. Provinciale della nostra Provincia di Dalmazia dell'Ordine de' Predicatori, San Domenico Zara. Magister Ordinis.

Intus: Molto Reverendo Padre Provinciale, salute. Accompagno con questa mia il P. Maestro Bonetti, Regente di cotoesto Studio. V. P. lo riceva con quella convenienza et amorevolezza che richiede un soggetto di merito che intraprende una fattica laboriosa, per beneficio di cotaesta Provincia, nella quale intendo che onnianamente si ristabilisca lo Studio con quel fervore et applicazione negl'esercitii scolastici che si prattica nelle altre Povincie. Non vorrei più sentire richiami di mali trattamenti come hanno praticato il governo dell'antecessore di V. P. verso di cotoesto Padre. V. P. lo assista, lo sostenga e protegga.

Le impongo di constringere anche con precetti, e sotto pena di privazione di voce attiva e passiva il Padre sudetto e proseguire i loro [sic!] studii sino al trienio del loro studentato formale doppo d'essere sacerdoti sotto la disciplina del sudetto Padre Reggente, e non permetta che li perdino il rispetto, come hanno fatto per il passato, e li constringa ad humiliarsi et a fare la penitenza, che li fu imposta dal medemo; acciò gl'esercitii scolastici possino farsi con maggior facilità et lo Studio possa con decoro mantenersi, mando gli altri studenti della Provincia di Lombardia finché possa accresciersi il numero di quelli della Provincia e Vostra Paternità potrà avvisare li studenti e lettori che finché non vedrò ristabilito lo Studio con ogni esatezza e fervore, non conferirò le cariche et impieghi della scuola a figli della Provincia, la quale so ch'ogni giorno più declina e manca di soggetti. Voglio sperare che Vostra Paternità attenderà al bene della Provincia et a promuovere e l'osservanza e lo studio. Per l'ordinario le manderò gl'atti del Capitolo. Occorrendo cosa alcuna per il bon regolamento di cotoesta Provincia me l'avvisi, et alle sue orazioni mi raccomando con li compagni.

Roma, 26 giugno 1688.

Conservus in Domino Fr. Antoninus Cloche, Magister Ordinis.

[5] [II]. Copia di lettera scritta dal Rev.mo P. M. F. Antonino Cloche, Generale dell'Ordine, al M. R. P. M. F. Cornelio Bellarmini, Priore del Convento della città di Zara estrata [sic !] dal suo originale.

Extra: Al Molto R. P. M. Prior del nostro Convento de Predicatori S. Domenico, Zara. Magister Ordinis.

Intus: M. R. P. M. Priore, salute. Ho havuto gusto particolare che la P. V. sia stata eletta Priore di cotoesto Convento, perché spero che mediante la sua assistenza si promoveranno li studii e si ristabilirà col suo governo e zelo l'osservanza regolare. Al P. Maestro Bonetti conviene che torni costà Regente per terminare il suo officio e già ho scritto al P. Baccilliere che continui nell'officio.

Ho instituito per Maestro di Studio il P. Valente della Provincia di Puglia, che è buonissimo soggetto. Il Padre Boninchi puotrà essercitare l'officio di Lettor Morale e di Lettor Biblico, poi habituarsi agl'altri impieghi in cotoesto Studio, e non mancherò rimunerarlo a suo tempo. Ho assegnato due studenti della Provincia di Lombardia e gl'altri due della Provincia intendo che proseguischino il trienio di studio formale sotto il P. Regente, e non intendo che possino essaminarsi Lettori, se non hanno terminato il trienio di studio formale doppo d'essere sacerdoti, come si prattica nell'altre Provincie d'Italia. V. P. attenda che s'osservino l'ordinazioni dello Studio da me fatte, assista al Padre Regente, ed acciò li studenti possano mantenersi li somministri gl'aiuti soliti come di carta, scarpe, sappone, secondo il bisogno che li Conventi originali soministraranno alli studenti d'estrangea Provincia il vestiario e quelli della Provincia si regolino conforme all'uso e prattica della medema. V. P. farà leggere gl'atti del Capitolo e le lettere stampate che le mando in publica mensa e attenda all'osservanza delle medeme. Per l'ordinario le manderò la patente di Maestro conforme alla petizione della Provincia. Occorrendole cosa alcuna per il buon governo di cotoesto Convento, m'avvisi che le darò ogn'assistenza. Anche alle sue orationi mi raccomando con i compagni.

Roma, li 26 giugno 1688.

Paternitatis Vestrae Conservus in Domino F. Antoninus Cloche, Magister Ordinis.

[6] [III]. STATUTA SEU ORDINATIONES editae a Reverendissimo Patre Magistro Ordinis Generali, F. Antonino Cloche, tempore Regentatus Admodum Reverendi Patris Magistri F. Joseph Mariae Bonetti de Nizza Provinciae Utriusque Lombardiae, pro Studio Generali huius Provinciae Dalmatiae de novo in hoc Conventu S. Dominici Jadrae instaurato et renovato in publica spensa coram toto Conventu de mandato eiusdem Patris Reverendissimi ac Admodum Reverendi Patris Magistri F. Cornelii Bellarmini, Prioris Conventus lectae ac publicatae sub die prima Octobris anni 1688.

IN DEI FILIO SIBI DILECTIS R. P. PROVINCIALI, PRIORI, REGENTI COETERISQUE MODERATORIBUS,
STUDENTIBUS ET NOVITIIS CONVENTUS, ET STUDII NOSTRI GENERALIS S. DOMINICI IADRAE PROVINCIAE
NOSTRAE DALMATIAE FR. ANTONINUS CLOCHE,

TOTIUS ORDINIS PRAEDICATORUM HUMILIS MAGISTER GENERALIS, ET SERVUS.

Ea est humanae fragilitatis conditio, ut quae iuste, et sancte constituta sunt, temporum clade, aut Superiorum incuria in deterius labantur; inde decet officii nostri vigilantiam, ut quae sancita sunt nostris in Constitutionibus et Capitulis Generalibus ad studiorum incrementa iuxta nostri Instituti vocationem reparentur. Sane cum didicerimus, quod Beatus Pius V. pro suo ad animarum salutem zelo, et singulari Ordinis nostri affectu, et ad restaurandam Provinciam nostram Dalmatiae conventui nostro Jadrae, ut commodius Studium sustinere posset, quaedam bona incorporavit, et aggregavit, et conventus ipse in Studium Generale illius Provinciae cum iuribus, et privilegiis, quibus coetera Studia Generalia potiuntur institutus fuerit, sollicitudinis nostrae est resarcendas illius Provinciae clades, ut eo in conventu Studium promoveretur, quod ut securius fiat Studium ipsum quibusdam legibus, et Ordinationibus muniendum esse decrevimus.

PRIMO. Innovantes, quae iam per Epistolam nostram Enciclicam ad regimen Studiorum constituta sunt, mandamus, sub poenis in ea expressis, ut exakte et fideliter omnia observentur committimusque R.A. P.M. Regenti [7] Studii nostri Generalis Jadrae Provinciae nostrae Dalmatiae, ut eamdem Epistolam deferat ac Reverendo Patri Provinciali, si in eodem conventu praesens existat, aut in ipsius absentia Reverendo Patri Priori seu conventus Praesidenti praesentet, quibus respective iniungimus, ut eamdem coram toto conventu legere et significare faciant, cuius exequitionem eisdem committimus una cum Moderatoribus Studii.

SECUNDO. Ut Studium eo in conventu cum honore et decore perseveret, exercitiaque scholastica cum maiori fructu fiant, mandamus Patri Provinciali, aut Provinciae Superiori, ut cursus philosophicus eo in Studio instituatur, quem ad trienium durare debere dicimus, et lectores actu legentes actus pro more Studii Generalis facere teneantur, et si desides aut negligentes fuerint a Reggente Studii corrigantur et admoneantur, qui si illius admonitionibus et correctionibus parere noluerint, eos Reverendus Pater Provincialis pro tempore, aut Provinciae Praeses poenitus ab officio lectoris absolvat.

TERTIO. Secundum morem Studiorum Generalium mandamus, ut in Studio nostro Generali Jadrae singulis diebus, quibus fiunt lectiones, fiant similiter circuli, et conferentiae, quae conferentiae ita fient, ut intra eamdem horam praesentibus Moderatoribus omnibus conferantur, prius materia sive tractatus de quibus a Reggente fiunt lectiones, postea de quibus Baccalaureus tractat.

QUARTO. Ad studia theologica iuxta eiusdem Provinciae Dalmatiae determinationem, sex deputentur studentes theologiae sacerdotes pro Studio Generali si ea in Provincia sint, aut ex alienis Provinciis, qui suum studium formale ad trienium eo in Studio completere teneantur, ita tamen, ut per aliud trienium antecedens sub titulo Studii materialis perficere debeant, quo studio materiali expleto examinabuntur per moderatores Studii, qui per vota secreta eos admittant in studentes formales. Iniungimus autem eisdem, eorum conscientias in diem Domini et sub poenis, et censuris latis in nostris Capitulis Generalibus onerantes, ne insufficientes, et ineptos, et incapaces admittant in studentes formales, nec huiusmodi studentes examinari possint si ex alienis venient Provinciis, nisi ferrant fidem de moribus a Patribus illius conventus a quo recesserunt subscriptam, quique studentes innobedientes fuerint in iis, quae ad studium spectant, Reggenti aut Moderatoribus Studii, studio formalis priventur, nec in lectores examinari possint, nisi totum trienium studentatus formalis expleverint.

QUINTO. Quia in nostris Sacris Constitutionibus et Capitulis Generalibus declaratum fuit Reggentem esse caput Studii, declaramus ipsum in Studio Generali Iadrae debere potiri omnibus iuribus, praeminentibus, privilegiis, quibus concessum est in Ordinationibus Ordinis nostri ut potiantur, imo [8] volumus et ordinamus, quod Regens dicti Studii Generalis pro tempore iisdem iuribus, privilegiis, praeminentibus et gratis fruatur, ita ut ad ipsum spectet nedum determinare tractatus, quos coeteri lectores legere debent (iuxta tamen nostras ordinationes pro regimine Studiorum constitutas), verum etiam tempus scholae, quod cum expedire iudicaverit, possit ultra horam protrahere nec studentes aut quicumque alii poterunt circa tempus suae lectionis definire, sed ipsius arbitrio et prudentiae erit tempus suae lectionis constituere, sicut et in disputationibus prosequi, si voluerit aliquam difficultatem reasumendo argumenta discipulorum, dum tamen discipuli arguunt, ita tamen ut suppetat aliis disputandi locus.

SEXTO. Cum ex moderatorum Studii commodo pendeat etiam honor et splendor conventus iniungimus Patri Priori pro tempore, quatenus cellas ad usum moderatorum Studii destinet et eisdem de mobilibus necessariis provideat, quod ut commodius fieri possit prohibemus sub paenis absolutionis ab officiis, superioribus tam dicti conventus, quam Provinciae pro tempore ne bona mobilia Fratrum quae ad sui usum habent, quique eo in conventu decedunt aut ad conventum quacunque ratione spectent, quocumque pretextu vendi possint, sed iuxta naturam mobilium incorporentur conventui et secundum indigentiam Fratrum eorum cellis applicentur, nec Piores inventarium horum mobilium seu bonorum soli facient, sed tres ad minus assumantur Patres graves inter quos unus erit ex Moderatoribus Studii, quique inventarium manu propria subscribere teneantur.

SEPTIMO. Ut Moderatores Studii possent occurrere necessitatibus alias ordinatum fuit a Capitulo Provinciali, et per Praedecessorem nostrum commissum Patri Provinciali, qui tunc Provinciae praerat, quatenus eis concederetur facultas celebrandi qualibet hebdomada duas missas, de quibus elaeemosinas reciperent, ita ut conventus ipse non teneretur ipsis has elaeemosinas subministrare, sed ipsi eas sibi procurarent aliunde, servatis in omnibus legibus depositi communis, quae statuta sive per Capitulum Provincialle, sive per Reverendum Patrem Provinciale auctoritate praedecessoris nostri facta innovantes confirmamus, revocantes quamcumque ordinationem in contrarium etiam a nobis factam.

OCTAVO. Tandem volentes stabilire in hoc Studio Generali laudabilem illam praxim et consuetudinem iuxta quam in pluribus conventibus in quibus sunt Studia Generalia invaluit, quod diebus Dominicis tempore Adventus post Completorium dubia aliqua et casus moralis ex Evangelio et Epistola per magistrum studentium exponantur et propositis aliquibus argumentis per patrem Priorem conventus vel aliquem patrem Magistrum Provinciae, aut alium patrem, ultimate per patrem Regentem solvendis, per eundem patrem Regentem ea dubia resolvantur, mandamus Regenti pro tempore ut hanc consuetudinem servet et de novo instituat.

Has igitur ordinationes pro bono regimine Studii nostri Generalis Iadrae manu propria et sigillo nostro firmatas ab omnibus nostrae curae subiectis ad dictam [9] Provinciam et conventu Iadrae spectantibus, harum serie et officii nostri autoritate fideliter et exacte observari sub poenis in eisdem expressis et aliis nobis arbitrariis, hasque bis in anno et eodem tempore, quo praedicta nostra epistola legendas esse mandamus, quibuscumque non obstantibus Ita est Fr. Antoninus Cloche, Magister Ordinis. Fr. Paulinus Bernardinus, Magister et Socius.

Datum Romae in Conventu nostro Sanctae Mariae super Minervam die 26. Junii 1688.

[10] Copia di preccetto formale del P. Rev.mo Generale existente il di lui originale appresso il Padre Provinciale, letto e pubblicato in publico reffettorio nel Convento di San Domenico di Zara li 29 Aprile 1689, presente tutta la comunità; per quale preccetto priva di voce attiva et passiva, tanto li sacerdoti Studenti di teologia fuggiti, se dopo havuta notizia d'esso non ritorneranno; che d'altri se in avvenire tentassero fuggire, et non essendo sacerdoti di non puoter esser promossi agl'ordini sacri, e sotto altre pene abituate ad esso P. Generale e sotto pena a' Superiori de' Conventi che li ratenessero della sospensione da loro officii.

[IV]. Nos Frater Antoninus Cloche, Sacrae Theologiae Professor, totius Ordinis Praedicatorum Magister generalis et Servus. Salutem.

Nostri munieris ratio exigit studentes innobedientes et rebelles suo Regenti ad obedientiam et bonam frugem compellere. Sane cum audiemus quod aliqui studentes Studii nostri Generalis Jadrae Provinciae nostraræ Dalmatiae

e praefato conventu aufugerunt, tenore praesentium et offitii nostri authoritate precipimus omnibus et singulis studentibus sacrae theologiae tum sacerdotibus, tum novitiis professis dicti nostri conventus in virtute Spiritus Sancti et sanctae obedientiae et sub formali praecepto, nec non sub paena privationis vocis activae et passivae sacerdotibus, novitiis autem professis sub paena quod non possint promoveri ad ordines sacros aliisque paenis nobis arbitrariis incurriendis ipso facto, quatenus habita praesentium notitia teneantur statim se recipere in conventu nostro Jadrae, in quo ipsos nostra authoritate assignamus, assignatosque declaramus, ita ut non possint a quocumque nobis inferiori sine nostra speciali concessione ammoveri, quibus paenis subjicere intendimus, non solum studentes, qui iam aufugerunt, sed et alios, qui in posterum aufuggere tentaverint, inhibentes omnibus conventuum praesidentibus, ne eos retineant, sed paenis suspensionis ab officiis quas incurrire volumus, ipso facto, nec reintegrari possint nobis inconsultis, et ut praesentes omnibus Provinciae Dalmatiae innotescere iniungimus sub eiusdem praecepto et paenis moderno Reverendo Patri Provinciali, ut postquam lectae et significatae fuerint coram tota communitate conventus nostri Jadrae eas Provinciae conventibus significare curet, nobisque etiam significet quidquid hac in re actum fuerit. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen. In quorum fidem etc. Datum Romae die 19. Martii 1689.

Locus + sigilli.

Fr. Antoninus Cloche, Magister Ordinis.

Lectum et publicatum fuit suprascriptum praeceptum formale, loco, tempore, et coram, ut supra, et concordat de verbo ad verbum cum suo originali.

Ita est F. Cornelius Bellarmini, Magister et Prior conventus S. Dominici Jadrae, manu propria.

Ita est F. Joseph Maria Bonetti, Magister et Regens Studii Generalis Jadrae, manu propria;

Ita est F. Johannes Baptista Giampré de Fabriano, studens et studentum Studii Generalis Jadrae decanus, manu propria.

[11] [V]. Molto Rev.do Padre Maestro Provinciale, salute. Stante che fin dall'anno 1691 furno da me confermate le determinazioni fatte da Padri Moderatori dello Studio Generale di Zara, che tutti li studenti e lettori che s'esaminano in detto Studio, come anco li Maestri e Predicatori Generali debbano sodisfare la solita e tassata contribuzione per il mantenimento de mobili e utensili dello Studentato, come anche che li Conventi originali siano tenuti a sodisfar il vestiario alli studenti per non aggravare il sudetto Convento come si pratica in tutte le altre Provincie e Studii Generali d'Italia, è che tale determinazione non ponendosi in pratica [*sic!*] ne risulta il danno del Convento e dello Studio, che per tal causa non si puol mantenere. In virtù di questa do ordine a V. P. M. R. che nuovamente faccia intimare a tutti li Conventi della Provincia la suddetta determinazione et ordinare che sotto le pene prefisse in avvenire esatamente s'osservi, e per assicurare che sodisfino, potrà ordinare a Padri Moderatori che non ammettino alcuno all'esame se prima non depositasse la suddetta contribuzione tassata rispettivamente e non permettere che li studenti de quale lo Studio è capace vadino a studiare senza giusto motivo fuori di Provincia, et a quali io non darò licenza senza l'attestato del Provinciale pro tempore e de' PP. Moderatori dello Studio che ne faranno petizione. E con questo regolare in tutte le altre cose cointesto Studio, acciò si mantenghi in vigore, in tutte le regole a Statuti che sono stati fatti per esso. V. P. M. R. mi darà avviso dell'operato, e se stimerà necessario fare nuove ordinazioni oltre alle già stabilite, le facci col conseglie de PP. Moderatori, che se saranno conformi a quelle de altri Studii le confermerò acciò habbino perpetua susistenza, e non essendo ecc. Per altro alle sue orazioni mi raccomando. Roma 30 giugno 1703.

Di V. P. M. R. Conservus in Domino Fr. Antoninus Cloche, Magister Ordinis.

[12] [VI] Die 3.a Junii 1712

Exemplar desumptum ex suo originali, videlicet:

Nos Frater Antoninus Cloche, Sacrae Theologiae Professor, Ordinis Praedicatorum
humilis Magister Generalis, et Servus. Salutem.

Initium: Cum ad aures nostras pervenerit etc. Omissis aliis sequentibus.

Ut autem iuvenum praefatae Provinciae literario profectui provideamus, volumus ut novitii praefatae Provinciae post emissam in conventu Sanctae Crucis professionem ad Studium Generale Jadrense pro studio philosophiae mittantur. Moderno autem Admodum Reverendo Patri Magistro Provinciali iniungimus, ut ea qua par est attentione et zelo hanc nostram ordinationem statim ab harum receptione publicare et executioni mandari

faciat, conscientiam illius super hoc in diem Domini aggraventes. In nomine Patris etc. In quorum fidem etc. Datum Romae in Conventu nostro Sanctae Mariae super Minervam die 12. Octobris 1709. Fr. Antoninus Cloche,

Magister Ordinis

Registratum folio 104.

Fr. Carolus Hyacinthus Cascharis, Magister et Prosocius.

Locus + sigilli.

1709, 11 Gennaio in Collegio vista e licentiata per l'esecuzione. M. Franceschi segretario.

Antedictum exemplar eadem die registratum fuit in Libro Consiliorum conventus Jadrensis per Reverendum Patrem F. Petrum Mariam Bonoli a secretis consiliorum eiusdem conventus. Eadem quoque die registratum fuit in Registro comuni Provinciae Dalmatiae fol. 13 et 14 et de verbo ad verbum fuit fideliter transcriptum ex suo originali atque registratum in hoc libro Studii Generalis S. Dominici de Jadra, pro ea tantum parte, quae attinet ad supradictum Studium.

[13] [VII]. Nos Fr. Nicolaus Rodulfius, totius Ordinis Praedicatorum Generalis Magister.

Extra: Evolentes animo Provinciam nostram Dalmatiae, olim inter multas florentissimam, miserime nostris temporibus ea potissimum ratione fuisse deiectam ac collapsam, quod sacrae doctrinae studia, ea qua decet diligentia atque sollicitudine in ea culta non fuerint; elaborandum Nobis esse existimavimus, ut eadem ibidem studia primaevi splendori, Deo annuente, restituantur. Atque idcirco mandandum in primis visum est, sicut tenore praesentium districte mandamus, ut in posterum in nostro conventu Jadrensi a Primario Patre Regente singulis diebus lectio theologica quemadmodum in aliis Studiis Generalibus sit, habeatur, et a Patre Baccalaureo Studii singulis pariter diebus lectio legatur casuum conscientiae vel alicuius moralis tractatus e Summa Sancti Thomae Aquinatis, sub paena absolutionis ab officiis respective.

Utque studentium penuria eiusmodi exercitia non remittantur, ordinamus quod deinceps in eadem Provincia nemo lectoris titulo, privilegiisque fruatur (si sit et ipsius Provinciae filius), qui saltem per bienium theologicis studiis in praefato conventu Jadrensi operam non dederit. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen.

In quorum etc. Datum Romae 22. Julii 1635.

F. Nicolaus Magister Ordinis manu propria.

Registratum fol. 113.

Locus + sigilli F. Adrianus de Genua, Magister et Socius.

[VIII]. Copia. M. R. P. Maestro. Conforme al parere della P. V. ordino che nella Provincia di Dalmazia nessuno goda titolo e privilegio di lettore che non habbia per due anni almeno studiato teologia in Zara; e però ordino che si legga ogni giorno teologia speculativa dal Regente e morale dal Baccelliere; havendo pure instituto Baccelliere di detto Studio il Padre F. Cornelio Uticense. Il tutto invio alla P. V. acciò opportunamente le ricapiti, con quegli avvisi che alla [14] sua prudenza s'offerirano di sopra più; e mi raccomando alle sue orazioni. Roma li 8 Agosto 1635.

Conservus in Domino Fr. Nicolaus Rodulfius, Magister Ordinis.

Padre Maestro Nicolò Vanti, Treviso.

[IX]. Copia. M. R. P. Maestro, Salute. Li Moderatori dellli Studii Generali non hanno li primi luochi nell'esame di Studenti formalii et Lettori, perché habbiano la preeminenza sopra li Maestri et altri che sono loro maggiori, ma perché tocca ad essi ex officio l'essaminar prima degl'altri, conforme alla dispositione delle nostre Sante Constitutioni. E se anco il Generale dell'Ordine assistesse ad un simile essame, non entrarebbe per il primo ad essaminare, ma prima essaminerebbe il Regente, poi il Baccelliere, e così successivamente. Dico dunque a V. P. mentre costì vi è il Baccelliere dello Studio, sia chi sia, a lui tocca ex officio ad essere il primo ad essaminare il Padre. F. Domenico Buccicch in lettore, e poi toccarà altri Maestri secondo l'ordine del loro magisterio. Che è quanto mi occorre. E mi raccomando nelle sue orazioni. Roma 6 Aprile 1656.

Di V. P. M. R. Conservus in Domino F. Joannes Baptista de Marinis, Magister Ordinis.

P. M. F. Cornelio Uticense.

[X]. Copia. Rev. Padre Lettore e Priore, Salute. Rappresentandomi la P. V. che sia antica consuetudine di cotoesto nostro Convento di ammettere come Padre di Consiglio il Lettor attuale di filosofia, stante il poco numero

de Padri, à quali de iure spetti l'intervenire ne detti Consegli; onde per tal mottivo do alla P. V. [15] la facoltà opportuna, perché possa chiamar alli Consegli il P. Fra Giordano Foresti, lettore attuale di filosofia di cestoto nostro Convento perché non sia compito il numero de Padri di Conseglie de iure. E questa mia facoltà si dovrà estendere anche nel tempo del suo successore, se per all' hora non fosse terminata la di lui lezione di filosofia; e con ciò mi raccomando nelle sue orationi con li compagni. Roma 20 Settembre 1692.

P. V. Conservus in Domino Fr. Henricus de Gusman, Vicarius Generalis Ordinis.

P. Lettore e Priore di Zara.

[XI]. Copia. Molto Rev.do Padre Regente, salute. Suppongo che prima di questa mia sarà arrivato il nuovo Reverendo Maestro di Studio, la cui tardanza per altro scusabile a causa de tempi ha data occasione a dispiaceri che V. P. m'avvisa esser nati fra lei e il P. Lettore di filosofia in congiuntura de circoli privati di teologia, con che se le cose saranno per ora in calma, questo oggetto però di prevenire per l'appresso ogni simile disturbo dichiaro che in mancanza del Padre Maestro di Studio il Padre Regente dovrà assistere ai circoli delle sue materie, ed il Padre Baccegliere a quelli delle sue con la facoltà sempre, nel primo come caso dello Studio di riassumere e decidere dottrinalmente in ogni circolo, anche non suo, le difficoltà proposte senza che dopo di ciò possa alcuno parlare a riserva del Padre Provinciale, come fu ordinato nel Capitolo Generale di Valenza 1647, e così si osserverà.

Roma 8 Aprile 1724.

P. V. M. R. Conservus in Domino Fr. Augustinus Pipia, Magister Ordinis.

Padre Regente di Zara.

[XII]. Nos Frater Thomas Ripoll, Sacrae Theologiae Professor Ordinis Praedicatorum humilis Magister Generalis et Servus. Cum sicut nobis exponitur conventus noster Sancti Dominici Jadrae Provinciae Dalmatiae propter nonnullas lites, quibus diu vaxatus fuit, reductus sit ad summam paupertatem sitque etiam proventus aere alieno, adeoque non possit alere tot religiosos, quanto hactenus habuit. Harum serie nostraque authoritate officii dispensamus praefatum conventum ab onere lecturae philosophiae pro novitiis. Mandantes Admodum Reverendo Patri Provinciali pro tempore ut novitiis pro studio philosophiae provideret de alio conventu quoadusque conventus ipse Jadrae reducatur ad meliorem statum. Volumus tamen et mandamus, ut in eodem conventu Jadrae instituatur lector philosophiae pro secularibus, ut iuxta solitum praefati Studii Generalis Jadrae habeantur circuli philosophiae.

In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen. Romae, in conventu nostro Sanctae Mariae supra Minervam die 14. Julii 1736.

Ita est Fr. Antonius Doniercovich, Magister Studiorum, ex originali exscripsit et registravit.

[Annotatio in margine sinistro:] "Dispensa della lettione di filosofia e sua institutione pro saecularibus".

[16] [XIII]. 1729. Pretendendo li PP. del Convento che li Studenti formali che devono esporsi alle confessioni s'esaminino nel pieno Conseglie e non nel Moderatorio, come da Padri Moderatori si pretendeva, et essendo il P. Vicenzo Ma. Barella, che allora terminava la Regenza, sulle mosse della di lui Provincia. Il P. Lettore Fr. Francesco Maria Bianchi che allora s'attrovava Maestro di Studio, fu incaricato scrivere al P. Rev.mo Generale per la decisione dal quale ebbe la risposta che appare nella qui sotto registrata copia di lettera:

Extra: Al Rev.do P. Lettore Domenico Ma. Bianchi, Maestro di Studio de Predicatori di San Domenico. Zara. Magister Ordinis.

Intus: Reveredno Padre Maestro di Studio, salute. In risposta al dubbio propostomi, se li studenti, i quali devono esaminarsi per ascoltar le confessioni debbano esaminarsi dai PP. Moderatori, ovvero dai PP. del Conseglie, le dico che l'esame de litteris deve esser fatto dai PP. Moderatori, ed alli PP. del Conseglie non tocca altro se non l'approvazione de moribus. Questo P quanto deve osservarsi nel sudetti esami, e porrà V. P. far registrare questa mia nel libro dello Studio in cui registravano quelli esami, acciò per l'avvenire non naschino simili difficoltà e domande. La mia benedizione. Mi raccomando a di lei sacri offitii.

Roma 10 settembre 1729.

P. V. Consors in Domino Fr. Thomas Ripoll, Magister Ordinis.

Reg. fol. 6° F. Dominicus Ponsi, Magister Exprovincialis et Socius.

[XIV]. Copia di capo di lettera scritta dal P. Rev.mo Generale Tommaso Ripoll sotto la data di 5 Agosto 1730 al P. Regente Fr. Giovanni Tommaso Perisutti in risposta ad uno di dubii propostoli dal medesimo, cioè se in

mancanza del quinto Moderatore potesse il P. Regente pro tempore radunare il Moderatore per le cose spettanti il medesimo.

Al punto del Moderatorio le dico, che non si può radunare, se almeno non v' intervenghino cinque Moderatori, ed in mancanza di qualcheduno si può far supplire il P. Letter Morale se vi è o il P. Letter di Filosofia.

Detto capo di lettura fu mostrato dal suddetto P. Regente al Bacilliere Ordinario et al P. Maestro di Studio. In fede di che la sottoscrissero F. Giovanni Tommaso Perisutti Regente, Fr. Carlo Rosa Valvassori, Bacilliere Ordinario, Fr. Giovanni Battista Turimbergh Maestro di Studi.

[16a] Al R.do Padre F. Domenico Trinchesi de' Predicatori, Regente in. Magister Ordinis. Venezia per Zara.

[16b] [XV]. Rev.do Padre Regente, salute. Per togliere qualunque difficoltà fatta sin'ora e che potesse nascere in avvenire intorno agli esami, de quali V. P. mi dimanda, le rispondo che o trattisi de Studenti tanto formali quanto materiali, o trattasi de Lettori attuali o non attuali, o trattisi di qualunque Padre che abbia a subire l'esame per esporsi alle confessioni; l'esame de litteris spetta al Moderatorio ed al Conseglie quello de moribus. Questo serva di perpetua regola. E dandole la mia benedizione, alle di lei orazioni con i compagni mi raccomando.

Roma, 7 maggio 1740.

V. P. Consors in Domino Fr. Thomas Ripoll, Magister Ordinis.

[16c] [XVI]. Moderatores huius almi Studii Generalis Sancti Dominici de Jadra Provinciae Dalmatiae instituti pro anno 1684 a Rev.mo Padre Ordinis Magistro F. Antonio de Monroy sequentes:

Reverendus Admodum Pater F. Franciscus Parchich de Sibenico Provinciae Dalmatiae alumnus Regens ac Magister;

Reverendus Pater Fr. Dominicus Scuttari de Jadra eiusdem Provinciae filius, Baccalaureus Ordinarius.

Reverendus Pater Fr. Antonius Boninchi Provinciae Sancti Dominici Venetiarum, Studentium Magister.

[17] [XVII]. Copia di altro capo di lettera scritta dal P. Rev.mo Generale Tommaso Ripoll in data 5 Agosto 1730 al P. Reggente Fr. Tommaso Perisutti in risposta ad un altro dubbio propostoli dal medesimo cioè che luogo debba avere il Lettor Biblico se sia Moderatore e da chi deve ottenere la sua patente?

Quanto alla Biblica, trattandosi di Studio Generale, tocca a me il dare la patente, conforme la do in Bologna e negli altri Studi Generali, ed il luogo del Biblico è dopo quello del Maestro di Studio ed è Moderatore.

Detto capo di lettera fu mostrato dal detto P. Reggente al P. Bacilliere Ordinario ed al P. Maestro di Studio. In fede di che si sottoscrissero:

Io F. Giovanni Tommaso Perissutti Reggente così affermo;

Io Fra Carlo Rosa Valvassori Bacilliere Ordinario così affermo;

Io F. Giovanni Battista Turimbergh Maestro de Studi così affermo.

[XVIII]. 1740. Copia di lettera scritta dal P. Reverendissimo Generale Tommaso Ripoll in data 7 Maggio 1740 al P. Reggente Fr. Angelo Maria Trinchesi dichiarativa della lettera antescritta in data 16 Settembre 1729:

Extra: Al Reverendo Padre F. Domenico [=Angelo Ma.] Trinchesi de' Predicatori, Regente in. Magister Ordinis. Venezia per Zara.

Intus: Rev.do Padre Reggente, salute. Per togliere qualunque difficoltà nata sin'ora che potesse nascere intorno agli esami, de quali V. P. mi dimanda, le ricordo che trattisi di Studenti tanto formali, quanto materiali, trattisi di Lettori attuali non attuali, trattisi di qualunque Padre che abbia subire l'esame per esporsi alle confessioni: l'esame de litteris spetta al Moderatorio ed al Consiglio quello de moribus. Questo serva a perpetua regola; e dandole la mia benedizione alle di lei orazioni con i compagni mi raccomando.

Roma 7 Maggio 1740.

Consors in Domino Fr. Thomas Ripoll Magister Ordinis.

Padre Regente. Zara.

[XIX]. Copia della lettera scritta dal Molto Rev.do Padre Regente Angelo Ma. Trinchesi: la di lui risposta è qui di sopra accenata.

Intus: Reverendissimo Padre Maestro Generale, mio singolar Padron Colendissimo.

Nasce di nuovo nuova difficoltà tra questo P. Maestro Priore Fr. Francesco Maria Bianchi e i PP. Moderatori a chi di loro appartenga esaminare alle confessioni i Padri Studenti materiali. Il Padre in una annotazione di lettera

scritta alla P. V. Rev.ma e nella risposta alla medesima riportata nel libro dello Studio, dalla quale gle ne invio la copia, asserisce che essendo richiesta la P. V. Rev.ma chi siano soggetti i Padri Studenti formali negli loro esami alle confessioni. Essa medesima ricorda aderendo alla risposta che in moribus siino sogetti gli Studenti al Consiglio e in litteris al Moderatorio [18]. Onde non dichiarando tra i medesimi i Studenti materiali, questi non siino compresi sotto tal legge. I PP. Moderatori poi considerando la risposta di P. V. Rev.ma che parla assolutamente et in comune, affermano essere soggetti anche i Studenti materiali in litteris al Moderatorio, benché in moribus siino sottoposti al Consiglio.

Di avанzo in tanto i dovuti offizi B V. P. Rev.ma acciò si degni notificarci il vero sentimento con cui possa io appagare questo Moderatorio, quale avanza anche più le sue istanze che i PP. Lettori attuali non hanno avuta difficoltà soggiacere all'esame di questo Studio, benché non siino né Studenti formali né materiali. Oltre di che venendo altri PP. della Provincia ad esaminarsi saranno sottoposto per l'avenire solamente al Consiglio e non al Moderatorio, oppure tralasciando di venire in questo Studio non faranno lecito in qualsivoglia Convento congregare il consiglio ed ivi fare l'esame, quale infalibilmente verebbe ad essere approvato, mentre ciaschedun Convento ha il jus medesimo che gode il Consiglio del Convento di Zara. Onde con tutto l'ossequi le bazio venerabilmente le sagre mani, soscrivendomi per sempre

Di V. P. Rev.ma Umilissimo, Divotissimo et Obendietissimo Servitore e Suddito

Fr. Angelo Maria Trinchesi Reggente.

S. Domenico Zara, primo Maggio 1740.

[18a] [XX]. Cum RR. PP. Definitores Capituli Provinciae nostrae Dalmatiae hoc anno celebrati super vi cuiusdam assertae consuetudinis ac privilegii R. P. Studentem Fr. Thomam Cornolti, biennio sui studentatus formalis dispensaverint, ac nullo praevio examine Lectorem instituerint; re ad Nos delata, huiusmodi dispensationem ac respectivam institutionem, uti contra leges Ordinis ac authoritatem nostram factas, irritas prorsus et nullas declaravimus, eundemque R. P. Studentem F. Thomam Cornolti Lectorem non esse, neque illum tanquam Lectorem Nos agnoscere denunciavimus. Cumque missis ad Nos nonnullis documentis, quibus privilegium adstrui, et consuetudo vindicari credebatur R. A. P. M. predictae Provinciae nostrae Vicarius Generalis Nobis supplicaverit, ut quod bona fide ipse, atque PP. Definitores egerant authoritate nostra, vel ratam habere, vel sanare dignaremus; antequam quidquam de hoc statueremus, documenta ipsa expendere curavimus, iisque perfectis ac mature examinatis, deprehendimus minime illa demonstrare, assertum privilegium fuisse aliquando Studio nostro Generali Jadrensi, ut alias omnino fieri necesse erat specialiter et nominatim concessum; ideoque nullum re ipsa esse in predicto Studio privilegium huiusmodi, neque Moderatores eiusdem, multoque minus Provincialis Capituli Definitores potestatem habere illam dispensandi quemcumque Studentem formalem super reliquo sui Studentatus tempore; sive illum ad munus Lectoris, nisi praevio rigoroso examine, quavis de causa approbandi. Attamen cum Provincia ipsa, ac eiusdem Preside paterna benignitate acturi, supplicationibus illius inclinati, harum serie nostrique autoritate officii R. P. Studentem F. Thomam Cornolti supranominatum super reliquo sui studentatus tempore dispensantes, instituimus et facimus Lectorem, eumque, ut Lectorem a Nobis sic factum et institutum ab omnibus nostrae curae subiectis haberi volumus et mandamus. Ceterum declaramus, per hanc concessionem nostram speciale, et in exemplum non transituram nullum aserto illi privilegio et consuetudini robur addere Nos velle, aut quod gestum fuit a Definitoribus ratam habere, quinimmo denunciamus, Nos neque privilegium huiusmodi illum agnoscere, neque consuetudinem probare, et si quos in posterum vi eorundem super reliquo sui studentatus tempore fuisse dispensatos, vel Lectores, non praemisso consueto examine, institutos quacunque [18b] occasione, vel praetextu, noverimus, illos, ac si minime dispensati fuissent atque Lectores instituti (quemadmodum re ipsa non essent) Nos fore habitatos, quavis consuetudine, quae abusus est potius, et dici debet, in contrarium non obstante. In nomine etc. Concordat cum regesto Provinciae Dalmatiae in quo sub die 6. Novembris huius anni 1765. legitur retrospectum decretum pag. 8. et sequ. In quorum fidem etc.

Fr. Dominicus Vincentius Maria Bertucci, Magister Provoincialis Daciae, et Socius.

[18c] [XXI]. ELENCHUS AD SEXENIUM TRACTATUUM QUOS IN STUDIO NOSTRO GENERALI JADRENSI IUXTA MENTEM ANGELICI PRAECEPTORIS DIVI THOMAE AQUINATIS MODERATORES STUDII EIUSDEM TENEBUNTUR STUDENTIBUS DICTARE ET EXPLICARE ATQUE IN CIRCULIS PERTRACTARE.

Adm. R.dus Pater Regens primo anno dictabit, explicabitque Prolegomena Theologiae et tractatum De Divinis attributis ex Prima Parte [Summae Theologiae] Divi Thomae usque ad tractatum De visione Dei. Secundo anno pertractare debebit ex eadem Prima Parte De visione Dei, De Scientia et voluntate Dei.

Adm. R.ndus Pater Regens qui subsequitur dictare debebit primo anno ex Prima Parte Divi Thomae De Praedestinatione et Reprobatione nec non tractatum De Trinitate. Secundo anno ex eadem Prima Parte De Deo Creatore et De angelis.

Adm. R.ndus Pater Regens, qui praecedentis locum obtinebit pertractare tenebitur primo anno ex Prima Parte De homine et eius statibus. Secundo anno ex Tertia Parte divi Thomae De Incarnatione, De scientia animae Christi et De gratia Christi.

Adm. R.ndus Pater Baccalaureus tractare debebit primo anno ex Prima Secundae divi Thomae De ultimo fine, De actibus humanis et De Virtutibus et donis. Secundo anno De vitiis, peccatis et de legibus.

Adm. R.ndus Pater Baccalaureus, qui hunc occupabit locum pro aliis duobus annis: primo anno ex Prima Secundae pertractare debet De divina gratia, De justificatione peccatoris et de merito iusti. Secundo anno ex Secunda Secundae De fide theologica, De infidelitate, De spe theologica et De charitate.

[18d] R.ndus Pater Baccalaureus, qui huic succedit per tertio biennio, primo anno ex Secunda Secundae nonnulla indicare debebit De iure, iustitia et restitutione et ex professo pertractatibit ex Tertia Parte De sacramentis in genere et De sacramento Baptismi. Secundo anno de reliquis sacramentis in specie.

Praemisso elenco tractatum explicandorum convenit ut moderetur excelsus feriarum seu vacationum. Quapropter vacationum tempora extra quae non liceat Moderatoribus et Lectoribus a schola feriari, decernimus haec esse:

Omnes dies festos de paecepto.

Dies singulis mensibus recreationi studentium iuvenum destinatos.

In hebdomada ante Adventum ferias quintam, sextam et sabbatum.

Vigiliam Nativitatis Domini usque ad diem Circumcisionis inclusive.

Dies a dominica Sexagesima usque ad diem Cinerum inclusive.

Dies a dominica in Ramis palmarum usque ad dominicam in albis.

Reliquo vero anni scholastici tempore, quo a festo Exaltationis S.tae Crucis usque ad diem S. Bonaventurae, quae est 14. Julii esse debet, concedimus servari illud vulgatum; non datur quarta lectio si quinta sequatur.

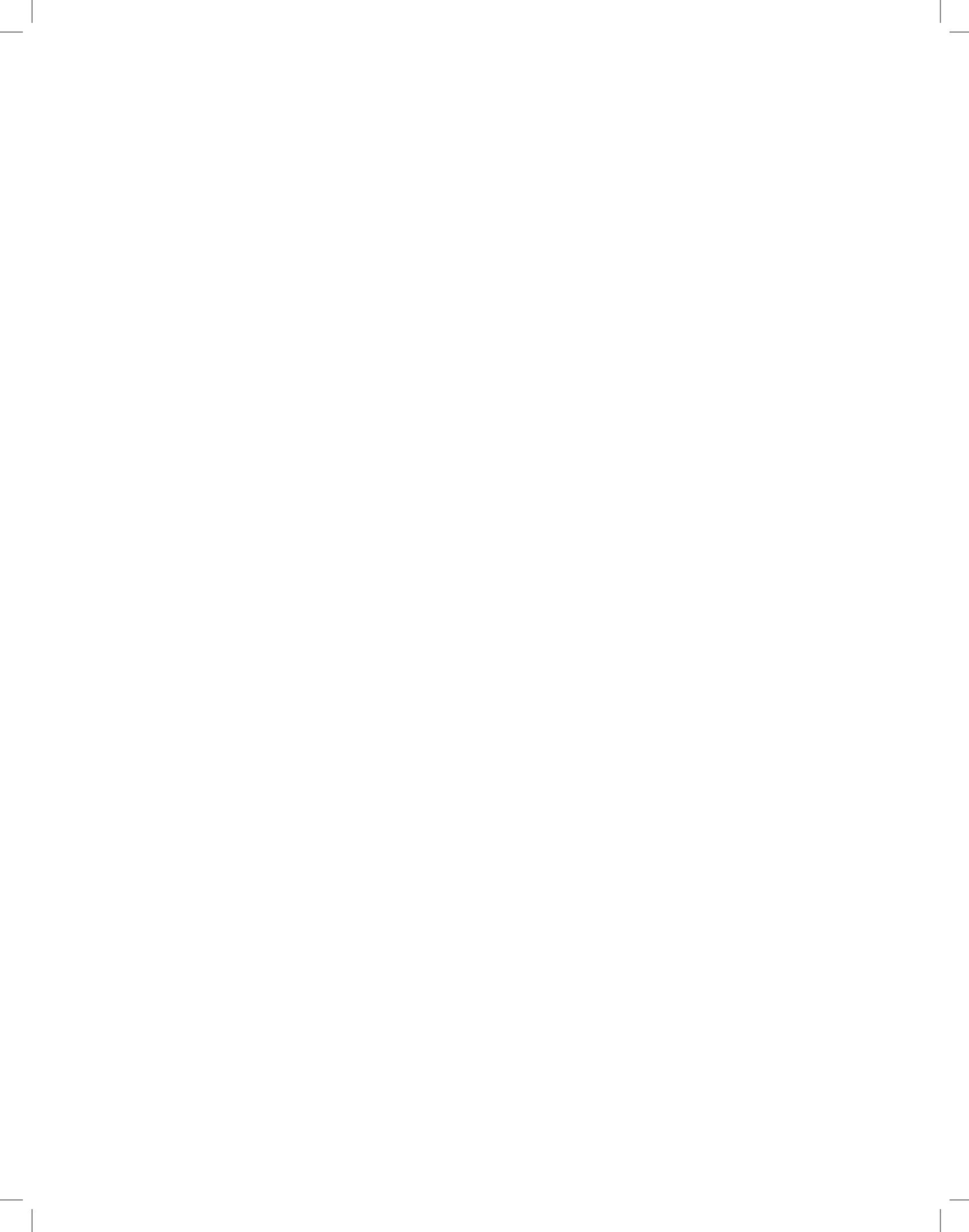
Si autem evidenti aliqua necessitate cogente inverti contigerit praescriptus vacationum ordo volumus, ut quae intermittuntur hac de causa lectiones, postmodum omnino suppleantur feria 6. [18e] Quoad caetera vero, nempe quo ad circulos hebdomadales in omnibus et per omnia serventur statuta Studii atque Ordinationes et decisiones tot Reverendissimorum Patrum Magistrorum Generalium, prout in Libro Studii.

Admonemus tamen Adm. R.ndos Patres Moderatores ut in dictandis praecitatis tractatibus pro sua prudentia seligant quaestiones maioris momenti, alias vero minoris transeunter et compendiouse tradant.

[XXII]. Die 5 Julii 1759.

In actuali visitatione huius conventus et Studii ex commissione Rev.mi Patris Magistri Generalis Fratris Thomae de Boxadors informatus fuit a me infrascripto supradictus elenches observandus inviolabiliter a Moderatoribus statim ac de Roma approbatio venerit. Interim pro bono Studii regimine poterit a supradictis observari. In quorum etc.

Fr. Ambrosius Gorda, Magister ac Prior Provincialis.

[19] [LITTERAE] PATENTES MODERATORUM]

- I. Sub die 2. Junii 1684. datus fuit a Rev.imo P. Maestro Generali F. Antonio de Monroy in Magistrum Studentium huius Studii Generalis R. P. L. F. Antoninus Boninchi Provinciae Venetiarum.
- II. Sub die 11 Novembris 1684. Datus fuit a Rev.mo P. Magistro F. Antonio de Monroy in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis A. R. P. F. Dominicus Scutari Provinciae Dalmatiae.
- III. Sub eadem die XI. Novembris 1684. Datus fuit a Rev.mo P. Maestro F. Antonio de Monroy in Regentem huius almi Studii Generalis A. R. P. Magister F. Franciscus Parchycch Provinciae Dalmatiae.
- IV. Die 1. Novembris 1684. Datus fuit in Lectorem artium pro novitiis et saecularibus ab Adm. R. P. Provintiale Fr. Andrea Throno R. P. Magister studentium F. Antonius Boninchi.
- V. Die 4. Decembris 1686. Assumptus fuit in officium Baccalaurei Ordinarii a Rev.mo Ordinis Magistro A. R. P. F. Joannes Michael Cavalieri de Bergomo Provinciae Utriusque Lombardiae, qua die accepit possessum.
- VI. Die 11. Septembris 1686. Assumptus fuit in officium Regentis huius Studii Generalis a Rev.mo P. F. Antonino Cloche Ordinis Magistro Adm. R. P. Magister F. Joseph Maria Bonetti Provinciae Utriusque Lombardiae, et accepit possessum 2. Februarii 1687.
- VII. Ab eodem Rev.mo in officium Magistri Studentium datus fuit R.P.L.F. Vincentius Dudan de Spalato Provinciae Dalmatiae, die 2. Novembris. 1686. Et accepit possessum die 2. Februarii 1687.
- VIII. Die 10. Julii 1686. Datus fuit ab A. R. P. L. F. Joanne Baptista Bodulycch de Curzula Provinciali in Lectorem Moralem R. P. Antonius Boninchi Lector.
- IX. Anno 1688. die 6. Septembris. Lectae et publicatae fuerunt coram toto Conventu litterae patentes, quibus institutus fuit in Magistrum Studentium a Rev.mo Patre Magistro Generali F. Antonino Cloche R. P. L. F. Albertus Maria Valente de Licio Provinciae Apuliae. Ita est F. Joseph Maria Bonetti Provinciae Utriusque Lombardiae, Magister ac Regens. Sic tamen, ut praedictus P. Valente incipiat officium suum in proximo festo S. Crucis die 14. Septembris 1685. Revera incepit antedictus P. Valente suum officium Magistri Studentium.
Ita est F. Joseph M.a Bonetti, qui supra.
- [20] X. Eadem die lecta et publicata fuit littera P. Rev.mi in qua confirmatus fuit in Lectorem Moralem et institutus in Lectorem Biblicum A. R. P. F. Antonius Boninchi Provinciae Venetiarum. Ita est F. Albertus M.a Valente, Magister Studentium.
- XI. Die 20. Augusti 1689. Per litteras patentes datus et institutus fuit a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis R. P. F. Antonius Boninchi Provinciae Sancti Dominici Venetiarum et accepit possessum coram tota communitate hac die 13. Septembris 1689; qua eadem die statim immediate post orationem eruditam habitam a supradicto F. L.Boninchi lectae coram etc.

XII. Lectae etiam (immediate post orationem eruditam habitam a P. L. Boninchi) et publicatae fuerunt aliae litterae patentes eiusdem Rev.mi P. Generalis datae sub die 11. Junii 1689. quibus institutus in Magistrum Studentium in hoc Studio Generali R. P. L. Dominicum Grasseni Provinciae S. Dominici Venetiarum. Ita est F. Joseph M.a Bonetti, Magister et Regens.

XIII. Die 18. Julii 1690. Instituts fuit a Rev.mo Magistro Ordinis F.Antonino Cloche in Regentem huius Studii Generalis R. A. P. F. Cherubin Torni Congregationis SS. Rosarii, Provinciae S. Dominici Venetiarum, et die 8. Septembbris 1690. accepit possessum.

Ita esse affirmo ego F. Antonius Boninchi, Baccalaureus Ordinarius.

XIV. Die 25. Martii 1691. Per litteras patentes datus et institutus fuit ab Adm. R. P. Magistro F. Cornelio Bellarmini, Vicario Generali huius Provinciae, in Lectorem avtium pro novitiis et saecularibus R. P. L. F. Seraphinus Petris huius Conventus filius et die 30. eiusdem mensis coram communitate, facta iuridica renuntiatione prioratus Spalatensis, accepit possessum.

Ita esse affirmo ego F. Antonius Boninchi Baccalaureus Ordinarius.

XV. Die 16. Junii 1691. Institutus fuit a Rev.mo Ordinis Magistro F. Antonino Cloche in Baccalaureum Ordinarium F. Dominicus Gallina Lecese et die 22. Octobris anno supradicto accepit possessum.

Ita est Jordanus Foresti, Lector philosophiae.

XVI. Die 10. Octobris 1691. Per litteras patentes datus et institutus fuit ab Adm. R. P. Magistro F. Francisco Parchycch, Provinciali huius Provinciae, in Lectorem artium pro novitiis et saecularibus R. P. L. F. Jordanus Foresti, huius conventus filius, et die 22. eiusdem mensis accepit possessum.

[21] XVII. Die 15. Februarii 1692. Datus fuit a Rev.mo P. Generali F. Antonino Cloche in Magistrum Studentium ad bienium Adm. R. P. F. Joannes Baptista Turconus Novocomes, Provinciae Utriusque Lombardiae.

XVIII. Die 15. Februarii 1692. Datus fuit in Lectorem Moralem huius almi Studii Generalis R. P. L. F. Seraphinus Petris Provinciae Dalmatiae per A. R. P. F. Franciscum Parchycch, Provinciale eiusdem Provinciae, nec non Inquisitorem Generalem Jadrae.

XIX. Die 2. Septembbris 1693. Institutus fuit in Magistrum Studentium cum futura [sic!] proxima successione ad Baccalaureatum a Rev. Patre Magistro F. Antonino Cloche A. R. P. L. F. Albertus Mellini de Brixia, qua die accepit possessum.

XX. Die 15. Septembbris. Institutus fuit in Lectorem artium ab Adm. R. P. F. Francisco Parcycch, Magistro Provinciali, R. P. F. Jordanus Foresti de Jadra, qua die accepit possessum.

XXI. Die 18. Septembbris 1693. Institutus fuit in Lectorem Moralem ab A. R. P. Magistro Provinciali F. Dominico Scuttari A. R. P. Baccalaureus F. Jordanus Foresti de Jadra, qua die cepit possesum.

Ita est F. Albertus Mellini, Magister Studentium.

XXII. Die 3. Octobris 1693. Institutus fuit a Rev.mo Patre Maestro Generali F. Antonino Cloche in Regentem huius Studii Generalis A. R. P. Baccalaureus Fr. Antonius Boninchi de Venetiis Provinciae S. Dominici Venetiarum et cepit eadem die possesum.

Ita est F. Albertus Mellini, Magister Studentium.

XXIII. Die eadem. Institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium eiusdem Studii Generalis A. R. P. F. Joannes Baptista Turconus Novocomensis Provinciae Utriusque Lombardiae, qui cepit eadem die possesum.

Ita est F. Albertus Mellini, Magister Studentium.

XXIV. Die 11. Octobris 1694. Institutus fuit in Regentem huius Studii Generalis (ex speciali commissione Rev.mi P. Magistri Ordinis F. Antonini Cloche) ab Adm. Rev. P. Magistro F. Vincentio Dudan de Spalato, Provinciali huius Provinciae Dalmatiae, A. R. P. Baccalaureus F. Joannes Baptista Turconus de Como, Provinciae Utriusque Lombardiae, ac eadem die, praevia eleganti oratione, accepit possesum.

Ita est F. Jordanus Foresti, Baccalaureus, Lector Moralis et loco Magister Studentium.

[22] XXV. Die 21. Februarii 1696. Institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis S. Dominici de Jadra Adm. R. P. F. Albertus de Brixia, ut ex litteris patentibus Rev. P. Magistri Generalis F. Antonini Cloche, cum protestatione tamen si Adm. R.P. F. Antonius Boninchi non habuerit facultatem a Rev.mo P. Magistro Generali desistendo a Regentatu huius Studii non intendit in hoc preiudicare sibi in officio Magistri Studentium.

Ita est F. Jordanus Foresti Baccalaureus, Lector Moralis et loco Magistri Studentium.

XXVI. Adm. R. P. F. Raphael Jacobatius de Venetiis institutus fuit a Rev.mo Patre Magistro Generali F. Antonino Cloche in Regentem huius almi Studii Generalis S. Dominici Jadrensis et die 9. Septembris 1696. Accepit possessum sui Regentatus.

Ita est Fr. Jordanus Foresti Baccalaureus et Magister Studentium.

XXVII. Adm. Rev. P. Dominicus Grasseni de Padua institutus fuit in Baccalaureum huius almi Studii S. Dominici de Jadra a Rev.mo P. Maestro Generali F. Antonino Cloche et die 9. Septembris accepit possessum.

Ita est F. Jordanus Foresti Baccalaureus et Magister Studentium.

XXVIII. Adm. Rev. P. F. Jordanus Foresti Baccalaureus de Jadra institutus fuit in Magistrum Studentium a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche et die 9. Septembris 1696. Accepit suum possessum.

Ita est F. Raphael Jacobatius, Baccalaureus et Regens.

XXIX. Per eundem P. Rev.mum Generalem Ordinis fuit confirmatus in Magistrum Studentium praedictus P. Foresti anno 1697.

Ita est F. Raphael Jacobatius, Regens.

XXX. Adm. Rev. P. Antoninus Gavazzi Baccalaureus de Venetiis institutus fuit a Rev.mo P. F. Antonino Cloche in Baccalaureum huius almi Studii S. Dominici de Jadra et successive etiam in Regentem praefati Studii Generalis. Die 20. Septembris 1698. accepit possessum.

Ita est F. Raphael Jacobatius, Baccalaureus et Regens.

XXXI. Adm. Rev. P. F. Antoninus Radovisius de Pago, Lector S. Theologiae, institutus fuit a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche in Magistrum Studentium huius Studii S. Dominici Jadrae et die 20. Novembris 1698. accepit possessum.

Ita est F. Raphael Jacobatius, Baccalaureus et Regens. Generali F. Antonino Cloche in Magistrum Studentium huius Studii S. Dominici.

[23] XXXII. Adm. R. P. Antoninus Gavazzi, S. Theologiae Baccalaureus, institutus fuit a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche in Regentem huius Studii S. Dominici Jadrae et die 13. Septembris 1699. accepit possessum.

Ita est F. Jordanus Foresti, Baccalaureus Ordinarius.

XXXIII. Adm. R. P. F. Jordanus Foresti, S. Theologiae Baccalaureus, institutus fuit a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis Jadrae et die 16. Septembris 1699. accepit possessum.

Ita est F. Antoninus Gavazzi, Regens.

XXXIV. Rev. P. F. Hyacinthus Maria Berni de Venetiis Lector institutus fuit in Lectorem artium, simulque in Promagistrum Studii ab Adm. R. P. Sacrae Theologiae Baccalaureo F. Seraphino Petris, huius Provinciae Provinciali, sub die 16. Decembris, accepitque possessum die 22. eiudem mensis Decembris 1699.

Ita est Jordanus Foresti, Baccalaureus Ordinarius.

XXXV. Adm. R. P. Jordanus Foresti, Baccalaureus Ordinarius, institutus fuit in Regentem pro loco vacaturo a Rev.mo P. Magistro Ordinis F. Antonino Cloche sub die 23. Julii 1700. unde vacante Regentis officio mense Septembris 1701 accepit possessum die 15. Septembris eiusdem mensis et anni 1701.

Ita est Hyacinthus Berni, Magister Studentium.

XXXVI. Adm. R. P. F. Antoninus Radovisius Lector institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche sub die 23. Julii 1700. Accepit possessum die 19. Septembris 1701.

Ita est F. Hyacinthus M.a Berni, Magister Studii.

XXXVII. R. P. Lector artium F. Hyacinthus Maria Berni per litteras Adm. R. P. Magistri Provincialis Dalmatiae F. Vincentii Dudan institutus fuit in Promagistrum Studentium sub die 4. Septembris 1700. Quod munus statim exercuit expletis vacationibus.

Ita est F. Jordanus Foresti, Baccalaureus Ordinarius.

XXXVIII. R. P. Hyacinthus Berni, Lector artium ac Studiorum, institutus fuit in Magistrum Studentium a Rev.mo P. Generali F. Antonino Cloche sub die 4. Decembris 1700. et accepit possessum 21. Martii 1701.

Ita est F. Jordanus Foresti, Baccalaureus Ordinarius.

XXXIX. Rev. P. L. F. Joannes Dominicus Marcovycch per litteras patentes institutus fuit ab Adm. R. Magistro F. Dominico Scuttari, Provinciali Dalmatiae, in Lectorem artium tam pro novitiis, quam pro saecularibus, accepitque possessum coram communitate 10. Octobris 1702.

Ita est F. Jordanus Foresti Regens.

[24] [XXXIX bis]. Quamvis ommissum fuit Registrum Magisterii Studentium P. L. F. Dominici Pinelli, verum enim vero incepit suum officium die 14. Septembris 1702.

XL. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate litterae patentes, quibus datus et institutus fuit in Magistrum Studentium a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche R. P. L. F. Joannes Dominicus Marcovycch Provinciae Dalmatiae et filius huius conventus, ita ut suum officium incipiat in proximo festo Exaltationis S. Crucis 1702. et die 16. huius mensis Septembris incepit.

Ita est F. Jordanus Foresti, Regens.

XLI. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate litterae patentes, quibus datus et institutus fuit in Regentem huius Studii Generalis a Rev.mo Patre Magistro Ordinis F. Antonino Cloche Adm. R. F. Antoninus de Pago sub die 22. Aprilis 1704.

Ita est F. Joannes Dominicus Marcovycch, Magister Studentium.

XLII. Institutus fuit per Adm. R. P. Magistrum Provinciale F. Jordanum Foresti in Lectorem Moralem in hoc Studio Generali S. Dominici Jadrae R. P. L. F. Joannes Dominicus Marcovycch, et litterae patentes talis institutionis lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate sub die 1. Septembris 1704.

Ita est F. Hyacinthus Marini, Magister Studentium.

XLIII. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate litterae patentes, quibus datus et institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis a Rev.mo P. Magistro Ordinis F. Antonino Cloche Adm. R. P. L. F. Hyacinthus Maria Berni, filius huius conventus, et die 17. Octobris 1704. accepit possessum.

Ita est F. Hyacinthus Marini, Magister Studentium.

XLIV. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate litterae patentes, quibus datus et institutus fuit in Magistrum Studentium huius Generalis Studii S. Dominici Jadrae a Rev.mo P. Magistro Ordinis F. Antonino Cloche R. P. L. F. Hyacinthus Marini, et die 17. Octobris 1704. accepit possessum.

Ita est F. Antoninus Radovisius, Regens.

XLV. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate litterae patentes, quibus institutus fuit in Magistrum Provinciae a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche R. A. P. F. Seraphinus Petris, baccalaureus Ordinarius, die 28. Aprilis 1705.

Ita est F. Hyacinthus Marini, Magister Studentium.

XLVI. Lectae et publicatae fuerunt patentes coram communitate, quibus institutus fuit in Lectorem Moralium ad annum R. P. L. F. Joannes Dominicus Marcovycch ab Adm. R. P. Magistro Provinciali F. Jordano Foresti sub die 14. Septembris 1705.

Ita est F. Hyacinthus Marini, Magister Studentium.

[25] XLVII. Lectae et publicatae fuerunt litterae patentes coram tota communitate, quibus datus et institutus fuit in Lectorem artium ab Adm. R. P. Magistro Provinciali F. Jordano Foresti R. P. L. F. Hyacinthus Zanobetti et sub die 14. Septembris 1708. accepit suum possessum.

Ita est F. Hyacinthus Marini, Magister Studiorum.

XLVIII. Lectae et publicatae fuerunt litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Antonino Cloche assumptus fuit ad Magisterium Povinciae Ad R. P. F. Jordanus Foresti Regens actualis huius Studii Jadrensis, laureamque accepit die 20. Martii 1704.

Ita est F. Hyacinthus M.a Berni, Baccalaureus Ordinarius.

IL. Lectae et publicatae fuerunt litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche datus fuit in Magistrum Studentium huius Studii Jadrensis R. P. L. F. Angelus Maria Bucicch, accepitque suum possessum die 28. Novembris 1705.

Ita est F. Hyacinthus M.a Berni, Baccalaureus Ordinarius.

L. Lectae et publicatae fuerunt litterae patentes coram tota communitate, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche datus et institutus fuit in Magistrum Studentium huius Studii Generalis R. P. L. F. Hyacinthus Zanobetti et accepit suum possessum die 14. Septembris 1706.

Ita est F. Hyacinthus M.a Berni Regens.

LI. Lectae et publicatae fuerunt litterae patentes coram tota communitate, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche datus et institutus fuit in Regentem Studii Generalis A. R. P. Baccalaureus F. Hyacinthus M.a Berni et accepit possesum die 14. Septembris 1706.

Ita est F. Joannes Hyacinthus Zanobetti, Magister Studentium.

LII. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate litterae patentes, quibus ab A. R. P. Magistro Provinciali F. Seraphino Petris datus et institutus fuit in Lectorem Moralem Studii Generalis Jadrae R. P. L. F. Joannes Dominicus Marcovycch et accepit posessum die 14. Septembris 1706.

Ita est F. Joannes Hyacinthus Zanobetii, Magister Studentium.

LIII. Lectae et publicatae fuere coram tota communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche assumptus fuit ad Magisterium Provinciae Dalmatiae A. R. P. L. F. Antoninus Radovisius, actualis Regens huius Studii Generalis, actualis Regens huius Studii Generalis, laureamque accepit die 8. Septembris 1706. a R. P. Magistro Provinciali F. Seraphino Petris.

Ita est F. Joannes Hyacinthus Zanobetti, Magister Studentium.

[26] LIV. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche datus et institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis Jadrae R. P. L. F. Dominicus Pinelli et accepit suum possesum die 14. Octobris eiusdem anni 1706.

Ita est F. Joannes Hyacinthus Zanobetti, Magister Studentium.

LIV [bis]. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate in atrio refectorii litterae patentes, quibus datus et institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium hius Studii Generalis a Rev.mo P. Magistro Generali Fratre Antonino Cloche, Rev.dus P. Lector F. Joannes Dominicus Marcovicch et accepit suum possesum die 14. Septembris, quamvis praefatae litterae patentes datae fuerunt die 2. Junii in Capitulo Generali celebrato Bononiae 1706, nec non approbatae ab Excelso Colegio Venetiarum et ab Excell.mo Provisor Generali de Riva etc.

Ita est F. Dominicus Scutari et fui praesens.

LV. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate in atrio refectorii litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Ordinis F. Antonino Cloche, sub die 30. Aprilis 1707. institutus venit in Magistrum Studentium in hoc almo Generali Studio Jadrensi F. Vincentius Maria Babycch de Catharo, et die 15. Septembris 1707. quo eaedem litterae fuere accepit suum possesum.

Ita est F. Hyacinthus M.a Berni Regens.

LVI. Lectae et publicatae fuerunt die 3. Julii 1708. coram omnibus in bibliotheca conventus litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche assumptus fuit ad Magistrum Provinciae Dalmatiae A. R. P. F. Hyacinthus Ma Berni de Venetiis, huius Jadrensis conventus filius et ibidem actualis Regens, sub datis Romae 21. Januarii 1708., laureamque accepit ab Adm. R. P. Magistro Provinciali F. Seraphino Petris ex commissione supradicti Rev.mi Magistri Ordinis die 3. Aprilis, ut supra.

Ita est F. Vincentius Maria Babycch, Magister Studentium.

LVII. Lectae et publicatae fuerunt die 27. Junii 1710. coram communitate litterae patentes a Patre Rev.mo Generali Magistro Ordinis datae sub die septima Junii, quibus datus et institutus fuit in Baccalaurem de loco et iure Adm. Rev.dus Fr. Hyacinthus M.a Zanobetti in Lector.

Ita est Fr. Johannes Dominicus Marcovich, Baccalaureus Ordinarius.

LVIII. Lectae et publicatae fuerunt die prima Julii 1710. coram omnibus in bibliotheca litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Ordinis F. Antonino Cloche datus et institutus fuit in Lectorem nec non in Patrem a Consiliis in hoc nostro conventu S. Dominici Jadrae A. R. P. Fr. Bartholomaeus Berni, et litterae patentes datae fuerunt sub die 14. Decembris 1709.

Ita est Fr. Johannes Dominicus Marcovich, Baccalaureus Ordinarius.

[27] LIX. Lectae et publicatae fuerunt die 20. Decembris 1709 coram communitate in atrio reffectorii litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali Fr. Antonino Cloche datus et institutus fuit in Regentem et eadem die accepit possessum in hoc Jadrensi Generali Studio Adm. R. P. Dominicus Pinelli et huiusmodi litterae datae fuere Romae 30. Maii 1709.

Ita est Fr. Joannes Dominicus Marcovich Baccalaureus.

LX. Lectae et publicatae fuerunt die 16. mensis Septembris 1710. in atrio reffectorii coram communitate litterae patentes, quibus datus et institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis Jadrae a Rev.mo P. Magistro Ordinis Fr. Antonino Cloche Rev. P. Fr. Hyacinthus Marini Lector, deinde sequenti die 17. mensis, ut supra, in bibliotheca coram Patribus suum possessum accepit. Huiusmodi litterae patentes datae fuerunt Romae sub die 7. Junii 1710. ac circumscriptae tam in Excelso Collegio XXX Venetiarum sub die 29. Julii quam die 8. Septembris ab Ill.mo Secretario Excelsi Provisoris Dalmatiae et Albanaie Vincentii Vendramini.

Ita est Fr. Joannes Dominicus Marcovich, Baccalaureus Ordinarius.

LXI. Lectae et publicatae fuerunt die 10. Februarii 1712. in atrio reffectorii coram communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche assumptus fuit ad Magisterium Provinciae Dalmatiae R. Adm. P. F. Dominicus Pinelli, actualis Regens huius Studii Generalis Jadrensis, cum voce et loco. Huiusmodi patentes datae fuerunt Romae sub die 3. Januarii 1712.

Ita est Hyacinthus Marini, Baccalaureus Ordinarius.

LXI [bis]. Die 7.a mensis Martii supradicti anni Angelico Praeceptor, eximio praeclarissimorum Ecclesiae Doctori D. Thomae Aquinati dacata, praedictus Adm. R. P. Fr. Dominicus Pinelli publice coram communitate in bibliotheca laureatus fuit Magister ab Adm. R. P. Sacrae Theologiae Magistro ac Priore huius almi conventus Fratre Hyacintho M.a Berni.

Ita esse affirmo ego F. Hyacinthus Berni, Baccalaureus Ordinarius.

LXII. Lectae et publicatae fuerunt die 14. mensis Septembris 1712. in atrio reffectorii coram communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali Fr. Antonino Cloche datus et institutus fuit in Regentem huius almi Studii Generalis A. R. P. Sacrae Theologiae Baccalaureus Ordinarius Fr. Joannes Dominicus Marcovich, filius huius conventus. Huiusmodi litterae datae fuere die 28. Maji eiusdem anni Romae, deinde subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Collegio pro executione die 6. Junii, pariter eiusdem anni.

Ita est Fr. Hyacinthus Marini, Baccalaureus Ordinarius.

[28] LXIII. Lectae et publicatae fuerunt die 14. mensis Septembris 1712. in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali Ordinis F. Antonino Cloche datus et institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium hius almi Studii Generalis Jadrensis A. R. P. Sacrae Theologiae Baccalaureus de loco et voce Fr. Joannes Hyacinthus Zanobetti, filius huius conventus; hae litterae datae fuerunt pro executione ab Excelso Venetiarum Collegio die 6. Junii pariter eiusdem anni.

Ita est Fr. Hyacinthus Marini, Baccalaureus.

LXIV. Die 4.a Decembris 1713. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii litterae patentes, quibus datus et institutus fuit a Rev.mo Patre Antonino Cloche, Magistro Generali Ordinis, in Magistrum huius Studii

Generalis Jadrensis Adm. R. P. Lector Fr. Dominicus Melosci, Provinciae Apuliae, eiusque litterae datae fuerunt Romae die 8.a Julii 1713. et die 22. Septembris admissae fuerunt ab Excellentissimo Venetiarum Collegio pro earum exequitione. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Joannes Hyacinthus Zanobetti, Baccalaureus Ordinarius.

LXV. Die 24. Decembris 1713. Lectae et publicatae fuerunt coram comunitate litterae patentes, quibus a Rev. mo Patre Magistro Generali F. Antonino Cloche sub die 21. Octobris 1713. acceptus fuit in Magisterium huius Provinciae Dalmatiae A. R. Pater Fr. Joannes Dominicus Marcovich, actualis Regens huius Studii Generalis Jadrensis, cum voce, loco etc. Eodemque die publice laureatus fuit a Rev.mo Patre Inquisitore et Magistro Provinciali F. Dominico Scutari.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Melosci, Magister Studentium.

LXVI. Die 20. Septembris 1714. Lectae et publicatae fuerunt in atrio reffectorii coram communitate conventus Jadrensis litterae patentes, quibus datus et institutus fuit a Rev.mo P. Antonino Cloche, Magistro Generali Ordinis Praedicatorum, in Regentem huius Studii Generalis Jadrensis Provinciae nostrae Dalmatiae Adm. R. Pater, olim Baccalaureus, Fr. Hyacinthus Marini, filius conventus Traguerensis, eiusdem Provinciae Dalmatiae. Ipseque litterae datae fuere Romae die 21. Octobris 1713, et admissae fuerunt ab Excellentissimo Venetiarum Collegio pro earum exequitione die 27. Februarii anno 1713. M. V. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Joannes Hyacinthus Zanobetti, Bacclaureus etc.

[29] LXVII. Die decima octava Novembris millesimo septingentesimo quartodecimo lectae et publicatae fuerunt in atrio reffectorii coram communitate litterae patentes, quibus a rev.mo Patre Magistro Generali totius Ordinis Praedicatorum F. Antonino Cloche datus et institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium huius almi Studii Generalis Jadrensis A. R. P. Sacrae Theologiae Baccalaureus de loco et voce Fr. Vincentius Maria Babycch, alumnus conventus S. Nicolai de Ascrivio; ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 26. Maii eiusdem anni, deinde subscriptae et admissae pro exequitione ab Excelso Veneto Collegio die 17 Augusti eiusdem quoque anni.

Ita est Fr. Hyacinthus Marini, Regens.

LXVIII. Die 18. Novembris 1714. Lectae et publicatae fuerunt in atrio reffectorii coram communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo Patre Magistro Generali F. Antonino Cloche datus et institutus fuit in Magistrum Studentium F. Joannes Baptista Lisca de Verona, filius conventus S. Marci de Pharo; aedemque litterae emanatae fuerunt Romae die 26. Maii 1714, deinde subscriptae et admissae pro executione ab Excelso Venetiarum Collegio die 17. Augusti eiusdem pariter anni.

Ita est Fr. Hyacinthus Marini, Regens.

LXIX. Die 18. Junii 1716. Lectae ac publicatae fuerunt coram tota communitate in camera Rev. P. Magistri Inquisitoris Generalis Jadrae et Vicarii Provincialis huius Provinciae Dalmatiae F. Jordani Foresti convocata, litterae patentes quibus a Rev.mo Patre Magistro Generali totius Ordinis F. Antonino Cloche assumptus et creatus declarabatur Doctor et Magister in Sacra Theologia ac incorporatus Collegio et consortio Doctorum et Magistrorum Provinciae Dalmatiae A. R. P. F. Hyacinthus Marini, actualis Regens huius Studii Generalis Jadrensis, cum voce et loco et omnibus gratiis, privilegiis, immunitatibus ac exemptionibus, sub die 21. Martii 1716. Emanatae, ac subscriptae ac registrate Romae per Adm. R. P. F. Thomam Lascaris, Magistrum ac Socium eiusdem, atque ipso pariter die et incontinenti, praemissa fidei professione, publice laureatus fuit a supradicto Rev.mo P. Inquisitore ac Vicario Provinciali, ut supra, spectantibus cunctis, nec non illi gratulantibus.

Ita est Fr. Vincentius Maria Babycch, Baccalaureus Ordinarius.

LXX. Die 30. Julii 1716. coram tota communitate conventus Sancti Dominici de Jadra Provinciae Dalmatiae Ordinis Praedicatorum, convocata in atrio refectorii supradicti conventus Jadrensis lectae et publicatae fuerunt litterae patentes datae Romae die 21. Martii 1716. quibus a Rev.mo patre Antonino Cloche, Magistro Generali totius Ordinis nostri Praedicatorum, datus et institutus fuit in Regentem huius Studii Generalis R.dus

Pater Baccalaureus Fr. Joannes Hyacinthus Zanobetti, filius eiusdem conventus Jadrensis; ipsaeque litterae admissae [30] fuerunt ab Excellentissimo Venetiarum Collegio pro earum exequitione. In quorum fidem etc.

Ita est F. Vincentius M.a Babbych, Provincialis.

LXXI. Die 14. Septembbris 1717. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo Patre Magistro Generali totius Ordinis Praedicatorum F. Antonino Cloche datus et institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium huius almi Studii Generalis Jadrensis Adm. R. P. L. Fr. Joannes Baptista Lisca de Verona, filius conventus S. Marci de Pharo. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 22. Augusti 1716. Deinde subscriptae et admissae pro exequitione ab Excelso Venetiarum Collegio die 13. Februarii 1716. In quoque fidem etc.

Ego Fr. Jordanus Foresti, Magister et Inquisitor, fui praesens.

LXXII. Die 4. Decembbris 1718. lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus ab A. R.o Patre Magistro Provinciali Fratre Hyacintho Marini datus et institutus fuit in Lectorem artium huius almi Studii Generalis Jadrensis R. P. L. Fr. Angelus Maria Scavella de Brixia, filius conventus S.tae Crucis insulae Buae. In quorum fidem etc.

Ita esse affirmo F. Joannes Baptista [Lisca], Baccalaureus Ordinarius.

LXXIII. Die nona Decembbris 1718. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo Patre Magistro Generali totius Ordinis Praedicatorum Fratre Antonino Cloche datus et institutus fuit in Magistrum Studentium hius Studii Generalis Jadrensis pro praesenti et Baccalaureum Ordinarium pro prima quomodolibet secutura vacantia R. P. L. Fr. Dominicus Antonius Maria Melosci Provinciae Apuliae. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 3.a Septembbris 1718. Deinde subscriptae et admissae pro exequitione ab Excelso Venetiarum Collegio die decima Septembbris 1718. In quorum fidem etc.

Ita esse affirmo Joannes Baptista Lisca, Baccalaureus Ordinarius.

LXXIV. Die 4. a Augusti 1719. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo Patre Magistro Generali totius Ordinis Praedicatorum Fratre Antonino Cloche datus et institutus fuit in Lectorem Philosophiae huius almi Studii Generalis Jadrensis R. P. L. Fr. [31] Franciscus Ranassi, filius huius conventus. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 6.a Augusti 1718. Deinde subscriptae et admissae pro exequitione ab Excelso Venetiarum Collegio die 12. Decembbris 1718. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Dominicus Antonius M.a Melosci, Magister Studentium.

LXXIV [bis]. Die 14. mensis Septembbris 1719. Iuxta litteras patentes supra registratas sub numero LXXIII (quae iterum lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate) R. P. L. Dominicus Antonius Maria Melosci Provinciae Apuliae, accepit possessum Baccalaureatus Ordinarii huius Studii Generalis Jadrensis. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Seraphinus Petris, Magister ac Vicarius conventus.

LXXV. Die quinta Januarii 1720. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo Patre Magistro Generali totius Ordinis Praedicatorum Fratre Antonino Cloche datus et institutus fuit in Magistrum Studentium huius Studii Generalis Jadrensis R. P. L. Fr. Hyacinthus Maria Tursi, Provinciae Apuliae. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 7.a Octobris 1719. Deinde subscriptae et admissae pro exequitione ab Excelso Venetiarum Collegio eodem mense et anno.

Ita est Fr. Dominicus Antonius M.a Melosci, Baccalaureus Ordinarius.

LXXVI. Die undecima Aprilis 1720. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentales, quibus a Reverendissimo Patre Magistro Generali totius Ordinis Praedicatorum Fratre Antonino Cloche datus et institutus fuit in Reggentem huius Studii Generalis Jadrensis R. P. Baccalaureus Fr. Joannes Baptista Lisca de Verona, filius conventus S. Marci de Pharo. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die septima Octobris 1719. Deinde subscriptae et admissae fuerunt pro exequitione ab Excelso Venetiarum Collegio eodem mense et anno.

Ita est Fr. Hyacinthus Maria Tursi, Magister Studentium.

LXXVII. Die quartadecima Septembris 1720. Datae fuerunt in atrio refectorii litterae declaratoriae Rev.mi Patris Fratris Angeli Gyliuni Molo, vicarii generalis Ordinis, quibus declarabatur officium Magistri Studentium Fratris Hyacinthi Mariae Tursi Provinciae Apuliae durare usque dum ei detur successor, vel ab ipso Vicario, vel ab eius successore.

Ita est Fr. Dominicus Antonius M.a Melosci, Baccalaureus Ordinarius.

[32] LVIII [=LXXVIII]. Die trigesima Aprilis 1720. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentales, quibus ab Ad. R. P. Magistro Provinciale Fratre Hyacintho Marini datus et institutus fuit in Lectorem Moralem huius Studii Generalis Jadrensis, R. P. Lector Fr. Angelus Maria Scarella de Brixia, filius conventus S. Crucis insulae Buae. In quorum fidem etc.

Ita esse affirmo ego Fr. Hyacinthus M.a Tursi, Magister Studentium.

LXIX [=LXXIX]. Die trigesima Novembris 1721. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentales, quibus a Rev.mo Patre Magistro Fratre Augustino Pipia nostri Ordinis datus et institutus fuit in Magistrum Studentium huius Studii Generalis Jadrensis R. P. L. Fr. Angelus Maria Scarella de Brixia, filius conventus S. Crucis insulae Buae. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 4. Octobris 1721. Deinde subscriptae fuerunt pro exequatione in Excelso Venetiarum Collegio. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Hyacinthus M.a Tursi, Baccalaureus Ordinarius.

LX [=LXXX]. Die vigesima quarta Novembris 1721. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentales, quibus a Rev.mo Patre Fratre Augustino Pipia, Magistro Generali totius Ordinis Praedicatorum, datus et institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis Jadrensis R. P. Fr. Hyacinthus M.a Tursi Provinciae Apuliae. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 4. Octobris 1721. Deinde subscriptae fuerunt pro executione in Excelso Venetiarum Collegio. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Angelus Ma. Scarella, Magister Studentium.

LXI [LXXXI]. Die quartadecima Septembris 1722. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentales, quibus ab Adm. R. P. Baccalaureo Provinciale Fr. Ignatio Difnico datus et institutus fuit in Lectorem Moralem pro secunda vice huius Studii Generalis Jadrensis Rev. P. Lector Fr. Angelus Maria Scarella de Brixia, filius conventus S. Crucis insulae Buae. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Hyacinthus Ma. Tursi, Baccalaureus Ordinarius.

LXII [=LXXXII]. Die vigesima quarta Decembris 1722. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentales, quibus a R.mo Patre Magistro Generali totius Ordinis Praedicatorum Fr. Augustino Pipia datus et institutus fuit in Magistrum Studentium pro secunda vice huius Studii Generalis Jadrensis R. P. Fr. Angelus Scarella de Brixia. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 15. Augusti 1722. Deinde [33] publicatae fuerunt pro executione in Excelso Venetiarum Collegio. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Hyacinthus M.a Tursi, Baccalaureus Ordinarius.

LXIII [=LXXXIII]. Die vigesima secunda Junii 1723. Lectae et publicatae fuerunt in atrio reffectorii coram communiitate litterae patentales, quibus ab Adm. R. P. Baccalaureo Provinciale Fr. Ignatio Difnico datus et institutus fuit in Lectorem artium huius almi Studii Generalis Jadrensis R. P. Lector Fr. Carolus Valvassori de Brixia, filius conventus insulae Buae. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Angelus Maria Scarella, Magister Studentium.

LXIII [=LXXXIV]. Die decima sexta mensis Aprilis 1723. Publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentales, quibus a Reverendissimo Patre Magistro Generali Fratre Augustino Pipia datus et institutus fuit in Reggentem huius Studii Generalis Jadrensis Baccalaureus Ordinarius Fr. Hyacinthus Maria Tursi Provinciae Apuliae. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die vigesima nona Maji 1723. Et licentiatae fuerunt in Excelso Venetiarum Collegio die 21 Julii eiusdem anni.

Ita est Fr. Angelus Maria Scarella de Brixia, Magister Studentium.

LXV [=LXXXV]. Die decima quinta mensis Junii 1724. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentales, quibus a Reverendissimo Patre Magistro Generali Fratre Augustino Pipia datus et institutus fuit in Magistrum Studentium huius Generalis Studii Jadrae Provinciae Dalmatiae Rev. dus Pater Lector Fr. Vincentius Maria Scarella Provinciae Apuliae. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 4. Decembris 1723. nec non licentiatae fuerunt pro executione in Excelso Venetiarum Collegio die decima Junii 1724.

Ita est Fr. Hyacinthus Ma. Tursi, Baccalaureus Ordinarius et Reggens.

LXVI [=LXXXVI]. Die trigesima mensis Junii 1724. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentales, quibus a Reverendissimo Patre Magistro Generali Fratre Augustini Pipia datus et institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis S. Dominici Jadrae Provinciae Dalmatiae Magister Studentum Fr. Angelus Maria Scarella eiusdem conventus. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 2. Octobris 1723. et pro executione licentiatae fuerunt ab Excelso Venetiarum Collegio die 26. Januarii 1723.

Ita est Fr. Vincentius Ma. Barella, Magister Studentum.

[34] LXVII [=LXXXVII]. Die vicesima mensis Octobris 1724. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentales, quibus a Rev.mo Patre Magistro Generali Fratre Augustino Pipia datus et institutus fuit in Lectorem philosophiae huius Studii Generalis S. Dominici Jadrae Provinciae Dalmatiae R. Fr. Franciscus Bianchi eiusdem conventus. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 26. Julii 1724.

Ita est Fr. Vincentius Maria Barella, Magister Studentum.

LXVIII [=LXXXVIII]. Die 23. Decembris 1724. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus datus et institutus fuit a Rev.mo P. Fratre Thoma Ripoll, Magistro Generali Ordinis in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis S. Dominici Jadrae Provinciae Dalmatiae Adm. R. P. Vincentius M.a Barella Provinciae Apuliae. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae die 18. Augusti 1723. et die 19. Novembris eiusdem anni admissae fuerunt ab Excellentissimo Venetiarum Collegio pro earum exequitione. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Franciscus Ma. Bianchi, actualis philosophiae Lector in defientia Magistri Studentum.

LXIX [=LXXXIX]. Die prima Maji 1726. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus datus et institutus fuit a Reverendissimo Fratre Thoma Ripoll, Magistro Generali Ordinis, in Magistrum Studentum huius Studii Generalis S.ti Dominici de Jadra Provinciae Dalmatiae Adm R. P. Fr. Dominicus Ferrari Provinciae nostrae Calabriae. Quae litterae datae fuerunt Romae die decima Novembris anni 1725. ac die 1.a Decembris eiusdem anni admissae fuerunt ab Excellentissimo Venetiarum Collegio.

Ita est Fr. Franciscus Maria Bianchi, actualis philosophiae Lector, in defientia Magistri Studentum.

LXX [=XC]. Die 25. Octobris 1726. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus datus ac institutus fuit a Rev.mo P. Magistro Generali Ordinis F. Thoma Ripoll, in Regentem huius Studii Generalis Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius F. Vincentius M.a Barella Provinciae Apuliae. Quae litterae datae fuerunt Romae die septima Septembris eiusdem anni. In quorum fidem etc.

Ita esse affirmo Fr. Franciscus M.a Bianchi, actualis philosophiae Lector in defientia Magistri Studentum.

LXXI [=XCI]. Eadem die, nempe vicesima quinta Octobris. Lectae et publicatae fuerunt litterae patentes in atrio refectorii coram communitate, quibus datus et institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis Adm. R. P. Magister Studentum Fr. Dominicus Ferrari Provinciae nostrae Calabriae. Ipsaeque litterae datae fuerunt Romae eadem die septima Septembris a Rev.mo P. Magistro Generali Ordinis F. Thomae Ripoll. In quorum fidem etc.

Ita esse affirmo F. Franciscus Ma. Bianchi, actualis philosophiae Lector in defientia Magistri Studentum.

[35] LXXII [=XCII]. Eadem die, nempe vicesima quinta Octobris 1726. In atrio refectorii coram communitate lectae et publicatae fuerunt litterae patentes, quibus ab Adm. Rev.do Patre Magistro Provinciali in actuali

visitatione. datus et institutus fuit in Lectorem casuum conscientiae R. P. Lector Fr. Joannes Turimbergh huius Provinciae nostrae Dalmatiae ac hae litterae usque dum assignentur ipsi Novitii ad legendum atque peragendum cursum philosophiae in hoc Studio Generali S.ti Dominici de Jadra. Aedemque litterae datae fuerunt Jadrae eadem die 25.a mensis Octobris. Omnes itaque tres litteras patentes, nempe illa qua datus fuit in Regentem Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius Fr. Vincentius Barella, et illa qua datus fuit in Baccalaureum Adm. R. P. Dominicus Ferrari, qui erat Magister Studentium, nec non hae qua datus fuit in Lectorem casuum Studii huius Generalis S.ti Dominici de Jadra R. P. Fr. Joannes Baptista Turimbergh, lectae ac publicatae fuerunt in atrio refectorii coram tota communitate praesente Adm. R. P. Magistro Provinciali supradicto F. Hijacinto [sic!] M.a Marini. In quorum fidem etc.

Ita esse affirmat Fr. Franciscus M.a Bianchi, actualis philosophiae Lector, qui propria manu scripsit ac subscrivit in deficiente Magistri Studentium.

LXXIII [=XCIII]. Die 23. Novembris 1726. Lectae et publicatae fuerunt litterae patentes, quibus datus et institutus fuit ab Adm. R. P. Provinciali Provinciae Dalmatiae F. Hyacinto M.a Marini (habita facultate a Rev.mo Magistro Generali Ordinis F. Thoma Ripoll) in Vice Magistrum Studentium R. P. Fr. Carolus Rosa Valvassori de Brixia Provinciae nostrae Dalmatiae, conventus S. Crucis de Bua filius, Quae litterae datae fuerunt Tragurii in nostro conventu S. Dominici sub die 17. Octobris eiusdem anni 1726, ac hic Jadrae publicatae fuerunt in atrio refectorii coram tota communitate.

In quorum fidem etc.

Ita esse affirmat F. Franciscus M.a Bianchi, actualis philosophiae Lector in deficiente Magistri Studentium.

LXXIV [=XCIV]. Die 29. Aprilis 1727. Lectae ac publicatae fuerunt litterae patentes in atrio refectorii coram communitate, quibus datus et institutus fuit a Rev.mo P. Fratre Thoma Ripoll, Magistro Ordinis, in Magistrum Studentum pro hoc Studio Generali ad tempus consuetum incipiendo a mense Septembri proxime elapso R. P. Lector Fr. Carolus Rosa Valvassori de Brixia huius Provinciae, filius conventus Sanctae Crucis de Bua. Ipseque litterae datae fuerunt Romae die undecima Januarii eiusdem anni millesimi septingentesimi vigesimi septimi. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Franciscus M.a Bianchi, Lector philosophiae.

LXXV [=XCV]. Die vigesima quinta Septembribus 1727. Lectae et publicatae fuerunt litterae patentes, quibus ab Adm. R. Patre Magistro Provinciali Fratre Dominico Pinelli datus et institutus fuit in Lectorem Moralem R. P. Lector Fr. Franciscus Bianchi, huius conventus filius, in Studio Generali. Quae litterae datae fuerunt Jadrae in actuali visitatione die 24. Septembribus et hac die publicatae in atrio refectorii coram tota communitate. In quorum etc.

Ita est Fr. Carolus Rosa Valvassori, Magister Studentium.

[36] [LXXVI [=XCVI]. Die vigesima quinta Septembribus 1727. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate in atrio refectorii litterae patentes, quibus ab Adm. R. Patre Magistro Provinciali Fratre Dominico Pinelli datus et institutus fuit in Lectorem philosophiae pro hoc Studio Generali R. P. L. Fr. Joannes Baptista Turimbergh, huius conventus filius. Ipsaeque litterae datae fuerunt Jadrae in actuali visitatione die 22. Septembribus 1727. In quorum fidem etc.

Ita est Fr. Carolus Rosa Valvassori, Magister Studentium.

LXXVII [=XCVII]. Die 14. Septembribus 1728. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate in atrio refectorii litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro F. Thoma Ripoll datus et institutus fuit in Magistrum Studentum R. P. L. Fr. Franciscus M.a Bianchi, huius caenobii filius. Litterae datae sunt sub die 27. mensis Martii proxime praeteriti. In quorum fidem etc.

F. Joannes Baptista Turimbergh, philosophiae actualis Lector.

LXXVIII [=XCVIII]. Die supradicta eiusdem anni. Lectae et publicatae fuerunt coram communitate tota litterae patentes in atrio refectorii, quibus ab eodem Rev.mo P. Magistro Generali institutus fuit in Lectorem Moralem et datus huius olim Studii Generalis Jadrensis R. P. L. Fr. Carolus Rosa Valvassori de Brixia, filius

conventus S. Crucis huius Provinciae, et illae Romae datae fuerunt sub die 27. Martii proxime praeteriti et pariter tam hae, quam antescryptae pro executione emissae fuerunt ab Excelentissimo Collegio Venetiarum die 19. Aprilis 1728. In quorum fidem etc.

F. Joannes Baptista Turimbergh, Lector philosophiae.

LXXIX [=XCIX]. Die undecima Novemboris 1729. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram tota communitate litterae patentes, quibus ab Adm. Patre Magistro Generali totius Ordinis Praedicatorum Fratre Thoma Ripoll datus et institutus fuit in Regentem huius Studii Generalis S.ti Dominici de Jadra cum omnibus gratiis Adm. Rev. L. Frater Joannes Thomas Perissuti provinciae nostrarae Sancti Dominici Venetiarum. Quae litterae datae fuerunt Romae die vigesima octava mensis Martii eiusdem anni, et pro executione admissae fuerunt in Excelentissimo Venetiarum Collegio die decima nona Junii pariter eiusdem anni. In quorum fidem etc.

Ego F. Franciscus M.a Bianchi, Magister Studentium ita esse affirmo.

LXXX [=C]. Die et anno supradictis. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus ab Adm. Rev. P. Magistro Generali totius Ordinis Praedicatorum Magistro Generali F. Thoma Ripoll datus et institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis S. Dominici de Jadra cum omnibus gratiis etc. R. P. Lector Fr. Carolus Rosa Valvassori provinciae nostrarae Dalmatiae. Quae litterae datae fuerunt Romae sub die vigesima septima Augusti 1729, et admissae pro executione in Excelentissimo Venetiarum Collegio die 7.a Septembbris eiusdem anni. In quorum fidem etc.

Ego F. Franciscus Ma. Bianchi, Magister Studentum, ita esse affirmo.

[37] LXXXI [=CI]. Die 16. Septembbris 1730. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Thoma Ripoll datus et institutus fuit in Magistrum Studentum R. P. L. Fr. Joannes Baptista Turimbergh, filius huius conventus. Quae litterae datae fuerunt Romae sub die vigesima quarta mensis Junii eiusdem anni et pro executione admissae fuerunt in Excelentissimo Venetiarum Collegio die 19. Augusti pariter eiusdem anni. In quorum fidem etc.

Ego Fr. Franciscus Ma. Bianchi, magister Studentum, ita esse affirmo.

LXXXII [=CII]. Die 17. Septembbris 1730. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Thoma Ripoll datus et institutus fuit in Lectorem Biblicum in hoc Generali et almo Studio Jadrae R. A. P. Lector F. Franciscus M.a Bianchi, huius caenobii alumnus. Quae litterae datae fuerunt Romae sub die 5. Augusti 1730. proxime praeteriti. In quorum fidem etc.

Ita est F. Joannes Baptista Turimbergh, Magister Studentum.

LXXXIII [=CIII]. Eadem die eodemque anno. Lectae et publicatae fuere coram communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Ordinis F. Thoma Ripoll sub die 12. mensis Augusti 1730. datus et institutus fuit in Baccalaureum de loco et voce Ad. R. P. L. F. Franciscus M.a Bianchi. Fuerunt praedictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Collegio pro esecutione die 4. Septembbris eiusdem anni.

Ego F. Joannes Baptista Turimbergh, Magister Studentum, ita esse affirmo.

LXXXIV [=CIV]. Die 19. Januarii 1731. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate in atrio refectorii litterae patentes, quibus ab Adm. R. P. Magistro Provinciali ac actuali Vicario Generali F. Angelo Maria Bianchi datus, institutus et assumptus fuit in Lectorem philosophiae in hoc Studio Generali Rev.dus P. L. F. Hyacinthus Querco, filius conventus S. Dominici de Tragurio huius nostrarae Provinciae. Ipsaeque litterae datae fuerunt in conventu nostro S. Petri Martiris Civitatis Veteris sub die 18. Novembbris 1730.

Ita esse affirmo F. Joannes Baptista Turimbergh, Magister Studentum.

LXXXV [=CV]. Die 14. Septembbris 1732. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram tota communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo Patre Magistro Ordinis F. Thoma Ripoll datus et institutus fuit sub die 9. Augusti 1732. in Baccalaureum de loco, et voce Adm. R. P. L. F. Joannes Baptista Turimbergh. Fuerunt quoque praedictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Collegio pro exequitione die 22. eiusdem anni.

Ego Fr. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentum.

[38] LXXXVI [=CVI]. Die 14. Septembris 1732. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram tota communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo Patre Magistro Ordinis F. Thoma Ripoll datus et institutus fuit sub die 12. Aprilis 1732. in Magistrum Studentium R. P. L. Joannes Hyacinthus Martini provinciae nostrae Romanae. Fuerunt quoque predictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Collegio pro exequitione die 10. Junii 1732.

Ita est Fr. Joannes Baptista Turimbergh, Baccalaureus.

LXXXVII [=CVII]. Die 13. Septembris 1733. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram tota communitate litterae patentes, quibus a Rev. Magistro Generali Fratre Thoma Ripoll datus et institutus fuit sub die 20. Januarii in Regentem R. P. Baccalaureus Ordinarius Frater Carolus Rosa Valvassori huius provinciae. Fuerunt quoque predictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Collegio pro exequitione die 10. Julii 1733.

Ita est F. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentium.

LXXXVIII [=CVIII]. Die 16. Septembris 1733. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate in cubiculo Rev.mi Inquisitoris litterae patentes, quibus a R.mo Patre Magistro Ordinis Fratre Thoma Ripoll datus et institutus fuit in verum ac legitimum Magistrum huius Provinciae, cum onere tamen subeundi officium Regentatus per integrum annum, R. P. F. Carolus Rosa Valvassori. Fuerunt quoque predictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Senatu pro exequitione die 14. Julii 1733.

Ita est F. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentium.

LXXXVIII [=CIX]. Die 13. Septembris 1733. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram tota communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo Patre Magistro Ordinis Fratre Thoma Ripoll datus et institutus fuit sub die 20. Januarii 1733. in Baccalaureum Ordinarium A. R. P. Franciscus Maria Bianchi huius conventus et Provinciae filius. Fuerunt quoque predictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Collegio pro exequitione die 10. Julii 1733.

Ita est Fr. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentium.

LXXX [CX]. Die 15. Septembris 1734. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram tota communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo Magistro Generali Fratre Thoma Ripoll datus et institutus fuit sub die 23. Januarii in regentem R. P. Baccalaureus Ordinarius Fr. Franciscus M.a Bianchi huius conventus et Provinciae filius. Fuerunt quoque predictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Senatu pro exequitione die 19. Februarii 1734.

Ita est Fr. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentium.

LXXXI [=CXI]. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram tota communitate litterae patentes, quibus a Rev.mo Patre Magistro Generali Fratre Thoma Ripoll datus et institutus fuit sub die 23. Januarii 1734. in Baccalaureum Ordinarium R. P. Joannes Baptista Turimbergh huius conventus et Provinciae filius. Fuerunt quoque predictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Senatu pro exequitione die 19 Februarii 1734.

Ita est Fr. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentium.

[39] LXXXII [=CXII]. Die 15. Septembris 1734. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii litterae patentes, quibus a Patre Rev.mo Fr. Magistro Thoma Ripoll, Generali Ordinis, datus, institutus et confirmatus per alium bienium in Magistrum Studentium R. P. F. Joannes Hyacinthus Martini Provinciae Romanae, acceptato a P. Magistro Generali hoc secundo bienio autoritate Apostolica specialiter ad hunc effectum concessa, praescriptum Sacrae Congregationis Episcoporum et Regularium sub die 15. Januarii 1734. qui provideat ac si actu exerceret officium Baccalaurei Ordinarii. Fuerunt quoque predictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Senatu pro exequitione die 19. Februarii 1734.

Ita est F. Joannes Baptista Turimbergh, Baccalaureus Ordinarius.

LXXXIII [=CXIII]. Die 21. Junii 1735. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate in cubiculo Rev. mi Patris Inquisitoris litterae patentes, quibus a Rev.mo Patre Magistro Ordinis Fratre Thoma Ripoll datus

et institutus fuit in verum et legitimum Magistrum huius Provinciae Rev.dus Pater Franciscus Ma. Bianchi. Fuerunt quoque praedictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Senatu pro exequitione 18. Januarii 1735.

Ita est F. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentium.

LXXXXIII [=CXIV]. Die 7. Septembris 1735. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii litterae patentes, quibus a P. Rev.mo F. Magistro Thoma Ripoll, Generali Ordinis, datus, institutus et confirmatus per quatriennium in Regentem R. F. Fr. Joannes Baptista Turimbergh huius conventus et Provinciae filius. Fuerunt quoque praedictae litterae subscriptae ed admissae ab Excelso Venetiarum Senatu pro earum exequitione die 17. Augusti 1735.

Ita est F. Angelus M.a Trinchesi, Magister Studentum.

XCV [=CXV]. Die 7. Septembris 1735. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii litterae patentes, quibus a Rev.mo Generali F. Thoma Ripoll datus, institutus per triennium P. L. F. Joannes Hyacinthus Martini Provinciae Romanae in Baccalaureum Ordinarium. Fuerunt quoque praedictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Venetiarum Senatu pro exequitione die 27. Augusti 1735.

Ita est F. Angelus Ma. Trinchesi, Magister Studentum.

XCVI [=CXVI]. Die 7. Septembris 1735. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii litterae patentes, quibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Thoma Ripoll datus, institutus et factus ad triennium in Magistrum Studentum R. P. F. Angelus M.a Trinchesi Provinciae Romanae. Fuerunt quoque praedictae litterae subscriptae et admissae ab Excelso Senatu Venetiarum pro exequitione die 14. Julii 1735.

Ita est F. Angelus Ma. Trinchesi, Magister Studentum.

XCVII [=CXVII]. Die 6. Octobris 1736. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii litterae patentes, quibus ab Adm. R. P. Magistro Provinciali F. Francisco M.a Bianchi institutus fuit in Lectorem Moralem et datus huic Studio Generali Jadrensi R. P. L. F. Franciscus Faini. Et hae litterae datae fuerunt sub die 5. Septembris 1736.

F. Angelus Ma. Trinchesi, Magister Studentum.

[40] XCVIII [=CXVIII]. Die 2.da Julii 1737. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate conventus Jadrensis litterae patentes, quibus datus et institutus fuit a Rev.mo P. F. Thoma Ripoll, Magistro Generali Ordinis Praedicatorum, in Baccalaureum Ordinarium huius nostri Studii Generalis Jadrensis Provinciae nostrae Dalmatiae Adm R. P. Lector, olim Magister Studentum, F. Angelus Ma. Trinchesi Provinciae Romanae filius, prout constat ex litteris patentibus eiusdem Rev.mi P. Magistri Generalis datis Romae die 12. Decembris 1736. Quae litterae postea admissae fuerunt ab Excellentissimo Venetiarum Collegio pro earum exequitione die 3. Junii 1737.

Ita esse affirmat F. Joannes Baptista Turimbergh, Regens.

C [=CXIX]. Die 2.da Julii 1737. Datae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate conventus Jadrensis litterae patentes, quibus datus et institutus fuit a Rev.mo P. F. Thoma Ripoll, Magistro Generali Ordinis Praedicatorum, in Magistrum Studentum ad consuetum tempus R. P. Lector F. Franciscus M.a Faini, filius conventus Jadrensis Provinciae Dalmatiae et pro tali munere in Studio in eodem caenobio existente deputatus, ut patet ex litteris patentibus eiusdem Rev.mi P. Magistri Generalis datis Romae die 12. Decembris 1736. Quae litterae postea admissae fuerunt ab Excellentissimo Venetiarum Collegio pro earum exequitione die 3. Junii 1737. In quorum fidem etc.

F. Joannes Baptista Turimbergh Regens ita esse affirmat.

CI [=CXX]. Die quartadecima Septembris 1738. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate conventus Jadrensis litterae patentes, quibus datus et institutus fuit a Rev.mo Patre F. Thoma Ripoll, Magistro Generali Ordinis Praedicatorum, in Regentem huius nostri Studii Generalis Jadrensis Provinciae nostrae Dalmatiae Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius F. Angelus M.a Trinchesi, Provinciae Romanae filius, prout constat ex litteris patentibus eiusdem R.mi Patris Magistri Generalis datis Romae die 24. Maii eiusdem anni qui supra. Quae litterae admissae fuerunt ab Excellentissimo Venetiarum Collegio pro earum executione die 30. Maii 1738.

F. Franciscus Ma. Faini, Magister Sudentium, ita esse affirmat.

CII [=CXXI]. Die quartadecima Septembris 1738. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate conventus Jadrensis litterae patentes, quibus datus et institutus fuit a Rev.mo Patre F. Thoma Ripoll, Magistro Generali Ordinis Praedicatorum, in Baccalaureum Ordinarium ad trienium Fr. Franciscus M.a Faini, filius [41] conventus Jadrensis, Magister Studentium, ut ex litteris eiusdem Patris Magistri Generalis Romae die 24. Maii eiusdem anni datis constat. Quae postea litterae admissae fuerunt ab Excellentissimo Venetiarum Collegio pro earum executione die 30. Maii 1738. In quorum fidem etc.

F. Angelus Ma. Trinchesi Regens affirms, ut supra.

CIII [=CXXII]. Die 23. Februarii 1738. Lectae et publicatae fuerunt in atrio refectorii coram communitate conventus Jadrensis litterae patentes, quibus datus et institutus fuit a Reverendissimo P. F. Thoma Ripoll, Magistro Generali Ordinis Praedicatorum, in Magistrum Studentum ad consuetum tempus Fr. Vincentius Devita, filius conventus Traguriensis Provinciae Dalmatiae, ut constat ex litteris eiusdem Reverendissimi Patris Magistri Generalis datis Romae die 25. Octobris 1738. Quae admissae fuerunt ab Excellentissimo Venetiarum Collegio pro earum exequitione die 8. Novembris 1738. In quorum fidem etc.

F. Franciscus Ma. Faini, Baccalaureus Ordinarius, affirms ut supra.

CIV [=CXXIII]. Die 14. Septembris 1739. Lectae fuerunt litterae pattentes, quibus ab A. L. P. Baccalaureo ac Priore Provinciali Fr. Vincentio Corriri datus fuit in Lectorem Moralem huius Studii Generalis S. Dominici Jadrensis R. P. Lector Fr. Antonius Doniercovich Provinciae Dalmatiae, filius S. Nicolai de Curzola. Istae praefatae litterae datae ac rogatae fuerunt die 12. Julii in actuali visitatione eiusdem conventus. In quorum fidem etc.

Ita est F. Angelus Ma Turimbergh, Regens, manu propria.

CV [=CXXIV]. Die prima mensis Novembris 1740. Litterae Adm. Rev.mi Patris Magistri Generalis Fr. Thomae Ripoll patentatae ac lectae fuerunt loco ac more consueto, quibus litteris patentibus institutus fuit in Magistrum Studentum R. P. Lector Fr. Antonius Doniercovich, filius conventus S. Nicolai de Curzola. Quae rogatae fuerunt Romae die secunda Julii anuntiati anni 1740. Admissae ac remissae pro executione ab Ex.mo Collegio Venetiarum die 16. Septembris 1740. In quorum fidem etc. Ita est

F. Angelus Ma. Trinchesi, Regens, manu propria.

CVI [=CXXV]. Die 15. mensis Decembris 1740. Consueto loco, ut moris est patefactae ac lectae fuere litterae patentae datae die 2. praefati mensis et anni, quibus datus fuit, nec non institutus in Lectorem Moralem R. P. Lector Fr. Vincentius de Vita in Studio Generali S. Dominici Jadrensis, ab Adm. Rev.do Sacrae Theologiae Magistro Fr. Francisco Renesi, Provinciae Dalmatiae Vicario Generali. Et praefatus Pater Lector Moralis est filius conventus S. Dominici Traguriensis, Studens Jadrae.

Ita est Fr. Antonius Doniercovich, Magister Studentum.

[42] CVII [=CXXVI]. Die decima mensis Julii 1741. Patefactae fuerunt litterae Rev.mi Patris Magistri Generalis Fr. Thomae Ripoll datae ac rogatae Romae die decima Junii eiusdem anni, quibus institutus, factus ac creatus fuit in Magistrum huius Provinciae Dalmatiae Rev.dus Adm. Pater Lector Fr. Clemens Moretti, qui etiam laureatus fuit ab Adm. Rev. Patre Magistro Fr. Francisco Bianchi, Priore Provinciali, coram communitate conventus S. Dominici Jadrensis.

Ita est Fr. Antonius Doniercovich, Magister Studentum.

CVIII [=CXXVII]. Die quarta decima mensis Septembris 1741. Loco consueto, ut moris est, lectae fuere litterae patentae Adm. Rev.mi Patris Magistri Generalis Ordinis Fr. Thomae Ripoll, quibus datus ac institutus fuit in Regentem huius Studii Generalis S. Dominici Jadrensis Adm. R. P. Fr. Franciscus Faini, rogatae Romae die 14. Januarii praefati anni, pro essecutione admissae et remissae ab Excel.mo Venetiarum Collegio die 5. Aprilis anni currentis. In quorum fidem etc.

Ego Fr. Antonius Doniercovich, Lector ac Magister Studentum.

CIX [=CXXVIII]. Die vigesima nona mensis Septembris 1741. Patentales litterae Reverend.mi Patris nostri Fr. Thomae Ripoll, Magistri Generalis, Romae confectae die 7.a Decembris 1740. recitatae fuere, ut praefert

consuetudo, coram communitate conventus S. Dominici Jadrae, quibus datus erat Studio Generali eiusdem conventus, in Baccalaureum Ordinarium Fr. Vincentius de Vita. Pro executione vero admissae ac remissae ab Excel.mo Venetiarum Collegio die 5. Aprilis 1741. In quorum fidem etc.

Ego Fr. Antonius Doniercovich, Lector ac Magister Studentium, ita esse affirmo.

CX [=CXXIX]. Die 13. Octobris 1742. Litterae patentales Adm. Rev.mi Patris Fr. Thomae Ripoll, Magistri Ordinis, confectae Romae, recitatae fuere, uti moris est coram communitate conventus S. Dominici Jadrensis, quibus datus in Magistrum Studii Adm. R. P. Fr. Ambrosius Gorda, fuit. Admissae et pro executione remissae ab Excel. mo Venetiarum Collegio, ut in ipsis legitur.

Ego Fr. Antonius Doniercovich affirmo.

CXI [=CXXX]. Die 13. Octobris 1742. Litterae patentales Adm. Rev.di Patris Fr. Francisci M.ae Bianchi, lectae fuere, quibus datus fuit in Lectorem philosophiae R. P. Lector Fr. dominicus Antonius de Mari. In quorum fidem etc.

Ego Fr. Antonius Doniercovich affirmo.

CXII [=CXXXI]. Die septima Decembris. Lectae et publicatae fuerunt coram tota communitate in cubiculo Adm. R. P. Magistri Inquisitoris litterae patentes, quibus a Rev.mo Patre Magistro Ordinis F. Thoma Ripoll datus et institutus fuit in verum et legitimum Magistrum huius Provinciae Adm. R. P. Regens Fr. Franciscus M.a Faini, qui eadem die fuit laureatus ab Adm. R. Patre Magistro Provinciali Fratre Pio Clemente Moretti, habita facultate eiusdem Rev.mi Magistri Ordinis.

Ita est F. Ambrosius Gorda, Magister Studentium.

[43] CXIII [=CXXXII]. Die vigesima sexta Martii in atrio coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri Generalis Fr. Thomae Ripoll datae Romae sub die duodecima Octobris 1743. nec non pro executione admissae ab Excel.mo Venetiarum Collegio die 2.a Januarii 1743., quibus datus fuit in Regentem huius Studii Generalis Jadrensis Adm. R. P. Fr. Vincentius Devita.

Ego Fr. Ambrosius Gorda, Magister Studentium, ita esse affirmo.

CXIV [=CXXXIII]. Die 14. Septembris 1744. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Fratris Thomae Ripoll, Magistri Ordinis, coram tota communitate, datae Romae sub die 21. Decembris 1743. nec non pro executione admissae ab Exc.mo Venetiarum Collegio die 3.a Januarii 1743. M. V., quibus datus fuit in Magistrum Studentum Adm. R. P. Lector Fr. Joannes Antonius Demari.

Ego Fr. Ambrosius Gorda, Magister Studentium, ita esse affirmo.

CXV [=CXXXIV]. Die 14. Septembris 1744. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Fratris Thomae Ripoll, Magistri Ordinis, coram tota communitate, datae Romae sub die 8. Augusti 1744., quibus datus fuit in Lectorem Biblicum R. P. Lector Fr. Ambrosius Gorda.

Ego Fr. Joannes Antonius Demari, Magister Studentium, ita esse affirmo.

CXVI [=CXXXV]. Die 14. Septembris 1745. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Fratris Thomae Ripoll, Magistri Ordinis, coram communitate datae Romae die 3. Julii 1745. nec non pro executione admissae ab Exc. mo Venetiarum Collegio die 10. Julii 1745., quibus datus fuit in Regentem R. P. L. F. Ambrosius Gorda.

Ego Fr. Joannes Antonius Demari, Magister Studentium, ita esse affirmo.

CXVII [=CXXXVI]. Die 14. Septembris 1745. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris F. Thomae Ripoll, Magistri Ordinis, coram communitate datae Romae die 3 Maii 1745. nec non pro executione admissae ab Ec.mo Venetiarum Collegio die 10. Julii 1745., quibus datus fuit in Baccalaureum Ordinarium et confirmatus pro secundo triennio ac si actualis Regentis munere fungeretur R. P. Baccalaureus F. Antonius Doniercovich.

Ego Fr. Joannes Antonius Demari, Magister Studentium, ita esse affirmo.

CXVIII [=CXXXVII]. Die 17. Augusti 1746. Lectae et publicatae fuerunt litterae patentes coram communitate Rev. mi P. Magistri Ordinis Thomae Ripoll sub die 12. Maii 1746. [quibus] datus et institutus fuit in Baccalaureum cum loco et voce R. P. Studiorum Magister Joannes Antonius Demari. Quae litterae patentes fuerunt admissae pro executione ab Ec.mo Venetiarum Collegio die 4. Julii 1746.

Ego Fr. Ambrosius Gorda, Regens, ita esse affirmo.

[44] CXIX [=CXXXVIII]. Die 14. Septembris 1746. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi P. F. Magistri Ordinis Thomae Ripoll coram tota communitate datae Romae sub die 25. Junii 1746. quibus datus fuit in Lectorem Biblicum R. P. Baccalaureus F. Antonius Demari.

CXX [=CXXXIX]. Die 12. Decembris 1747. Lectae fuerunt litterae Adm. Rev.mi P. Fratris Thomae Ripol, Magistri Ordinis, coram tota communitate, datae Romae sub die 4. Octobris currentis anni, nec non pro executione admissae ab Ecc.mo Venetiarum Collegio die 10. Novembris 1746. quibus datus fuit in Magistrum Studentium R. P. L. F. Joseph Gallici Provinciae Venetiarum. In quorum fidem etc.

Ita est F. Joannes Antonius Demari, Baccalaureus et Casuum Lector.

CXXI [=CXL]. Die nona Septembris [1747] lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Generelis Magistri Fratris Thomae Ripoll, admissae pro executione ab Ecc.mo Venetiarum Collegio, quibus datus et institutus fuit in novum et legitimum Magistrum huius Provinciae Adm. R. Pater Baccalaureus Ordinarius F. Antonius Donjercovich de Curzola et immediate, praemissa quidem professione atque iuramento de non discedendo a S.ti Thomae doctrina ab Adm. R.do Magistro Provinciale Fratre Hyacintho Marini coram tota communitate in cubiculo Adm. R. Patris Magistri Inquisitoris Fratris Jordani Foresti, laureatus fuit.

Ita est Fr. Ambrosius Gorda, Regens.

CXXII [=CXLII]. Die 14. Septembris 1747. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Fratris Thomae Ripoll, Magistri Ordinis, coram tota communitate, datae Romae sub die 19. Augusti currentis anni, nec non pro executione ab Ecc.mo Venetiarum Collegio die 30. Augusti 1747., quibus datus fuit in Baccalaureum Ordinarium R. P. F. Joannes Antonius Demari.

Ita est B F. Joseph Ma. Gallici, Magister Studiorum.

CXXIII [=CXLII]. Die 24. Aprilis 1748. Lectae fuerunt litterae Rev.mi Patris Fratris Vincentii Ferretti, Pro-Generalis et Vicarii totius Ordinis, admissae etiam pro executione ab Ecc.mo Venetiarum Collegio, quibus datus et institutus fuit in verum et legitimum Magistrum huius Provinciae Adm. R. P. Regens F. Ambrosius Gorda de Spalato, et immediate, praemissa fidei professione atque iuramento de non discedendo a S. Thomae doctrina, ab Ad. R. P. Magistro Priore Fratre Francisco Bianchi, ad hoc specialiter deputato, coram tota communitate in cubiculo Ad. R. P. Magistri F. Jordani Foresti laureatus fuit.

Ita est Fr. Joseph Ma. Gallici, Studiorum Magister.

[45] CXIV [=CXLIII]. Die 14. Septembris 1748. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi P. Magistri Ordinis F. Thomae Ripoll coram tota communitate, datae Romae sub die 19. Augusti currentis anni, nec non pro executione ab Ecc. mo Venetiarum Collegio die 30. Augusti, quibus datus fuit in Magistrum Studiorum R. P. Lector F. Vincentius Thomas Valente.

Ita est F. Joannes Antonius Demari, Baccalaureus Ordinarius.

CXXV [=CXLIV]. Eodem die lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi P. Magistri Vicarii Generalis Fratris Vincentii Ferretti coram tota communitate Jadrensi, datae Romae sub die 16. Martii huius anni nec non pro executione ab Ecc.mo Venetiarum Collegio die 18. Julii, quibus datus fuit in Regentem A. R. P. Baccalaureus Ordinarius Frater Joannes Antonius de Mari.

Ita est Fr. Vincentius Thomas Valente, Magister Studiorum et Secretarius Studii Generalis.

CXLVI [=CXLV]. Die 4 Januarii 1749. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi P. Magistri Generalis Fratris Antonini Bremond coram tota communitate Jadrensi datae Romae sub die 13. Julii 1748. huius anni, nec non pro executione ab Ecc.mo Venetiarum Collegio die 19. Augusti 1748, quibus datus fuit in Baccalaureum Ordinarium P. Magister Studiorum F. Josephus Gallici.

Ita est Fr. Vincentius Thomas Valente, Magister Studiorum et Secretarius Studii Generalis.

CXXVII [=CXLVI]. Die 15. Julii 1749. Lectae fuerunt litterae Rev.mi Patris Magistri Generalis Fratris Antonini Bremond, admissae etiam pro executione ab Ecc.mo Venetiarum Collegio, quibus datus et institutus fuit in verum et legitimum Magistrum huius Provinciae Adm. Rev. P. Regens Fr. Joannes Antonius de Mari de Spalato, et immediate, praemissa fidei professione atque iuramento de non discedendi a S. Thomae doctrina, ab Adm. Rev. Patre Magistro Provinciali Fratre Antonio Donjercovich coram tota communitate in cubiculo Rev.mi Patris Magistri Inquisitoris Fratris Jordani Foresti laureatus fuit.

Ita est Fr. Vincentius Thomas Valente, Magister Studiorum.

CXXVIII [=CXLVII]. Die 14. Septembris 1749. Lectae et publicatae fuerunt litterae patentes datae Romae sub die 28. Junii 1749. ab Adm. Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Bremond, quibus institutus fuit in Doctorem huius Studii Generalis Ad. R. P. F. Joseph Maria Gallici, Baccalaureus Ordinarius. Quae etiam licentiatae fuerunt in Consilio Venetiarum sub die 5. Julii eiusdem anni.

Ita est Fr. Joannes Antonius Demari, Magister ac Prior.

CXXVIII [=CXLVIII]. Die 14. Septembris 1749. Lectae et publicatae fuerunt litterae patentes Romae emanatae die 9. Augusti 1749. ab Rev.mo Magistro Generali Fr. Antonino Bremond, quibus institutus fuit in Baccalaureum Ordinarii huius Studii Generalis Rev. Ad. P. F. Antonius Zambelli de Venetiis nec non ab Ecc.mo Venetiarum Collegio licentiatae fuere pro earum executione.

[46] CXXX [=CXLIX]. Die 24. Januarii 1750. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi P. F. Antonini Bremond sub die 3. Septembris 1749. nec non ab Ecc.mo Venetiarum Collegio die 13. Octobris 1749. pro executione licentiatae coram tota communitate, quibus datus fuit in Magistrum Studentium R. P. F. Joannes Baptista de Rubeis Provinciae Romane.

Ita est F. Joseph Ma. Gallici, Regens.

CXXXI [=CL]. Die 27. Aprilis 1749. Lectae fuerunt litterae patentes Ad. R. Patris, Sacrae Theologiae Magistri huius Provinciae Prioris Provincialis, Fr. Antonii Donjercovich sub eadem die coram tota communitate, quibus institutus fuit in Lectorem philosophiae huius Studii Generalis R. P. Fr. Andreas Pius Nesti Provinciae Sanitatis, approbatus in Studio Generali Provinciae.

Ita est Fr. Pius Joannes Baptista de Rubeis, Magister Studentium.

Cassatae a me Fr. Antonio Donjercovich, Magistro Provinciali, in actuali visitatione die 2. Julii 1751.

CXXXII [=CLI]. Die 4. Decembris 1751. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi P. Fr. Antonini Bremond, Generalis Ordinis, datae sub die 2. Octobris 1751. nec non ab Ecc.mo Venetiarum Collegio die 29. Novembris pro executione licentiatae, coram tota communitate, quibus institutus fuit in Baccalaureum Ordinarii huius Generalis Studii Ad. R. Fr. Joannes Baptista de Rubeis, Provinciae Romanae.

Ita est F. Franciscus Renesi, Magister ac Vicarius in capite.

CXXXIII [=CLII]. Die 4. Januarii 1752. Lectae fuerunt litterae patentes R.mi P. Fr. Antonini Bremond, Generalis Ordinis, datae sub die 20. Novembris 1751. nec non ab Ecc.mo Venetiarum Collegio die 26. Novembris pro executione licentiatae, coram tota communitate, quibus institutus fuit in Magistrum Studentium Ad. R. L. Fr. Andreas Pius Nesti de Venetiis e Congregatione Sanitatis.

Ita est F. Joannes Antonius Zambelli Regens.

CXXXIV [=CLIII]. Die 15. Martii 1752. Lectae fuerunt litterae patentes R.mi P. Fr. Antonini Bremond, Generalis Ordinis, datae sub die 23. Novembris 1751. nec non ab Ecc.mo Venetiarum Collegio die 17. Decembris pro executione licentiatae, coram tota communitate, quibus institutus fuit in Regentem huius Studii Generalis Rev. Baccalaureus Fr. Joannes Antonius Zambelli, Provinciae S. Dominici Venetiarum.

Ita est Fr. Antonius Pius Nesti, Magister Studiorum.

[47] CXXXV [=CLIV]. Die 20. Novembris 1753. Coram tota communitate fuerunt lectae litterae patentes R.mi P. Fr. Antonini Bremond, Magistri Ordinis, sub die 11. Augusti eiusdem anni nec non ab Ex.mo Venetiarum Collegio sub die 20. Septembris eiusdem anni pro executioine licentiatae, quibus datus fuit in Regentem R. P. Joannes Baptista de Rubeis, Provinciae Romanae.

Ita est Fr. Joannes Baptista de Rubeis, Regens.

CXXXVI [=CLV]. Die 10. Decembris 1753. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes R.mi P. Fr. Antonini Bremond, Magistri Ordinis, datae sub die prima Septembris eiusdem anni nec non ab Ex.mo Venetiarum Collegio sub die 22. Septembris licentiatae pro executione, quibus datus fuit in Magistrum Studentium R. P. Fr. Joannes Baptista Radicati, Provinciae Romanae.

Ita est Fr. Joannes Baptista de Rubeis, Regens.

CXXXVII [=CLVI]. Die 28. Aprilis 1754. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes R.mi P. F. Antonini Bremond, Magistri Ordinis, data sub die 12. Februarii 1753. nec non ab Ex.mo Venetiarum Collegio 15. Novembris licentia pro executione, quibus institutus fuit in Baccalaureum Ordinarium huius Generalis Studii R. P. Lector Andreas Pius Nesti Congregationis Sanitatis de Neapoli.

Ita est F. Joannes Baptista Radicati, Magister Studiorum.

CXXXVIII [=CLVII]. Die 15. Septembris 1755. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes R.mi P. F. Vincentii M.ae Ferretti, Vicarii et Procuratoris Generalis Ordinis datae sub die 26. Julii 1755. nec non ab Ecc. mo Venetiarum Collegio die 25. Augusti eiusdem anni licentia pro earum executione, quibus institutus fuit in Magistrum Studentium huius Generalis Studii R. P. Hildelfonsus de Libardi Provinciae Dalmatiae.

Ita est Fr. Andreas Pius Nesti Regens.

CXXXVIII [=CLVIII]. Die 15. Septembris 1755. Coram tota comunitate lectae fuerunt litterae patentes Rev. mi P. F. Vincentii M.ae Ferretti, Vicarii et Procuratoris Generalis Ordinis datae sub die 28. Julii 1755. nec non ab Ecc.mo Venetiarum Collegio die 25 Augusti eiusdem anni licentia pro earum executione, quibus institutus fuit in Regentem huius Generalis Studii Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius Andreas Pius Nesti Congregationis Sanitatis de Neapoli.

CXXXVIII [=CLIX]. Eadem die lectae fuerunt patentes Adm. R. P. Provincialis Pii Clementis Moreti quibus R. P. Fr. Dominicus Cornolti datus fuit philosophiae Lector in Seminario Florii.

[48] CXXXX [=CLX]. Die 15. mensis Septembris 1755. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes R.mi P. F. Vincentii Ferretti, Vicarii et Procuratoris Generalis, datae sub die 25. Julii 1755. nec non ab Ecc.mo Venetiarum Collegio die 19. Augusti eiusdem anni licentia pro earum executione, quibus institutus fuit in Baccalaureum huius Generalis Studii Adm. R. P. F. Joannes Baptista Radicati, Provinciae Romanae.

Ita est F. Hyldephonsus de Libardi, Studiorum Magister.

CXLI [=CLXI]. Die 13. mensis Novembris 1758. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes R.mi Patris Magistri F. Joannis Thomae de Boxadors, Generalis Ordinis, datae sub die 29. mensis Julii 1758. nec non ab Eccel.mo Venetiarum Collegio sub die 19. Septembris eiusdem anni licentia pro earum executione, quibus datus et institutus fuit in Magistrum Studiorum huius Generalis Studii R. P. L. F. Joannes Paulus Maria Ostoja, eiusdem caenobii filius in Provincia Dalmatiae.

Ita est F. Joannes Baptista Radicati, Regens.

CXLII [=CLXII]. Die 4. Octobris 1758. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri F. Joannis Thomae de Boxadors, Generalis Ordinis, datae sub die 29. mensis Julii 1758, nec non ab Ecculentissimo Venetiarum Collegio sub die 12. Septembris eiusdem anni licentia pro earum executione, quibus datus et institutus fuit in Regentem huius Generalis Studii A. R. P. Baccalaureus F. Joannes Baptista Radicati, Provinciae Romanae.

Ita est F. Joannes Paulus Ostoja, Magister Studii.

CXLIII [=CLXIII]. Die 7. Novembris 1758. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri F. Joannis Thomae de Boxadors, Generalis Ordinis, datae sub die 29. mensis Julii 1758. nec non ab Eccel.mo Venetiarum Coleggio [sic!] sub die 12. Septembris eiusdem anni licentia pro earum executione, quibus datus et institutus fuit in Baccalaureum huius Generalis Studii R. P. Lector F. Joannes Radicati, Provinciae Romanae.

Ita est F. Joannes Paulus Ostoja, Magister Studii.

CXLIV [CLXIV]. Die 1.a Novembris 1758. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Ad. Rev. Patris Magistri F. Ambrosii Gorda, Provincialis Dalmatiae, quibus datus fuit in Lectorem theologiae huius Jadrensis Seminarii Florii R. P. F. Dominicus Ma. Riboldi, Provinciae et huius conventus alumni, [49] eiusque litterae patentes lectae fuerunt die 30. Octobris eiusdem anni 1758.

Ita est F. Joannes Paulus Ostoja, Magister Studiorum.

CXLV [=CLXV]. Die 3.a Novembris 1758. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Adm. R.di Patris Magistri F. Ambrosii Gorda, Provintialis Dalmatiae, datae sub die 30. Octobris eiusdem anni 1758. quibus datus fuit in Lectorem philosophiae in hoc Studio Generali Jadrensi R. P. L. F. Hyacintus Petcovich, Provinciae Dalmatiae et filius S.ti Nicolai de Curzula.

Ita est F. Joannes Paulus Ostoja, Magister Studii.

CXLVI [=CLXVI]. Die 4. Octobris 1760. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes R.mi Patris Fratris Joannis Thomae de Boxadors datae sub die 25. Julii et in Coleggio Serenissimo Venetiarum die 14. Augusti licentiatae, quibus datus fuit atque institutus in Regentem Studii huius Generalis Ad.m R. P. Baccalaureus Fr. Joachinus Radicati, Provinciae Romanae alumnus.

Ita est Fr. Dominicus Cornolti, Magister Studii.

CXLVII [=CLXVII]. Die 28. Octobris 1760. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes R.mi Patris Magistri Generalis Fratris Joannis Thomae de Boxadors datae sub die 25. Julii et in Serenissimo Collegio Venetirum die 23. Augusti licentiatae, quibus datus fuit atque institutus in Baccalaureum Ordinarium Studii huius Generalis R. P. Magister Studentium Fr. Joannes Paulus Ostoja, huius conventus atque Provinciae alumnus.

Ita est Fr. Dominicus Cornolti, Magister Studiorum.

CXLVIII [=CLXVIII]. Eadem die qua supra. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes R.mi Patris Magistri Generalis Fratris Joannis Thomae de Boxadors datae sub die 25. Augusti licentiatae, quibus datus fuit atque institutus in Magistrum Studentium R. P. Seminarii Florii theologiae Lector Fr. Dominicus Ma. Cornolti, huius conventus atque Provinciae alumnus.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Cornolti.

CXLIX [=CLXXIX]. Die 24. Novembris 1751. lectae fuerunt litterae patentes Ad. R.di Magistri Provincialis Fratris Clementis Moretti, quibus datus fuit in Lectorem philosophiae in hoc Studio Generali Jadrensis R. P. L. Vincentius Vanacca, huius conventus alumnus.

[50] CL [=CLXXX]. Die 14. Septembris 1762. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes R.mi Patris Procuratoris ac Vicarii Generalis Fratris Joannis Dominici Villavecchia datae sub die 30. Junii ac in Serenissimi Venetiarum Collegio sub die 31. Julii licentiatae, quibus Adm. R. P. F. Joachinus Radicati Baccalaureus Ordinarius datus fuit in Regentem.

Ita est Fr. Dominicus Cornolti, Magister Studii.

CLI [=CLXXXI]. Die 2. Januarii 1763. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes R.mi P. Procuratoris ac Vicarii Generalis Patris Joannis Dominici Villavecchia datae sub die 16. Octobris 1762. ac in Ser.mo Venetiarum Collegio sub die 11. Decembris 1762. pro executione licentiatae, quibus R. P. Magister Studiorum Fr. Dominicus Ma. Cornolti, Provinciae Dalmatiae et Jadertini conventus alumnus, datus fuit in Baccalaureum Ordinarium.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, philosophiae Lector.

CII [=CLXXXII]. Die prima Martii 1763. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes R.mi P. Procuratoris ac Vicarii Generalis Fratris Joannis Villavecchia datae sub die 16. Octobris 1762. ac in Ser. mo Venetiarum Collegio sub die 5. Januarii 1763 pro executione licentiatae, quibus R. P. Lector theologus Fr. Pius Clemens Lambiri, Provinciae Dalmatiae et Catharensis conventus alumnus, datus est in Magistrum Studentium.

Ita est Fr. Dominicus Cornolti, Baccalaureus Ordinarius.

CLIII [=CLXXXIII]. Die 30. Januarii 1765. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Generalis Fr. Joannis Thomae de Boxadors datae sub die 8.a Septembris ac in Serenissimo Venetiarum Collegio sub die 16. Januarii 1765 pro executione licentiatae, quibus R. P. Baccalaureus Fr. Joannes Paulus Ostoja, Provinciae nostrae Dalmatiae et Jadrensis conventus alumnus, datus fuit in Regentem ad annum.

Ita est Fr. Pius Clemens Lambiri, Baccalaureus Ordinarius.

[51] CLIV [=CLXXXIV]. Die 30. Januarii 1765. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Generalis Fr. Joannis Thomae de Boxadors datae sub die 10. Januarii 1765 pro executione licentia, quibus Ad. R. Magister Studentium Fr. Pius Clemens Lambiri, Provinciae nostrae Dalmatiae et Catharensis conventus filius, datus est in Baccalaureum Ordinarium.

Ita est Fr. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentium.

CLV [=CLXXXV]. Die 7. Martii 1765. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Generalis Fr. Joannis Thomae de Boxadors datae sub die 8.a Septembris eiusdem anni ac in Serenissimo Venetiarum Collegio sub die 23. Januarii 1765 pro executione licentia, quibus R. P. L. Fr. Hyacinthus Petcovich, Provinciae nostrae Dalmatiae et conventus Curzulensis filius, datus est in Magistrum Studentium ad consuetum tempus.

Ita est Fr. Pius Clemens Lambiri, Baccalaureus Ordinarius.

CLVI [=CLXXXVI]. Die 3. Junii 1765. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri Ordinis Fr. Joannis Thomae de Boxadors coram tota communitate datae sub die 6. Februarii 1765 nec non pro executione admissae ab Ex.mo Venetiarum Collegio die 23 Madii 1765, quibus datus fuit in Lectorem Biblicum A. R. P. L. F. Vincentius Vanacca, filius conventus Jadrensis.

Ego Fr. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentium, ita esse affirmo.

CLVII [=CLXXXVII]. Die 20. Septembris 1765. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri Ordinis Fr. Joannis Thomae de Boxadors coram tota communitate datae sub die 15. Maii eiusdem anni nec non pro executione admissae ab Ecc.mo Venetiarum Collegio die 2. Septembris 1765, quibus datus fuit in Baccalaureum Ordinarium ad bienium Adm. Rev.dus P. Pius Clemens Lambiri, filius conventus S. Nicolai de Catharo.

Ita est Fr. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentium.

CLVIII [=CLXXXVIII]. Die 16. Octobris 1765. Lectae fuerunt litterae coram tota communitate Ad. R. P. Magistri Fratris Joannis Antonii Demari, Vicarii Generalis Provinciae Dalmatiae, datae sub die 16 eiusdem mensis et anni, quibus datus fuit in Lectorem philosophiae in hoc Studio Generali Jadrensi R. P. L. Fr. Hyacinthus Ignatius de Negrini, filius conventus Jadrensis.

Ita est Fr. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentium.

[52] CLIX [=CLXXXVII]. Die 8. Novembris 1765. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi P. Magistri Generalis Fr. Joannis Thomae de Boxadors datae sub die 15. mensis maii 1765. ac in Serenissimo Venetiarum Collegio sub die 17. Augusti eiusdem anni pro executione licentia, quibus datus fuit in Regentem ad annum huius Studii Generalis Jadrensis Ad. R. P. Regens F. Paulus Ostoja.

Ego Fr. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentium ita esse affirmo.

CLX [=CLXXXVIII]. Adm. R. P. Magister Paulus Ostoja laureatus fuit in Magistrum die 6. Augusti 1766. ut in sequenti pagina legitur.

CLXI [=CLIX]. Die 15. Septembris 1767. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri Generalis Fr. Joannis Thomae de Boxadors datae sub die 7. Junii 1766 ac licentia pro executione a Serenissimo Collegio sub die 8. Augusti eiusdem anni, quibus A. R. P. Dominicus Ma. Cornolti datus est in Regentem ad bienium huius Studii Jadrensis.

Ita est F. Dominicus Dumercovich, Magister Studentium.

CLXII [=CLX]. Eadem die et anno. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri Generalis Fr. Joannis Thomae de Boxadors data sub die 7. Junii 1766 ac licentia pro executione a Serenissimo Colegio sub die 8. Augusti eiusdem anni, quibus A. R. F. Dominicus Dumercovich, S.ti Nicolai de Curzula alumnus, datus est in Magistrum Studentium ad bienium huius Studii Jadrensis.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Cornolti, Regens.

CLXI [=CLXI]. Die 14. Septembris 1767. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri Generalis Fr. Joannis Thomae de Boxadors datae sub die 20. Madii 1767 ac licentia pro executione

a Serenissimo Venetiarum Collegio sub die 24. Julii eiusdem anni, quibus Adm. R. P. F. Dominicus Dumercovich, S.ti Nicolai de Curzula alumnus, datus est in Baccalaureum Ordinarium ad annum.

Ita est F. Vincentius M. Vanacca, Magister Studentium.

CLXII [=CLXII]. Die 14. Septembris 1767. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri Generalis F. Joannis Thomae de Boxadors datae sub die 20. Madii 1767 ac licentiatae pro executione a Serenissimo Venetiarum Collegio sub die 24. Julii eiusdem anni, quibus Ad. R. L. F. Vincentius Ma. Vanacca, S.ti Dominici de Jadra alumnus, datus est in Magistrum Studentium ad bienium huius Studii Jadrensis.

Ita est F. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius.

CLXIII [=CLXIII]. Die 14. Septembris 1769. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes, quibus R. P. L. F. Hiacynthus Pellegrini, huius conventus alumnus, institutus est ad bienium in hoc Studio Generali, in Magistrum Studentium.

Ita est F. Vincentius M. Vanacca, Lector de mandato.

[53] CLXIV [=CLXIV]. Die 6. Augusti 1766. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri Generalis F. Joannis Thomae de Boxadors sub die 26. Julii datae, quibus datus et institutus fuit in verum et legitimum Magistrum huius Provinciae Adm. R.dus P. Regens F. Joannes Paulus Ostoja de Jadera, et immediate, praemissa fidei professione atque iuramento de non discedendo a doctrina S. Thomae ab Adm. R. P. Magistro Exprovinciali ac Inquisitori F. Pio Clemente Moretti ad hoc specialiter deputato, in suo cubiculo, coram communitate laureatus fuit.

Ita est F. Vincentius M. Vanacca, Magister Studentium.

CLXIV [=CLXV]. Die 16. Aprilis 1768. In atrio refectorii coram communitate lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri Generalis F. Joannis Thomae de Boxadors datae sub die 25. Octobris 1766, admissae quoque pro executione ab Ecc.mo Venetiarum Collegio sub die 28 Januarii 1767, quibus datus et institutus fuit in verum et legitimum Praedicatorem Generalem pro conventu S. Mariae Gratiarum de Bolo, cuius est alumnus, Adm. R. P. F. Franciscus Ma. Licini, et immediate in cubiculo Adm. R. P. Regentis F. Dominici Cornolti, facta fidei professione ac solemniter praestito iuramento de non discedendo a solida S. Thomae Aquinatis ab omnibus fuit pro tali recognitus.

Ita est F. Vincentius M. Vanacca, Magister Studentium.

CLXV [=CLXVI]. Die 24. Octobris 1768. Coram tota communitate in solito atrio refectorii lectae fuerunt litterae patentes Adm. Rev.di Patris Magistri Provincialis F. Ambrosii Gorda datae sub die 16. mensis currentis, quibus datus fuit in Lectorem philosophiae in hoc Studio Generali Jadrensi R. P. L. F. Vincentius Hranorich, filius conventus Sanctae Mariae Gratiarum Boli.

Ita est F. Vincentius M. Vanacca, Magister Studiorum.

CLXVI [=CLXVII]. Die 12. Septembris 1769. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri Generalis F. Joannis Thomae de Boxadors sub die 18 Vide n CLVII. V. [sic!].

CLXVII [=CLXVIII]. Die 2. Septembris 1768. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Patris Magistri Generalis F. Joannis Thomae de Boxadors sub die 18. Augusti datae, quibus datus et institutus fuit in verum et legitimum Magistrum huius Provinciae Adm. Rev.dus P. Regens F. Dominicus Cornolti de Jadra, et immediate, praemissa fidei professione atque iuramento de non discedendo a doctrina S.ti Thomae, ab Adm. Rev.do Patre Magistro Exprovinciali ac Inquisitori F. Pio Clemente Moretti ad hoc specialiter deputato, in suo cubiculo, coram communitate, laureatus fuit.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studiorum.

CLXVIII [=CLXIX]. Die 26. Junii 1770. Lectae fuerunt me etiam praesente in conventu nostro S. Dominici de Tragurio litterae patentes R.mi Patris Generalis Fr. Joannis Thomae de Boxadors sub die ..., quibus datus ac institutus fuit in verum ac legitimum Magistrum huius Provinciae Ad. R. P. Regens Fr. Pius Clemens Lambiri, S. Nicolai de Ascrivio alumnus, et immediate, praemissa fidei professione ac iuramento de non discedendo a solida et inconcussa divi Thomae doctrina, ab Adm. R. P. Magistro Provinciali Fr. Ambrosio Gorda ad hoc specialiter deputato, in cubiculo Prioris illius conventus, coram communitate laureatus fuit.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium.

[54] CLXIX[=CLXX]. Die 14. Septembris 1770. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes, quibus Adm. Rev.dus Pater F. Dominicus Dumercovich, S. Nicolai de Curzola alumnus, datus est in Regentem huius Studii Jadrensis ad bienium.

Ita est F. Vincentius M. Vanacca, loco Magistri Studentum.

CLXX [=CLXXI]. Eadem die et anno. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes, quibus Adm. Rev. dus Pater F. Vincentius Ma. Vanacca, S.ti Dominici de Jadra alumnus, datus est in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis Jadrensis ad bienium.

Ita est Fr. Dominicus Dumercovich, Regens.

CLXXI [=CLXXII]. Die 18. Aprilis 1772. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes, quibus A. R. P. F. Hiacynthus Ignatius Pellegrini, S.ti Dominici de Jadra alumnus, datus est in Lectorem Biblicum.

Ita est F. Vincentius M. Vanacca, Baccalaureus Ordinarius, loco Magistri Studentum.

CLXXII [=CLXXIII]. Die 27. Junii anni 1772. Coram tota communitate lectae fuerunt litterae patentes, quibus R. P. F. Antonius Cebalo, Conventus S. Dominici de Tragurio alumnus, datus est in Magistrum studentum, huius Studii Generalis Jadrensis ad bienium.

Ita est F. Vincentius M. Vanacca, Baccalaureus Ordinarius.

CLXXIII [=CLXXIV]. Die 8. Martii 1773. Lectae fuerunt coram tota communitate litterae patentes Adm. R. P. Magistri Provincialis Fratris Pii Clementis Lambiri datae sub die 23. Februarii proxime elapsi, quibus ita et praecipiente Ecc.mo Magistratu super Monasteria una cum adjunctis, instituit in Lectorem actualem artium pro hoc Studio Generali R. P. F. Dominicum Prismich, alumnus conventus S. Marci de Pharo.

Ita est Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Magister Studentum.

[55] CLXXIV [=CLXXV]. Die 23. Aprilis 1773. De mandato Ill.mi et Excel.mi Domini Domini Jacobi de Riva, Provisoris Generalis Dalmatiae et Albaniæ, lectae ac coram communitate in atrio conventus publicatum fuit privilegium datum sub die septima eiusdem mensis, quo Adm. R.dus P. L. Fr. Thomas Cornolti institutus fuit a praedicta Universitate [Patavina] Doctor et Sacrae Theologiae Magister cum omnibus gratiis, privilegiis et exemptionibus, quibus etc.

Ita est Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Magister Studentum.

CLXXV [=CLXXVI]. Die 14. Septembris 1774. Lectae fuerunt coram tota communitate litterae patentes Adm. R. P. Sacrae Theologiae Baccalaurei Fratris Thomae Marincovich Thomich Provincialis, quibus in actuali visitatione conventus R. P. Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, expleto iam suo bienio Magisterii Studentum, iterum institutus fuit vices gerens dicti Magisterii usque dum aliter provisum fuerit.

Ita est F. Vincentius M. Vanacca, Regens.

CLXXVI [=CLXXVII]. Die 14. Septembris 1774. Lectae fuerunt coram tota communitate litterae patentes Adm. R. P. Sacrae Theologiae Baccalaurei Fratris Marincovich Tomich Provincialis, quibus R. P. L. Fr. Daniel Addobbati datus est in Lectorem Biblicum.

Ita est Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Magister Studentum.

[56] CLXXVII [=CLXXVIII]. Die 2. Octobris 1775. Lectae fuerunt coram tota communitate litterae patentes, quibus Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, S. Dominici de Jadra alumnus, datus est in Regentem ad bienium huius almi Studii Generalis.

Ita est Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Magister Studentum.

CLXXVIII [=CLXXXIX]. Die 2. Octobris 1775. Lectae fuerunt coram tota communitate litterae patentes, quibus R. P. Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Magister Studentum, S. Dominici de Tragurio alumnus, datus est in Baccalaureum Ordinarium huius Studii Generalis ad bienium.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Regens.

CLXIX [=CXC]. Die 2. Octobris 1775. Lectae fuerunt coram tota communitate litterae patentes, quibus R. P. Fr. Daniel Addobbati, Lector Biblicus, S. Dominici de Jadera alumnus, datus est in Magistrum Studentum huius Studii Generalis ad bienium.

Ita est Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Baccalaureus Ordinarius.

CLXXX [=CXCI]. Die 2. Februarii 1790. Lectae fuerunt coram communitate litterae patentes, quibus A. R. P. Fr. Daniel Clemens de Addobatis, huius almi Studii Regens, huiusque conventus filius, datus est in Magistrum Provinciae ac S. Theologiae a Rev.mo Patre Magistro Generali Fratre Baldassar de Quinones, et illico ab Ad. R. Patre Fr. Thoma Sadia, actuali Magistro Provinciali, coram eadem communitate fuit laurea insignitus intuitu facultatis, quas litteras eiusdem Rev.mi Ordinis Magistri receptas, praemissa fidei professione.

Ita est Fr. Dominicus Cornolti, Magister Exprovincialis et Vicarius in capite.

[FOLIUM POSTEA INSERTUM]

[48a] Molto R.di P.P. Moderatori dello Studio Generale di S. Domenico di Zara.

Io F. Ignazio M.a Testi, umilissimo Religioso e Servitore di Loro Paternità M.to Reverende, supplico umilmente l'innata loro bontà d'agraziar mi del loro benigno consenso per il recesso da questo Studio, in virtù della dispensa d'un anno intero dello stesso studio formale che m'ha agraziato il Rev.mo P.re Gen.le del [sic!] Ordine nostro, avendo già quasi compiuto i due anni di studentato formale. Suplico [sic !] tutti a sollecitar la grazia, avendo premura di mettermi in viaggio prima che maggiormente s'invigorisca la stagione. Mentre io non mancarrò [sic!] porger le mie umili preci per la conservazion loro al [sic!] Altissimo. Grazie.

[48b] R.P. Reggente, salute. La mia ordinazione intorno a gli esami inserita nella conferma degli Atti del Capitolo di cotesta Provincia dovrà intendersi giusta la pratica generalmente tenuta negli Studi Generali, in guisa che questo sia l'ordine degli esaminatori: primo il Reggente, indi il Priore, poi i PP. Maestri secondo l'ordine di loro anzianità, e dopo questi il Baccelliere, Maestro de' Studi ecc. Per questa mia dichiarazione avrà cura V.P. che sia per mio comando registrata nel Libro dello Studio. L'ordinazione poi che Ella mi trascrive del P. Generale Marini ho tutto il motivo di crederla spuria, atteso che è molto lontano dal versimile, che Egli abbia voluto concedere la preferenza sopra il Capo dell'Ordine ad uno, che dall'istesso Capo dell'Ordine riceve tutta la sua giurisdizione ed autorità. Io dunque la riconosco illegittima, e come tale intendo che non se ne abbia verun riguardo. Ella preghi per me e pe' miei compagni, e Le do la mia benedizione.

P.V. Conservus in Domino Fr. Joannes Thomas de Boxadors. Magister Ordinis.

R.P. Reggente Fr. Gio. Battista Radicati, Zara.

[CXCII] Die 24 Novembris 1761. Lectae fuerunt litterae patentes Rev.mi Magistri Generalis Ordinis nostri, quibus datus fuit in Lectorem philosophiae in Studio Generali R. P. Fr. Vincentius Vanacca, huius Conventus alumnus.

[DECRETA PROVINCIALIUM]

[57] [I] Nos Frater Andreas Tronus sacrae theologiae Baccalaureus, Praedicator Generalis ac Provinciae Dalmatiae Ordinis Praedicatorum humilis Prior Provincialis et servus.

Cum iam Deo favente et Rev.mo nostri Ordinis Patre Generali Magistro annuente, in hoc nostro Jadrensi conventu Generale Studium renovatum existat, et eiusdem Patres Moderatores omnes ad laborandum in ipso, pro communi Provinciae nostrae utilitate, proque totius Ordinis decore prompto animo parati sint. Nos igitur cupientes ut tam laudabile, totque sudoribus partum opus, perpetuis futuris temporibus perseveret, considerantes, quod in his pauperrimis regionibus, Patres docti et eruditii, nonnisi in habendis ad populum concionibus quidpiam temporalis emolumenti, ad propriam religiosam et honestam substentationem adipisci valeant; et ex alia parte attendentes quantum detrimenti et praejudicij studentium profectui, eorumdem Patrum Moderatorum absentia occasione Quadragesimalium et Adventualium praedicationum inferre posset. Idcirco, cum idem R.mus Pater Ordinis Generalis Magister, dupPLICatis suis in epistolis supremam suam auctoritatem et facultatem Nobis demandaverit condendi ordinationes et statuta pro felici regimine et conservatione pRAefati Studii, prout expediens censeremus; interim donec ordinationes edamus, tenore pRAesentium ac eiusdem R.mi Magistri Generalis auctoritate suffulti, sequentem ordinationem statuendam, opere pretium duximus. Videlicet: prohibemus et omnino interdicimus Adm. R.dis Patribus Moderatoribus pRAedicti Studii Generalis Jadrensis tam Regenti, quam Baccalaureo ac Magistro Studentium sub quovis pRAetextu concionari audeant, sive in Quadragesima, sive in Adventu, sed solo tempore anni; singulis diebus, praeter tempus vacationum iuxta pRAescriptum nostrarum Constitutionum, scholastica exercitia habere teneantur. Concedimus tamen et indulgemus eisdem Patribus Moderatoribus, ut singulis in hebdomadibus totius anni duas missas unusquisque pro suo libito, et non pro sacristiae obligationibus celebrare valeant, dummodo eleemosinas a suis benevolis sibi procurent, absque eo, quod illis tribuantur a sacrista. Quibuscumque in contrarium nonobstantibus. In quorum fidem hic officii nostri sigillo munitis manu propria subscrispsimus. Datum Jadrae in conventu nostro Sancti Dominici die 15. Octobris 1645.

Ita est Fr. Andreas Tronus, Prior Provincialis.

F. Cheribinus Baconcini Socius.

Reg. fol.132.

[58] [II] Nos F. Joannes Baptista Bodulich, Sacrae Theologiae Lector, Praedicator Generalis ac Provinciae Dalmatiae Prior Provincialis.

Optantes ex corde ut in hac nostra Provincia reflorescat pristinus decor Religionis, quem speramus ob dignam promotionem Fratrum diligenter in studiis incumbentium, et quia solet evenire nimia Patrum Moderatorum indulgentia, ut in dies ex Studiis Generalibus quidam Lectores magno cum gravamine Provinciarum ingenti prodeant; propterea ut huic malo sequenti, quantum in nobis est occurramus, harum serie nostrique auctoritate officii mandamus omnibus Patribus Moderatoribus huius nostri almi Studii Generalis Jadrensis prout mandatum fuit in aliquibus Capitulis Generalibus, et pRAecipue Bononiae 1615, in virtute Spiritus Sancti et Sanctae obedientiae sub formali pRAecepto nec non sub pena excommunicationis latae sententiae ipso facto incurrendae, ut

tam in Studentes, quam in Lectores, omni alio respectu proposito, non nisi dignos dictante conscientia in examine admittamini, indignos autem repellant, nec ex opposito intendentes, ex quibus speramus copiosam messem in Dominico agro spiritualium fructuum et proventuum colligamus iacturam seminum satorum et laborum frustra impensorum. In nomine Patris et Filii, et Spiritus Sancti. Amen. In quorum fidem etc. Datum in conventu nostro S. Dominici Jadrae 18. Julii 1686.

Fr. Joannes Baptista Bodulich, Sacrae Theologie Lector, Praedicator Generalis ac Prior Provincialis.

Locus + sigilli. Reg. fol. 179. F. Antonius Boninchi, Magister Studentium Prosocius.

[59] [III] Die 22 Junii 1765. In actuali celebratione Capituli provincialis in hoc nostro conventu S. Dominici de Jadra solemniter celebrati, convocatum fuit definitorum ab Adm. Rev. do Patre Magistro Exprovinciali ac Vicario Generali Fr. Joanne Antonio Demari, in quo, praeter ipsum, interfuerunt Adm. RR. PP. Definitores, nimirum Adm. R. P. Magister Exprovincialis ac Inquisitor F. Pius Clemens Moretti, Adm. R. P. Magister F. Ambrosius Gorda, Adm. R. P. Joannes Baptista Carmelli Baccalaureus ac Prior S. Mariae Gratiarum Boli et Adm. R. P. F. Dominicus Gaja, Prior S. Dominici de Tragurio; et admissa formalis instantia R. P. Lectoris Joseph Pavicich, filii conventus S.ti Petri Martyris de Civitate Veteri, in qua exponebat in hoc libro almi Studii Generalis Jadrensis additionem aliquam, in margine annotationis sui examinis Lectoratus appositam esse, in qua legitur: "dummmodo non legat etc." Idcirco servatis servandis ac datis calculis per unanimem balotationem praefatum Definitorum iussit a margine expungi additionem suprapositam, utpote arbitrariam et veritati contrariam; ut videre est in hoc libro, parte de examinibus, pag. 124. N. XCVII. In quorum fidem etc.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Lector Biblicus ac Capituli Secretarius.

[60] [IV] In ordinationibus Adm.R.P. Magistri Fratris Dominici Pinelli, Provincialis huius Provinciae Dalmatiae, lectis et publicatis in atrio Refectorii coram tota comunitate antequam ultimaret visitationem die 15 Octobris 1727 adinvenitur specialis ordinatio huic libro per ipsius mandatum inscribenda, posita sub numero septimo tenoris videlicet:

Cum finis nostrae Dominicanae Familiae est praedicare et ne singulare Praedicatorum encomium tanquam nobis inproprium indicetur, ideo praecipimus Adm. RR. PP. Praesidenti Conventus et Regenti huius Studii Generalis, ut compellant omnes Patres Studentes ac Novitios, ut singulis annis tempore Adventus statis diebus ad conciones habendas in publico Refectorio. Et hoc decretum volumus registratum in libro Studii.

Ita de verbo ad verbum traduxi et huic libro Studii registravi. Ego Fr. Carolus Rosa Valvassori, Magister Studentium.

[V] In actibus capituli Provincialis Provinciae Dalmatiae habitu in conventu Sanctae Catharinae Virginis et Martyris de Spalato confirmatis a Rev.mo P. M. Generali F. Johanne Thoma de Boxadors, lectis et publicatis in refectorio coram tota comunitate, antequam ultimet visitationem Adm. Rev.dus P. F. Ambrosius Gorda, Magister Provincialis dictae Provinciae die 5 Julii 1759 adinvenire specialis ordinatio huius libro, per ipsum mandatum instituenda, posita sub numero octavo tenoris videlicet.

Nos vero ad ea, quae sub eodem titulo supplicationes exposuistis plura nobis sunt constituenda, ut Provinciae utilitati et comodis, quorum cupidissimi sumus, prospiciamus.

Imprimis igitur renovamus et confirmamus ordinationem quantum pro Provinciae Dalmatiae anno 1725 in capitulo Generali Bononiensi latam, quae est huiusmodi: "ut regularis vita simul ac studium iugiter aequo efflorescant in studio generali Jadrae, mandamus, ibidem perpetuo habendam esse lecturam philosophiae; sic quippe erunt ibi iuvenes ad primam quoque perennandam plurimum conducentes." Atque ultro omnes praedecessorum nostrorum, si quae sint, concessiones aut dispensationes ei ordinationi adversis, revocamus revocatasque dicimus ac declaramus, eamque nominatim, qua Reverendissimus praedecessor noster Ripoll die 14. Julii anno 1736 eius tenoris conditione motus substituit lecturae philosophiae pro novitiis, lecturam philosophiae pro saecularibus. [61] Atque hic admonemus eos, qui posthac ad studia in Italianam venire voluerint, veniendi licentiam a Magistro Ordinis pro tempore per Priorem Provincialem petant.

Iam vero, quod in eadem vestra supplicatione dicitur, ut si Lectorum copia non [*sic!*] Prior Provincialis pro tempore adigat ad legendam philosophiam eum, quem idoneum cognoverit, id quidem probamus, hac tamen conditione, utidem Prior Provincialis pro tempore Magistrum Ordinis continuo certiore faciat.

Quod ad Sacerdotes attinet praecipimus ac mandamus, ut hi usque ad quarti a professione anni exitum inclusive in domo novitiorum omnino maneant, ibique semper sint sub cura Magistri novitiorum iuxta inchoationem 13. Capituli Generalis Romani anni 1656, et confirmationem 19. item Romae anni 1694. habiti, in qua quidem re Piores Provinciales cum nemine dispensare possunt, sed Magistri Ordinis dispensatio omnino necessaria est. Ipsam vero novitiorum domum clausam servari iubemus, ita ut aliis Fratribus fax fit illuc ingredi, neque clericis aut iunioribus sacerdotibus inde egredi arbitrio suo, clavesque a Magistro custodiri. Qui quidem Magister cum interdiu, tum noctu in eadem domo assidue ac sine exceptione degat. Rursusque interdicimus ne Fratres clerici quavis ratione seiunctim, sed tum intra, tum extra conventum, procedant omnes simul, quos semper Magister ipsorum comittetur. Ad hoc autem Magistri clericorum munus obeundum non nisi idonei, beneque morati; et quoad fieri poterit graves viri deligantur, qui et possint et velint adolescentes recte instituere, eosque exemplo, praeceptis, auctoritate ad regularis vitae disciplinam informare et in litterarum quoque studii iuvare. Hoc enim nobiscum cogitamus, hoc vobis ad cogitandum proponimus, quales institutis, moribusque fuerint. Adolescentes talem denique Provinciam universam esse futuram.

[62] [VI] Deinde Capituli Bononiensis anni 1615. habiti ordinationem secundam pro reformatione Studiorum observari volentes, ipsam vobis ante oculos totidem verbis proponimus : Anovimus peroptime quantam iacturam ingenia Fratrum nostrorum patiuntur, ex eo quod absque ordine, et ut aiunt per saltum absque studio philosophiae ad theologiam transferunt, ideo statuimus, et sub praedictis paenis (nimirum absolutionis ab officio quoad Piores Provinciales, privationis autem vocis activae et passivae et omnium officiorum, graduum ac inhabilitationis perpetuae ad omnes gradus suscipiendos, quoad Regentes, Baccalaureos, Magistros Studentium ac Lectores), mandamus, ut nulla ratione fratres nostri, etiam sacerdotes ad studium theologiae admittantur, nisi primo perfecte toti philosophiae operam dederint. A qua lege eos dumtaxat excipimus, qui antequam in Ordinem coapterentur, integra philosophia in via divi Thomae studuerint, dummodo a Patribus Moderatoribus severo habito examine apti iudicentur, ut theologiae studium aggrediantur.

Et quoniam ad studiorum cultum et incrementum permagni interest, iuvenum ingenia excitari, diligentiamque experimento probare, iccirco paenam absolutionis ab officio et inhabilitatis ad gradus consequendos Moderatoribus, Lectoribusque constituentes ipso facto incurriendam mandamus, ut posthac quotannis studentium omnium sive formalium, sive materialium, itemque novitiorum professorum sive theologiae, sive philosophiae operam dantium, examen annuale habeatur, quemadmodum in aliarum Provinciarum Studiis non solum Generalibus, sed etiam materialibus fieri consuerit; cui quidem examini examinatores praerunt, Prior actualis conventus, Magistri in Provincia, quotquot in caenobio adfuerint, Regens, Baccalaureus et Magister Studentium. Quod si hi aliquando quinarium [63] saltem numerum non confecerint, tum supplebunt loca Lector philosophiae pro novitiis et Lector seminarii, si fuerint, ita ut examinatores nunquam sint pauciores quam quinque. Fiet porro uniuscuiusque sive Studentis, sive clerici examen singillatim, idque per horae spatium non praetermissis caeteris scholae examinationibus, ac praesentibus quidem non solum condiscipulis examinandi, sed etiam discipulis scholae superioris; atque ut quisque ad examen evocatus fuerit, primum de examinandi moribus secreta suffragia ferentur, tum de illius profectu periculum fiet, praecipue vero ex his quaestionibus, quae fuerint proximi anni spatio explicatae; ac tum denique suffragia ferentur de doctrina. Sed priusquam ferantur suffragia communicabunt examinatores consilia inter se, ut ista communicatione sermonis, rebus accurate perpensis, aequius iudicium inhiri queant, Studentesque, quos negligentes cognoverint, non solum suffragiis negativis notabunt pro merito, sed iustis etiam animadversionibus castigabunt. Porro uniuscumque examinatis acta in peculiarem librum ad hunc usum confectum, atque apud Magistrum Studentium asservandum, distincte atque authenticice referentur tum de moribus, tum de doctrina explicatis examinatorum nominibus et numero suffragiorum, prout quisque aut probatus aut reprobatus fuerit, explicando etiam uniuscuiusque examinati cum aetatis, tum professionis ac studii tempore. Quorum actorum exemplar authenticum, et omnium examinatorum subscriptionibus ac studii seu conventus sigillo munitum quotannis ad Magistrum Ordinis mitti volumus. His annualibus examinibus praefinita ratione peragendis initium scholastici anni destinamus, ita ut post festum Exaltationis Sanctae Crucis examinum initium fiat; nihilominus tamen id tempus in proximos menses usque ad extremum Decembrem deferri volumus, quotiescumque hoc temporis intervallo Prioris Provincialis ad caenobium [64] visitandum adventus impenderit; ut quoad commode fieri poterit, eiusmodi examinibus Prior ipse Provincialis praesens adsit ac praefit.

Mandamus praeterea, ut Reverendus Adm. Pater Prior Provincialis cum primum ad Jadrensem conventum visitandum accesserit, adhibitis in consilium omnibus Provinciae Magistris ibidem praesentibus, auditisque Moderatoribus duplarem conficiat elenchem perpetuum, alterum certorum dierum, quibus totius anni spatio a scholas vacare liceat, praeter quos dies nemo sub paena absolutionis ab officio diem illum sibi audeat sumere, quavis adversae consuetudinis corruptela non obstante; alterum tractatum theologicorum, quos per singulos annos tum a Regente, tum a Baccalaureo pro tempore tradi, explicarique oporteat, quos catalogos cum confecerit, ad nos mittet, ut suprema officii nostri autoritate probati et sanciti in perpetuum obervantur.

Tollendum praeterea est vitium grave, ac perniciosum, quod nimis iam alicubi invaluisse fuimus; quod nimis syllogistica et pressa argumentandi ratio fere publica est; ex quo sequitur, ut adolescentium ingenia inani, solutoque verborum sono impune vagata, neque vim argumentorum sentire ac sustinere, neque ea ad vivum resecare assuescant, vixque colore quodam eruditiois imbuantur, expertia sint autem certae solidaeque doctrinae. Dabunt igitur Moderatores atque Lectores operam, ut suos quisque discipulos cum in quotidianis institutionibus, quas conferentias vocant, tam in difficultatibus, quas circulos appellant, syllogistica prorsus argumentandi forma assidue ac diligenter exerceant; caveantque ne huius necessariae rei praetermissione causam preebeant, quamobrem eos de docendi munere dejiciamus.

Atqui nulla fere alia res est, de qua magis in scholis nostris laborandum existimamus, quam ut Angelici Magistri nostri Sancti Thomae doctrina studiose assidue diligentissimeque ab omnibus et colatur et teneatur; quamobrem illud repetentes, atque inculcantes a Capitulis Generalibus gravissimae, saepissimeque praescriptum est, districte [65] mandamus, ut Moderatores et Lectores discipulos suos quamplurimum exerceant in Summa, potissimum illius articulis, qui cum annuis tractatibus cognoverint, quos etiam monitos volumus, nos, eorum potissimum rationem pree caeteris habituros, quos cognoverimus colenda propagandaque doctrinae textus Sancti Thomae studio, assiduitate ac diligentia praestitisse.

Atque ut harum aliarumque legum ad studiorum rationem pertinentium observatio constet, decernimus, ut nullus Lector ad officium Moderatoris, neque Moderator ad altius officium, aut ad Magisterii gradum a Provinciali Capitulo postuletur, nisi attestationem postuletur, ex qua intelligatur eorum unumquemque, non inani nomine, sed revera et assidue ac diligenter et cum laude docendi munere fuisse perfunctum. Fit autem haec attestatio non a Patribus, quidem a Consiliis seiunctim, sed plane ab isto Jadrensi conventus consilio legitime congregato, idque per vota secreta; neque solum de doctrina et diligentia, sed etiam de moribus explicando etiam quo die, mense et anno quisque singulas lecturas suscepere, quoque die, mense et anno expleverit, latumque a Consilio per vota secreta iudicium in Consiliorum librum refertur, ex quo libro descriptum postea exemplum et secretarii consiliorum, ac Prioris conventus subscriptionibus sigilloque conventus munitum, Lectori seu Moderatori tradetur, ut apud Provinciale Capitulum pro merito utatur. Quae attestations, postquam fuerit in Capitulo Provinciali a Revisoribus, Moderatoribus seu Lectoribus, ad quos pertinuerint, respective reddi volumus, ut eas Magistri Ordinis iudicio, cum opus fuerit, praesertim cum Magisterium adepturi erunt, subiicere possint. Istos autem Jadrensis conventus Patres a consiliis pro tempore, quocumque sint gradu, munere aut honore preeediti, vehementer admonemus, ne sibi licere putent a Consiliis arbitrio suo abesse, intelligentque sui esse munera singulis consiliis adesse, tum multo magis sententiam fortiter ac libere dicere, et abiecto omni partium studio suffragium fideliter integreque ferre.

[66] De nova Lectoris moralis, vel casuum institutione conventus Jadrensis nimio onere gravetur, nihilominus tamen collatio de casibus conscientiae tam necessaria, tamque legibus commendata ibidem habeatur. Committimus hoc munus Magistro Studentium pro tempore; hoc autem legitime impedito, Baccalaureo ac demum si hunc quoque legitime aliquando impediri contingat, Regenti.

Proponentur autem conscientiae casus coram conventu ter in hebdomada, non solum definiendo casum propositum, sed contraria etiam argumenta solvendo, tum quae proponens sibi obiecerit, sive quae alii oposuerint.

Singillatim vero quoad examina ad confessiones, revocantes in memoriam Declarationem I. novissimi Capituli Generalis Romani, admonemus singulos Provinciae Fratres, qui vel nunquam legerunt, vel lecta tantum philosophia lectiones theologicas per triennium non habuerunt, triplex ad confessiones examen subire debere, idque nonnisi in conventu Studii Generalis Jadrensis interiecto inter singula examina triennio, sub paena ipso facto incurrenda non solum privationis vocis activae et passivae in electionibus, sed etiam facultatis confessionis audiendae, si elapsa post triennium mense examen non subierint; a qua paena tunc primum censeantur absoluti, quem legitimum

examen subierint, atque ab examinatoribus mox praescribenda ratione probati fuerint. Declaramus autem omnis dubitationis tollendae causa, praescripta paena non effuere eum, qui in alio Provinciae conventu, praeterquam in Jadrensi, subire praesumpserit. Caterum, si qui sunt a trino examine per litteras alicuius Magistri Ordinis specialiter dispensati, horum dispensationem salvam firmamque manere declaramus.

Porro examinum huiusmodi in Studio dumtaxat Jadrensi obeundorum hanc praescribimus rationem. Cum examinatores in aulam theologiae scholae convenerint (quos quidem hos esse volumus: Priorem conventus pro tempore, Magistros in Provincia quotquot in caenobio praesentes fuerint, Regentem, Baccalaureum, Magistrum Studentium, ita ut tamen nunquam omnino pauciores sint examinatores, quam quinque) legentur continuo coram omnibus examinandi requisita, ut vocari solent; nimirum licentia a Priore Provinciali data adeundi pro examine conventus Jadrensis (si examinandus fuerit ex alio [67] conventu), tum attestatio de ipsis examinandi moribus per vota secreta a consilio conventus, ex quo discesserit, aut a Priore Provinciali cum discretorum consilio item per vota secreta facta, a denique (si secundum, aut tertium examen ponendum fuerit) attestatio de praecedenti examine rite posito, ex qua constet, post praecedens examen iam tantum saltem temporis intercessisse, ut non plus quam tres menses, triennio complendo restent; neminem admitti volumus ad examen antequam menses triginta tres a praecedenti eius examine omnino excurrerint. Ex his requisitis, siquid defuerit, interdicimus ne ad examen procedatur. Tempus vero uniuscuiusque examinis duarum horarum spatio definimus, mandamusque ut quotiescumque contigerit examen tali aliqua hora fieri, quae esset in scholastica quapiam functione consumenda, tum examini eiusmodi studentes theologiae omnes intersint, quoisque absoluto examine suffragia ferenda fuerint; quo tempore ex aula discedent, vetantes etiam prorsus, ne cuiusquam examinis causa functio ulla scholastica praetermittatur, nisi illae tantum, quae incidere debuissent in tempus illud, quo examen habebitur. Prohibemus autem, ne duo, aut plures uno tempore examen habeant, sed singuli singillatim scholae aulam ad examen ingrediantur.

Admonemus autem Patres examinatores, eosque rogamus per viscera Domini nostri Iesu Christi, ut omni prorsus amicitiae, partiumque studio ac falsae miserationis sensu abiecto, solum Deum pre oculis habentes et in interrogando severe ac diligenter et in ferendis suffragiis caute fortiterque agant, ne unquam, quod Deus avertat, perniciosa eorum indulgentia aliquis necessaria doctrina et prudentia minus praeditus ad tantum munus obrepat. Ac reminiscantur excommunicatione latae sententiae, sub qua ipsis iam inde ab anno 1589. in Capitulo Generali Romano praceptum est auctoritate Apostolica, "ut per vota secreta sua dantes suffragia, secluso omni particulari affectu, insufficientes excludant, et idoneos ac sufficientes tantummodo admittant." Ad haec paenam addimus absolutionis ab omni officio et gradu perpetuaeque ad ea deinceps consequenda inhabilitatis ipso facto incurriendam. Tollendi autem effugii causa, declaramus hanc legem universam, etiam quoad paenas omnes et singulas pro ineptis quibusque examini subiectis valere, [68] ita nimirum, ut examinatoribus neminem quantumvis ingenio, atque indole bonaqua spe praedictum approbare liceat, nisi ea doctrina ac prudentia ornatus fuerit, ut iam confessionibus audiendis satis idoneus esse merito iudicetur. Sub iisdem privativis paenis Priorem Provincialem pro tempore, Patresque a consiliis monemus conventuum, ut in attestationibus faciendis de uniuscuiusque examinandi moribus serio ac pro rei veritate fideliter agant, neque de religiosis moribus unquam testimonium praebant, quam egregie moratum non cognoverint.

His ita, studiorum causa ordinatis praescriptisque praecipimus moderno Rev.do Adm. P. Priori Provinciali, ut totius huius Capitis VIII. (prateremissi paragrapo quo inquit: "Praesentibus autem conventus Jadrensis" usque ad verba "anno aetatis versantur" inclusive) exemplum authenticum, suique officii sigillo munitum ad Studium Generale Jadrense mittant, ibidem asservandum ac bis per annos singulos legendum, semel quidem initio anni scholastici post festum Exaltationis S. Crucis, iterum autem in actuali eiusdem conventus visitatione Prioris Provincialis pro tempore.

Ita de verbo ad verbum traduxi et in libro Studii registravi.

Ego F. Joannes Paulus Ostoja, Magister Studentum.

[VII] Copia di lettera scritta dal Padre R.mo Vicario Generali Giovanni de Villa Vecchia in data 18. Novembre 1761 al Padre R.mo Inquisitore e Provinciale Fra Clemente Moretti ommissis "Circa poi alla seconda notizia le faccio sapere, che sebbene non possa né debba stare presente al Conseguo quel Padre Moderatore, che deve esser ballotato, per tutti gli altri Padri Moderatori, cui spetta d'intervenire al Conseguo, possono e debbono intervenire

e ballottare, non ostante che si tratti d'un Moderatore." Omissis alliis, de verbo ad verbum praedicta ego subscriptus fideliter registravi, prout in originali.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Cornolti, Magister Studentium.

[68 bis] [VIII] Nos Fr. Ambrosius Gorda, Sacrae Theologiae Magister ac Provinciae Dalmatiae Ordinis Praedicatorum humilis Prior Provincialis et Servus.

Cum hac in nostra visitatione satis superque intelixerimus non modicas subortas esse inter Lectores Moderatoresve discrepantias circulorum scholasticorum occasione, fortasse quia in Studii Statuto non extat certa servanda methodus. Ideo ad eas tolendas atque talibus in occasionibus absque altercatione de caetero procedatur, auctoritate officii nostri duximus decernere methodum inviolabiliter hoc in Studio observandam. Erit igitur munus Adm.Rev. di Patris Baccalaurei Ordinarii in circulis hebdomadalibus de theologia post probationes dictas a defendantे contra thesim expositam suum instituere argumentum, et post ipsum spectat ad R.ndum Patrem Philosophiae Lectorem, quem sequetur in argumentando R.P.Lector Seminarii Florii, si fuerit a superioribus pro tali datus, quinimo ipsi a defendantе danda est cartula in qua exposita est thesis, sicut datur Moderatoribus et aliis Lectoribus. In circulis vero philosophiae Pater Magister Studentium debet pro primo loco argumentare, et post ipsum Studentes theologiae ordine praescribendo ab Adm. R.Patre Regente pro tempore. Haec ita pro bono pacis sancita, quaeque in Libro Studii una cum hoc nostro Decreto colocanda sunt, in virtute Spiritus Sancti et Sanctae obedientiae praecipimus inviolabiliter esse executioni mandando, sicut in Capitulis Provincialibus nec petitiones, nec supplicationes fient pro illis, qui obtemperare renuerint. In quorum etc.

Datum in actuali visitatione Conventus S. Dominici de Jadra die 14 Julii 1759.

Conservus in Domino Fr. Ambrosius Gorda, Magister ac Prior Provincialis.

Registratum fol. 213.

Joannes Dominicus Maria Gaja, Prior Dyrachiensis et Socius.

[72] [C]ONSILIA PATRUM STUDII MODERATORUM ET PATRUM CONVENTUS]

[I] Die 6. Decembris anno Salutis 1690. In Gymnasio theologiae huius conventus S. Dominici de Jadra determinatum fuit omnibus votis a Patribus Moderatoribus huius Studii Generalis Jadrensis, ut in posterum nullus admittitur ad examen Studentis formalis, nisi deponat in manibus Patris Magistri Studentium pro tempore unum scutum argenteum, ad examen Lectoris unum scutum aureum, et ad examen Magistri vel Praedicatoris Generalis duo scuta aurea, pro conservandis mobilibus et pro communi utilitate eiusque Studii, etc.

In quorum fidem etc.

Ita esse affirmo ego Fr. Antonius Boninchi, Baccalaureus Ordinarius a Secretis.

Reg. fol. 60.

Confirmamus et approbamus praefatam resolutionem Patronum a Consiliis, roburque nostrae autoritatis adjicientes executioni demandari mandamus. In quorum fidem etc.

Datum Romae die 6. Januarii 1691.

Fr. Antoninus Cloche. Magister Ordinis.

Reg. fol. 5.

Locus + sigilli. Fr. Joseph Ma. Bonetti

[73] [II] Die 6. Decembris anno Salutis 1690. In Gimnasio theologiae huius conventus S. Dominici de Jadra determinatum fuit cum omnibus votis a Patribus Moderatoribus huius Studii Generalis Jadrensis, ut in posterum nullus admittatur ad examen Studentis formalis nisi deponat in manibus P. Magistri Studentium pro tempore unum scutum argenteum, ad examen Lectoris unum scutum aureum, et ad examen Magistri vel Praedicatoris Generalis duo scuta aurea pro conservandis mobilibus et pro communi utilitate eiusdem Studii. In quorum fidem etc.

Ita esse affirmo ego Fr. Antonius Boninchi, Baccalaureus Ordinarius a Secretis.

Reg. fol. 60.

Locus + sigilli.

Confirmamus et approbamus praefatam resolutionem Patrum a consiliis, roburque nostrae autoritatis adjicientes executioni demandari volumus. In quorum fidem etc.

Datum Romae die 6. Januarii 1691.

Fr. Antoninus Cloche, Magister Ordinis.

Reg. fol. 5.

F. Joseph Ma. Bonetti etc.

Locus + sigilli.

[74] [III] In nomine Domini. Amen. Die 6. Decembris anno Salutis 1690. In Gimnasio theologiae huius conventus S. Dominici de Jadra determinatum fuit, ut in posterum nullus admittatur ad examen Studentis formalis nisi prius deponat in manibus R. P. Magistri Studentium pro tempore unum scutum argenteum, in Lectorem seu

ad examen Lectoris non deponat unum zechinum et ad examen Magistri seu Praedicatoris Generalis nisi deponat duo zecchina aurea. In quorum fidem nos infrascripti Moderatores propria manu subscrisimus.

Ita est F. Cherubinus Torni, Baccalaureus et Regens.

Ita esse affirmo ego F. Antonius Boninchi, Baccalaureus Ordinarius.

[73a] [IV] In nomine Domini. Amen. Die sexta Decembbris anno Salutis 1690. In Gymnasio theologiae huius conventus S. Dominici de Jadra determinatum fuit, ut in posterum nullus admittatur ad examen Studentis formalis nisi prius deponat in manibus Rev. Adm. P. Magistri Studentium pro tempore unum scutum argenteum, in Lectorem seu ad examen Lectoris nisi deponat unum zecchinum, et ad examen Magistri vel Praedicatoris Generalis nisi deponat duo zecchina aurea. In quorum fidem nos infrascripti Moderatores propria manu subscrisimus.

Ita est Fr. Cherubinus Torni, Baccalaureus et Regens.

Ita esse affirmo ego Fr. Antonius Boninchi, Baccalaureus Ordinarius.

[V] In nomine Domini. Amen. Die sextadecima Julii 1706. In Gymnasio theologiae huius conventus S. Dominici de Jadra determinatum fuit, ut in posterum nullus admittatur, nec possit gaudere privilegiis Lectoris, nisi prius examinetur in hoc Gimnasio, quamquam examinatus fuerit in aliis Provinciis. Ita omnes Adm. R.di Patres Moderatores per vota secreta approbaverunt, et hoc quoadusque habeatur informatio a Studio Generali Patavino de consuetudine et conclusionibus privilegiatis.

Ita esse Fr. Angelus Maria Buccycch, Magister Studentium affirmat.

[VI] Die 15. Augusti 1706. Habita est informatio a Studio Generali Patavino circa examen Lectorum et conclusiones privilegiatas, transmissa a Rev.do Patre Magistro Studiorum supradicto, et ab ipso subscripta tenoris infrascripti:

Die 30. Julii 1706. Ego infrascriptus attestor quod illi, qui theses theologicas deffendunt in die S.ti Thomae, debent se exponere examini Lectoratus et solvere habent suffragium super reliquum tempus, si trienium non compleverint et eligendi quaestionem pro suo libito sine publica extractione, unde thesis defensio non constituit ipsos Studentes Lectores, sed tantum concedit privilegium, statim se exponendi examini quod deseruit tantum pro forma, cum Moderatores certiores fiant de eorum sufficientia in publico circulo. Iste est usus huius alm Studii Patavini.

Fr. Innocentius Ma. Ponte, Magister Studentium dicti Studii etc.

[74 bis] Cuius exemplar hic impositum maiorem fidei confirmationem praestabit, quippe resoluta est difficultas an Studentes formales huius Generalis Studii deffidentes publicas theses ex privilegio (*sic!*) debeat se examini Lectoratus subiicere in Studio Generali Jadrae, ut appareat ex originali sequentis attestationis Studii Patavini inherentis conditioni appositae in antescripto Consilio PP. Moderatorum supra hanc difficultatem habitu in Generali Archilicaeo Jadrae die 16. Julii 1706.

[VII] Die 30. Julii 1706. Ego infrascriptus attestor quod illi qui theses theologicas deffendunt in die S.ti Thomae debent se exponere examini Lectoratus et solum habent suffragium super reliquum tempus, si trienium non compleverint et eligendi quaestionem pro suo libito sine publica extractione, unde defensio non constituit ipsos Studentes Lectores, sed tantum concedit privilegium statim se exponendi examini quod deseruit tantum pro forma, cum Moderatores certiores fiant de eorum sufficientia in publico circulo. Iste est usus huius almi Studii Patavini.

Fr. Innocentius Ma. Ponte, Magister Studentium dicti Studii Patavini.

Ita est Fr. Joannes Hyacinthus Zanobetti, Magister Studentum Generalis Studii Jadrae etc.

[75] [VIII] Die 5. Februarii 1693. Fu radunato il Conseglio de PP. Moderatori dello Studio dal M. R. P. Baccilier F. Serafino Torni Regente, nel quale vi intervennero il P. L. F. Giovanni Domenico Gallina, Baccilier Ordinario, il R. P. L. di filosofia F. Giordano Forresti, Vice Maestro di Studio, il M. R. P. Baccillier F. Serafino Petris, Prior del Convento, et il Rev.mo P. Maestro F. Francesco Parchycch inquisitor, ai quali espone il detto P. Reggente come havendo nel [*sic!*] Studio del Rosario della Provincia di S. Domenico di Venezia fatto un anno di studentato formale et in contesto Convento nello Studio di Zara anni doi e più il P. Reginaldo Lambski, Studente formale et Decano, della Provincia di Polonia, esso intendeva di poterlo esaminare Lettore havendo già terminati li tre anni et più di Studentato formale. E' fatta difficoltà dal P. Baccillier Ordinario che non havea il P. Reginaldo

nello Studio di Zara fatti li tre anni intendea non potersi ciò fare; ma ponderate le Costituzioni, quali non obbligano a farsi il detto triennio nel medesimo Studio, ma solo ad anni tre di Studentato formale, et di più havendo il P. Prior mostrato come il Rev.mo Padre Generale in simile difficolta dichiarò potersi ciò fare, e ponderate le ragioni fu per verbum placet omnibus votis determinato che il detto Padre Reginaldo si possa esaminar, e così il P. Regente disse al medesimo che si preparasse per l'esame del Lectorato con ingiunta che esponesse diversi trattati, de quali i PP. Moderatori doveranno a suo piacimento pigliar un punto et avvisarlo, a lui pigliarne uno sopra quale fosse obbligato a far la lezione et argomentar il P. Regente, e che li dava giorni otto di tempo dicendo il P. Reggente esser questo l'ordine del P. Rev.mo Cloche Generale per l'esame de Lettori, et ciò terminato fu licenziato il Consegio.

Ita est F. Joannes Dominicus Gallina, Baccalaureus Ordinarius, apud quem liber iste reperitur.

[76] [IX] In nomine Domini. Amen. Die 16. Julii 1706. In Gymnasio theologiae huius conventus S. Dominici de Jadra determinatum fuit, ut in posterum nullus admittatur, nec possit gaudere privilegio Lectoris nisi prius examinetur in hoc Gimnasio, quamquam examinatus fuerit in aliis Provinciis. Ita omnes Adm. RR. PP. Moderatores per vota secreta approbaverunt, et hoc quoadusque habeatur informatio a Studio Generali Patavino de consuetudine et conclusionibus privilegiatis.

Ita esse affirmt F. Angelus Maria Buccycch, Magister Studentium.

[X] Die 15. Augusti 1706. Habita est informatio a Studio Generali Patavino circa examen Lectorum et conclusiones privilegiatas transmissa a Re.do P. Magistro Studentum supradicti Studii et ab ipso subscripta tenoris infrascripti:
Die 30. Julii 1706.

Ego infrascriptus attestor, quod illi qui theses theologicas defendunt in die S. Thomae debent se exponere examini Lectoratus et solum habent suffragium super reliquum tempus, si triennium non compleverint, et eligendi questionem pro suo libito sine publica extractione; unde thesum defensio non constituit ipsos Studentes Lectores, sed tantum concedit privilegium statim se exponendi examini quod deseruit tantum pro forma, cum Moderatores certiores fiant de eorum sufficientia in publico circulo. Iste est usus almi Studii Patavini.

Fr. Innocentius Ma. Ponte, Magister Studentum dicti Studii.

Ita est F. Joannes Hyacinthus Zanobetti, Magister Studentum Generalis Studii Jadrae.

[77] [XI] Congregato Consilio ab A. R. P. Magistro F. Dominico Scuttari in cella suae solitae residentiae praesentibus omnibus Patribus Moderatoribus ac Adm. R. P. Priore huius conventus, propositum fuit ab eodem Adm. P. Magistro Provinciali, ut super in ipsius placeret ultra aureum zecchinum quod solet Patribus Studentibus formalibus dari loco calcamentorum et bottarum ipsis concedere unam Missam applicandam quolibet mense pro arbitrio cuiuscunque Patris Studentis formalis, dummodo elaeemosinam sibi procurent ab aliquo benevolo, nec ad ipsam tribuendam teneatur conventus, et hoc loco soliti quinterni papyri ac sapponis, quae tenebatur conventus dictis PP. Studentibus formalibus subministrare quolibet mense; quod si (praeter infirmitatem aut licitum impedimentum) aliquam Missam ommiserint illo mense, pro libito suo censeatur in computum dictae concessionis illo mense, si tamen talis omissione non evenuit ratione infirmitatis aut legitimi impedimenti, vel qui de licentia Superioris absit a civitate. Quod totum placuit Adm. R. P. Provinciali et Priori supradictis ac PP. Moderatoribus nec non Patribus. omnibus a Consiliis, et per vota secreta fuit unanimiter approbatum die 4. Februarii 1694.

Ita est F. Albertus Mellini, Magister Studentum.

[XII] Die 6.a Maii 1752. Congregato Consilio Adm. RR. PP. Moderatorum tam de officio, quam de honore ab A. R. P. Fratre Joanne Antonio Zambelli Regente in camera Adm. R. di P. Inquisitoris, in qua, ut mos est, paulo ante coram iisdem PP. Moderatoribus agitatus fuit circulus theologicus, sicut et pergentibus eiusdem currenti anno agitati fuere alii circuli sub assistentia P. Pii Nesti, Magistri Studentum, et interfuerere praeter ipsum Adm. R. P. F. Regens et et A. RR. PP. Magister Fr. Franciscus Renesi Prior, P. Magister Jordanus Foresti Inquisitor, P. Magister Fr. Antonius Doniercovich, P. Fr. Joannes Baptista de Rubeis, Baccalaureus Ordinarius, et praedictus Magister Studentum Pius Nesti, [78] qui votum non dedit; et stantibus rebus prout stant, suo tempore exponendis, per vota secreta deliberatum fuit suspendere in futurum usque ad proximum Adventum R. A. Magistri Provincialis circulos propter impotentiam etc. eiusdem P. Nesti, Magistri Studentum, nam vota affirmativa pro hac deliberatione fuere quatuor et unum tantum contrarium.

Ita est F. Joannes Antonius Zambelli, Regens.

[XIII] Die 21. Junii 1752. Jadrae. Stante mea periclitante salute ego infrascriptus sponte renuntio pro hac vice
meo officio Magistri Studentum in hoc Studio Generali relinquens illud providendum a Rev. Patre Generale Ordinis
prout sibi placuerit, reservans meam actualitatem in ipso officio usque ad diem 14. Septembris anni currentis.

Sic testor Fr. Andreas Pius Nesti, Studentum Magister, quietius vivere cupiens, manu propria.

[XIV] Die 16. Maii 1755. Jadrae. Essendo stato destinato l'esame per lettore del P. Studente formale Fr. Paulo
Ostoja, figlio di questo convento, il dì 17 di Maggio, il R. P. Domenico Ma. Cornolti il dì 16 presentò al Padre Maestro
Priore F. Francesco Ma. Faini il presente costituto di opposizione, e il detto Padre Maestro Priore communicatolo al
Padre Regente Rossi stimò espeditivo sospendere detto esame e ordinò acciò fosse registrato nel libro dello Studio
l'infrascritto costituto.

Essendo giusto e ragionevole il servirsi del proprio naturale diritto fondato nelle sacre canoniche leggi per
evitare e togliere tutti quei pregiudizi che da privata autorità si cercano introdurre, perciò il R. P. F. Domenico Ma.
Cornolti de Predicatori umiliato d'inanzi al P. S. M. R. P. Francesco Ma. Faini, Priore di questo Convento e capo
dello Studio, nella più candida e solenne forma con il presente costituto s'opone e si fa opposto a qualunque esame
e laurea di Lettore, che si cerca fare nella persona del R. P. F. Paolo Ostoja, poiché la detta laurea ed esame sono
espressamente opposti alle sacre leggi canoniche de' Concilii, in forza delle quali non può il detto Frate godere alcun
privilegio e ottenere alcun grado, atteso il suo reclamo contro la sua protezione e stante la pendenza della causa
nella Archiepiscopale curia; e poiché la detta laurea ed esame è di mio grave pregiudizio che sono vero religioso
professo instando umile e che la Paternità Sua Molto Reverenda non permetta detto esame e larea, che la presente
mia opposizione e contraddizione sia registrata ove parerà più proprio alla Paternità Sua Molto Reverenda per poter
essere autentica copia e servirsi ubicumque, quomodocumque ac quandocumque con expressa riserva delle proprie
ragioni etc., sine preiudicio etc.

Ita est F. Joannes Baptista Radicati, Magister Studentum.

[XV] Die 25 Junii 1755. Jadrae. Congregatum consilium Moderatorum cui interfueret solum quatuor videlicet P.
Magister Doniercovich, Pater Baccalaureus Ordinarius Nesti, Pater Turcinovich, Baccalaureus de voce et Vicarius in
capite, et P. Magister Studentum R. P. Fr. Cornolti instantiam fecit ad sacerdotium et deinde registraretur retractatio
sui supradicti costituti tenoris videlicet:

[79] Perché le lettere del Padre Rev.mo Generale Antonino Bremond licenziate dall'Ecc.mo Collegio di Venezia
favorevoli al R. P. Studente formale F. Paolo Ostoja conseguiscano quell'esecuzione che esso Padre Rev.mo Generale
e l'Ecc.mo Collegio pretendono, io Fra Domenico Ma. Cornolti Lettore con questo mio intento et ho inteso di
muovermi da ogni qualunque pretensione precorsa contro esso frate Studente formale Ostoja e perciò intendo nullo
il costituto presentato al Molto Rev.do Fra Francesco Ma. Faini inallora Priore di San Domenico di Zara, giaché da
nullità che ne conseguisce li predetti comandi del presente. R.mo Generale et ita, ecc...

Approbata est supradicta declaratio a Patribus, et sic sine approbatione nec in litteris nec in moribus, laureatus
est R. P. F. Paulus Ostoja a R. P. Pio Nesti Baccalaureo.

Ita est F. Joannes Baptista Radicati, Magister Studentum.

[XVI] Die 12. Septembris 1759. Cum apud Patres Moderatores tum actuales, cum habituales huius Generalis
Studii Jadrensis exortum fuerit dubium de ordine tenendo in examine Studentum, A. R. P. Regens suae epistolae
transmissae a R.mo Patre Generali Ordinis Magistro sequentem obtinuit responsum:

R. P. Reggente. Salute. La mia ordinazione intorno agli esami inserita nella conferma degli Atti del Capitolo di
cotesta Provincia, dovrà intendersi giusta la pratica generalmente tenuta negli Studi Generali in guisa che questo sia
l'ordine degli esaminatori. Primo il Reggente, indi il Priore, poi i PP. Maestri secondo l'ordine di loro anzianità, e
dopo questi il Baccelliere, Maestro de Studi ecc. Questa mia dichiarazione avrà cura V. P. che sia per mio commodo
registrata nel Libro dello Studio. L'ordinazione poi che Ella mi trascrive del P. Generale Marini ho tutto il motivo
di crederla spuria. Atteso che P molto lontano dal verisimile che egli abbia voluto concedere la preferenza sopra il
Capo dell'Ordine ad uno, che dall'istesso Capo dell'Ordine riceve tutta la sua giurisdizione ed autorità. Io dunque la
riconosco per illegitima, e come tale intendo che non [80] se ne abbia verun riguardo. Ella preghi per me e per miei
compagni, e le do la mia benedizione.

Roma 22 Agosto 1759.

P. V. Conservus in Domino Fr. Joannes Thomas de Boxadors, Magister Ordinis.

R. P. Reggente Fr. Giovanni Battista Radicati, Zara.

[81] [XVII] Die 14. Novembris 1765. Congregato fu il Moderatorio dal Molto R.do P. Reggente F. Paolo Ostoja nella camera del M. R. P. ex Provinciale Fr. Francesco Ma. Faini cui intervennero oltre il sopradetto P. Reggente P. Paolo Ostoja, Inquisitore e Priore del Convento F. Clemente Moratti, Il M. R. P. Maestro Mentovato, F. Francesco Ma. Faini, il M. R. P. Bacilier Ordinario F. Pio Clemente Lambiri, Il P. Maestro de Studi F. Giacinto Petcovich ed il P. Lector Biblico Fr. Vincenzo Vanacca, a quali propose il sudetto P. Reggente che attrovandosi aggravato il Moderatorio sudetto, per la laurea di lettore a dispensa di due anni dal studentato formale accordato al P. Studente F. Tomaso Cornolti dalli Molto RR. PP. Moderatori del capitolo provinciale celebrato nel prossimo passato giugno in questo convento in virtù di una conclusione difesa nel detto capitolo spostandosi ciò al Moderatorio e non al Definitorio come implicita approvissa dei Privilegi dello Studio ed esplicita da casi seguiti in simili congeture di dispensa. Avendo pure il Rev.mo P. Maestro Generale F. Giovanni Tommaso de Boxadors ciò confermato con la sua lettera scritta al sopradetto Priore come anche al P. Reggente stesso nella quale dichiarava nulla la laurea sudetta e comanda di togliere dal libro dello Studio il registro della medesima. Venendo a dichiarare che il su detto P. Studente ha conseguita la patente di lettore filosofo per il convento di Sebenico dal M. R. P. Vicario Generale F. Giovanni Demari, ha perciò con voti preso la parte il Moderatorio di far scrivere dal P. Reggente al su nominato Vicario Generale a nome di tutti sopra scandalo di richiamare la suacennata patente emanata, non intendendo il Moderatorio di riconoscere la di lui laurea, che come indebita, irregolare ed illegitima, dichiarata per tale anche da P. Rev.mo Generale. Ha determinato per tanto il Moderatorio in caso diverso di fare ricorso per il taglio della medesima alli rispettivi Superiori ad quos de jure spectat; intendo nullo tutto quello che potesse aver fin ora conseguito di privileggio il detto Studente F. Tomaso Cornolti come pregiudiciale ai privileggi di questo Studio e delle leggi del Ordine nostro. La quale parte ballotata fu approvata a pieni voti.

Fr. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentium ita esse affrmo.

[XVIII] Essendo stato riconosciuto dal Rev.mo Padre Maestro Generale Boxadors semplice sfogo di provisione d'alcuni de' Padri componenti il detto consiglio de' PP. si è indi determinato d'instituirlo Lettore con di lui patente, della quale munito fece per li atti successivi scolastici, e difesa ad gradus in modo che consegni la laurea di Maestro in Provincia come si può vedere nei capitoli provinciali successivi.

[82] In ordinationibus Adm. R. P. Fratris Dominici Pinelli, Provincialis huius Provinciae Dalmatiae, lectae et publicatae in atrio refectorii coram tota communitate antequam ultimaret visitationem die 15. Octobris 1727, adinvenitur specialis ordinatio huic libro prout ipsius mandatum inscribenda posita sub numero septimo tenoris videlicet: Cum finis nostrae Dominicanae Familiae est praedicare, et ne singulare Praedicatorum encomium tanquam Nobis improprium indicetur, ideo praecipimus Adm. Reverendis Patribus Praesidenti conventus et Regenti huius Studii Generalis, ut compellant omnes Patres Studentes ac Novitios, ut singulis annis tempore Adventus statutis diebus ad conciones habendas in publico refectorio; et hoc decretum volumus registrari in libro Studii.

Ita de verbo ad verbum traduxi et huic libro Studii registravi ego Fr. Carolus Rosa Valvassori, Magister Studentium.

[EXAMINA LECTORUM ET STUDENTIUM FORMALIUM]

- [109] I. Sub die 2. Junii 1685 datus fuit in Studentem formalem huius Studii Generalis S. Dominici Jadrae pro continuatione sui studentatus formalis incepti Patavii R. P. F. Seraphinus Petris Provinciae Dalmatiae.
- II. Sub eadem die 2. Junii 1685. datus similiter fuit a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonio de Monroy in Studentem pro continuatione sui studentatus formalis Venetiis incepti in conventu SS. Rosarii Rev. P. F. Joannes Marincovyccch Provinciae Dalmatiae.
- III. Sub die 15. Novemboris 1685. examinatus fuit et unanimiter approbatus F. Dominicus Zen Provinciae Dalmatiae in Studentem formalem huius Studii Generalis.
- IV. Die 17. Julii 1686. examinatus fuit et unanimiter approbatus in Lectorem artium et sacrae theologiae Rev. P. Innocentius Gariboldi, filius conventus Pharensis.
- V. Die 24. Octobris 1686. Examinatus fuit et unanimiter approbatus in Lectorem artium et sacrae theologiae Rev. P. F. Seraphinus Petris, filius huius conventus S. Dominici de Jadra.
- VI. Die 22. Maii 1687. Examinatus, unanimiterque tam de moribus, quam de litteris approbatus fuit in Lectorem sacrae theologiae et ab Adm. Rev.do P. Magistro F. Joseph Ma. Bonetti, Regente. laureatus P. F. Joannes de Marinis, alias Marincovyccch, filius conventus S. Mariae de Bolo Provinciae Dalmatiae.
Ita esse affirmo ego F. Vincentius Dudan, Magister Studentium.
- VII. Die 16. Septemboris 1688. Examinatus et unanimiter approbatus fuit P. F. Joannes Baptista Giampré, Provinciae Utriusque Lombardiae, in Studentem formalem huius Studii Generalis Jadrae, praecedente tamen approbatione de moribus.
Ita esse affirmo F. Albertus Ma. Valente, Provinciae Apuliae, Magister Studentium.
- VIII. Praemisso diligenti examine et satisfactis Patribus Moderatoribus de sufficientia R. P. Reginaldi Lampski, Provinciae Poloniae, votis omnibus, visis litteris patentibus Rev.mi P. Generalis approbatus fuit in Studentem formalem huius Studii Generalis hac die 4. Decembris 1690.
Ita esse affirmo F. Antonius Boninchi, Provinciae Venetiae, Baccalaureus Ordinarius.
- IX. Die 6. Decembris. Examinatus fuit in Studentem formalem Rev. P. F. Joseph Aquaroni, Provinciae Utriusque Lombardiae, et omnibus votis approbatus.
Ita est F. Antonius Boninchi, Baccalaureus Ordinarius a Secretis deputatus.
- [110] X. Die 5. Februarii 1691. Examinatus et approbatus fuit unanimiter in Studentem formalem cum omnibus gratiis et privilegiis P. F. Angelus Maria Negrotti, filius huius conventus S. Dominici de Jadra.
Ego F. Antonius, qui supra, ita esse affermo.

XI. Die 20. Aprilis 1691. Datus et declaratus fuit in Studentem formalem iam inceptum Venetiis in conventu SS. Rosarii ab Adm. R. P. Magistro Cornelio Bellarmini, Vicario Generali Provinciae, ex commissione Rev.mi P. Generalis F. Antonini Cloche, Rev. P. F. Hyacinthus Ma. Palligorych Congregationis Ragusiane.

Ego F. Antonius Boninchi, Baccalaureus Ordinarius ita esse affirmo.

XII. Die 5. Maii 1691. Examinatus et unanimiter tam de litteris, quam de moribus, approbatus fuit in Lectorem artium et sacrae theologiae et laureatus ab Adm. R. P. Baccalaureo F. Cherubino Torni, huius Studii Generalis Regente, Rev. P. F. Joannes Baptista Giampré, Provinciae Utriusque Lombardiae. In quorum fidem etc.

Ego F. Antonius Boninchi, Baccalaureus Ordinarius, ita esse affirmo.

XIII. Die 23. Octobris 1691. Datus et declaratus fuit in Studentem formalem cum omnibus gratiis et privilegiis R. P. F. Vincentius Ma. De Grandis et unanimiter fuit approbatus.

Ita est F. Joannes Baptista Turconus, Magister Studentum.

XIV. Eadem die unanimiter fuit approbatus in Studentem formalem P. F. Vincentius Maria Moretti cum omnibus gratiis et privilegiis etc.

Ita est F. Joannes Baptista Turconus, Magister Studentum.

XV. Die 6. Maii 1692. Examinatus fuit in Studentem formalem et votis omnibus favorabilibus fuit approbatus pro hoc Studio Generali S. Dominici de Jadra P. F. Petrus Antonius Fontana de Verona, Provinciae Utriusque Lombardiae.

Ego F. Joannes Baptista Turconus de Como, Magister Studentum, affirmo.

XVI. Die 3. mensis Januarii 1693. Examinatus et unanimiter tam de litteris quam de moribus approbatus fuit in Lectorem artium et sacrae theologiae et laureatus ab Adm. R. P. Baccalaureo Ordinario et Proregente F. Joanne Dominico Gallina, huius Studii Generalis Proregente, R. P. F. Joseph Thomas Aquaroni, Provinciae Utriusque Lombardiae, qui habuit super reliquum tempus sui studentatus formalis dispensationem a Rev.mo Patre Generali F. Antonino Cloche, publice fuit coram omnibus publicata. In quorum fidem etc.

Ego F. Joannes Dominicus Gallina, Baccalaureus Ordinarius et Proregens.

[111] XVII. Die 3. Januarii 1693. Examinatus et unanimiter tam de litteris quam de moribus approbatus fuit in Lectorem artium et sacrae theologiae et laureatus ab Adm. Rev. P. Baccalaureo Ordinario et Proregente F. Joanne Dominico Gallina F. Vincentius Moretti Utriusque Lombardiae, perfecta prius et publicata eius dispensatione supra reliquum tempus sui studentatus formalis, a Rev.mo Patre Magistro Generali F. Antonino Cloche habita. In quorum fidem etc.

Ego F. Joannes Dominicus Gallina, Baccalaureus Ordinarius et Proregens.

XVIII. Die 7. Februarii 1693. Examinatus unanimiterque tam de moribus quam de litteris approbatus fuit in Lectorem sacrae theologiae et ab Adm. Rev. P. Baccalaureo F. Cherubino Torni, Regente, laureatus, R. P. F. Reginaldus Lombski Provinciae Poloniae, cum omnibus gratiis et privilegiis.

Ita est F. Joannes Dominicus Gallina, Baccalaureus Ordinarius.

XIX. Die 12. Novembris 1693. Examinatus et unanimiter, lecta prius fide de moribus, fuit approbatus P. F. Raymundus Quatti de Venetiis in Studentem formalem cum omnibus gratiis et privilegiis.

Ego F. Albertus Mellini de Brixia, Magister Studentum.

XX. Die 26. Januarii 1694. Examinatus fuit et unanimiter approbatus in Studentem formalem P. F. Ludovicus Petrosa de Ragusio cum omnibus gratiis et privilegiis.

Ita est F. Albertus Mellini, Magister Studentum.

XXI. Die 30. Januarii 1694. Approbatus fuit de moribus Rev. P. Studens formalis F. Petrus Antonius Fontana de Verona, Provinciae Utriusque Lombardiae, et deinde coram omnibus Patribus Moderatoribus, praesente etiam Adm. R. P. Magistro Provinciali F. Dominico Scuttari, Adm. R. P. Priore et aliis Moderatoribus, discussum est posse et debere hoc Studium Generale uti et frui iisdem privilegiis et gratis aliorum Studiorum Generalium prout etiam apparuit in Statutis a moderno P. Rev.mo Generali pro hoc Studio demandatis ac supra registratis;

idcirco more Studii Bononiensis ac Patavini propositae fuerunt conclusiones theologicae defensae a predicto P. F. Petro Antonio Fontana, ut de privilegio, et unanimi albo calculo acceptatae loco examinis ab omnibus Patribus Moderatoribus, unde laureatus est in Lectorem artium et sacrae theologiae ab Adm. Rev. P. Magistro F. Antonio Boninchi Regente, onere tamen defendendi conclusiones item publicas pro comitiis Provincialis Capituli habendis in conventu Jadrensi hoc anno 1694.

Ita est F. Albertus Mellini, Magister Studentum.

[112] XXII. Expleto circiter trienio ac defensatis conclusionibus in comitiis Provincialibus a Rev.do P. F. Vincentio Ma. De Grandis de Mantua, approbatus fuit tam de litteris quam de moribus et institutus in Lectorem artium et sacrae theologiae idem Rev. P. die 12. Maii 1694. per A. R. P. F. Antonium Boninchi Regentem. In quorum fidem etc.

Ita est F. Albertus Mellini, Magister Studentum.

XXIII. Die 10. Septembris 1695. Examinatus fuit in Studentem formalem R. P. F. Thomas Zani de Forolivio, Provinciae Utriusque Lombardiae, et votis omnibus favorabilibus fuit approbatus pro hoc Studio Generali S. Dominici de Jadra Provinciae Dalmatiae.

Ita est F. Joannes Baptista Turchonus, Regens.

XXIV. Die 16. Octobris 1695. Examinatus fuit in Studentem formalem R. P. F. Dominicus Sebastianus Balsi de Vincentia, Provinciae Utriusque Lombardiae, et votis omnibus favorabilibus fuit in hoc Studio Generali S. Dominici de Jadra, Provinciae Dalmatiae, approbatus.

Ita est F. Joannes Baptista Turconus, Regens.

XXV. Die 29. Maii 1696. Propositae fuerunt coram PP. Moderatoribus conclusiones, quas in solemnitate S. Thomae ac in comitiis Provincialibus celebratis in conventu S. Petri Martyris de Civitate Veteri, laudabiliter propugnavit R. P. F. Thomas Zani de Forolivio et votis omnibus favorabilibus acceptatae fuere loco examinis, quapropter etsi sui studentatus formalis tempus non compleverit, laureatus est in Lectorem artium et sacrae theologiae a me F. Joanne Baptista Turcono Regente, cum omnibus gratis et privilegiis etc.

Ita est F. Joannes Baptista Turconus, Regens et Vicarius Generalis Nonensis.

XXVI. Die 5. Octobris 1696. Acceptatus fuit in Studentem formalem in hoc Studio S. Dominici de Jadra omnibus votis P. F. Hyacinthus Pannuzius, qui iam fuit Studens formalis in Liceo Patavino, et per litteras Rev.mi P. Magistri Generalis F. Antonini Cloche fuit missus in hoc Studio ad prosecendum suum studentatum formalem. Patavii autem acceptatus fuit in Studentem formalem die 4. Maii 1694., ut patet ex fide authentica illius Adm. R. P. F. Joannis Thomae Bianchi, Regentis.

Ita est F. Jordanus Foresti, Magister Studentum.

XXVII. Die 8. Januarii 1697. Examinatus et unanimiter a Patribus Moderatoribus approbatus fuit in Lectorem artium et sacrae theologiae R. P. F. Hyacinthus Pannuzius de Melfecto, Provinciae Apuliae, et praevia professione fidei (ut mos est) laureatus fuit ab Adm. Rev. P. F. Raphaele Jacobatio, Regente huius Studii Generalis. In quorum fidem etc.

Ego F. Jordanus Foresti, Magister Studentum, affirmo.

[113] XXVIII. Die 1. Februarii 1697. Examinatus et approbatus fuit in Studentem formalem a Patribus Moderatoribus P. F. Seraphinus de Angelis, habita prius assignatione a P. Magistro Generali F. Antonino Cloche.

Ita esse affirmo ego F. Jordanus Foresti, Magister Studentum.

XXIX. Die 1. Maii 1697. Examinatus et approbatus fuit in Studentem formalem R. P. F. Jacobus Salomonius, habita prius assignatione ab Adm. R. P. Magistro Provinciali F. Jacobo Damianich

Ita est F. Jordanus Foresti, Magister Studentum.

XXX. Die 21. Septembris 1697. Approbatae fuerunt conclusiones de privilegio in die S. Thomae celebrato in conventu S. Dominici de Jadra ab omnibus PP. Moderatoribus, laudabiliter defensae a Rev. P. Dominico

Sebastiano Balzi de Vincentia et adem die laureatus fuit in Lectorem artium et sacrae theologiae ab Adm. R. P. F. Raphaele Jacobatio, Regente.

Ita est F. Jordanus Foresti, Baccalaureus et Magister Studentium.

XXXI. Die 22. Octobris 1697. Examinatus et approbatus fuit in Studentem formalem Rev. P. F. Dominicus Pinelli de Pharo, habita prius assignatione ab Adm. Rev. P. Magistro Provinciali F. Jacobo Damianicch sub Regentatu Adm. Rev. P. Magistri F. Raphaelis Jacobatii.

Ita est F. Jordanus Foresti, Magister Studentium.

XXXII.– XXXIII [sic!] Die 21. Aprilis 1698. Approbatae fuerunt conclusiones defensae a Rev. P. F. Dominico Pinelli et Seraphino de Angelis in capitulo Provinciali habitu Boli, et per vita secreta ab Adm. RR. PP. Moderatoribus, et omnibus votis habitis laureati fuerunt in Lectores sacrae theologiae cum omnibus gratiis et privilegiis ab Adm. R. P. F. Raphaele Jacobatio Regente.

Ita est F. Jordanus Foresti, Baccalaureus et Magister Studentium.

XXXIV. Die 5. Decembbris 1698. Examinatus et approbatus fuit in Studentem formalem R. P. F. Albertus Ravaninus de Patavio, habita assignatione a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche, sub Regentatu Adm. R. P. F. Raphaelis Jacobatii.

Ita est F. Antoninus Radovisius, Magister Studentium.

XXXV. Die 8. Januarii 1699. Examinatus et approbatus fuit in Studentem formalem Rev. P. F. Philippus Maria Simeoni de Nizza, habita assignatione a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche, sub Regentatu Adm. Rev. P. F. Raphaelis Jacobatii de Venetiis.

Ita est F. Antoninus Radovisius, Magister Studentium.

[114] XXXVI. Die 3. Decembbris 1699. Expleto trienio studentatus formalis in conventu SS. Joannis et Pauli Venetiarum R. P. F. Hyacinthus Ma. Berni, filius huius conventus S. Dominici de Jadra, examinatus fuit et approbatus tam de litteris, quam de moribus, institutusque in Lectorem artium et sacrae theologiae. In quorum fidem etc.

Ita est F. Antoninus Gavazzius, Regens.

XXXVII. Die 4. Februarii 1700. Propositae fuerunt coram PP. Moderatoribus conclusiones de privilegio, quas in die Translationis S. Thomae laudabiliter propugnavit R. P. F. Philippus Maria Simeoni de Nizza, filius conventus S. Cattaldi de Arimino, et votis omnibus acceptatae fuere loco examinis, quapropter laureatus fuit in Lectorem artium et sacrae theologiae.

Ita est F. Antoninus Gavazzius, Regens.

XXXVIII. Die 25. Maii 1700. Examinatus et approbatus fuit in Studentem formalem R. P. F. Hyeronimus Moretti de Brixia, filius conventus S. Catharinae de Formello de Neapoli, habita assignatione a Rev.mo P. F. Antonino Cloche Generali.

Ita est F. Antoninus Gavazzius, Regens.

XXXIX. Die 6. Aprilis 1701. Propositae fuerunt coram PP. Moderatoribus conclusiones de privilegio, quas defendit P. F. Hieronymus Moretti de Brixia, Studens formalis, filius conventus S. Catharinae de Neapoli, in festo Translationis S. Thomae, quae acceptatae fuerunt loco examinis ab eodem et in Lectorem laureatus fuit artium et sacrae theologiae.

Ita est F. Hyacinthus Ma. Berni, Magister Studentium.

XL. Die 13. Decembbris 1701. Examinatus et approbatus fuit in Studentem formalem R. P. F. Gundisalvus Cresaglia de Curzula, filius conventus S. Nicolai ibidem, habita assignatione ab Adm. R. P. Magistro Provinciali F. Vincentio Dudan, sub Regentatu Adm. R. P. F. Jordani Foresti, filii huius conventus.

Ita est F. Hyacinthus Ma. Berni, Magister Studentium.

XLI. Die 4. Februarii 1703. Examinatus et approbatus fuit in Studentem formalem R. P. F. Dyonisius Mattei, filius conventus S. Catarinae Virginis et Martyris de Spalato, habita assignatione a Rev.mo Patre Magistro Generali F. Antonino Cloche, sub Regentatu A. R. P. F. Jordani Foresti.

Ita est F. Dominicus Pinelli, Magister Studentium.

XLII. Die 20. Maii 1703. Habita dispensatione de suo trienio R. P. F. Gundisalvus Cresaglia a Rev.mo Patre Magistro Generali F. Antonino Cloche, ut possit examinari in Lectorem artium, et visa predicta dispensatione a PP. Moderatoribus fuit rigorose examinatus et respondens laudabiliter argumentis, per vota secreta fuit approbatus in Lectorem artium et sacrae theologiae, ut supra.

Ita est F. Dominicus Pinelli, Magister Studentium.

[115] XLIII. Die 1. Julii 1704. Habita dispensatione de suo trienio R. P. F. Dyonisius Mattei de Spalato a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche, ut possit examinari in Lectorem, fuit a PP. Moderatoribus publice examinatus et iuxta eius insufficiencia per vota secreta fuit tantum approbatus in Lectorem de titulo, dummodo non legat.

Ita est F. Joannes Dominicus Marcovycch, Magister Studentium.

XLV [=XLIV]. Die 22. Junii 1705. Examinatus et unanimiter approbatus fuit a PP. Moderatoribus in Studentem formalem R. P. F. Vincentius Curiri, filius conventus S. Dominici de Tragurio, habita assignatione ab Adm. R. P. Magistro Provinciali F. Jordano Foresti, sub Regentatu Adm. R. P. F. Antonini Radassii.

Ita est F. Hyacinthus Marini, Magister Studentium.

XLVI [=XLV]. Die 15. Septembris 1705. Examinatus fuit in Studentem formalem R. P. F. Franciscus Fabri, filius conventus S. Mariae de Torcula, habita prius assignatione ab Adm. R. P. Magistro Provinciali F. Jordano Foresti, sub Regentatu Adm. R. P. F. Antonini Radassii, et cum egregie se gessisset, a PP. Moderatoribus votis omnibus favorabilibus fuit approbatus.

Ita est F. Antoninus Radovisius, Regens.

XLVIII [=XLVI]. Die 2. Octobris 1705. Examinatus fuit in Praedicatorem Generalem R. P. F. Hyacinthus Ma. Bagattinus, filius huius conventus, sub Regentatu Adm. R. P. F. Antonini Radovisi, Regentis huius Studii, habitis litteris patentibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche, et unanimiter approbatus fuit.

Ita est F. Hyacinthus Ma. Berni, Baccalaureus Ordinarius.

XLIV [=XLVII]. Die 29. Aprilis 1705. Examinatus fuit in Magistrum sacrae theologiae A. R. P. F. Seraphinus Petris, Baccalaureus Ordinarius, habitis litteris patentibus a Rev.mo P. Magistro Generali F. Antonino Cloche, sub Regentatu A. R. P. Antonini Radovisi, unanimiterque fuit approbatus et laureatus.

Ita est F. Hyacinthus Ma. Berni, Baccalaureus Ordinarius.

XLVII [=XLVIII]. Die 15. Septembris 1705. Examinatus fuit in Lectorem artium et sacrae theologiae R. P. F. Hyacinthus Zanobetti et unanimiter tam de litteris, quam de moribus approbatus fuit, et hoc sub Regentatu Adm. R. P. F. Antonini Radovisi.

Ita est F. Hyacinthus Maria Berni, Baccalaureus Ordinarius.

XLIX. Die 15. Mai 1706. Datae fuerunt litterae patentes, quibus institutus fuit in Lectorem artium pro gradu et forma ab Adm. Rev. P. Magistro Vicario Provinciali F. Jordano Foresti R. P. Lector F. Vincentius Maria Babycch de Cattaro pro eodem conventu.

Ita est F. Angelus Maria Buccich de Civitate Veteri, Magister Studentium.

L.[116] Die 5 ... Maii 1702. Defensae fuerunt conclusiones theologicae pro comitiis provincialibus Tragurii a Rev. P. L. F. Angelo Maria Buccich, quae fuerunt ei valutatae ad gradus.

Ita est F. Angelus Ma. Buccich, Magister Studentium.

LI. Die ... mensis Aprilis 1704. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a R. P. L. F. Dominico Marcovycch, tunc actuali Magistro Studentium, pro comitiis provincialibus in ecclesia S. Dominici de Sibenico, et valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est F. Angelus Maria Buccich, Magister Studentium.

LII. Die 2. Maii 1706. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a R. P. L. F. Joanne Hyacintho Zanobetti, actuali philosophiae Lectore, pro comitiis provincialibus Jadrae, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est F. Angelus Maria Buccich, Magister Studentium.

LIII. Die 3. Maii 1706. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a R. P. F. Petro Martyre Florio, studente formali, pro comitiis provincialibus, quae valutatae fuerunt ad gradus. F. Antoninus Radovisius, Regens.

LIV. Die 4. Maii 1706. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a R. P. F. Vincentio Curiri de Spalato, Studente formali, pro comitiis Provincialibus Jadrae, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est F. Angelus Ma. Buccycch, Magister Studentium.

LV. Die 5. Maii 1706. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a P. F. Lectore F. Vincentio Maria Babycch pro comitiis Provincialibus Jadrae, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est F. Angelus Ma. Buccych, Magister Studentum.

LVI. Die 6 Maii 1706. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a R. P. Francisco Fabri, Studente formali, pro comitiis Provincialibus Jadrae, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est F. Angelus Ma. Buccycch, Magister Studentium.

LVII. Die 16. Julii 1706. Examinati fuerunt et unanimiter approbati in Lectores cum omnibus gratiis et privilegiis RR. PP. F. Franciscus Fabri de Civitate Veteri et F. Vincentius Curriri de Spalato sub Regentatu Adm. Rev P. Magistri F. Antonini Radovisii, et cum egregie se gessissent, per vota secreta tam de litteris, quam de moribus fuerunt favorabiliter approbati.

Ita est F. Angelus Ma. Buccycch, Magister Studentium.

[117] LVIII. Die 11. Januarii 1707. Examinatus et unanimiter fuit a PP. Moderatoribus approbatus in Studentem formalem R. P. F. Benedictus Saviola, filius conventus S. Antonii de Pago, habita assignatione ab Adm. Rev. P. Magistro Provinciali F. Seraphino Petris, sub Regentatu R. Adm. P. F. Hyacinthi Mariae Berni.

Ita est F. Hyacinthus Zanobetti, Magister Studentum.

[LVIII. bis]. Anno 1704. Die 18. mensis Aprilis. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a R. Patre Lectore Fr. Hyacintho Marini pro comitiis Provincialibus S. Dominici de Sibenico, et valutatae ei fuerunt ad gradus.

Ita est Fr. Joannes Dominicus Marcovich, Baccalaureus.

LIX. Die 6. Martii 1708. Examinatus et unanimi calculo approbatus fuit a PP. Moderatoribus in Studentem formalem R. P. F. Joannes Jaxa de Lesina, ibidem conventus S. Marci filius, habita prius assignatione ab Adm. Rev. P. Magistro Provinciali F. Seraphino Petris, sub Regentatu Adm. R. P. F. Hyacinthi Mariae Berni.

Ita est F. Vincentius Ma. Babycch, Magister Studentum.

LX. Die 19. Maii 1708. Examinatus fuit et unanimiter approbatus in Lectorem cum omnibus gratiis et privilegiis R. P. F. Joannes Jaxa de Lesina sub Regentatu Adm. R. P. Magistri F. Hyacinthi Mariae Berni de Venetiis; eiusdemque P. Lectoris conclusiones Pagi pro comitiis Provincialibus nuper defensae sub assistentia supradicti P. Magistri Regentis, fuerunt acceptatae et valutatae ad gradus.

Ita est F. Vincentius Maria Babycch, Magister Studentum.

LXI. Die 27. Maii 1712. Examinatus fuit in Lectorem artium et sacrae theologiae R. P. F. Joannes Baptista Lisca, filius conventus S. Marci de Pharo, et cum egregie se gessisset et ad argumenta respondisset, fuit unanimiter approbatus cum omnibus gratiis et privilegiis sub Regentatu Adm. R. P. Magistri F. Dominici Pinelli; eiusdemque P. Lectoris conclusiones Phari pro comitiis Provincialibus hoc anno defensae sub assistentia supradicti Patris Magistri Regentis, fuerunt acceptatae et ei valutatae ad gradus.

Ita est Fr. Hyacinthus Marini, Baccalaureus Ordinarius.

[118] LXII. Die 3.a Decembris 1718. Examinatus fuit et unanimiter approbatus in Lectorem cum omnibus gratiis et privilegiis R. P. Fr. Angelus Ma. Scavella de Brixia, filius conventus S.tae Crucis insulae Buae, sub Baccalaureatu A. R. Patris Fratris Joannis Baptistae Lisca, in deficientia Regentis.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Malosci, Magister Studentium.

LXIII. Die tertia Februarii 1721. Examinatus et approbatus fuit, cum omnibus votis favorabilibus, in Studentem formalem huius Studii S. Dominici de Jadra Provinciae Dalmatiae R. P. Fr. Ippolitus Hajmerus Provinciae Venetiarum, habitis litteris patentibus a Rev.mo Patre Vicario Generali Ordinis Guglielmo Molo, sub Regentatu Adm. R. Patris Fratris Joannis Baptistae Lisca.

Ita est Fr. Hyacinthus Maria Turci, Magister Studentium etc.

LXIV. Die decima sexta Novembbris 1720. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a R. Patre Lectore morali Fr. Angelo Maria Scavella de Brixia pro comitiis Provincialibus Tragurii, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est Fr. Hyacinthus Ma. Turci, Magister Studentium etc.

LXV. Die quarta Junii 1723. Examinatus fuit et unanimiter approbatus in Lectorem cum gratiis et privilegiis R.dus P. Fr. Carolus Rosa Valvassori de Brixia, filius conventus S.tae Crucis insulae Buae, sub Baccalaureatu R. A. Patris Fratris Hyacinthi Mariae Turci in deficientia A. R. P. L. Joannis Baptistae Lisca Regentis.

Ita est F. Angelus Ma. Scavella, Magister Studentium.

LXVI. Die vigesima septima Maii 1724. Examinatus et approbatus fuit cum omnibus votis favorabilibus in Studentem formalem huius Studii Generalis S. Dominici Jadrae Provinciae Dalmatiae R. novitius Fr. Joannes Baptista Turimbergh, filius conventus Jadrae, habitis litteris patentibus a Rev.mo P. Generali Ordinis Fr. Augustino Pipia, sub datum [sic!] Romae die 15. Aprilis 1724.

Ita est Fr. Hyacinthus Turci, Reggens Studii etc.

LXVII. Die vigesima mensis Octobris. Examinatus et approbatus fuit in Lectorem unanimiter ab Adm. RR. PP. Moderatoribus Rev. Pater Franciscus Ma. Bianchi de Jadra, filius conventus, cum omnibus gratiis et privilegiis, quibus huiusmodi Lectores potiri solent, coram Adm. Rev.do Patre Regente Fr. Hyacintho Ma. Turci.

Ita est Fr. Vincentius Ma. Barella, Magister Studentium.

[119] LXVIII. Die decima mensis Januarii 1725. Examinatus et approbatus unanimiter fuit ab Adm. RR. PP. Moderatoribus in Studentem formalem Rev. P. Fr. Dyonisius Ma. Vranko, filius conventus S. Dominici de Jadra, habita prius assignatione ab Admodum Rev.do Patre Angelo Ma. Bucich, sub Regentatu Adm. Rev.di Patris Reggentis Fratris Hyacinthi Turci.

Ita est Fr. Vincentius Ma. Barella, Magister Studentium.

LXVIII. Die 12. mensis Januarii 1725. Examinatus et approbatus unanimiter fuit ab Adm. RR PP. Moderatoribus in Studentem formalem R. P. Fr. Vincentius Brescovich, filius conventus S. Mariae Gratiarum de Bolo, habita prius assignatione ab Adm. Rev.do Patre Provinciale Fr. Angelo Ma. Bucicch, sub Regentatu Adm. Rev.di Patris Reggentis Fratris Hyacinthi Turci.

Ita est Fr. Vincentius Ma. Barella, Magister Studentium.

LXIX [LXX]. Die vigesima secunda mensis Aprilis 1725. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a Rev.do Patre Lectore philosophiae Fr. Francisco Ma. Bianchi pro comitiis Provincialibus Jadrae, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est Fr. Vincentius Ma. Barella, Magister Studentium.

LXX [LXXI]. Die vigesima secunda mensis Aprilis 1725. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a Rev.do Patre Lettore [sic!] philosophiae Fr. Francisco Ma. Bianchi pro comitiis Provincialibus Jadrae, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est Fr. Vincentius Ma. Barella, Magister Studentium.

LXXI [LXXII]. Die vigesima quarta mensis Aprilis 1725. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a Rev.do Patre Lettore [sic!] artium Carolo Rosa Valvassori, filio conventus S. Crucis, pro comitiis Provincialibus Jadrae, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est Fr. Vincentius Ma. Barella, Magister Studentium.

LXXII [LXXIII]. Die vigesima septima mensis Aprilis 1725. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a Rev.do Patre Studente formali Fr. Joanne Baptista Turimbergh, filio conventus Jadrae, pro comitiis Provincialibus Jadrae, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est Fr. Vincentius Ma. Barella, Magister Studentium.

LXIV. Die 30. Januarii 1726. Examinatus et approbatus fuit unanimiter in Lectorem philosophiae et theologiae cum omnibus gratiis et privilegiis R.dus Studens formalis Fr. Joannes Baptista Turimbergh de Jadra, filius conventus S.ti Dominici de Jadra, sub Baccalaureatu R. Adm. P. F. Vincentii Mariae Barella, habita dispensatione supra reliquum tempus sui studentatus formalis a Rev.mo p. Magistro Generali Fr. Thoma Ripoll.

Ita est Fr. Franciscus Ma. Bianchi, philosophiae Lector in deficiente Magistri Studentium.

[LXIV. bis] [=LXXV]. Eadem die supradicta immediate post examen, emissa professione fidei et praestito iuramento de non discedendo a doctrina divi Thomae Aquinatis Pater Fr. Joannes Baptista Turimbergh laureatus fuit a supradicto Adm. P. Baccalaureo Fratre Vincentio Ma. Barella.

Ita est Fr. Franciscus Ma. Bianchi, actualis philosophiae Lector in deficiente Magistri Studentium.

[120] LXXIII [=LXXVI]. Die decima Januarii 1727. Examinatus fuit in Studentem formalem R. P. Fr. Dominicus Turcinovich, filius conventus S. Dominici de Jadra, perlecta permissione et facultate habita ab Rev.do Patre Magistro Provinciali Fr. Hyacintho Marini et ab Adm. RR. Moderatoribus fuit unanimiter tum de moribus, quam de litteris approbatus, sub Regentatu Adm. Rev.di Patris Reggentis Fratris Vincentii Mariae Barella.

Ita est Fr. Carolus Rosa Valvassori, Lector et Vicemagister Studentium.

LXXIII [=LXXVII]. Die undecima Januarii 1727. Examinatus fuit in Studentem formalem R. P. Fr. Hyacinthus Formaievich, filius conventus S. Dominici de Jadra, habita ac perlecta permissione et facultate ab Adm. R. P. Magistro Provinciali Fratre Hyacintho Marini, et ab Adm. RR. PP. Moderatoribus fuit de moribus admissus, et deinde de litteris unanimiter approbatus, sub Regentatu Adm. R.di Patris Reggentis Fr. Vincentii Mariae Barella.

Ita est Fr. Carolus Rosa Valvassori, Lector et Vicemagister Studentium.

LXXV [=LXXVIII]. Die 4. Decembris [1730]. Examinatus et unanimiter approbatus in Lectorem philosophiae et theologiae Rev. P. Studens formalis F. Hyacinthus Quarco, filius conventus S. Dominici de Tragurio, habita et perlecta dispensatione a Rev.mo P. Magistro Ordinis F. Thoma Ripoll super reliquum tempus sui studentatus formalis peracti Vincentiae, quae litterae datae fuerunt Romae sub die 5. Augusti 1730. et ab Adm. R. Patre Regente Fr. Joanne Thoma Perisutti, Provinciae Venetiarum, laureatus fuit.

Ita est Fr. Joannes Baptista Turimbergh, Magister Studentium.

LXXVI [=LXXIX]. Die 6. Junii 1733. Examinati fuerunt in Studentes formales RR. PP. Frater Vincentius Devita, filius conventus S. Dominici de Tragurio, et Frater Antonius Doniercovich, filius S. Nicolai de Corsula, perlecta facultate et permissione habita ab Adm. R. Patre Magistro Vicario Provinciali Fr. Angelo Maria Bucich, et ab Adm. RR. PP. Moderatoribus fuerunt unanimiter tam de moribus, quam de litteris approbati sub Regentatu Adm. R. P. Regentis Fr. Thomae Perisutti.

Ita est Fr. Hyacinthus Martini, Magister Studentium.

LXXVII [=LXXX]. Die 15. Octobris 1733. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae et theologiae R.dus Pater Studens formalis conventus et Studii Generalis S. Dominici de Bononia Frater Franciscus Faini, filius conventus S. Dominici de Jadra, sub reggentatu Adm. R. Patris Magistri Caroli Rosae Valvassori.

Ita est Fr. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentium.

LXXVIII [=LXXXI]. Die 20. Junii 1734. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae et theologiae R.dus Pater Studens formalis huius Studii Generalis F. Vincentius de Vita, filius S. Dominici de Tragurio, habita et perfecta dispensatione Rev.mi Patris Magistri Ordinis Thomae Ripoll super reliquum tempus sui studentatus formalis, sub reggentatu R. Patris Magistri Caroli Rosa Rosae Valvassori.

Ita est Fr. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentium.

[121] LXXIX [=LXXXII]. Die 10. Octobris 1734. Examinati fuerunt in Studentes formales RR. PP. F. Paulus Dibri et P. Ignatius Testi, primus filius S. Catharinae de Spalato, et secundus filius filius Congregationis Ragusinae, et ab Adm. R.R. PP. Moderatoribus fuerunt unanimiter tam de moribus, quam de litteris approbati sub reggentatu Adm. R. P. Francisci Mariae Bianchi.

Ita est Fr. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentium.

LXXX [=LXXXIII]. Die 2. Aprilis 1735. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae et theologiae R.dus Pater Studens formalis huius Studii Generalis Frater Antonius Doniercovich, filius S. Nicolai de Corsola, habita et perfecta dispensatione Rev.mi Patris Magistri Ordinis F. Thomae Ripoll super reliquum tempus sui studentatus formalis sub reggentatu Adm. R. Patris Francisci Mariae Bianchi.

LXXXI [=LXXXIV]. Die 16. Junii 1736. Fuit congregatum consilium ab Adm. R. P. Reggente F. Joanne Baptista Turimbergh in cella sua solitae residentiae, praesentibus omnibus PP. Moderatoribus, sub supradicto Adm. R. P. Reggente F. Joanne Baptista Turimbergh, P. Baccalaureo F. Hyacintho Martini, P. Magistro Studentium F. Angelo Ma. Trinchesi, R.do P. Jordano Foresti, Adm. R. P. Magistro F. Francisco Renesi; et fuerunt propositae et lectae litterae patentes Rev.mi P. Magistri Generalis F. Thomae Ripoll; et litterae familiares eiusdem, quarum copiae sunt istae. Videlicet: Nos Fr. Thomas Ripoll, sacrae theologiae Professor, et totius Ordinis Praedicatorum humilis Magister Generalis, et Servus. Harum serie, nostrique auctoritate officii licentiam concedimus R. P. Studenti formalis F. Ignatio Mariae Testi, Congregationis nostrae Ragusinae, ut examinari valeat in Lectorem in Studio nostro Generali Jadrae Provinciae Dalmatiae, dispensantes ipsum super uno anno sui studentatus formalis, servatis aliis de iure servandis. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen. In quorum fidem etc. Datum Romae in conventu nostro S. Mariae super Minervam die 19. Maii 1736. F. Thomas Ripoll, Magister Ordinis. Reg. fol. 10.F. Dominicus Ponsi, Magister, Exprovincialis et Socius. R. P. Studente. Salute. Attesto quanto V. P. mi rappresenta. Gli accendo la dispesa di un anno del suo studentato formale, acciò possa esaminarsi Lettore, et indi ritornare alla sua Congregazione di Ragusa. Preghi per me, e le do la mia benedizione. Roma 19 Maggio 1736. Fr. Thomas Ma. Ripoll, Conservus in Domino, Magister Ordinis. Ad extra: Al R. P. Studente Fr. Ignatio Ma. Testi Raguseo de Predicatori. S. Domenico Zara. Magister Ordinis. Quibus visis a supradictis PP. Moderatoribus fuit vocatus praedictus P. Studens, et inquisitus ab Adm. R. P. Reggente an voluisse examinari. Respondit se non velle subiicere examini. At praedicti PP. stante 2.a parte litterae familiaris R.mi P. Magistri Generalis, debere ipsum redire ad suam Congregationem, per vota secreta unanimiter annuerunt et licentiam concessere exire a Studio.

Ita est F. Angelus Ma. Trinchesi, Magister Studentium.

[122] LXXXII [=LXXXV]. Die 11. Octobris 1736. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae et theologiae R. P. Studens formalis, conventus et Studii Generalis Bononiensis, F. Ambrosius Gorda, filius conventus S. Catharinae de Spalato, sub reggentatu Adm. R. P. Regentis F. Joannis Baptista Turimbergh.

Ita est Fr. Angelus Ma. Trinchesi, Magister Studentium.

LXXXIII [=LXXXVI]. Die quartadecima Maii 1737. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a R. P. Lectore morali Fr. Francisco Ma. Faini, filio conventus S. Dominici de Jadra, pro comitiis Provincialibus Spalati, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est F. Angelus Ma. Trinchesi, Magister Studentium.

LXXXIV [=LXXXVII]. Die vigesima Aprilis 1739. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a P. Magistro Studentum F. Vincentio de Vita, filio conventus S. Dominici de Tragurio, pro comitiis Provincialibus Sebenici, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est F. Franciscus Ma. Faini, Baccalaureus Ordinarius.

LXXXV [=LXXXVIII]. Die viegisimaprima Aprilis 1730. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a R. P. Lectore F. Antonio Donjercovich, filio conventus S. Nicolai de Curzula, pro comitiis Provincialibus Sibenici, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est Fr. Vincentius Devita, Magister Studentium.

LXXXVI [=LXXXIX]. Die secunda Augusti 1742. Examinatus et unanimiter approbatus in Lectorem philosophiae ac theologiae R. P. Studens formalis Generalis Studii Bononiensis F. Joannes Antonius de Matei, filius conventus S. Dominici de Sebenico sub regentatu A. R. P. F. Francisci Faini. In quorum fidem etc.

Ego Fr. Antonius Donjercovich, Magister Studentum ita esse affirmo.

LXXXVII [=XC]. Die septima Maii 1743. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a Rev.do Patre Magistro Studentum Fr. Ambrosio Gorda, filio conventus S. Catharinae Virginis et Martyris de Spalato, pro comitiis Provincialibus Jadrae, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est Fr. Franciscus Ma. Faini, Regens.

LXXXVIII [=XCII]. Die sexta Maii 1743. Defensae fuerunt conclusiones theologicae a R. P. Lectore philosophiae Fratre Joanne Antonio Demari, filio conventus S. Dominici de Sebenico, pro comitiis Provincialibus Jadrae, quae valutatae fuerunt ad gradus.

Ita est F. Ambrosius Gorda, Magister Studentum.

LXXXIX. [=XCIII]. Die 2. Augusti 1751. Examinatus fuit in Studentem formalem R. P. Fr. Thomas Ma. Duodo de Venetiis et eiusdem Provinciae alumnus, qui ab Adm. P. Fr. Antonino Bremond, totius Ordinis Generali Magistro, ad hoc Studium missus fuit, et cum idoneus repertus fuerit, unanimi suffragatione consensu approbatus fuit.

Ita est Fr. Joannes Baptista de Rubeis, Studentum Magister.

[123] XC [=XCIV]. Die 21. Maii 1753. Examinatus fuit in Lectorem philosophiae et sacrae theologiae, et unanimi suffragiorum calculo approbatus R. P. Fr. Thomas Ma. Duodo, Provinciae Venetiarum, sub Baccalaureatu in capite mei infrascripto, cum idoneus repertus fuerit.

Ita est Fr. Joannes Baptista de Rubeis, Baccalaureus Ordinarius.

XCI [=XCV]. Die 28. Maii 1753. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae et theologiae R.dus P. F. Ildephonsus de Libardis, filius conventus S. Antonii Abatis de Pago cum dispensatione Rev.mi P. Fr. Antonini Bremond, iam approbatus in Studio Generali Patavino, sub Baccalaureatu in capite mei infrascripti.

Ita est Fr. Joannes Baptista de Rubeis, Baccalaureus Ordinarius.

XCII [=XCVI]. Die 7. Maii 1753. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Studentem formalem Rev. P. Joseph Ma. Pavich, filius conventus S. Petri Martyris de Civitate Veteri, praemissa non solum approbatione de moribus Patrum a consiliis, sed etiam facultate R. A. Fr. Ambrosii Gorda Provincialis, sub Baccalaureatu in capite mei infrascripti.

Ita est Fr. Joannes Baptista de Rubeis, Baccalaureus Ordinarius.

XCIII [=XCVII]. Die 20. Novembris 1753. Datus fuit in Studentem formalem huius Studii Generalis S. Dominici Jadrae pro continuatione sui studentatus formalis incoerti Frisachi, obtenta dispensatione a R.mo Magistro Ordinis, R. P. Johannes Paulus Ostoja, filius huius conventus.

Ita est F. Johannes Baptista Radicati, Magister Studentum.

XCIV [=XCVIII]. Die 20. Decembris 1754. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae ac theologiae R. P. F. Dominicus Cornolti huius Provinciae et conventi alumnus, cum dispensatione super reliquo tempore studentatus formalis incepti Bononiae, R.mi P. F. Antonini Bremond, Magistri Ordinis, sub regentatu P. F. Johannis Baptista De Rubeis.

Ita est F. Johannes Baptista Radicati, Magister Studentum.

XCV [=XCIX]. Die 15 mensis Novembbris 1751. Auctoritate R.mi Patris F. Antonini Bremond, Generalis Ordinis, acceptatae fuerunt theologicae theses publico certamini expositae a R. P. F. Johanne Paulo Ostoja huius Provinciae ac conventus alumno et habitatore in hoc Studio Generali S. Dominici de Jadera, die 26. Aprilis sub assistentia R. P. F. Johannis Baptistae de Rubeis Regentis pro examine in Lectorem nec non ab eodem R.mo Patre Generali dispensatus fuit super reliquo tempore studentatus formalis, prout patet in litteris patentibus sub die 3. Maii Romae 1754; quae licentia fuit ab Ex.mo Venetiarum Collegio pro executione die 4. Junii 1755.

Ita est F. Johannes Baptista Radicati, Magister Studentium.

XCVI [=C]. Die 19. mensis Novembbris 1755. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae ac theologiae R. P. Fr. Hyacinthus Candido, huius Provinciae et conventus Spalatensis alumnus, sub Regentatu Adm. R. P. Fr. Andreae Pii Nesti, iam approbatus in Studio Generali Bononiensi.

Ita est Fr. Hildephonsus Libardi, Studentium Magister.

[124] XCVII [=CI]. Die 12. Julii 1757. Examinatus et approbatus fuit in Lectorem philosophiae et sacrae theologiae P. F. Joseph Pavicich, huius Provinciae et conventus S. Petri Martyris de Civitate Veteri filius, sub regentatu Adm. R. P. F. Andreae Pii Nesti de Congregatione Sanitatis, iam approbatus in Studio Generali Patavino, qui in sua approbatione habuit vota quinque favorabilia, unum contrarium.

Ita est Fr. Pius Nesti, Regens.

Definitorium capituli Provincialis celebrati in hoc conventu Jadrae 1765. facit a margine expungi additionem suprascriptam utpote arbitrariam et veritati contrariam, ut videtur pagina 59. huius libri. F. Vincentius Ma. Vanacca, Biblicus ac capituli Secretarius.

XCVIII. Die 11. Augusti 1757. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae et sacrae theologiae R. P. F. Dominicus Donjercovich, huius Provinciae et conventus S. Nicolai de Curzula filius, sub regentatu Adm. R. P. F. Andreae Pii Nesti de Congregatione Sanitatis, iam approbatus in Studio Generali Bononiensi. Qui in sua approbatione recepit omnia vota favorabilia.

Ita est Fr. Andreas Pius Nesti, Regens.

XCVIII [=CIII]. Die 27. Maii 1758. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae et sacrae theologiae R. P. L. F. Hyacinthus Petcovich, huius Provinciae et conventus S. Nicolai de Curzula filius, sub regentatu A. R. P. F. Andreae Pii Nesti de Congregatione Sanitatis, iam approbatus in Studio Generali Bononiensi. Qui in sua approbatione recepit omnia vota favorabilia.

Ita est Fr. Andreas Pius Nesti, Regens.

C [=CIV]. Die 8. Junii 1758. Defensae fuerunt conclusiones publicae academico more in toto tractatu De Ecclesia militante Christi a R. P. F. Joanne Paulo Ostoja pro comitiis Provincialibus Spalati habitis, sub assistentia Adm. R. P. F. Andreae Pii Nesti, Regentis Studii Generalis Jadrensis, quae acceptatae et valutatae fuerunt ei ad gradus.

Ita est Fr. Andreas Pius Nesti, Regens.

CI [=CV]. Die 9. Junii 1758. Defensae fuerunt conclusiones sacrae theologiae a R. P. L. F. Dominico Ma. Cornolti pro comitiis Provincialibus Spalati habitis, sub assistentia Adm. R. P. F. Andreae Pii Nesti, Regentis Studii Generalis Jadrensis; quae acceptatae et valutatae fuerunt ei ad gradus.

Ita est Fr. Andreas Pius Nesti, Regens.

[125] CII [=CVI]. Die 31. mensis Maii 1760. Examinatus et approbatus fuit in Studentem formalem R. P. F. Vincentius Bercovich de Bolo, habita prius assignatione ab Admodum Rev.do Patre suo Provinciali Fratre Ambrosio Gorda, qui etiam praesens fuit, sub regentatu Adm. R.di Patris Fratris Joannis Baptistae Radicati; et cum egregie se gessisset in moribus, omnia vota habuit favorabilia a RR. Moderatoribus, in litteris vero unum dumtaxat contrarium.

Ita est Fr. Joannes Paulus Ostoja, Magister Studentium.

CIII [=CVII]. Die 23. Novembris 1761. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae et sacrae theologiae R. P. F. Vincentius Ma. Vanacca, huius nostrae Provinciae et conventus S. Dominici de Jadra alumnus, sub regimine Adm. R. P. F. Joachini Radicati, S. Mariae supra Minervam alumni, iam approbatus ab Adm. RR. Moderatoribus Colegii S. Marci de Florentia die 19. Septembris eiusdem anni, qui in sua approbatione habuit septem vota alba, cum septem fuerint Moderatores.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Cornolti, Magister Studentium.

CIV [=CVIII]. Die 14. Septembris 1762. Examinati et unanimiter approbati fuerunt pro audiendis confessionibus tum regularium, quam saecularium RR. PP. Fr. Joseph Berti Provinciae Utriusque Lombardiae et Fr. Vincentius Bercovich Provinciae nostrae, Bolensis conventus alumnus, nec non in Studio Generali Jadrensi Studens formalis.

Ita est Fr. Dominicus Cornolti, loco Magistri Studentium, Baccalaureus Ordinarius.

CV [=CIX]. Die prima Martii 1763. Adm. R. P. Magister Fr. Franciscus Ma. Faini, huius conventus Prior, cum caeteris Moderatoribus huius almi Studii, annuerunt, ut R. P. sacrae theologiae Lector Fr. Pius Clemens Lambiri possit sine ullo examine Lectoris, a quo fuit in capitulo Spalatensi dispensatus, transire ad actuale munus Magistri Studentum, praevia tum solutione unius scuti aurei iam ab ipso soliti.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Cornolti, Baccalaureus Ordinarius.

[126] CVI [=CX]. Die ... Junii 1760. Defensae fuerunt conclusiones publicae theologiae in comitiis Provincialibus Tragurii a R. P. L. Fr. Pio Clemente Lambiri Provinciae nostrae et conventus S. Nicolai de Catharo alumno, quae ab Adm. RR. PP. Moderatoribus a consiliis eiusdem Provinciae acceptatae fuere pro examine ad gradus.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Cornolti, Magister Studentium.

CVII [=CXI]. Die 14. Junii 1762. Defensae fuerunt conclusiones publicae theologicae in comitiis Provincialibus Sibenici a RR. PP. Lectoribus Fr. Hyacintho Petcovich et Fr. Dominico Dumerovich nostrae Provinciae et conventus S. Nicolai de Cursula alumnis, quae acceptatae sunt ab Adm. RR. PP. a consiliis Provinciae pro examine ad gradus.

CVIII [=CXII]. Subsequenti die easdem conclusiones publicas theologicas substinxit in eodem conventu R. P. Studens formalis Fr. Vincentius Bercovich, Provinciae nostrae et S. Mariae Gratiarum Boli alumnus, intuitu quarum ab Adm. RR. PP. a consiliis Provinciae dispensatus fuit ab onere examinis in Lectorem, salvis tamen de iure solvendis, id est ut taneatur ad consuetam solutionem scuti aurei solvendi pro beneficio huius almi Studii Generalis, quam solutionem praestitit, prout in introitu apareat.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Cornolti, Baccalaureus Ordinarius.

CVIII [=CXIII]. Die 30. Aprilis 1763. Studens formalis Fr. Vincentius Bercovich, Provinciae nostrae et conventus S. Mariae Gratiarum Boli alumnus, in camera Adm. R. P. Fr. Francisci Mariae Faini, Magistri Exprovincialis ac Prioris conventus, nullo praevio examine Lectoris, intuitu predictae dispensationis ab Adm. P. Fr. Joachino Radicati Regente coram caeteris Moderatoribus ac Patribus eiusdem conventus laureatus fuit in Lectorem cum omnibus gratiis et privilegiis, cum iam, ut supra, tempore capituli Sibenicensis conclusiones S. Thomae ad illud tempus translatas laudabiliter summoque applausu Patrum ac civium sustinisset.

Ita est Fr. Pius Clemens Lambiri, Magister Studentium.

CX [=CXIV]. Die ultima Junii 1764. Delata fide de moribus e conventu Sibenicensi ubi prius assignatus extiterit R. P. Studens materialis Fr. Thomas Cornolti et congregato Moderatorio ab Adm. R. P. Fr. Joachino Radicati Regente, in quo interfuerunt, praeter ipsum, Adm. R. Pater Exprovincialis Fr. Franciscus Ma. Faini Prior conventus, Rev. Pater Magister Exprovincialis et Inquisitor Fr. Pius Clemens Moretti, Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius Fr. Joannes Dominicus Cornolti nec non Adm. R. P. Fr. Pius Clemens Lambiri, Magister Studentium, coram quibus lecta prius predicta fide de moribus, examinatus fuit predictus Pater Studens in Studentem formalem, qui cum responsa laudabiliter dederit unanimi calculo per vota secreta a predictis P. P. Moderatoribus in Studentem formalem approbatus fuit.

Ita est Fr. Pius Clemens Lambiri, Magister Studentium.

[127] CXI [=CXV]. Die tertia Julii 1764. Examinatus et unanimiter per vota secreta tam de moribus, quam de litteris approbatus fuit in Studentem formalem ab Adm. RR. PP. Moderatoribus sub Regentatu Adm. R. P. Joachini Radicati R. P. Studens materialis Fr. Antonius Cebalo, filius conventus Traguriensis, propter responsiones datas laudabiliter ab eo oppositionibus ipsimet propositis a Rev.dis Moderatoribus. Discessit et fuit assignatus Perusiae in Studentem formalem cum assignatione Rev.mi Patris Magistri Ordinis.

Ita est Fr. Pius Clemens Lambiri, Magister Studentium.

CXII [=CXVI]. Die 17. Junii 1765. Defensae fuerunt conclusiones publicae theologicae in comitiis Provincialibus Jadrae ab R. P. L. Fr. Vincentio Bercovich, S. Mariae Gratiarum Boli alumno, sub assistentia Adm. R. P. Pauli Ostoja, Regentis Studii Generalis huius conventus.

CXIII [=CXVII]. Subsequenti die easdem conclusiones publicas theologicas sustinuit sub assistentia ejusdem ut supra R. P. Lector Biblicalis Fr. Vincentius Vanacca, filius conventus Jadrensis, quae acceptatae fuerunt ab Adm. R. R. P. P. a consiliis Provinciae pro examine ad gradus.

XXIV [=CXVIII]. Die 7. Julii 1765. Cassata fuit supra admissa expositio et haec altera posita est concessionem Adm. R. di P. Magistri Vicarii Generalis Fratris Antonii Demari a me infrascripto. Exemplum e libro Provinciae nostrae Dalmatiae, fideliter et ad litteram extractum sub pagina 251 et actis ultimi nostri capituli provincialis in conventu nostro S. Dominici de Jadra celebrati, videlicet. Omissis etc. Approbationes. Inhaerentes privilegiis Studiorum Generalium Bononiae et Patavii, quibus conformatur docentia atque iis, quae a tot capitulo provincialibus in praxi posita fuere, ut videre est in libro huius Studii, acceptamus conclusiones in his comitiis provincialibus laudabiliter defensae a Rev.do Patre Studente formalis Fratre Thoma Cornolti eamque ei valutamus pro examine Lectoris, dispensantes ipsum super reliquum tempus sui studentatus. Datum in conventu nostro S. Dominici de Sebenico die 25. Julii anno 1765. Fr. Hyacinthus Descovich, Magister Studentium. Conservus in Domino Fr. Joannes Antonius Demari Magister, Vicarius Generalis, Fr. Franciscus Ma. Bonamico Lector, loco Socii.

[128] CXIV [=CXIX]. Die 21. Octobris 1765. Ostensis et lectis litteris testimonialibus de moribus factae in conventu nostro S. Mariae super Formellum Neapoli, nec non sui studentatus materialis quattuor annorum, examinatus et nullo voto discrepante approbatus fuit in Studentem formalem R. P. Fr. Daniel Addobbati a PP. Moderatoribus, filius conventus S. Dominici de Jadra, habita prius assignatione ab Ad.m. R. P. Vicario Generali F. Antonio Demari, sub Regentatu R. P. Fratris Pauli Ostoja.

Ita est Fr. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentium.

CXV [=CXX]. Die 25 Octobris 1766. F. Thomas Sadia, S. Dominici de Spalato alumnus, praevia lectione facta coram Moderatoribus fidei datae sub die 19 Julii ejusdem anni, qua iudicatur approbatus in Lectorem a Moderatoribus Studii S. Marci de Florentia, a Nobis quoque fuit examinatus et datis calculis cum essemus septem sub regimine F. Domici Cornolti, fuit unanimiter approbatus.

Ita est F. Dominicus Dumercovich, Magister Studentium.

CXVI [=CXXI]. Die 5. Octobris 1767. Praemissa unanimi approbatione de moribus ac intuitu dispensationis super tertium annum Studentatus materialis, cum onere suplendi quartum annum formalis, a Rev.mo P. Magistro Generali sub die 29. Augusti proximi ellapsi concessae R. P. F. Vincentio Zvitanić Studenti materiali ac filio conventus S. Mariae Gratiarum Boli, Adm. R.dus Pater Dominicus Cornolti Regens congregavit Moderatorium tum actualium et honoris, in quo praeter ipsum interfuerere Adm. RR. PP. F. Paulus Dibri, Baccalaureus de loco et voce ac Prior conventus, F. Pius Clemens Moretti, Magister Exprovincialis ac Inquisitor, F. Franciscus Faini, Magister Exprovincialis, F. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius, et F. Vincentius Ma. Vanacca, Regens Studiorum, et ipsis proposuit praedictum Patrem Studentem super quinque quaestiones examinandum in Studentem formalem; et postquam praedictae quaestiones fuerunt diligenter discussae, datis calculis fuit unanimiter approbatus.

Ita est F. Vincentius M. Vanacca, Magister Studentium.

CXVII [=CXXII]. Die 6. Octobris 1767. Perlectis a PP. Moderatoribus huius Studii litteris patentibus sub die 8. Augusti datis, quibus R. P. L. F. Antonius Cebalo per tres annos commoratus in Collegio S. Thomae de Urbe, ab Adm. RR. PP. praedicti Collegii Moderatoribus examinatus et approbatus in sacrae theologiae et philosophiae Lectore, eum nullo praemisso examine, tamquam verum et legitimum Lectorem, ut supra, institutum cognovimus.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentium.

CXVIII [=CXXIII]. Die prima Julii 1768. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae et sacrae theologiae R.P.F. Joannes Dominicus Lucini, conventus S. Marci de Pharo alumnus, sub regimine Adm. R. P. Dominici Cornolti, iam approbatus ab Adm. RR. PP. Moderatoribus Studii Generalis S. Dominici Maioris de Neapoli Provinciae Regni die 14. mensis Julii anni 1767 proxime elapsi, qui in sua approbatione habuit vota sex alba, cum sex fuerint Moderatores.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentium.

CXIX [=CXXIV]. Die 9. Septembris 1768. Examinatus et unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae ac sacrae theologiae R.P.F. Daniel Addobbati, huiusce conventus S. Dominici de Jadra alumnus, post trienium sui Studentatus formalis, qui in sua approbatione habuit vota quinque favorabilia, cum quinque fuerint Moderatores, praemissa unanimi de moribus approbatione, sub regimine Adm. R.P. Magistri Regentis F. Dominici Cornolti.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentium.

CXXX [=CXXV]. Die 24. Septembris anni 1768. Examinatus ac unanimiter, ab Adm. RR. PP. Moderatoribus tum actualium, tum honoris, approbatus fuit in Lectorem philosophiae ac sacrae theologiae R.P.F. Vincentius Hranotich, filius conventus S. Mariae Gratiarum Boli, iam approbatus ab Adm. RR. PP. Moderatoribus Studii Generalis S. P. Dominici de Bononia sub die 17 Junii anni proxime elapsi 1767, qui in sua approbatione habuit vota sex alba, cum sex fuerint Moderatores.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentium.

CXXXI [=CXXVI]. Die 19. Julii 1770. Praemissa approbatione ac intuitu dispensationis super tertium annum Studentatus materialis, cum onere supplendi quartum formalis, a R.mo Patre Magistro Generali sub die 9. Madii proxime elapsi concessae, R.P.F. Joanni Andreae Topich Studenti materiali ac filio conventus S. Crucis insulae Buae, Ad. R. P. Fr. Pius Clemens Lambiri Regens congregavit Moderatorium tum actualium, cum honoris, in quo praeter ipsum interfueret Adm. R. P. Magister Exprovincialis ac Inquisitor [130] Fr. Pius Clemens Moretti, Adm. R. P. Fr. Dominicus Cornolti Magister, Adm. R. P. Fr. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius, et R. P. Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium, et ipsis proposuit praedictum P. Studentem super quinque quaestiones examinandum in Studentem formalem; et postquam praedictae quinque quaestiones fuerunt diligenter discussae, datis calculis fuit unanimiter approbatus.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium.

CXXXII [=CXXVII]. Die 9. Aprilis 1771. Praemissa unanimi approbatione de moribus ac intuitu dispensationis super reliquum tempus sui Studentatus formalis data ab Adm. R. P. Fr. Ambrosio Gorda, Magistro ac Vicario Provinciali, a Patribus Moderatoribus tum actualibus, cum honoris examinatus ac unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae ac theologiae R. P. Fr. Vincentius Zvitanich, Sanctae Mariae Gratiarum Boli alumnus.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium.

CXXXIII [=CXXVII]. Die 22 Aprilis 1773. Congregato Moderatorio ab Adm. R. P. Regente ac Priore Fr. Vincentio Ma. Vanacca, in quo interfuererunt, praeter ipsum, Adm. R. P. Magister Exprovincialis Fr. Franciscus Ma. Faini, Adm. R. P. Magister Fr. Dominicus Cornolti, Adm. R. P. Baccalaureus Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, R. P. Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Magister Studentium, et R. ndus P. Fr. Daniel Addobbati, Lector Biblicus, et ipsis proposuit R. P. Studentem materialem Fr. Vincentium Vragnizan, filium conventus Civitatis Veteris, examinandum super quinque propositiones in Studentem formalem; et eum, praemissa unanimi approbatione morum, praedictae quaestiones diligenter discussae fuerint, datis calculis, et omnibus praeter unum repertis favorabilibus, approbatus fuit.

Ita est Fr. Joannes Ma. Cebalo, Magister Studentium.

[Annotatio in margine sinistro:] Die 20 Octobris 1775. Auditis per me infrascriptum A. RR. PP. Moderatoribus Studii adulteratam fuisse notationem examinis Studentatus formalis habitu a R. P. Studente Vagnizan, post maturam considerationem decernendam, pro aequo putavimus illius examen incoandum a die 10. Madii 1773. In quorum etc. Datum in conventu S. Dominici de Jadra die et anno ut supra. Fr. Dominicus Ma. Cornolti, Magister ac Prior Provincialis.

[131] CXXXIV [=CXXIX]. Die prima Decembris 1774. R. P. Studens formalis Fr. Andreas Topich, Sanctae Crucis de insula Bua alumnus, praevia lectione litterarum testimonialium de moribus datis sub die 15. Novembris in conventu Sibenicensi, ubi assignatus extiterat, et praevia lectione litterarum Rev.mi Magistri Ordinis, quibus ab eodem dispensatus supra reliquum tempus sui Studentatus formalis, a R.R. Moderatoribus tum actualibus cum honoris, examinatus ac unanimiter approbatus fuit in Lectorem philosophiae ac theologiae sub regimine Adm. R. Fr. Vincentii Ma. Vanacca.

Ita est Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Magister Studentium.

[EXAMINA LECTORUM ET STUDENTIUM FORMALIUM AD CONFESSIONES AUDIENDAS]

- [145] I. Die 22. Aprilis anno Salutis 1686. Examinatus fuit a PP. Moderatoribus Studii pro confessionibus audiendis P. Studens formalis F. Joannes Marincovycc et omnibus votis approbatus remansit. In quorum fidem etc.
Ego Fr. Antonius Boninchi, Studiorum Magister, ita esse affirmo.
- II. Die 19. Aprilis anno 1691. Examinati et unanimiter approbati fuere pro confessionibus tum Regularium tum Saecularium, servatis servandis, RR. PP. Studentes formales F. Joseph Maria Aquaroni, Provinciae Utriusque Lombardiae, et F. Angelus Ma. Negrotti, huius Provinciae Dalmatiae.
Ego F. Antonius Boninchi, Baccalaureus Ordinarius, ita esse affirmo.
- III. Die 4. Februarii 1694. Examinati fuerunt a PP. Moderatoribus et unanimiter approbati pro confessionibus audiendis tum Fratrum, tum Saecularium, servatis servandis, RR. PP. Studentes formales F. Vincentius Ma. De Grandis de Mantua et F. Ludovicus Petrosa de Ragusio.
Ita ego F. Albertus Mellini, Magister Studentium, affirmo.
- IV. Approbatus fuit ac examinatus P. F. Petrus Antonius Fontana de Verona, Studens formalis, et unanimiter acceptatus pro confessionibus audiendis tam Fratrum, quam Saecularium.
Ita est F. Albertus Mellini, Magister Studentium.
- V. Die 28. Aprilis 1699. R. P. F. Albertus Pavulinus de Patavio examinatus et unanimiter approbatus fuit ad confessiones tum Saecularium, cum Regularium audiendas.
Ita est F. Antoninus Radovisius, Magister Studentium.
- VI. Die 18. Maii 1703. Examinati fuere a PP. Moderatoribus et unanimiter approbati pro confessionibus audiendis tum Fratrum, tum Saecularium, servatis servandis, RR. PP. Studentes formales F. Gundisalvus Cresaglia et F. Dionysius Matei.
Ita est F. Dominicus Pinelli, Magister Studentium.
- [146] VII. Die 25. Novembris 1705. Examinati et unanimiter approbati fuerunt ad confessiones tum Regularium, tum Saecularium audiendis PP. Studentes formales F. Vincentius Borovcicch et F. Franciscus Fabri.
Ita est F. Hyacinthus Ma. Berni, Baccalaureus Ordinarius.
- VIII. Die 31. Maii 1708. Examinati et approbati fuerunt ad confessiones audiendas tum Regularium, quam Saecularium P. Studens formalis F. Joannes Jaxa de Lesina et P. Joannes Baptista Dellamota Germanus.
Ita est F. Vincentius Maria Babycch, Magister Studentium.
- IX. Die 18. Junii 1719. Examinatus et approbatus fuit ad confessiones audiendas tam Regularium, quam Saecularium R. P. L. artium F. Angelus Maria Scavella de Brixia.
Ita est Fr. Dominicus Antonius Ma. Melosci, Magister Studentium.

X. Die 17. Januarii 1734. Examinati fuerunt et approbati de confessionibus audiendis tam Regularium, quam Saecularium Pater Vincentius de Vita et Pater F. Antonius Doniercovich, sub Regentatu Adm. R. Patris Magistri Caroli Rosae Valvassori.

Ita est Fr. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentum.

XI. Die 25. Januarii 1736. Examinati fuerunt et unanimiter approbati ad confessiones audiendas tum Regularium, quam Saecularium PP. Studentes formales F. Paulus Dibri et F. Ignatius Desta sub Reggentatu (sic !) Adm. R. Patris Joannis Baptistae Turimbergh.

Ita est F. Angelus Ma. Trinchesi, Magister Studentum.

XII. Die 11. Octobris 1736. Examinatus fuit et unanimiter approbatus ad confessiones audiendas tam Regularium, quam Saecularium R. P. L. Ambrosius Gorda.

Ita est F. Angelus Ma. Trinchesi, Magister Studentum.

XIII. Die 6. Junii 1740. Examinatus fuit et unanimiter approbatus ad confessiones audiendas tam Regularium, quam Saecularium P. Studens materialis Fr. Thomas Tomich sub Regentatu Adm. R. Patris Angeli Mariae Trinchesi.

Ita est Fr. Vincentius Devita, Magister Studentum.

[147] XIV. Die 22. Aprilis 1744. Examinatus fuit in Praedicatore [Generalem], habita concione in refectorio, coram tota communitate Rev.dus P. L. Fr. Thomas Tomich, atque unanimi voto approbatus.

Fr. Ambrosius Gorda, Magister Studentum.

XV. Die prima Augusti 1747. Examinatus et unanimiter approbatus fuit pro prima vice pro audiendis confessionibus tam Regularium, quam Saecularium, Rev.dus Pater Studens Fr. Vincentius Dominis de Bolo.

Ita est Fr. Ambrosius Gorda, Regens.

XVI. Die prima Maii 1748. Examinatus et unanimiter approbatus fuit pro prima vice ad audiendas confessiones tam Regularium, quam Saecularium, Rev. P. Joannes Dominicus Gaia de Sebenico.

Ita est F. Joseph Ma. Gallichi, Studiorum Magister.

XVII. Die prima Julii 1748. Examinati et approbati in Praedicatorum [Generales] die supradicta RR. PP. Fr. Franciscus Licini, Lector, et Rev.dus P. Augustinus Franulovich, Prior Sibenicensis, et quidem unanimi calculo a Patribus Adm. Reverendis Magistris et Moderatoribus huius Studii Generalis Jadrensis, post habitam laudabilem atque egregiam concionem in refectorio coram tota communitate, primus die 29., secundus vero die trigesima proxime elapsi mensis.

Ita est Fr. Ambrosius Gorda, Magister ac Regens.

XVIII. Die 6. Aprilis 1751. Examinatus et unanimi suffragiorum consensu approbatus fuit pro secunda vice ad confessiones tum Regularium, quam Saecularium utriusque sexus R. P. Jacobus Pini de Sebenico, praehabita Adm. R. P. Sacrae Theologiae Magistri et huius Provinciae Provincialis Fr. Antonii Doniercovich facultate sub die 6. Martii eiusdem anni. Item eadem die examinatus et unanimi suffragiorum calculo approbatus in Praedicatore [Generalem] R. P. L. Joannes Baptista Carmeli, Prior Bolensis, post habitam laudabilem atque egregiam concionem in refectorio coram tota communitate die 3. Aprilis eiusdem anni, eodem tempore quo quadragesimales conciones laudabiliter, magnoque populi applausu, concursu et fructu peregebat.

Ita est Fr. Paulus Joannes Baptista de Rubeis, Magister Studentum.

XIX. Die 5. Februarii 1751. Examinatus et unanimiter approbatus fuit pro confessionibus audiendis tam Regularium, quam Saecularium R. P. L. Fr. Pius Nesti de Venetiis, Congregationis Sanitatis, sub Regentatu Adm. R. P. Josephi Mariae Gallici de Utino, Provinciae S. Dominici Venetiarum.

Ita est Fr. Joannes Antonius Ma. Zanobetti, Baccalaureus Ordinarius.

[148] XX. Die 11. Februarii 1752. Examinatus et unanimiter approbatus fuit pro confessionibus audiendis tam Regularium, quam Saecularium R. P. Studens formalis Fr. Thomas Maria Duodo, Venetus ac eiusdem Venetae Provinciae alumnus, sub Regentatu Adm. R. P. F. Joannis Antonii Magistri Zambelli, Provinciae S. Dominici Venetiarum.

Ita est Fr. Andreas Pius Nesti, Studiorum Magister.

XXI. Die 21. Maii 1753. Praemissa unanimi de moribus approbatione facta a PP. a consiliis pro secunda vice approbatus fuit ad confessiones tam Saecularium, quam Regularium audiendas, praevio examine, R. P. L. Fr. Thomas Ma. Duodo, Provinciae Venetiarum, sub Baccalaureatu in capite mei infrascripti.

Ita est Fr. Joannes Baptista de Rubeis, Baccalaureus Ordinarius.

XXII. Die 16. Januarii 1760. Congregatum fuit Moderatorium tum actualium, quam honoris ab Adm. R. P. F. Joanne Baptista Radicati Regente, cui interfuerunt R. mus P. Magister F. Pius Clemens Moretti, Inquisitor Generalis, Adm. R. P. Magister Exprovincialis F. Franciscus Renesi, Adm. R. P. Magister Exprovincialis F. Franciscus Ma. Faini, Adm. R. P. Regens Fr. Joannes Baptista Radicati et Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius F. Joachim Radicati, qui unanimiter approbarunt ad confessiones audiendas tam Regularium, quam Saecularium Adm. R. Patrem F. Joannem Paulum Ostoja, Magistrum Studentium.

Ita est F. Joachim Radicati, Baccalaureus Ordinarius.

XXIII. Die 22. Decembris 1760. Congregatum fuit Moderatorium tum actualium, quam honoris ab Adm. R. P. Rectore Fratre Joanchino Radicati, cui interfuerent R. mus P. Magister Fr. Pius Clemens Moretti Inquisitor ac Prior Provincialis, nec non RR. Adm. PP. Fr. Joannes Antonius Demari Prior ac Magister, Fr. Franciscus Renesi Exprovincialis, Magister, Fr. Franciscus Faini Exprovincialis, Magister, Fr. Antonius Donjercovich Exprovincialis, Magister, Fr. Joachinus Radicati, Regens, Fr. Joannes Paulus Ostoja, Baccalaureus Ordinarius, et Rev. d. P. Fr. Dominicus Cornolti, Magister Studentium, qui unanimiter approbaverunt pro prima vice ad audiendas confessiones tam Regularium, quam Saecularium Rev. Pater Frater Antonius Tomazich, S. Marci de Pharo alumnus.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Cornolti, Magister Studentium.

[149] XXIV. Die 3.a Augusti 1761. Praemissa unanimi de moribus approbatione facta a PP. a Consiliis pro 2.da vice approbati fuerunt in hoc nostro Generali Liceo R. P. L. Fr. Hyacinthus Candido, S. Cattarinae (sic!) Virginis et Martyris de Spalato alumnus, et Rev. P. Dominicus Cornolti, pro prima vice ad confessiones tam Saecularium, quam Regularium audiendas, praevio examine facto, ab Adm. RR. PP. Moderatoribus tam actualibus, quam honoris, a quibus, sub regimine Adm. R. P. Regentis Fr. Joachini Radicati, fuerunt unanimiter approbati.

XXV. Eadem die, praemissis de iure praemittendis, examinatus et approbatus unanimiter fuit R. P. L. Fr. Dominicus Donjercovich ad audiendas tam Saecularium, quam Regularium confessiones pro 2.da vice, cum Bononiae die 30. Julii 1757. unanimiter fuerit approbatus ab Adm. RR. PP. Moderatoribus praedicti Studii pro prima vice sub regimine Adm. R. P. Regentis Fratris N. Magistri Caldara.

XXVI. Eadem die, praemissis de iure praemittendis, fuit pariter examinatus et adprobatus unanimiter ad audiendas pro prima vice confessiones tam Saecularium, quam Regularium, R. P. L. Fr. Hyacinthus Petcovich, S. Nicolai de Curzola alumnus, sub eodem regimine R. A. P. Joachini Radicati, S. Mariae supra Minervam alumni et Romanae Provinciae.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Cornolti, Magister Studentium.

XXVII. Die 23. Novembris 1761. Congregatum fuit ab Adm. R. do Patre Joachino Radicati, huius nostri almi Studii Moderatorium, in quo interfuerent Rev. mus Pater Magister Inquisitor et Provincialis Fr. Pius Moretti, Adm. R. P. Magister Prior Fr. Joannes Antonius Demari, Adm. RR. PP. Fr. Franciscus Renesi et Franciscus Faini, Magistri Exprovinciales, nec non idem Regens, qui supra, ac R. P. Baccalaureus F. Joannes Paulus Ostoja et Pater Dominicus Cornolti Magister Studentium, quibus, praemissis de iure praemittendis, proposuit R. P. Lectorem Fratrem Vincentium Vanacca pro examine confessionum tum Saecularium, cum Regularium, ipsisque annuentibus et unanimiter pro prima vice approbatus fuit.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Cornolti.

XXVIII. 26. Augusti 1764. Praemissa unanimi de moribus approbatione facta a Patribus a Consiliis pro secunda vice approbatus fuit ad confessiones tam Regularium, quam Saecularium audiendas, praevio examine R. P. philosophiae Lector Fr. Vincentius Ma. Vanacca, conventus Jadrensis filius, sub Regentatu Adm. R. P. Joachimi Radicati.

Ita est Fr. Pius Clemens Lambiri, Magister Studiorum.

[150] Essendo stato in altro luogo registrato l'esame del Padre Giuseppe Berti alle confessioni dal Padre Baccelliere Cornolti, perciò io fr. Pio Clemente Lambiri, Baccelliere Ordinario, ho cassato il qui soprascritto che conteneva lo stesso esame.

XXIX. Die 10. Julii 1765. Praemissa unanimi de moribus approbatione a RR. Moderatoribus tum actualium quam honoris pro secunda vice probatus fuit ad confessiones audiendas tum Saecularium, quam Regularium, habita dispensatione Rev.mi Patris Magistri Generalis super reliquum tempus, quod ipsi deerat tertii anni a primo examine, A. R. P. Frater Joseph Berti, Provinciae Utriusque Lombardiae, sub Regentatu Adm. R. Magistri Fr. Pauli Ostoja.

Ita est Fr. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentium ac Consilii Pro-Secretarius.

XXX. Die 14. Septembbris 1765. Praemissa unanimi de moribus approbatione facta a PP. a Consiliis pro secunda vice probatus fuit ad confessiones tum Saecularium, quam Regularium audiendas, praevio examine R. P. L. Fr. Vincentius Bercovich, conuentus S. Mariae Gratiarum Boli alumnus, sub Regentatu Adm. R. P. Fr. Joannis Pauli Ostoja.

Ita est Fr. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentium.

XXXI. Die 28. Julii 1766. Praemissa unanimi de moribus approbatione facta a PP. a Consiliis pro 2.da vice probatus fuit ad confessiones tam Saecularium, quam Regularium audiendas, praevio examine, Adm. R. P. Magister Studentum Fr. Hyacinthus Petcovich, conuentus Curzulensis alumnus, sub Regentatu Adm. R. P. Fr. Joannis Pauli Ostoja.

Ita est Fr. Pius Clemens Lambiri, Baccalaureus Ordinarius.

XXXII. Die 6. Augusti 1766. Praemissa unanimi de moribus approbatione facta a PP. a Consiliis pro prima vice probatus fuit ad confessiones tam Regularium, quam Saecularium audiendas, praevio examine, R. P. philosophiae Lector Fr. Ignatius Hyacinthus Pellegrini, conuentus Jadrensis alumnus, sub Regentatu Adm. R. Patris Fr. Joannis Pauli Ostoja.

Ita est Fr. Pius Clemens Lambiri, Baccalaureus Ordinarius.

[151] XXXIII. Die 16. Junii 1767. Praemissa unanimi de moribus approbatione facta a PP. a Consiliis pro prima vice probati fuerunt ad confessiones tum Regularium, quam Saecularium excipiendas, praevio examine, RR. PP. Fr. Daniel Addobbatii, Studens formalis, alumnus conuentus Jadrensis, et Fr. Vincentius Cvitanich, Studens materialis, conuentus Bolensis alumnus, sub Regentatu Adm. R. Patris Fratris Dominici Mariae Cornolti.

Ita est Fr. Dominicus Dumercovich, Magister Studentum.

XXXIV. Die 7. Decembris 1767. Congregato Moderatorio tum actualium, tum honoris ab Adm. R. P. Regente F. Dominico Cornolti, in cubiculo actualis Patris Prioris, ubi praeter ipsum interfuerere Adm. RR. PP. F. Paulus Dibri, Baccalaureus de loco et voce, ac Prior Fr. Pius Clemens Moretti Magister et Inquisitor, F. Franciscus Faini, Magister Exprovincialis, Fr. Joannes Paulus Ostoja, Magister, Fr. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius, F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentum; et ibidem perfecta fide de moribus, quam detulit e conventu suae assignationis S. Dominici de Sibenico sub die 28. Novembbris proxime elapsi, nec non deleta licentia ad hoc ab Adm. R. P. Baccalaureo F. Giovanni Battista [sic!] Carmelli, Vicario Generali Provinciae, ac a Moderatoribus visa R. P. F. Thomas Cornolti, in praedicto conuento Sibenicensi actualis philosophiae Lector, praepositus fuit pro confessionibus tam Saecularium, quam Regularium pro prima vice audiendis ac praemisso diligenti examine, datis calculis, fuit unanimiter probatus.

Ita est F. Vincentius M. Vanacca, Magister Studentum.

XXXV. Die 11. Julii 1768. Praemissa unanimi approbatione facta a PP. a Consiliis pro prima vice probatus fuit ad confessiones tam Regularium, quam Saecularium audiendas, praevio examine, R. P. L. F. Joannes Dominicus Liccini, conuentus Pharensis alumnus, sub Regentatu Adm. R. P. F. Dominici Cornolti.

Ita est Fr. Vincentius Maria Vanacca, Magister Studentum.

XXXVI. Eadem die praemissa unanimi de moribus approbatione facta a RR. Adm. PP. a Consiliis pro tertia vice, praemisso diligenti examine, fuit unanimiter a PP. Moderatoribus, sub Regentatu Adm. Rev.di Patris Fratris Dominici Mariae Cornolti, probatus R. P. Fr. Vincentius Ma. Vanacca, actualis Magister Studentum, ad confessiones tum Regularium, quam Saecularium audiendas.

Ita est Fr. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius.

XXXVII. Die 14. Novembris 1768. Praemissa unanimi approbatione de moribus facta a PP. a Consiliis huiusce conventus pro teria vice, praevio examine, ab Adm. RR. PP. Moderatoribus, approbatus fuit ad confessiones tum Regularium, quam Saecularium audiendas R. P. F. Vincentius Bercovich, S. Mariae Gratiarum Boli alumnus, sub Regentatu Adm. R. P. F. Pii Clementis Lambiri.

Ita est Fr. Vincentius Maria Vanacca, Magister Studentium.

[152] XXXVIII. Die 24. Novembris 1769. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. R. P. Regente ac Priore huius conventus Fr. Pio Clemente Lambiri in cubiculo eiusdem ubi, praeter ipsum, interfuerunt Adm. R. P. Pius Clemens Moretti, Magister Exprovincialis ac Inquisitor, Adm. R. P. Franciscus Ma. Faini, Magister Exprovincialis, Adm. R. P. Dominicus Cornolti, Magister, Adm. R. P. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius, et R. P. Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium; et ibi, perfecta fide de moribus, quam detulit a conventu suae assignationis S. Crucis insulae Buae, sub die 30. Octobris proxime elapsi, R. P. Vincentius Dobriccich propositus fuit pro confessionibus tam Regularium, quam Saecularium pro prima vice audiendis, ac praemisso diligenti examine, datus calculis fuit unanimiter approbatus.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium.

XXXIX. Die 29. Septembris 1770. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. R. P. Regente Fr. Dominico Dumercovich ac in capite Vicario huius conventus ubi, praeter ipsum, interfuerunt Adm. R. P. Fr. Ambrosius Gorda, Magister ac Vicarius Provincialis, Adm. R. P. Fr. Pius Clemens Moretti, Magister, Exprovincialis ac Inquisitor, Adm. R. P. Fr. Franciscus Ma. Faini, Magister Exprovincialis, Adm. R. P. Fr. Dominicus Cornolti, Magister, Adm. R. P. Fr. Vincentius Vanacca, Baccalaureus Ordinarius, et R. P. Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium, et ibi perfecta fide de moribus, quam detulit a conventu suae assignationis S. Catharinae Virginis et Martyris de Spalato, sub die 27. supradicti mensis, R. P. Fr. Vincentius Milos, conventus S. Nicolai de Ascrivio alumnus, propositus fuit pro confessionibus tum Regularium, cum Saecularium pro prima vice audiendis, ac praemisso diligenti examine, datus calculis, fuit unanimiter approbatus.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium.

XXXX. Die 31. Decembris 1770. Praemissa unanimi approbatione de moribus facta a PP. a Consiliis pro 2.da vice, approbatus fuit ad confessiones tum Regularium, quam Saecularium audiendas, praevio examine, R. P. Fr. Vincentius Zvittanich, Studens formalis, Sanctae Mariae Gratiarum Boli alumnus, sub Regentatu Adm. R. P. Fr. Dominici Dumercovich.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium.

[153] XXXXI. Die 13. Madii 1771. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. R. P. Magistro Fr. Dominico Dumercovich ubi, praeter ipsum, interfuerunt Adm. R. P. Magister Exprovincialis ac Inquisitor Fr. Pius Clemens Moretti, Adm. R. P. Magister Exprovincialis Fr. Ambrosius Gorda, Adm. R. P. Fr. Dominicus Cornolti, Magister Studentium; et ibi perfecta fide de moribus, quam detulit a conventu suae assignationis S. Catharinae Virginis et Martyris de Spalato sub die 23. mensis Aprilis proxime elapsi, R. P. Fr. Dominicus Ballarin propositus fuit pro confessionibus tum Regularium, quam Saecularium pro prima vice audiendis, ac praemisso diligenti examine, datus calculis, fuit unanimiter approbatus.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium.

XXXXII. Die 7. Septembris 1772. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. R. P. Baccalaureo Fr. Vincentio Vanacca loco Adm. R. P. Regentis, in quo, praeter ipsum, interfuerunt Adm. R. P. Fr. Franciscus Ma. Faini, Magister Exprovincialis ac Vicarius conventus in capite, Rev.dus P. Fr. Pius Clemens Moretti, Magister Exprovincialis ac Inquisitor, Adm. R. P. Fr. Dominicus Cornolti, Magister, Rev.dus P. Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Lector Biblicus, et R. P. Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Magister Studentium, et ibi, praemissis omnibus de iure praemittendis, examinatus fuit pro tertia vice ad confessiones tam Saecularium quam Regularium utriusque sexus audiendas, R. P. Praedicator [Generalis] Fr. Joseph Ma. Berti, Provinciae Venetae Lombardae ac S. Anastasiae de Verona alumnus, et datus calculis fuit unanimiter approbatus.

Ita est Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Magister Studentium.

XXXXIII. Die 5. Septembris anni milesimi septingentesimi septuagesimi quinti (1775). Congregato Moderatorio tum actualium cum honoris ab Adm. R. P. F. Vincentio Vanacca Regente in quo, praeter ipsum, interfuerunt Adm. RR. PP. Fr. Franciscus Maria Faini, Magister Exprovincialis, P. Dominicus Ma. Cornolti, Magister, Fr. Ignatius Hyacinthus Pellegrini, Baccalaureus Ordinarius, et Fr. Daniel Adobatius, Lector Biblicalis, quibus praemissa lectione fidei de moribus conventus S. Catharinae Virginis et Martyris de Spalato, proposuit Adm. R. P. F. Thomam Sadia examinari pro audiendis confessionibus Regularium et Saecularium et, lectis calculis, fuit unanimiter approbatus pro prima vice.

Ita est F. Daniel Adobatius, qui supra, loco Magistri Studentium.

[154] XLIII. Die 4. Septembris anni milesimi septingentesimi septuagesimi sexti. Praemissa unani approbatione de moribus fuit a PP. a Consiliis huiuscemodum conventus pro prima vice, praevio diligenti examine, ab Adm. RR. PP. Moderatoribus unanimiter approbatus fuit ad confessiones tum Regularium, quam Saecularium audiendas Rev. dus P. Lector F. Michael Angelus Paolini, huiuscemodum caenobii filius, sub Regentatu Adm. R. P. F. Hyacinthi Ignatii de Perregrinis.

Ita est F. Daniel Adobatius, Magister Studentium.

XLV. Die 20. Octobris 1779. De more praemissa approbatione de moribus, pro secunda vice approbatus fuit ad confessiones audiendas tum Regularium, quam Saecularium R. P. L. F. Michael Angelus Paolini, huiuscemodum conventus filius.

Ita est F. Daniel Adobatius.

XLVI. Die 8. Aprilis 1793. Praemissa de moribus ballotatione in actuali Patrum concilio congregato ab Adm. R. P. M. F. Danielle (sic !) de Addobatis, huiusmodi conventus Priore, in quo, praeter illum, interfuerunt Adm. RR. PP. Fr. Joannes Antonius Cebalo, Magister ac Inquisitor, F. Joannes Paulus Ostoja, Magister Exprovincialis, F. Dominicus Cornolti, Magister Exprovincialis, F. Vincentius Vanacca, Magister Exprovincialis, F. Vincentius Percovich, Magister, F. Dominicus Bianchini fuit unanimi calculo approbatus de moribus ac per subsequens diligens examen pro audiendis utriusque sexus confessionibus fuit quoque in hoc Studio Generali unanimiter per vota secreta approbatus, cum iam fuerit ad hoc munus sub die prima Julii 1791. nonaginta uno (sic !) in actuali visitatione conventus Bolensis ab Adm. Rev. do Provinciali Fratre Thoma Sadia, interventu Adm. R.P. M. Exprovincialis Joannis Pauli Ostoja, Adm. R. P. Fr. Dominici Damianovich, Vicarii in capite dicti conventus, unanimi calculo ab ipsis, de mandato R. mi Magistri Generalis Fratris Baldaxaris de Quinones, approbatus pro prima vice. In quorum etc.

Ita est Fr. Dominicus Ma. Cornolti, Magister Exprovincialis, Prosecretarius ac loco Magistri Studentium.

[155] XLVII. Die prima Decembris anni 1800. Congregatum fuit consilium tum actualium, tum honoris huiuscemodum conventus Studii Generalis in quo interfuerunt infascripti Adm. Reverendi patres, videlicet: F. Dominicus Rosignoli, actualis Prior Provincialis, F. Franciscus Celentich, Baccalaureus ac Prior conventus, F. Joannes Antonius Cebalo, Magister Exprovincialis et Inquisitor, F. Joannes Paulus Ostoja, Magister Exprovincialis et P. Dominicus Budrovich, Magister Studentium. Hinc attentis litteris testimonialibus morum R. Patris F. Vincentii Nola ipsum ad audiendas tum Regularium, tum Saecularium utriusque sexus confessiones examini subiecerunt. Cum igitur muneri illo per diligentem disquisitionem idoneus, habilisque compertus fuerit, per vota secreta unanimi favorabilique calculo plenimodam approbationem obtinuit pro secunda vice, nam ad id ipsum munus obeundum sub die 15. Madii anni 1795. per Adm. R. P. Magistrum Exprovincialem F. Joannem Paulum Ostoja in actuali visitatione conventus Pharensis examinatus ac approbatus fuit pro prima vice, ut in libro Provinciae sub pagina 263. profert.

F. Dominicus Budrovich, Magister Studentium.

XLVIII. Die 20. Decembris anni 1800. Congregatum fuit consilium Moderatorum tum actualium, tum honoris huiuscemodum conventus Studii Generalis in quo interfuerunt infrascripti Adm. Reverendi Patres, scilicet: F. Dominicus Rosignoli, actualis Prior Provincialis, F. Franciscus Celentich, Baccalaureus ac Prior conventus, F. Joannes Antonius Cebalo, Magister Exprovincialis ac Inquisitor, F. Joannes Paulus Ostoja, Magister Exprovincialis, et F. Dominicus Budrovich, Magister Studentium. Coram quibus, cum se praesentasset Reverendus Pater F. Joseph Mulanovich petens examinari ac approbari ad audiendas tam Regularium, quam Saecularium utriusque sexus

christifidelium confessiones, cum sedulae prius disquisitioni subiecerunt, votisque deinde datis unanimi secreta balotatione favorabili eius idoneitatem ad id munus cognoverunt ac approbaverunt prima vice.

F. Dominicus Budrovich, Magister Studentium.

XLIX. Die 15. Julii anni 1801. Congregatum fuit consilium tum actualium, tum honoris conventus Studii Generalis Jadertini in quo interfuere Adm. RR. PP. infrascripti scilicet: F. Franciscus Celentich, Baccalaureus et Prior, F. Joannes Antonius Cebalo, Magister Exprovincialis et Inquisitor, F. Joannes Paulus Ostoja, Magister Exprovincialis, F. Dominicus Budrovich, Magister Studentum. Lectis prius ac approbatibus testimonialibus litteris morum, quas Adm. R. P. F. Vincentius Bercovich ostendit, ut ad examen confessoris pro utriusque sexus christifidelibus admitti possit, sedulae prius disquisitioni eum subiecerunt. Cumque exitus pro voto cessisset, idoneusque ad munus obeundum repertus fuisset, ipsum unanimi calculo probavere pro prima vice.

Fr. Dominicus Budrovich, Magister Studentum.

[157] [EXAMINA ANNUALIA STUDENTIUM THEOLOGORUM
AC PHILOSOPHORUM]

I. Die decimanona Julii 1727. Congregatum fuit concilium Adm. RR. Patrum Moderatorum actualium ac etiam honoris ab Adm. R. Patre Vincentio Maria Barella, huius Studii Generalis actuali Regente, pro examine annuali Studentium tam theologorum, quam philosophorum, in quo in primis publice renunciavit Studii R. P. studens formalis F. Hyacinthus Formaievich et unanimiter fuit acceptata eius renuntiatio, deinde progressum fuit ad ballotationem de moribus caeterorum, videlicet R. Patris studentis formalis Fratris Dominici Turcinovich, religiosi novitii Fratris Francisci Mariae Faini, novitii theologi, et Fratris Pauli Dibri, et Fratris Vincentii de Vita, novitiorum philosophorum, et per vota secreta singuli singulis ballotationibus unanimiter approbati fuere. Illoco ab Adm. R. Patribus Moderatoribus actualibus examinati fuerunt et singuli pariter singulis ballotationibus nemine discrepante et unanimiter approbati fuerunt. Pro Fratre Vincentio de Vita loco examinatis fuerunt ab omnibus per vota secreta acceptatae conclusiones publicae philosophiae ab ipso defensatae, hoc anno.

Ita est F. Carolus Rosa Valvassori, Magister Studentium.

II. Die decimaseptima Julii 1728. Congregatum fuit concilium Adm. RR. PP. Moderatorum actualium ac etiam honoris ab Adm. R. do P. Fratre Vincentio Maria Barella, huius Studii Generalis actuali Regente, pro examine annuali Studentium tum theologorum, quam philosophorum, et coram omnibus Studentes theologi ab Adm. RR. PP. Moderatoribus actualibus, philosophi a R. P. Lectore philosophiae examinati fuerunt. Deinde progressum fuit ad ballotationem hoc modo R. P. Studens formalis Fr. Dominicus Turcinovich de moribus fuit unanimiter approbatus, de litteris habuit quator vota favorabilia et unus renunciavit. Frater Vincentius de Vita et Fr. Paulus Dibri, novitii theologi, et Fr. Antonius Doniercovich novitus philosophus, tam de litteris, quam de moribus fuerunt omnium votis admissi. Frater Ambrosius Gorda, novitus philosophus, de moribus habuit tria vota favorabilia et duo contraria; de litteris vero unanimi calculo fuit admissus.

Ita est Fr. Carolus Rosa Valvassori, Magister Studentium.

III. Die vigesima tertia Julii 1729. Congregatum fuit concilium Adm. RR. PP. Moderatorum tam actualium, quam honoris ab Adm. R. P. Fratre Vincentio Ma. Barella, huius Studii Generalis Regente, pro examine annuali, in quo interfuerunt idem Adm. R. P. Regens, P. F. Franciscus Ma. Bianchi Magister Studentium, Adm. R. P. Magister Seraphinus Petris Prior, Adm. R. P. Magister ac Inquisitor Fr. Jordanus Foresti et Adm. R. P. Magister Fr. Joannes Baptista Lisca. Quibus propositi fuerunt examinandi ac approbandi tam de litteris, quam de moribus, R. P. Studens formalis Fr. Dominicus Turcinovich, Fr. Vincentius de Vita, studens theologus, Fr. Paulus Dibri studens theologus, Fr. Antonius Dumercovich, studens philosophus, et Fr. Ambrosius Gorda studens philosophus. Factae fuerunt distinctae balotations de moribus, in quibus P. Studens formalis Fr. Dominicus Turcinovich habuit omnia vota alba, et ita similia Fr. Vincentius de Vita, F. vero Paulus Dibri, F. Antonius Doniercovich ac F. Ambrosius Gorda habuerunt quatuor vota alba ac unum nigrum. Subsequutum fuit examen de litteris et habitis distinctis postea ballotationibus, F. Vincentius de Vita habuit omnia vota

alba, F. Paulus Dibri quatuor alba, nam quia unus Moderator noluit votare, F. Augustinus et Frater Ambrosius supradicti habuerunt omnia vota alba. F. Studens Turcinovich non fuit examinatus de litteris, quia debebat subire examen pro confessionibus audiendis.

In quorum fidem Fr. Franciscus Ma. Bianchi, Magister Studentium ac Secretarius Moderatorii, ita quam debebat esse affirmat manu propria.

[158] IV. Die 23. Septembris 1730. Congregatum fuit concilium Adm. RR. PP. Moderatorum tam actualium, quam honoris ab Adm. R. P. F. Joanne Thoma Perisutti, Regente huius Generalis Studii pro examine annuali in quo intervenerunt idem Adm. R. P. Regens, Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius F. Carolus Rosa Valvassori, Adm. R. P. Magister Studentium Joannes Baptista Turimbergh, Adm. R. P. Lector Biblicus et Baccalaureus de loco et voce F. Franciscus Ma. Bianchi, Adm. R. P. Magister ac Prior F. Joannes Baptista Lisca et Adm. R. P. Jordanus Foresti, Magister et Inquisitor. Quibus propositi fuerunt examinandi et approbandi tam de litteris, quam de moribus P. Studens Vincentius de Vita et F. Paulus Dibri, Studentes theologi. Factae fuerunt distinctae ballotationes de moribus, in quibus ambo habuerunt omnia vota alba. Subsequitum est examen de litteris, factis pariter distinctis ballotationibus, primus omnia vota alba habuit, secundus quinque favorabilia et unum contrarium.

F. Joannes Baptista Turimbergh, Magister Studentium ac Secretarius Moderatorii ita esse affirmat.

V. Die 7. Januarii 1730. Congregatum fuit concilium Adm. RR. PP. Moderatorum tum actualium, quam honoris ab Adm. R. P. Joanne Thoma Perisutti, Regente actuali huius Studii Generalis, pro examine annuali in quo interfuerunt idem Adm. R. P. Magister Studentium F. Joannes Baptista Turimbergh, Adm. R. P. Lector Biblicus ac Baccalaureus de loco et voce F. Franciscus Ma. Bianchi. Quibus propositi fuerunt examinandi tantum de litteris (omissa ballotatione de moribus propter decessum e Moderatorio Adm. R. P. Magistri ac Prioris F. Joannis Baptistae Lisca, qui se absentavit) RR. PP. Studentes FF. Vincentius de Vita, Paulus Dibri, Antonius Doniercovich et Augustinus Garbis de Ragusio. Et facto examine de litteris, singuli pariter distinctis ballotationibus unanimiter approbati fuerunt.

Ita est F. Joannes Baptista Turimbergh, Magister Studentium ac Secretarius Moderatorii.

VI. Die 7. Januarii 1733. Congregatum fuit concilium Adm. RR. PP. Moderatorum tam actualium, quam honoris ab Adm. R. P. F. Joanne Thoma Perissutti, Regente actuali huius Studii Generalis, pro examine annuali in quo interfuerunt idem Adm. R. P. Regens, Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius F. Carolus Rosa Valvassori, Adm. R. P. Magister Studentium F. Joannes Hyacinthus Martini, Adm. R. P. Lector Biblicus ac Baccalaureus de loco et voce Fr. Franciscus Ma. Bianchi et Adm. R. P. F. Jordanus Foresti Magister et Inquisitor. Quibus propositi fuerunt examinandi et approbandi tum de litteris, quam de moribus PP. Studentes Frater Vincentius de Vita, Frater Paulus Dibri, F. Antonius Doniercovich et factis distinctis ballotationibus de moribus, primus habuit quatuor vota favorabilia et unum contrarium, secundus habuit tria favorabilia et duo contraria, et tertius habuit tria favorabilia et duo contraria. Deinde subsequitum est examen de litteris et factis pariter distinctis ballotationibus. Primus habuit omnia vota favorabilia, secundus tria et duo contraria et tertius tria favorabilia et duo contraria.

Ita est F. Joannes Hyacinthus Martini, Magister Studentium et Secretarius Moderatorii.

[159] VII. Die 5. Octobris 1759. Congregatum fuit consilium Adm. RR. PP. Moderatorum tum actualium, quam honoris ab Adm. R. P. F. Joanne Baptista Radicati, Regente actuali eiusdem Studii Generalis, pro examine annuali, in quo interfuerunt Adm. R. P. Clemens Pius Moretti, Inquisitor Generalis Jadrensis, Adm. RR. PP. Franciscus Renesi Magister Exprovincialis, Adm. R. P. Franciscus Ma. Faini Magister Exprovincialis, Adm. R. P. F. Antonius Doniercovich Magister Exprovincialis, Adm. R. P. F. Joannes Baptista Radicati Regens, Adm. R. P. F. Joachinus Radicati Baccalaureus, Adm. R. P. F. Paulus Ostojha Magister Studentium. Quibus propositus fuit examinandus et admittendus tum de litteris, quam de moribus R. P. F. Vincentius Bercovich Studens theologus aetatis annorum 24, professionis quinque et studii theologiae trium, et quoad mores per secreta suffragia unanimiter approbatus fuit; postea examinatus fuit super quaestiones quae fuerunt proximi anni spatio explicatae. Et cum essemus septem Moderatores habuit vota triginta.

VIII. Die 16. Novembris coram supradictis Adm. R. dis Patribus Moderatoribus propositus fuit, approbandus et examinandus tum de litteris, quum de moribus R. P. F. Vincentius Kranotich, Studens, philosophus aetatis annorum 24, professionis duorum et studii philosophiae duorum inceptorum, et quoad mores per secreta suffragia cum essemus septem Moderatores habuit vota favorabilia sex et unum contrarium. Postea examinatus fuit super quaestiones quae fecerunt proximi anni spatio explicatae. Et cum essemus septem Moderatores, habuit vota 26.

IX. Die 17. Novembris congregatum fuit consilium Adm. RR. PP. Moderatorum tum actualium, quam honoris ab Adm. R. P. F. Joanne Baptista Radicati, Regente actuali eiusdem Studii Generalis, pro examine annuali in quo interfuerunt Adm. R. P. F. Franciscus Ma. Faini, Magister Exprovincialis, Adm. R. P. F. Antonius Doniercovich, Magister Exprovincialis, Adm. R. P. F. Joannes Baptista Radicati Regens, Adm. R. P. F. Joachin Radicati, Baccalaureus Ordinarius, Adm. R. P. F. Joannes Paulus Ostoja, Magister Studentium. Quibus propositus fuit approbandus et examinandus tum de litteris, quum de moribus R. P. F. Dominicus Prismich Studens philosophus, aetatis annorum 24, professionis duo, studii vero duorum inceptorum et quoad mores, per secreta suffragia, cum essemus quinque Moderatores, habuit vota tria favorabilia et duo contraria. Postea examinatus fuit super questiones quae fuerunt proximi anni spatio explicatae. Et cum essemus quinque Moderatores, habuit vota septemdecim.

[160] X. Tandem die 19. Octobris coram septem Moderatoribus, qui supra, propositus fuit approbandus et examinandus novitus philosophus F. Thomas Sadia, aetatis annorum unum supra viginti, qui die 6. eiusdem mensis professionem emisit, studii vero philosophiae duorum inceptorum, et quoad mores per secreta suffragia unanimiter approbatus fuit; deinde examinatus fuit super quaestiones quae fuerunt proximi anni spatio explicatae et cum essemus septem Moderatores habuit vota triginta.

Ita est F. Joannes Paulus Ostoja, Magister Studentium.

[XI]. Die X. Novembris 1760. Congregatum fuit concilium Adm. RR. PP. Moderatorum tum actualium, cum honoris ab Adm. Rev.do Patre Regente Fratre Joachino Radicati, in quo interfuerunt Rev.mus P. Pius Clemens Moretti, Magister Inquisitor ac Prior Provincialis, Adm. R. P. Fr. Joannes Antonius Demari, Magister ac Prior huius conventus, Adm. R. P. Magister Renesi, Adm. R. P. Magister Exprovincialis Faini, Adm. R. P. Magister Exprovincialis Donjercovich, Adm. R. P. Regens, ut supra, Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius Fr. Joannes Paulus Ostoja et R. P. Magister Studentium F. Dominicus Cornolti, quibus propositus fuit R. P. Studens formalis Fr. Vincentius Bercovich approbandus pro examine annuali tam de moribus, quam de litteris; ideoque datis calculis de moribus habuit omnia alba; de litteris habuit (cum essemus octo) vota 39; inde omnia alba uno excepto. Habet aetatis suae annos 26 [?], professionis annos sex; et hoc anno incepit studentatum formalem, fuitque nihilominus super quaestiones in proximo praeterito anno datas acuratissime examinatus, idoneusque inventus ac, ut supra, approbatus.

[XII]. Die 14. Martii et anni. Congregatum fuit praedictum consilium ab eodem, qui supra, pro examine annuali philosophorum ac Adm. RR. PP. Moderatoribus qui supra, excepto Adm. Rev.do P. Magistro Exprovinciali F. Francisco Faini, propositus fuit R. P. Studens formalis F. Dominicus Prismich approbandus tum de moribus, cum de litteris, hinc datis calculis habuit de moribus quinque vota alba et duo nigra; atque inde examinatus super quaestiones metaphysicas habitas anno praeterito approbatus fuit per vota triginta. Habet aetatis suae annos 25, professionis vero annos tres, studii philosophiae annos duos.

[XIII]. Die 17. eiusdem mensis et anni. Congregatum fuit praedictum concilium ab eodem, qui supra, pro examine reliquorum philosophorum, et Adm. R. dis Patribus Moderatoribus, qui supra, una cum Adm. R. P. Magistro Exprovinciali Fratre Francisco Faini propositus fuit R. P. Studens formalis F. Vincentius Kranotich, et Fr. Joannes Antonius Cebalo [161] approbandi, tam de moribus, cum de litteris. Hinc datis calculis de moribus fuere pro ambobus omnia alba; atque inde examinati super praedictas quaestiones metaphysicorum habitas in proxime praeterito anno approbatus fuit primus per vota triginta septem, 2.dus vero per vota trigintanovem. Studens Kranotich habet aetatis suae annos 25, professionis annos tres, studii philosophiae annos duo.

Novitus Cebalo habet aetatis suae annos 25, professionis menses unum et dies 20, studii vero philosophiae extra Religionem unum et unum intra Religionem, novitiatus simplicis tempore impletum.

Ita est Fr. Dominicus Cornolti, Lector ac Magister Studentium.

X [=XIV]. Die 4. Januarii anno 1762. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. R. do Patre Joachino Radicati Regente in quo interfuerere Adm. R. P. Fr. Joannes Antonius Demari, Magister ac Prior, nec non praedictus P. Regens ac Adm. R. P. Baccalaureus Fr. Joannes Paulus Ostoja una cum Patre Dominico Cornolti Magistro Studentium; quibus, praemissa unanimi approbatione de moribus, proposuit R. dum P. Fr. Vincentium Bercovich, Studentem formalem, examinandum super tractatus anno proxime praeterito habitos, atque cum laudabiliter responsa dederit difficultatibus, a praedictis Moderatoribus propositis, datis calculis, cum essemus quatuor, habuit vota sexdecim. Habet aetatis suae annos..., studentatus formalis annos duos in proximo Septembri expleturos.

[XV]. Die 8. Januarii 1762. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. Rev. do P. Joachino Radicati Regente in quo interfuerere praedicti quatuor Moderatores, ut supra, quibus proposuit RR. Patres Studentes materiales Fr. Dominicum Prismich et Fr. Vincentium Kranotich, nec non novitium Antonium Cebalo examinandos super quaestiones philosophicas anno praeterito habitas; qui cum pro viribus responsa dederint difficultatibus, a praedictis Moderatoribus propositis: primus habuit vota quindecim, secundus vota viginti et tertius vota septemdecim; de moribus vero omnes unanimiter fuerunt a Patribus concilii ad hoc approbati.

Ita est Fr. Dominicus Cornolti, Magister Studentium.

[162] XII [=XVI]. Die 22. Septembris 1763. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. R. P. Fr. Joachino Radicati Regente in quo interfuerere, praeter ipsum, Adm. R. P. Fr. Joannes Antonius Demari Magister Provincialis, nec non Adm. R. P. Fr. Franciscus Faini, Magister ac Prior conventus, Rev. mus Pater Magister Inquisitor Fr. Pius Clemens Moretti, Adm. R. P. Fr. Dominicus Cornolti, Baccalaureus Ordinarius, Adm. R. P. Fr. Pius Clemens Lambiri, Magister Studentium, quibus praemissa unanimi approbatione de moribus, proposuit R. P. Fr. Antonium Cebalo, Studentem materialem, examinandum super tractatus anno proxime praeterito habitos, atque cum laudabilia responsa dederit difficultatibus a praedictis Moderatoribus propositis, datis calculis, cum essemus sex, habuit vota vigintinovem.

Ita est Fr. Pius Clemens Lambiri, Magister Studentium.

XIII [=XVII]. Die 29. Septembris 1763. In actuali visitatione huius conventus Adm. R. P. Magistri Provincialis Fr. Joannis Antonii Demari Fr. Vincentius Milos, novitus philosophus, qui per integrum biennium scilicet usque ad praesentem diem, postquam singulis hebdomadibus in scholasticis circulis cum aliis condiscipulis se exercuisset et alia sua munera perexisset, et quinterna Adm. R. P. Moderatoris exhibuisset die 27. huius mensis in nostra ecclesia publice propugnavit philosophicas theses sub assistentia R. P. L. Fr. Vincentii Vanacca, qua de re sancitum est hae omnia ei valere pro annuali examine totius philosophiae, dummodo tamen expletat trienium huius cursus philosophici sub disciplina eiusdem Patris Lectoris.

Ita est Fr. Pius Clemens Lambiri, Magister Studentium.

XIV [=XVIII]. Die 3. Martii 1766. Rev. dus P. Studens Fr. Dominicus Prismich, filius conventus Pharensis, post expletum cursum philosophiae tribus annis, dedit operam studio theologiae per quatuor annos cum dimidio, inde renunciavit studia sua Adm. R. P. Baccalaureo Fr. Joanni Baptista Cornolti, Fratri huius Provinciae, et ab eodem assignatus fuit sub die 8. Februarii eiusdem anni in conventu S. Catharinae Virginis et Martyris de Spalato, ut constat in sua assignatione.

Ita est Fr. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentium.

[163] XV [=XIX]. Die 18. Junii 1766. Congregatum fuit concilium Adm. RR. PP. Moderatorum tum actualium, cum honoris ab Adm. R. P. F. Paulo Ostoja, Regente huius Generalis Studii, pro examine annuali Patrum Studentium in quo interfuerunt idem Adm. R. P. Regens, Adm. R. P. Baccalaureus Fr. Joannes Baptista Carmelli, Provincialis actualis Provinciae, Adm. R. P. Magister Exprovincialis ac Inquisitor Fr. Pius Clemens Moretti, Adm. R. P. Magister Exprovincialis Fr. Franciscus Ma. Faini, Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius

Fr. Pius Clemens Lambiri, R. P. Magister Studentum F. Hyacinthus Petcovich et R. P. Lector Biblicus Fr. Vincentius Vanacca. Quibus propositi fuerunt approbandi et examinandi tam de moribus, quam de litteris, P. Studens formalis F. Daniel Addobatti, aetatis annorum 24, professionis 8, studii theologiae 5, et F. Vincentius Zvitanich, Studens materialis, aetatis annorum 24, professionis 4, studii theologiae unius; et distinctis ballotationibus de moribus ambo inventi fuerunt unanimiter approbati. Subsecutum est examen et factis paribus distinctis ballotationibus de litteris inventum est ambo obtinuisse vota favorabilia 35, cum essemus septem Moderatores.

Ita est F. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentum.

XVI [=XX]. Die 28. Julii 1766. Congregatum fuit concilium Adm. RR. PP. Moderatorum tum actualium, cum honoris ab Adm. R. P. F. Paulo Ostoja, Regente huius Generalis Studii, pro examine annuali novitii philosophi, in quo interfuerunt idem Adm. R. P. Rector, Adm. R. P. Baccalaureus F. Paulus Dibri, Prior conventus, Adm. R. P. Magister Exprovincialis ac Inquisitor Pius Clemens Moretti, Adm. R. P. Baccalaureus Ordinarius Fr. Pius Clemens Lambiri et Adm. R. P. Magister Studentum F. Hyacinthus Petcovich. Omnibus propositus fuit approbatus et examinandus tam de moribus, quam de litteris Fr. Andreas Topich, filius conventus S. Crucis insulae Buae in Tragurio, aetatis annorum 25, professionis unius, et distinctis ballotationibus de moribus unanimiter fuit approbatus. Subsecutum est examen; et facta ballotatione inventum est obtinuisse vota favorabilia 25, cum essemus sex Moderatores.

Ita est Fr. Hyacinthus Petcovich, Magister Studentum.

[164] XVII [=XXI]. Die 6. Octobris 1767. Quum Rev. dus P. Studens F. Daniel Addobatti, aetatis annorum 25, professionis 9, studentatus formalis duorum, examinandus esset super quaestiones utriusque tractatus ellapsi anni scholastici, praemissa approbatione de moribus per Patres a Consiliis ad hoc congregatis, in qua cum essemus octo habuit vota duo contraria. R. P. F. Dominicus Ma. Cornolti Regens congregavit Moderatorum actualium et honoris in quo, praeter ipsum, interfuerere Adm. RR. PP. F. Paulus Dibri Baccalaureus de loco et voce ac Prior conventus, F. Pius Clemens Moretti, Magister Exprovincialis ac Inquisitor, F. Franciscus Faini Magister Exprovincialis, F. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius et F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentum et istis proposuit examinandum praedictum P. Studentem formalem F. Danielel Addobatti; ac cum essemus sex, habuit vota 22 favorabilia et octo contraria.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentum.

XVIII [=XXII]. Die 15. Octobris 1767. Praemissa unanimi approbatione de moribus per Patres a Consiliis F. Andreas Topich, novitus philosophus, aetatis annorum 22, professionis 2, S. Crucis insulae Buae alumnus, examinatus fuit super quaestiones ex logica et metaphysica anno proxime praeterito discussas per Patres Moderatores ad hoc congregatos ab Adm. R. P. F. Dominico Cornolti Regente, intervenientibus praeter ipsum Adm. RR. PP. F. Paulo Dibri Baccalaureo de loco et voce ac Priore conventus, F. Pio Clemente Moretti, Magistro Exprovinciali Inquisitore, F. Francisco Ma. Faini, Magistro Exprovinciali, F. Joanne Paulo Ostoja Magistro et F. Dominico Dumercovich Baccalaureo Ordinario et F. Vincentio Ma. Vanacca, Magistro Studentum, a quibus fuit unanimiter approbatus.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentum.

XIX [=XXIII]. Die 3. Octobris 1768. Rev. dus P. Studens formalis F. Vincentius Zvitanich, conventus S. Mariae Gratiarum Boli alumnus, aetatis annorum 26, professionis 7, examinatus fuit super quaestiones utriusque tractatus anni elapsi, praemissa approbatione de moribus, per Patres a consiliis, ad hoc congregatos, in cum essemus septem, habuit de moribus quinque vota favorabilia et duo contraria. Adm. R. P. F. Pius Clemens Lambiri Regens congregavit Moderatorum actualium et honoris, in quo praeter ipsum interfuerere Adm. R. P. Magister Exprovincialis et Inquisitor F. Pius Clemens Moretti, Adm. R. P. Magister Exprovincialis F. Franciscus Faini, Adm. R. P. Magister F. Dominicus Cornolti, Adm. R. P. F. Dominicus Dumercovich Baccalaureus Ordinarius et R. P. F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentum, ac cum essemus sex habuit vota favorabilia viginti sex et quator contraria.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentum.

XX [=XXIV]. Die 8. Octobris 1768. Praemissa unanimi approbatione de moribus per Patres a Consiliis P. F. Andreas Topich, nunc Studens theologus, aetatis [165] annorum 23, professionis 3, conventus S. Crucis

insulae Buae alumnus, examinatus fuit super quaestiones ex physica anno proxime praeterito discussaque per PP. Moderatores ad hoc congregatos, ab Adm. R. P. F. Pio Clemente Lambiri Regente, intervenientibus praeter ipsum Adm. R. P. Magister Exprovincialis ac Inquisitor Pius Clemens Moretti, Adm. R. P. Dominicus Cornolti Magister, Adm. R. P. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius et Adm. R. P. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentium, a quibus fuit unanipler etiam de litteris approbatus.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentium.

XXI [=XXV]. Die 7. Octobris 1768. Praemissa approbatione de moribus per Patres a Consiliis ad hoc congregatos, in qua cum essemus sex habuit vota quatuor favorabilia et duo contraria, F. Vincentius Botali, aetatis annorum 21, professionis 4, conventus S. Mariae Gratiarum Boli alumnus, nunc novitius theologus, examinatus fuit super quaestiones ex physica anno proxime praeterito, discussus per PP. Moderatores ad hoc congregatos ab Adm. R. P. F. Pio Clemente Lambiri Regente; praeter ipsum intervenientibus Adm. R. P. Magister Exprovincialis ac Inquisitor F. Pius Clemens Moretti, Adm. Rev.dus P. Dominicus Cornolti Magister, Adm. R. P. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius, R. P. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentium; ac cum essemus sex habuit vota sexdecim favorabilia et novem contraria. Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Magister Studentium.

[Annotatio in margine sinistro: Si spogliò in Maggio 1769].

XXII [=XXVI]. Die 2. Octobris 1769. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. R. P. F. Pio Clemente Lambiri, Regente ac Priore, in quo praeter ipsum interfuerunt Adm. R. P. Fr. Pius Clemens Moretti, Magister Exprovincialis ac Inquisitor, Adm. R. P. F. Franciscus Ma. Faini, Magister Exprovincialis, Adm. R. P. F. Dominicus Cornolti Magister, Adm. R. P. F. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius et R. P. F. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium, quibus proposuit pro approbatione morum R. P. F. Andream Topich Studentem materialem aetatis annorum 24, professionis 4, S. Crucis insulae Buae alumnū, et cum essemus sex fuit unanipler approbatus. Deinde examinatus super tractatus theologicos anno proxime praeterito habitos, cum essemus sex, habuit vota viginti tria.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium.

XXIII [=XXVII]. Die 3. Octobris 1769. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. R. P. Fr. Pio Clemente Lambiri, Regente ac Priore, in quo praeter ipsum interfuerunt Adm. R. P. F. Pius Clemens Moretti, Magister Exprovincialis ac Inquisitor, Adm. R. P. Fr. Franciscus Ma. Faini, Magister Exprovincialis, Adm. R. P. F. Dominicus Cornolti Magister, Adm. R. P. F. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius, et R. P. F. Hyacinthus Ignatius Pellegrini Magister Studentium, quibus omissa approbatione morum propter paenitentiam nondum expletam, ei ab Adm. R. P. Magistro Provinciali inflictam ob delicta ab ipso commissa, proposuit tantummodo religiosum novitium professum Fr. Dominicum Kranotich, filium conventus S. Catharinae Virginis et Martyris de Spalato, annorum 20, a professione 2, examinari super utramque logicam anno praeterito habitam, ut hac re scholae exercitium deperdat, et cum essemus sex habuit vota decem.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium.

[166] XXIII [=XXVIII]. Die 5. Octobris 1769. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. P. P. Fr. Pio Clemente Lambiri, Regente ac Priore, in quo praeter ipsum interfuerunt Adm. R. P. F. Pius Clemens Moretti, Magister Exprovincialis ac Inquisitor, Adm. R. P. F. Franciscus Ma. Faini, Magister Exprovincialis, Adm. R. P. F. Dominicus Cornolti Magister, Adm. R. P. Fr. Dominicus Dumercovich, Baccalaureus Ordinarius, R. P. F. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium, quibus proposuit pro approbatione morum religiosum novitium professum Fr. Dominicum Cartizza, S. Petri Martyris Civitatis Veteris alumnū, annorum 24, a professione 2, et cum essemus sex unanipler fuit approbatus. Deinde examinatus super utramque logicam anno praeterito habitam, et cum essemus sex habuit vota octodecim.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentium.

XXV [=XXIX]. Die 17. Octobris 1770. Praemissa unanipler approbatione de moribus per Patres a Consiliis, R. P. Studens formalis Fr. Vincentius Zvitanich conventus S. Mariae Gratiarum Boli alumnus, aetatis annorum 28, professionis 9, examinatus fuit super quaestiones utriusque tractatus anni scholastici elapsi discussas a Patribus Moderatoribus tum actualibus, cum honoris ad hoc congregatis ab Adm. R. P. Regente Fr. Dominico Dumercovich, in quo praeter ipsum interfuerunt Adm. R. P. Fr. Pius Clemens Moretti, Magister Exprovincialis

ac Inquisitor, Adm. R. P. Magister Exprovincialis Fr. Franciscus Ma. Faini, Adm. R. P. Fr. Vincentius Ma. Vanacca et R. P. Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini. Magister Sudentium, et cum essemus quinque habuit vota viginti duo favorabilia.

XXVI [=XXX]. Die 20. Octobris 1770. Praemissa unanimi approbatione de moribus per Patres a Consiliis novitii professi Fr. Dominicus Kranotich, filius conventus S. Catharinae Virginis et Martyris de Spalato, annorum 21, a professione 3, et Fr. Vincentius Vagnizan, filius conventus S. Petri Martyris de Civitate Veteri, annorum 22, a professione 4, examinati fuerunt super quaestiones ex metaphysica anno proxime praeterito discussas per Patres Moderatores ad hoc congregatos, ab Adm. R. P. Fr. Dominico Dumercovich, intervenientibus praeter ipsum Adm. R. P. sacrae theologiae Magistro Exprovinciali ac Inquisitore Fr. Pio Clemente Moretti, Adm. R. P. sacrae theologiae Magistro Exprovinciali Fr. Francisco Ma. Faini, Adm. R. P. Fr. Vincentio Ma. Vanacca, Baccalaureo Ordinario, et R. P. Fr. Hyacintho Ignatio Pellegrini, Magistro Studentum, et cum essemus quinque, primus nempe Fr. Dominicus Kranotich habuit vota viginti duo favorabilia, et secundus nempe Fr. Vincentius Vagnizan viginti unum.

Ita est Fr. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Magister Studentum.

[167] XXVII [=XXXI]. Die 21. Madii, die Jovis anni 1772. Ut moris est praemissa approbatione de moribus per Patres a Consiliis ad hoc convocatos, in qua, cum essemus octo, habuerunt omnia octo vota favorabilia R. P. theologiae studens F. Vincentius Vagnizan, filius conventus S. Petri Martyris de Civitate Veteri, annorum 24, professionis 6, studii vero theologiae 2, et Fr. Dominicus Hranotich novitus theologus, conventus S. Catharinae Virginis et Martyris de Spalato alumnus, annorum 23, professionis 5 ac studii theologiae 2. Examinati fuerunt super quaestiones iam discussas et depromptas ex diversis tractatibus, scilicet ex tractatu De visione Dei et De locis theologicis nec non De sacramentis in genere ac De Baptismo, De Paenitentia, De Indulgentiis et De Ordine, per PP. Moderatores ad hoc congregatos ab Adm. R. P. F. Dominico Dumercovich Regente, intervenientibus praeter ipsum Adm. R. P. Magister Exprovincialis F. Pius Clemens Moretti, Inquisitor, Adm. R. P. F. Dominicus Cornolti, Magister, Adm. R. P. F. Vincentius Ma. Vanacca, Baccalaureus Ordinarius et R. P. F. Hyacinthus Ignatius Pellegrini, Lector Biblicalis; ac cum essemus quinque, primus, scilicet Rev. P. Fr. Vincentius Vagnizan, datis solitis calculis habuit vota favorabilia septemdecim; secundus, scilicet Fr. Dominicus Hranotich, habuit vota favorabilia novemdecim; tertius, theologiae studens, videlicet Fr. Joannes Petrus Lode, novitus, filius conventus S. Mariae Gratiarum Boli, annorum 21, professionis 5, studii vero theologiae 1, bonis moribus ornatus, et gravissimo morbo, nempe tave infectus, de medicorum consilio a schola dispensatus, examini se non subiecit. Quartus studens theologiae, scilicet R. P. F. Andreas Topich, Studens formalis, filius conventus S. Crucis insulae Buae, annorum 27, professionis 6, studii vero theologiae 4, nondum regressus est Venetiis quo de consensu Superiorum iter arripuit ad subveniendum Rev. mo Domino Mathaeo Topich, archipraesbitero Scardonensi, patruo suo, graviter egrotanti.

Ita est F. Vincentius Ma. Vanacca, Baccalaureus Ordinarius loco Magistri Studentum.

[168] XXVIII [=XXXII]. Die 5. Octobris 1774. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. R. P. Vincentio Ma. Vanacca, Regente ac Priore, in quo praeter ipsum interfuerere Adm. R. P. Fr. Pius Clemens Moretti, Magister Exprovincialis a Inquisitor, Adm. R. P. Dominicus Cornolti, Magister, Adm. R. P. Baccalaureus Fr. Thomas Marincovich Thomich, Provincialis actualis, Adm. R. P. Fr. Hyacinthus Pellegrini, Baccalaureus Ordinarius, R. P. Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Magister Studentum, R. P. Fr. Daniel Addobbiati, Lector Biblicalis, quibus proposuit pro approbatione morum R. P. Fr. Vincentium Vagnizan Studentem formalem annorum 26, professionis 8, studii vero theologiae 4; et cum essemus septem Moderatores, duoque Patres a consiliis, videlicet P. Joseph Ma. Faini et R. P. Fr. Dominicus Prismich, habuit omnia vota praeter unum favorabilia. Deinde examinatus super utrosque tractatus anno praeterito habitos, id est De Sacramento Eucharistiae et De Beatitudine, datisque calculis habuit vota 26.

Ita est Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Magister Studentum.

XXIX [=XXXIII]. Die 6. Novembris 1775. Congregato Moderatorio tum actualium, cum honoris ab Adm. Rev. do P. F. Hyacintho Pellegrini Regente, in quo praeter ipsum interfuerere Adm. R. P. F. Vincentius Vanacca, Lector et Vicarius in capite, Rev. P. Fr. Joannes Antonius Ma. Cebalo, Baccalaureus Ordinarius, Rev. P. Fr. Daniel Adobatius, Magister Studentum, quibus proposuit pro approbatione morum R. P. Fr. Vincentium Ma. Vagnizan Studentem formalem annorum 27, professionis 9, studii vero theologiae quinque; et cum essemus quatuor Moderatores et unus a consiliis, videlicet R. P. Joseph Ma. Faini, habuit vota omnia favorabilia.

Deinde examinatus super utrosque tractatus anno praeterito habitos, videlicet De Gratia et De ultimo fine hominis ac De eiusdem Beatitudine; et datis calculis habuit vota 16.

Ita est Fr. Daniel Adobatius, Magister Studentium.

[175–176] [MOBILIA HUIUS STUDII GENERALIS]

Na str. 175–239. je donesen inventar pokućstva, namještaja, rublja, izvedenih radova, popravaka, tko, kada ih je izveo, koliko su stajali itd.

[205–224] [INTROITUS ET EXITUS EIUSDEM STUDII GENRALIS]

Sadrži uglavnom podatke o plaćanju pojedinih ispita s naznakom koliko je komu naplaćeno, kako je potrošeno itd.

[274] FORMULA INSTITUENDI LECTORES

Universis et singulis hoc praesens Lectoratus privilegium inspecturis Moderatores almi Studii Generalis Provinciae Dalmatiae, ad aedes Divi Dominici de Jadra Ordinis Praedicatorum, salutem in quo, qui est vera omnium salus.

Unum illud inter caetera arduae, laboriosae et prope inaccessae virtutis semitae constitutum fuit, atque ex immemorata consuetudine adhibitum solamen, ut quibus post suscepta variorum itinerum discrimina, post plurima annorum transacta curricula, post diuturnas studiorum lucubrationes, ad supremum tandem praerupti illis collis apicem fausto Numine pertingere contigisset, virtus illius ipsa levamen et honos praemium perenniter duratura evaderent. Quare cum R. P. Fr. N. Conventus, Provinciae N. virtutis ardore incensus, ea omnia, ut ipsa potiretur, praestiterit, eaque propter in huius rei fidem indubiam Almum hoc nostrum Gymnasium Jadrensem vel N. habita assignatione a Rev.mo P. Magistro Generali P. F. N. adierit, et in Studentem Formalem, servato iuris ordine receptus fuerit, atque adeo per annos. N. et menses N. honeste, pie, religiose, ac laudabiliter in nostro Lycae commoratus, solertissimi cuiusque studiosi partes adimpleverit. Nos merito (super reliquum temporis dispensatione Reverendissimi P. Generalis praevisa et praemissa de moribus per vota secreta approbatione) de eius sufficientia confisi, indeque per examen in publico Gymnasio, super difficultatem sorte, ut moris est, extractam, et ingeniosissime resolutam, certiores facti, ut ad Virtutis solatium, quod sibi propriis viribus comparavit, undequaque honoris praemium, quantum in [275] nobis est, adderemus, unanimi illum consensu per vota secreta (praevia Fidei catholicae Professione, et praestito iuramento de non discedendo a Doctrina Sancti Thomae Aquinatis) in Lectorem Philosophiae, et Sacrae Theologiae approbavimus, et instituimus, atque approbatum, et institutum declaravimus cum omnibus gratiis, et Privilegiis, quibus caeteri Lectores rite promoti de iure, vel ex approbata consuetudine in toto nostro Ordine potiri consueverunt. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Santi. Amen.

In quorum fidem his Studii nostri sigillo munitis manum propriam apposuimus.

Datum Jadrae die ... Mensis ...	Anno Incarnationis Domini.
Fr. N.	Fr. N.
Ita est Fr.	Ita est Fr.
Ita est Fr.	Ita est Fr.

Locus + Sigilli

[276] FORMULA FACIENDI FIDEM DE MORIBUS, NEC NON DE LITTERIS
RR. ADM. PP. MODERATORIBUS POST EXPLETUM OFFICII SUI BIENNIUM

Die Mensis etc.
Inhaerendo Ordinationibus Rev.mi Patris Magistri Generalis Ordinis Fr. N. Adm.
R. P. Magister ac Prior huius Conventus Fr.N. N. N. per sonum
campanulae, ut moris est, congregatis Patribus a Consiliis proposuit R. P. Fr. N. N. Regentem, vel
Baccalaureum, vel Magistrum Studentium primo pro approbatione morum, et datis calculis unanimiter fuit
approbatus.

2º num praedictus Pater a die 14. Septembris 17 etc. et a die 14. Septembris 17. qua ad ipsum Litterae Patentes
pervenerunt usque ad 14. Julii 17etc. et a 14. Septembris eiusdem anni usque ad praesentem diem revera assidue, ac
diligenter, et cum docendi laude muneri suo satisfecerit, ac datis calculis unanimiter quoque fuit approbatus.

Fr. N. N. a Secretis Consiliorum.

Nos Fr. N. N. Magister, ac Prior.
Fidem facimus, et attestamur R. supradictum Patrem N. N. talem esse qualem se facit. In quorum fidem hisce
sigillo Conventus munitis manu propria subscrpsimus.

Locus + Sigilli.
Datum in Conventu Nostro S. Dominici de Jadra die anno
Ita est Fr. N. N. Magister, ac Prior Conventus.

LIBER ALMI STUDII GENERALIS S. DOMINICI IADRAE (1684 – 1790)
DOCUMENTS FOR THE HISTORY OF HIGHER EDUCATION IN CROATIA

SUMMARY

In terms of official legal-historical literature, medieval colleges or universities with a four year cycle were indicated by different notions and expressions. All types of schools – regardless of nature and degree – were simply called schools (*scholae*) till the 12th c. but at the same time various metaphors were used such as intellectual "arena" (*gignas, pugna*), intellectual "training field", "competition center" (*gygnasium* or *gymnasium*) etc. But due to a sudden development of education in the 13th c. other expressions were used more and more such as: "association of masters and students" (*universitas magistrorum et scholarium*) and "House of Studies" (*studium*), and very soon the expression "common" or "general" House of Studies appeared (*studium generale*). This last expression meant the highest school of common (general) interest, whose "generality" did not refer to "all" lectured subjects, but to the total number of students of the Empire, or Common church, who were entitled to attend them without regard to their social class or nationality. The expression was assumed by all, or almost all, the best known European universities in the Middle Ages. Such common or general educational institutions could have been founded only by the highest government or church authorities, in contrast to special or lower educational institutions (*studia particularia*), which had the right to establish lower-ranking authorities to meet their intellectual needs.

The young Dominican Order was very early included in the process of founding new universities. Its first General House of Studies was founded in Paris in 1229, after which in shorter periods of time the foundation of other similar educational institutions followed all over Europe. In 1248, even four new General Houses of Studies were opened. The General Chapter of the Order (*capitulum generale*), as the supreme legislative body, ordered in 1302 that each Province of the Order have its own General House of Studies. The Dalmatian Province, which gathered together numerous monasteries along the Adriatic coast, from Istria to Durazzo in Albania, met that requirement in 1396, having founded the General House of Studies in the monastery of St. Dominic in Zadar, which had two colleges: philosophical and theological. The students who completed the studies in the Faculty of Philosophy were granted the academic titles of Lectors (*lectoratus*), and those who completed their theological studies, starting from 1553, were granted the doctorate degrees. The General House of Studies flourished until 1807, when revolutionary French occupying forces closed it, after all its movable and immovable assets had been nationalized. On that occasion, the largest part of its inventory was irretrievably destroyed, among which were also the books of the official administration of the General House of Studies. One of the rare documents of the General House of Studies, which came to us in its entirety, is its official book under the title *Liber almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae olim florentissimae Provinciae Dalmatiae Septem. MDCLXXXIV inceptus*. It contains the most important official documents which refer to its work in the last 123 years of its existence. Although the title of the manuscript says that its content refers to the work of the General House of Studies in the period from 1684 to 1790, data was entered even after that date. The last data was entered in 1801. On its basis it is possible to get a good insight into its organization and work, and create a concrete picture of an average institution of higher education in the 17th century. It is divided, depending on their nature and content, into eleven chapters. The first three chapters treat of basic legislation and regulations: statute, curriculum and official letters of the highest officials of the Order as that of the Grand Chancellor of all the General Houses of Studies, registers of their officials letters and memoranda, and ordinances of the Provincials of the Dalmatian Province, which had also a certain jurisdiction over the General House of Studies. Some of those

memoranda are the orders written by the Grand Chancellors in their own hand and certified with their waxen seal. Chapters IV-VII contain entries about the examinations of the Lectors and students of the higher course ("formal students"), then the entries about three-year examinations for hearing confession of the Lectors and formal students, and reports about the annual examinations from the Faculty of Philosophy and Theology. Chapters VII and IX contain the inventory list of the General House of Studies (equipment, furniture, etc.), and revenues paid in by individuals, with remarks on how and where they were spent.

The major content of the book of the General House of Studies – as is evident from this review – is in the first seven chapters. Since the chapters VIII and IX are of no scientific importance for the history of higher education, they are not presented in this edition.

Liber almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae, as can be easily concluded from the above, is the official administrative book of the General House of Studies which favoured its accurate keeping. All data, which were entered, had to be correct. Their correctness was checked not only by the heads of the universities but also by visitators who visited Zadar from time to time. The book was, at times, brought to Rome, for examination by the highest official of the Order, who as the Grand Chancellor wanted to have an exact insight into the work of the university. When checking, the highest officials of the Order put the notes in their own hand, and there are cases when they wrote complete documents certifying them with their own seal.

The book is, in its major part, written in Latin, the official language, in which documents were written and lectures were held. But there are also some parts written in Italian. These mainly refer to correspondence with the supreme administration of the Order in Rome. Since some letters were written by people, whose native tongue was not Italian, it was not so rare to come across some spelling errors. In such and similar situations the authentic text, with all its language peculiarities, was preserved.

The publication of the book of the General House of Studies is mostly intended for historical and cultural researchers to be available for further research and use. But it may also be beneficial to all those who want to learn something useful from such a rich treasury of historical data. Since it is about the oldest source from the history of higher education in Croatia, it is an important contribution to the knowledge of its higher education. However, in order to understand the complex problems of the very subject it refers to, it is necessary to have in mind numerous conceptions related to it in their text and context. For that purpose, the book is divided into two parts: Part I contains the introductory debate about higher education, divided into four chapters: 1. Studium generale in the school system of the Middle Ages; 2. The Nature of General Houses of Studies of the Dominican Order; 3. The Organization of the General House of Studies of the Dominican Order; and 4. The General House of Studies of the Dominican Order in Zadar. In Part II the authentic text of the book, *Liber almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae* (1684) is presented.

LIBER ALMI STUDII GENERALIS S. DOMINICI IADRAE (1684 – 1790)
DOKUMENTE ZUR GESCHICHTE DER HOCHSCHULEN IN KROATIEN

ZUSAMMENFASSUNG

Die mittelalterlichen Hochschulen oder Universitäten wurden in der amtlichen geschichtlich-juristischen Literatur mit verschiedenen Namen und Begriffen bezeichnet. Alle Schularten wurden – ungeachtet ihres Wesens oder ihrer Stufe – bis zum XIII. Jahrhundert einfach "Schulen" (*scholae*) genannt, aber gleichzeitig wurden auch verschiedene Metaphern wie z.B. intellektuelle "Kampfstätte" (*gignas, pugna*), intellektuelles "Übungsgelände" oder "Wettkampfstätte" (*gygnasium* oder *gymnasium*) usw. benutzt.

Durch die schnelle Entwicklung des Schulwesens im XIII. Jahrhundert kamen weitere Ausdrücke zur Verwendung: "Vereinigung der Magister und Schüler" (*universitas magistrorum et scholarium*) oder "Hochschule" (*studium*), und schon bald entstand der Begriff "allgemeine" oder "generelle" Hochschule Generalstudium (*studium generale*). Der letztere Begriff bezeichnete die höchste Schule von allgemeiner (genereller) Bedeutung, deren "Generalität" sich nicht die Gesamtheit der unterrichteten Fächer bezog, sondern auf die der Schüler des Kaisertums oder der Allgemeinkirche, die das Recht hatten, diese Schule ungeachtet ihrer Zugehörigkeit zu einer Gesellschaftsschicht oder Nationalität zu besuchen. Diese Bezeichnung haben alle, oder fast alle, bekannten europäischen Hochschulen im Mittelalter übernommen. Solche Generalstudien konnten nur von den höchsten staatlichen oder kirchlichen Instanzen gegründet werden – im Unterschied zu den besonderen oder niedrigeren Hochschulen (*studia particularia*), die auch von niedrigeren Instanzen für die Befriedigung der intellektuellen Bedürfnisse gegründet werden konnten.

Dem Prozess der Gründung neuer Hochschulen hat sich auch sehr früh der damals junge Dominikanerorden angeschlossen. Der Orden gründete seines ersten Generalstudium 1229 in Paris, worauf in immer kürzeren Intervallen andere ähnliche Hochschulen in fast ganz Europa gegründet wurden. Im Jahre 1248 wurden sogar vier neue Generalstudien gegründet.

Die allgemeine Ordensversammlung (*capitulum generale*) hat als höchstes gesetzgebendes Organ im Jahre 1302 angeordnet, dass jede Provinz des Ordens ein eigenes Generalstudium haben müsse. Die Provinz Dalmatien, zu der zahlreiche Klöster an der Adriaküste von Istrien bis Durazzo in Albanien gehörten, befolgte diese Anordnung und gründete 1396 das *Studium generale* im Kloster St. Dominik in Zadar, das zwei Fakultäten umfasste: Philosophie und Theologie.

Die philosophische Fakultät ermöglichte den Studenten das Erlangen des akademischen Titels des Lektorats (*lectoratus*) und die theologische Fakultät vom Jahre 1553 an das Erlangen des Doktortitels. Das Generalstudium bestand bis 1807, als es von den revolutionären französischen Besatzern geschlossen wurde, nachdem alle Immobilien und Mobilien nationalisiert worden waren. Bei dieser Gelegenheit ging unwiederbringlich auch der größte Teil des Inventars der Hochschule verloren, darunter auch die Bücher der amtlichen Verwaltung. Eines der seltenen, in Gänze erhaltenen und überlieferten Dokumente des Generalstudiums ist das amtliche Buch mit dem Titel: *Liber almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae olim florentissimae Provinciae Dalmatiae Septem. MDCLXXXIV inceptus*. Es enthält die wichtigsten amtlichen Dokumente der letzten 123 Jahre des Bestehens der Hochschule. Obwohl im Titel der Handschrift steht, dass der Inhalt sich auf den Zeitraum von 1684 bis 1790 beziehe, wurden dort auch spätere Daten eingetragen; der letzte Eintrag erfolgte im Jahre 1801. Aufgrund des Inhalts kann man einen guten Einblick in ihre Organisation und Tätigkeit gewinnen und sich ein-

konkretes Bild von einer durchschnittlichen Hochschule des XVII. Jahrhunderts machen. Sie sind, abhängig von ihrem Wesen und Inhalt, in 11 Kapitel eingeteilt. Die ersten drei Kapitel beziehen sich auf die grundlegende Gesetzgebung und die Vorschriften der Hochschule: die Statuten, das Unterrichtsprogramm und die offizielle Korrespondenz der Ordensoberen wie z.B. des Großkanzlers aller *Studia generalia*, die Regesten der amtlichen Briefe, sowie Dekrete der Provinziale der Provinz Dalmatien, die ebenfalls eine gewisse Jurisdiktion über die allgemeine Hochschule hatte. Einige dieser Briefe sind eigenhändige Anordnungen der Großkanzler, die mit ihrem Wachsstempel beglaubigt wurden. Die Kapitel IV.-VII. beinhalten Notizen über die Prüfungen der Lektoren und Studenten der höheren Kurse ("formale Studenten"), Eintragungen über dreijährliche Prüfungen zum Zweck der Beichte, der Lektoren und formalen Studenten, sowie Berichte über die jährlichen Prüfungen der Studenten der philosophischen und theologischen Hochschule. Die Kapitel VIII. und IX. beinhalten die Auflistung des Inventars der allgemeinen Hochschule (Zubehör, Möbel usw.) sowie Einnahmen, die von Einzelpersonen eingezahlt wurden, mit der Anmerkung, wie und wofür sie verwendet wurden.

Der Hauptinhalt des Buches der allgemeinen Hochschule befindet sich, wie man diesem Artikel entnehmen kann, in den ersten sieben Kapiteln. Da die Kapitel VIII. und IX. keine wissenschaftliche Bedeutung für die Geschichte des Hochschulwesens haben, werden sie hier nicht weiter bearbeitet.

Das *Liber almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae* ist, wie sich aus den genannten Tatsachen schließen lässt, das amtliche Verwaltungsbuch der allgemeinen Hochschule, das zur ihrer ordnungsgemäßen Verwaltung diente.

Alle Daten, die dort eingetragen wurden, mussten richtig sein. Ihre Richtigkeit wurde nicht nur von den Rektoren der Hochschule, sondern auch von den Visitatoren, die regelmäßig die Stadt Zadar besuchten, überprüft. Das Buch wurde ebenfalls von Zeit zu Zeit nach Rom gebracht, wodurch auch der Ordensobere als Großkanzler Einblick in die genaue Tätigkeit der Hochschule hatte. Bei der Überprüfung machten die Ordensoberen eigenhändige Notizen und es gibt auch vereinzelte Fälle, dass sie ganze Dokumente geschrieben und mit dem eigenen Stempel beglaubigt haben.

Das Buch wurde größtenteils auf Latein als der Amtssprache, in der die Dokumente verfasst und die Vorlesungen gehalten wurden, geschrieben. Aber es gibt auch einige in Italienisch verfasste Teile. Dies bezieht sich insbesondere auf die Korrespondenz mit der obersten Ordensverwaltung in Rom. Da einige Briefe von Leuten geschrieben wurden, für die Italienisch eine Fremdsprache war, sind vereinzelte Rechtschreibfehler keine Seltenheit. In diesen und ähnlichen Fällen wurde der Originaltext mit allen seinen sprachlichen Eigenarten übernommen.

Die Edition des Buches über das Generalstudium von Zadar wendet sich vor allem an Geschichts- und Kulturwissenschaftler, denen es für weitere Forschungen und Nutzung zur Verfügung gestellt wird. Aber es kann allen, die etwas aus einer so aufschlussreichen Sammlung geschichtlicher Daten lernen wollen, von Nutzen sein. Da es sich dabei um die älteste Dokumentation der Geschichte der Hochschulen in Kroatien handelt, möchte sie zur besseren Kenntnis des kroatischen Hochschulwesens beitragen. Allerdings ist es für das richtige Verständnis der komplexen Problematik des Themas, auf das sie sich bezieht, notwendig, zahlreiche mit ihr verbundene Erkenntnisse in ihrem Text und Kontext in Betracht zu ziehen. Zu diesem Zweck wurde die Edition in zwei Teile eingeteilt: Der I. Teil enthält eine einführende Erörterung des Hochschulwesens mit vier Kapiteln: 1. *Studium generale* im Schulsystem des Mittelalters; 2. Das Wesen der allgemeinen Hochschulen des Mittelalters; 3. Die Organisation der allgemeinen Hochschulen des Dominikanerordens und 4. Die allgemeine Hochschule des Dominikanerordens in Zadar. Der II. Teil enthält den Originaltext des Buches *Liber almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae* (1684-1790).

LIBER ALMI STUDII GENERALIS S. DOMINICI IADRAE (1684 – 1790) MATERIALE PER LA STORIA DELL'ISTRUZIONE UNIVERSITARIA IN CROAZIA

RIASSUNTO

Le scuole superiori del medioevo oppure le università nella letteratura storico-giuridica erano designate con diversi nomi ed espressioni. Tutti i tipi di scuole – indipendentemente dalla loro natura o grado – erano, fino al XII secolo, chiamate semplicemente scuole. Tuttavia, nello stesso tempo erano in uso anche altri termini e diverse metafore come ad es. "arena intellettuale" (*gignas, pugna*), "palestra intellettuale" ovvero "campo di competizione" (*gygnasium ovvero gymnasium*) ecc. Però parallelamente con lo sviluppo delle scuole nel XIII sec. cominciarono ad entrare in uso altri termini, come ad es.: "associazione dei maestri e degli scolari" (*universitas magistrorum et scholarium*) e "studio" (*studium*). Poco dopo apparve anche il termine "studio universale" (*studium universale*) ovvero "studio generale" (*studium generale*). Quest'ultimo termine significava la più alta scuola di istruzione di carattere generale, la cui "generalità" non si riferiva a tutte le materie d'insegnamento, ma alla totalità di studenti dell'Impero o della Chiesa universale che avevano il diritto di frequentarla, senza distinzione del loro stato sociale oppure dell'origine nazionale. Questo termine lo hanno adottato tutte, o quasi tutte, le più grandi università degli studi europei. Tale tipo di scuole di istruzione universitaria le potevano fondare soltanto le più alte autorità civili o quelle ecclesiastiche, a differenza degli studi particolari (*studia particularia*) che potevano istituire le autorità minori per soddisfare i propri bisogni intellettuali.

Nel processo di fondazione delle università molto presto si distinse il giovane Ordine domenicano. Esso nel 1229 fondò a Parigi il primo proprio Studio generale, dopodichè seguì, in lassi di tempi sempre più brevi, la fondazione di altri simili studi in quasi tutta l'Europa. Nel 1248 furono fondate ben quattro Studi Generali. Il capitolo generale (*capitulum generale*), in quanto corpo legislativo più alto dell'Ordine, ordinò nel 1302 che tutte le Province dovessero avere uno Studio Generale. La provincia di Dalmazia, fondata nel 1380, che radunava numerosi conventi lungo la costa adriatica dall'Istria fino a Durazzo in Albania, soddisfece a questo precetto fondando, nel 1396, il proprio Studio Generale nel convento di s. Domenico a Zadar (Zara). Esso ebbe due facoltà: di Filosofia e di Teologia. La facoltà di Filosofia ebbe l'autorizzazione di conferire agli studenti il titolo accademico di lettorato (*lectoratus*), mentre quella di Teologia, a partire dal 1553, anche il titolo di dottore (*doctoratus*) o maestro in teologia (*magister*). Lo Studio Generale fu operante fino al 1807, quando, in seguito all'occupazione napoleonica, le autorità statali lo chiusero, dopo aver sequestrato tutti i suoi beni immobili e mobili. In quell'occasione fu persa anche la maggior parte dell'inventario dello Studio Generale, compresi i libri d'amministrazione. Uno dei rari libri che si salvò per intero fu il *Liber almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae olim florentissimae Provinciae Dalmatiae Septem. MDCLXXXIV inceptus*. Contiene gli scritti ufficiali più importanti riguardo alla sua attività negli ultimi 123 anni di vita. Benché nel suo titolo stia scritto che il suo contenuto si riferiva alla sua attività nel periodo 1684 al 1790, singoli documenti vennero inseriti anche più tardi.

L'ultimo documento fu inserito nel 1801. Sulla base di questi documenti è possibile avere una visione concreta e precisa della sua struttura e dell'attività, come pure crearsi un'idea sul sistema scolastico che era in vigore nel XVII secolo. È diviso, secondo il contenuto e la natura degli scritti, in undici capitoli. I primi tre capitoli contengono la legislazione fondamentale e prescrizioni secondo le quali si regolava lo Studio: gli statuti, il programma degli studi e la corrispondenza ufficiale con i superiori generali in qualità di Grandi Cancellieri di tutti gli Studi Generali dell'Ordine domenicano, regesti delle loro lettere ufficiali, atti e decreti dei provinciali della Provincia di Dalmazia che pure avevano una certa giurisdizione sopra lo Studio. Alcuni degli scritti sono delle ordinazioni

autografe dei Grandi Cancellieri autenticati dal loro sigillo ufficiale. I capitoli IV-VII contengono atti degli esami dei lettori e degli studenti "formali" (del corso superiore), poi annotazioni degli esami triennali dei lettori e degli studenti "formali", nonché relazioni di esami annuali degli studenti della Facoltà di teologia. I capitoli VIII e IX racchiudono l'elenco dell'inventario dello Studio Generale (attrezzi, arredi ecc.) e proventi materiali destinati al mantenimento dello Studio con l'annotazione di come venivano spesi.

Il grosso del libro – come risulta da quanto detto – è contenuto nei primi sette capitoli. Visto che i capitoli VIII e IX non hanno alcun valore scientifico per la storia degli studi superiori, non sono stati riportati in questa edizione. Il *Liber almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae* è – come si può facilmente capire – il libro ufficiale amministrativo dello Studio Generale destinato alla sua corretta gestione. Tutti i dati in esso registrati dovevano essere precisi ed esatti. La loro esattezza era controllata non soltanto dai rettori dello Studio Generale, ma anche dai visitatori che periodicamente visitavano lo Studio Generale. Il libro, inoltre, di tanto in tanto veniva portato a Roma per essere esaminato dal Grande Cancelliere che voleva avere una visione della gestione dello Studio. In tali occasioni i Grandi Cancellieri mettevano delle osservazioni di proprio pugno. Ci sono anche dei casi in cui autorizzavano documenti con il proprio sigillo.

Il libro è stato scritto in massima parte in latino che era la lingua ufficiale delle lezioni e dei documenti. Però alcune parti sono state scritte anche in italiano. Si tratta per lo più di corrispondenza con il Gran Cancelliere di Roma. Visto che tali lettere erano scritte da persone che non avevano l'italiano come lingua materna, non di rado si possono incontrare degli errori ortografici e grammaticali. L'edizione ha conservato tutte le caratteristiche linguistiche dell'autografo.

L'edizione del Libro dello Studio Generale è destinata principalmente ai ricercatori di storia e della cultura per ulteriori approfondimenti e analisi. Esso può essere utile anche a tutti quelli che vogliono trarre qualche vantaggio da un tesoro così ricco di dati storici. Trattandosi del materiale più antico conservato in Croazia, esso vuol essere un valido contributo alla conoscenza della storia dei suoi studi universitari. Tuttavia, per la comprensione della complessa problematica dell'argomento è necessario tenere in mente molte conoscenze al riguardo e comprendere il suo contenuto nel testo e contesto storico. A tale scopo abbiamo ritenuto opportuno di fare un'ampia introduzione dividendo il materiale in due parti: la I-a parte contiene una trattazione introduttiva sull'istruzione universitaria divisa in quattro capitoli: 1. lo "*studium generale*" nel sistema scolastico del medioevo; 2. La natura degli studi generali dell'Ordine domenicano; 3. la struttura degli studi generali dell'Ordine domenicano e 4. lo Studio Generale dell'Ordine domenicano di Zadar. La II-a parte contiene il testo del *Liber almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae 1684-1790*.

↔ INDICES / KAZALA ↔

A. PERSONARUM / OSOBA

A

Addobatti, Daniel Clemens: 117-118, 143-144, 150, 152, 159, 161-162
Addobatis, Clemens Daniel de → Addobatti Daniel Clemens
Adobatius, Daniel → Addobatti Daniel Clemens
Adobatius Daniel → Addobatti Daniel Clemens
Adrianus de Genua: 89
Albertus de Brixia: 96-97
Albert Veliki: 15, 40
Albornoz Gil: 32
Aleksandar III, papa: 13, 17, 20
Aleksandar IV, papa: 19, 21, 24, 51
Aleksandar Haleški: 45
Alexander von Roes: 34
Aquaroni, Joseph Maria: 147
Aquaroni, Joseph Thomas: 131-132
Aquaroni, Joseph → Aquaroni Joseph Thomas
Astrolab: 14
Augustin, sv.: 15, 51, 55

B

Babyccch, Vincentius Maria: 99, 101, 135-136, 147
Baconcini, Cherubinus: 119
Bagattinus, Hyacinthus Maria: 135
Baldo degli Ubaldi: 34
Ballarin, Dominicus: 151
Balsi, Dominicus Sebastianus → Balzi Dominicus Sebastianus
Balzi, Dominicus Sebastianus: 133-134
Bandelli, Vincenzo: 59
Barella, Vincentius Maria: 90, 104-105, 137-138, 155
Barella, Vincentius → Barella, Vincentius Maria
Barella, Vincenzo Maria → Barella, Vincentius Maria
Bartolo de Sassoferato: 28-29
Bellarmini, Cornelio → Bellarmini, Cornelius
Bellarmini, Cornelius: 85-86, 88, 96, 132
Benedikt XII., papa: 19, 22, 45
Benedikt XIII., papa: 19
Bercovich, Vincentius: 141-143, 150-151, 153, 156-158
Berni, Bartholomaeus: 100
Berni, Hyacinthus Maria: 97-100, 134-136, 147
Berni, Hyacinthus → Berni, Hyacinthus Maria

Berti, Giuseppe → Berti, Joseph Maria

Berti, Joseph Maria: 142, 150-151
Berti, Joseph → Berti, Joseph Maria
Bertucci, Dominicus Vincentius Maria: 92
Bianchi, Carlo Federico: 42
Bianchi, Angelus Maria: 106
Bianchi, Domenico Maria: 90
Bianchi, Franciscus Maria: 90-91, 104-111, 137-139, 155-156
Bianchi, Franciscus → Bianchi, Franciscus Maria
Bianchi, Joannes Thomas: 133
Bianchini, Dominicus: 152
Bodulycch, Joannes Baptista: 95
Bonaventura iz Ferrare: 63
Bonaventura, sv.: 45-46
Bonetti, Joseph Maria: 85-86, 88, 95-96, 125, 131
Bonifacije VIII., papa: 30, 46-47
Bonifacije IX., papa: 32
Boninchi, Antonio → Boninchi, Antonius
Boninchi, Antonius: 85, 91, 95-97, 120, 125-126, 131-133, 147
Bonoli, Petrus Maria: 89
Borovcicch, Vincentius: 147
Botali, Vincentius: 160
Boxadors, Giovanni Tommaso de → Boxadors, Joannes Thomas
Boxadors, Joannes Thomas de: 93, 113-116, 118, 120, 129
Boxadors, Thomas de → Boxadors, Joannes Thomas
Bremond, Antonino → Bremond, Antoninus
Bremond, Antoninus: 111-113, 128, 140-141
Brescovich, Vincentius: 137
Bruni, Corrado: 20
Bucich, Angelus Maria: 99, 126-127, 135-138,
Buccicch, Domenico: 89
Budrovich, Dominicus: 152-153

C

Caldara N.: 149
Candido, Hyacinthus: 141, 149
Carmeli, Joannes Baptista: 120, 148, 150, 158
Carmelli, Giovanni Battista → Carmelli Joannes Baptista
Cartizza, Dominicus: 160
Cascharis, Carolus Hyacinthus: 89
Cavalieri, Joannes Michael: 95

Cebalo, Antonius → Cebalo, Joannes Antonius Maria
Cebalo, Joannes Antonius Maria: 117, 143-145, 151-153, 157-158,
161
Cebalo, Joannes Antonius → Cebalo, Joannes Antonius Maria
Celentich, Franciscus: 152-153
Celestin III., papa: 22
Charles VI., francuski kralj: 19
Cloche, Antoninus: 84-89, 95-102, 125, 127, 132-135
Cornolti, Domenico Maria → Cornolti Dominicus Maria
Cornolti, Dominicus → Cornolti, Dominicus Maria
Cornolti, Dominicus Maria: 113-116, 118, 123, 128, 140-145, 149-
152, 157-161
Cornolti, Joannes Baptista: 158
Cornolti, Joannes Dominicus: 142
Cornolti, Thomas: 75, 92, 117, 129, 142, 150
Cornolti, Tommaso → Cornolti, Thomas
Corriri, Vincentius → Curri, Vincentius
Cresaglia, Gundisalvus: 134-135, 147
Croce, Benedetto: 7
Curri, Vincentius: 109, 135-136
Cvitnich, Vincentius: 150

D

Dalle Vigne, Rajmund: 49, 59, 61, 63
Damianich, Jacobus: 133-134
Damianovich, Dominicus: 152
De Angelis, Seraphinus: 133-134
De Grandis, Vincentius Maria: 132-133, 147
Dellamota, Joannes Baptista: 147
De Libardis, Ildephonsus: 140
Demari, Antonius: 143
Demari, Giovanni → Demari, Joannes Antonius
Demari, Joannes Antonius: 110-112, 115, 120, 129, 140, 143, 149,
157-158
Denifle, Heinrich: 16
De Peregrinis, Hyacinthus Ignatius: 152
De Rubeis, Joannes Baptista: 112, 127, 140-141, 149
De Rubeis, Paulus Joannes Baptista: 148
Descovich, Hyacinthus: 143
Desti, Ignatius: 148
De Vineis, Raymundus → Dalle Vigne, Rajmund
Devita Vincentius: 109-110, 138, 140, 148
Dibri, Paulus: 139, 143, 148, 150, 155-156, 159
Difnicus, Ignatius: 103
Dobriccich, Vincentius: 151
Dominik, sv.: 18, 40, 45
Dominis, Vincentius: 148
Doniercovich, Antonius → Donjercovich Antonius
Donjercovich, Antonius: 90, 109-112, 127, 138-140, 148-149, 155-
157
Doniercovich, Dominicus → Donjercovich Dominicus
Donjercovich, Dominicus: 67, 115-117, 141-144, 149-151, 159-161
Dudan, Vincentius: 95-96, 98, 131, 134
Dumercovich, Dominicus → Donjercovich Dominicus
Duodo, Thomas Maria: 140, 148-149

E

Eduard III., engleski kralj: 36
Eloisa: 14
Enrico de Segusio: 20
Erckhart Meister: 40
Ermini, Giuseppe: 20

F

Fabri, Franciscus: 135-136, 147
Faini, Franciscus → Faini, Franciscus Maria
Faini, Franciscus Maria: 108-110, 128-129, 138-140, 142-144, 149-
152, 155-161
Faini, Joseph Maria: 161-162
Ferrari, Dominicus: 104-105
Ferretti, Vincentius → Ferretti, Vincentius Maria
Ferretti, Vincentius Maria: 111, 113
Filip II., August, kralj: 30
Florius, Petrus Martyr: 136
Fontana, Petrus → Fontana, Petrus Antonius
Fontana, Petrus Antonius: 132-133, 147
Foresti, Giordano → Foresti Jordanus
Foresti, Jordanus: 90, 96-99, 101-102, 111, 127, 133-135, 139,
155-156
Formaievich, Hyacinthus: 138, 155
France, Anatole: 9
Franceschi, F.: 89
Franjo, sv.: 45
Franulovich, Augustinus: 148
Fridrik II., Hohenstaufovac, car: 18

G

Gabris, Augustinus: 156
Gaja, Dominicus → Gaja, Joannes Dominicus Maria
Gaia, Joannes Dominicus: 148
Gaja, Joannes Dominicus Maria: 120, 124
Gallici, Joseph → Gallici, Joseph Maria
Gallici, Joseph Maria: 111-112, 148
Gallina, Dominicus → Gallina, Joannes Dominicus
Gallina, Giovanni Domenico → Gallina, Joannes Dominicus
Gallina, Joannes Dominicus: 96, 126-127, 132
Gariboldi, Innocentius: 131
Gavazzi, Antoninus: 97, 134
Geric de Saint-Quentin: 40
Giampré, Joannes Baptista: 88, 131-132
Giasone de Maino: 29
Godefroid de Bléneau: 40
Gorda, Ambrosius: 93, 110-111, 113-114, 116, 120, 124, 139-141,
144, 148, 151, 155
Grasseni, Dominicus: 96-97
Grgur IX., papa: 18, 21-22, 30, 32-34
Grossateste Robert: 19, 45
Gusman, Henricus de: 90

H

Hajmerus, Ippolitus: 137
Haymo de Faversham: 45
Honorije III., papa: 18, 23, 30, 33, 40
Hranotich, Dominicus: 161
Hranotich, Vincentius: 72, 144
Hugues de Saint-Cher: 40

I

Inocent III., papa: 22, 33
Inocent IV., papa: 19, 21-22, 30, 36
Inocent VI., papa: 31-32
Ivan XXIII., (anti)papa: 19

J

Jacobatus Raphael: 97, 133-134
Jaxa, Joannes: 136, 147
Jean de Saint-Gilles: 40
Jesus Christus: 123
Julije II., papa: 65
Justinijan, car: 29

K

Karlo IV., car: 35-36
Karlo Veliki, car: 15
Klement V., papa: 46
Klement VI., papa: 19, 31, 35, 46-47
Klement VII., papa: 19
Klio, muza: 7
Kranotich, Dominicus → Hranotich, Dominicus
Kranotich, Vincentius: 157
Krist, Isus: 15

L

Lambiri, Pio Clemente → Lambiri, Pius Clemens
Lambiri, Pius Clemens: 67, 114-117, 129, 142-144, 149-151, 158-160
Lambski, Reginaldo → Lampske, Reginaldus
Lampske, Reginaldus: 126, 131
Lascaris, Thomas: 101
Lazari, Paolo: 34-35
Libardi, Hildefonsus → Libardi, Hildephonsus
Libardi Hildephonsus: 113, 140-141
Licini Franciscus → Licini, Franciscus Maria
Licini, Franciscus Maria: 116, 148
Lisca, Giovanni Battista → Lisca, Joannes Baptista
Lisca, Joannes Baptista: 67, 101-102, 136-137, 155-156
Lombski, Reginaldus: 132
Lotario iz Cremona: 20
Louis IX., francuski kralj: 18
Luccini, Joannes Dominicus: 144

M

Macchia, Giovanni: 7
Mainers, Christian: 25
Maino, Giasone de → Giasone de Maino
Malosci, Dominicus Maria: 102, 137
Marcovicch, Joannes Dominicus → Marcovich, Joannes Dominicus
Marcovich, Joannes Dominicus: 98-101, 135-136
Marcovycch, Joannes Dominicus → Marcovich, Joannes Dominicus
Marincovich, Joannes: 131, 147
Marincovich Thomich, Thomas: 117, 161
Marini, Hyacinthus → Marini, Hyacinthus Maria
Marini, Hyacinthus Maria: 98, 100-103, 105, 111, 135-136, 138
Marinis, Joannes de: 131
Marinis, Johannes Dominicus: 89
Martin V., papa: 26
Martini, Hyacinthus: 138
Martini, Joannes Hyacinthus: 106-108, 138-139, 148, 156
Mattei, Joannes Antonius de: 140
Mattei, Dyonisius: 135, 147

Mellini, Albertus: 96, 127, 132-133, 147

Melosci, Dominicus → Melosci, Dominicus Antonius Maria
Melosci, Dominicus Antonius Maria: 101-103, 147
Milos, Vincentius: 151, 158
Molo, Angelus Gyluni: 103
Monroy, Antonius de: 72, 91, 95, 131
Moretti, Pius Clemens → Moretti, Clemens Pius
Moretti, Clemens → Moretti, Pius Clemens
Moretti, Clemente → Moretti, Pius Clemens
Moretti, Hieronymus: 134, 141
Moretti, Pius → Moretti, Pius Clemens
Moretti, Pius Clemens: 109-110, 114, 116, 120, 123, 142-144, 149-151, 156-161
Moretti Vincentius → Moretti, Vincentius Maria
Moretti, Vincentius Maria: 132
Mulanovich, Joseph: 152

N

Negrini, Hyacinthus Ignatius de: 115
Negrotti, Angelus Maria: 131, 147
Nesti, Andreas Pius: 112-113, 127-128, 141, 148
Nesti, Pius → Nesti, Andreas Pius
Newton, Isaac: 13
Nikola IV., papa: 46
Nikola iz Tuskola: 22
Nola, Vincentius: 152

O

Ostoja, Joannes Paulus: 66, 113-116, 123, 128-129, 140-141, 143, 149-150, 152-153, 156-159
Ostoja, Joannes Pius Maria: 115
Ostoja, Paolo → Ostoja Joannes Paulus
Ostoja, Paulus → Ostoja, Joannes Paulus

P

Palligorych, Hyacinthus Maria: 132
Pannuzius, Hyacinthus: 133
Paolini, Michael Angelus: 152
Parchycc, Francesco → Parchich Franciscus
Parchich, Franciscus: 91, 95-96, 126
Parchycc, Franciscus → Parchich Franciscus
Pavaninus, Albertus: 147
Pavicich, Joseph → Pavicich Joseph Maria
Pavicich, Joseph Maria: 120, 140-141
Pellegrini, Hyacinthus → Pellegrini, Hyacinthus Ignatius
Pellegrini, Hyacinthus Ignatius: 66, 116-117, 144, 150-152, 160-161
Pellegrini, Ignatius Hyacinthus → Pellegrini, Hyacinthus Ignatius
Percovich, Vincentius: 152
Perissutti, Giovanni Tommaso → Perissutti, Joannes Thomas
Perisutti, Joannes Thomas: 90-91, 106, 138, 156
Perisutti, Thomas → Perissutti, Joannes Thomas
Perisutti, Tommaso → Perissutti, Joannes Thomas
Pertile, Antonio: 25
Petar, apostol: 23
Petar Abelard: 14
Petar de Tarentaise: 40
Petar Lombardanin (Petrus Lombardus): 52
Petcovich, Giacinto → Petcovich Hyacinthus
Petcovich, Hyacinthus: 114-115, 129, 141-143, 149-150, 158-159
Petris, Seraphinus: 96-99, 102, 126, 131, 135-136, 155
Petrosa, Ludovicus: 132
Pinelli, Dominicus: 98-100, 105, 120, 129, 134-136, 147
Pini, Jacobus: 148
Pio V. → Pius V., papa
Pipia, Augustinus: 90, 103-104, 137

Pius V., papa: 65, 86
Ponsi, Dominicus: 92, 139
Ponte, Innocentius Maria: 126-127
Prismich, Dominicus: 117, 157-158, 161

Q

Quatti, Raymundus: 132
Querco, Hyacinthus: 106
Quinones, Baldaxar de → Quiñones, Balthasar de
Quiñones, Balthasar de: 118, 152

R

Radarius, Antoninus: 135
Radicati, Giovanni Battista → Radicati Joannes Baptista
Radicati, Joachim → Radicati, Joachimus
Radicati, Joachimus: 114, 142-143, 149, 156-158
Radicati, Joachin → Radicati, Joachimus
Radicati, Joachinus → Radicati, Joachinus
Radicati, Joannes → Radicati, Joannes Baptista
Radicati, Joannes Baptista: 112-113, 118, 128-129, 140-141, 149,
156-157
Radovisius, Antoninus: 97-99, 134-136, 147
Ranassi, Franciscus: 102
Ravaninus, Albertus: 134
Raymundus de Vineis → Dalle Vigne, Rajmund
Renesi, Franciscus: 109, 112, 127, 139, 149, 156-157
Riboldi, Dominicus Maria: 113
Ricoldus de Montecruds: 24
Ripoll, Thoma → Ripoll, Thomas
Ripoll, Thomas: 66, 90-91, 104-111, 120, 138-139
Ripoll, Tommaso → Ripoll, Thomas
Riva, Jacobus de: 99, 117
Rodulfius, Nicolaus: 89
Roger Bacon: 46
Roland iz Cremonie: 40
Rosignoli, Dominicus: 152
Rubeis, Joannes Baptista de → De Rossi Joannes Baptista

S

Sadia, Thomas: 118, 143, 152, 157
Salomonius, Jacobus: 133
Savigny, Friedrich Karl: 17
Saviola, Benedictus: 136
Scarella, Angelus → Scarella, Angelus Maria
Scarella, Angelus Maria: 103-104
Scarella, Vincentius Maria: 104
Scavella, Angelus Maria: 102, 137, 147
Schulte, Johann Friedrich: 25
Schumpfer, A.: 25
Scutari, Dominicus → Scuttari, Dominicus
Scuttari, Domenico → Scuttari Dominicus
Scuttari, Dominicus: 91, 95-96, 98-99, 101, 127, 132
Sigizmund Luksemburški, car: 19
Simeoni, Philippus Maria: 134
Stojković, Ivan: 19

Š

Šanjek, Franjo: 42

T

Teodozije II., car: 31
Testi, Ignatius → Testi, Ignatius Maria
Testi, Ignatius Maria: 118, 139
Testi, Ignazio Maria → Testi, Ignatius Maria
Thomas Aquinas: 14, 17, 23, 40, 52, 72, 75, 81, 89, 100, 116, 138,
163
Thronus, Andreas: 95
Toma Akvinski → Thomas Aquinas
Tomazich, Antonius: 149
Tomich, Thomas: 148
Topich, Andreas → Topich, Joannes Andreas
Topich, Joannes Andreas: 144-145, 159-161
Topich, Mathaeus: 161
Torni, Cherubin → Torni, Cherubinus
Torni, Cherubinus: 96, 126, 132
Trinchesi, Angelo Maria → Trinchesi, Angelus Maria
Trinchesi, Angelus Maria: 91-92, 108-109, 139, 148
Trinchesi, Domenico: 91
Tronus, Andreas: 119
Turci, Hyacinthus Maria: 137
Turcinovich, Dominicus → Turcinovich, Joannes Dominicus
Turcinovich, Joannes Dominicus: 128, 138, 155-156
Turconus, Joannes Baptista: 96, 132-133
Turimbergh, Angelus Maria: 109
Turimbergh, Giovanni Battista → Turimbergh, Joannes Baptista
Turimbergh Joannes → Turimbergh, Joannes Baptista
Turimbergh, Joannes Baptista: 91, 105-108, 137-139, 148, 156
Tursi, Hyacinthus Maria: 102-104

U

Uggccione iz Pise: 17
Uicensis, Cornelius: 89

V

Valente, Albertus Maria: 95, 131
Valente, Vincentius Thomas: 111
Valvassori, Carolus → Valvassori, Carolus Rosa
Valvassori, Carolus Rosa: 91, 103, 105-107, 120, 129, 137-139,
148, 155-156
Vanacca, Vincentius → Vanacca, Vincentius Maria
Vanacca, Vincentius Maria: 114-118, 120, 129, 141-145, 149-152,
158-161
Vanacca, Vincenzo → Vanacca, Vincentius Maria
Vanti, Nicolò: 89
Venceslav IV.: češki kralj, 36
Vendraminus: Vincentius: 100
Villa Vecchia, Giovanni de → Villavecchia, Joannes Dominicus de
Villavecchia: Joannes Dominicus: 114, 123
Vita, Vincentius de → Devita Vincentius
Vagnizan, Vincentius → Vagnizan Vincentius Maria
Vagnizan, Vincentius Maria: 144-145, 161-162
Vranko, Dyonisius Maria: 137

W

Walter de Chatteau-Thiery: 33
Willim de Moerbeke: 40

Z

Zambelli, Antonius → Zambelli, Joannes Antonius
Zambelli, Joannes Antonius: 112, 127, 148
Zani, Thomas: 133
Zanobetti, Hyacinthus → Zanobetti, Hyacinthus Maria
Zanobetti, Hyacinthus Maria: 98-100, 135-136

Zanobetti, Joannes Antonius → Zanobetti, Joannes Antonius Maria
Zanobetti, Joannes Antonius Maria: 148
Zanobetti, Joannes Hyacinthus: 99-102, 126-127, 136
Zaricch, Giacinto: 85
Zen, Dominicus: 131
Zvitnich, Vincentius: 143-144, 159
Zvitnich, Vincentius → Zvitnich, Vincentius

B. LOCORUM / MJESTA

A

Albania: 67, 100, 117
Andegavum (Angers u Francuskoj): 18
Anglia: 40
Apeninski poluotok: 63
Apulia: 95, 101-104, 131, 133
Ariminum: 134
Ascrivium → Catharum
Assisi: 46
Austrija: 18, 63
Avenio → Avignon
Avignon: 20, 23, 31-32, 45, 47
Avila: 42

B

Barcelona: 41, 60
Basel: 44
Basilea → Basel
Beč: 6, 23
Beirut: 29
Beritko → Beirut
Bologna (→ Bononia):
Bolum (Bol na Braču): 116, 120, 131, 134, 137, 141-144, 148, 150-152, 159-161
Bononia (Bologna): 16-18, 20-21, 23, 28-34, 39-40, 46-47, 60, 64, 99, 119-121, 133, 138-141, 143-144, 149
Brixia (Brescia): 96-97, 102-103, 105, 132, 134, 137, 147
Bua (Čiovo): 102-103, 105, 137, 144-145, 151, 159-161
Budim: 6, 42

C

Cahors: 23
Calabria: 104
Calenza (Valencia u Španjolskoj): 19
Cambridge: 23, 41, 45-46
Canterbury: 41
Capua: 49, 59, 61
Carigrad: 6
Catharum (Kotor): 99, 114-115, 142
Cattarum → Catharum
Cezareja u Palestini: 29
Civitas Vetus (Stari Gread na Hvaru): 106, 120, 133, 135-136, 140-141, 144, 160-161
Coimbra: 23
Colonia (Köln): 63
Como: 96, 132

Congregatio Ragusina Ordinis Praedicatorum: 132, 139
Congregatio Sanitatis Neapolitana Ordinis Praedicatorum: 113
Congregatio Sanitatis Venetiarum Ordinis Praedicatorum: 148
Congregatio SS. Rosarii Provinciae S. Dominici Venetiarum: 96
Conventus Parisiensis S. Jacobi O.P.: 40
Conventus S. Antonii de Pago O.P.: 136
Conventus S. Cataldi de Arimino O.P.: 134
Conventus S. Catharinae de Formello de Neapoli O.P.: 134
Conventus S. Catharinae Spalati O.P.: 139
Conventus S. Crucis insulae Buae O.P.: 102-103, 105, 137, 144-145, 151, 159-161
Conventus S. Dominici de Bononia: 138, 144
Conventus S. Dominici Jadrae: 86, 88-89, 97-98, 100-101, 104-106, 109, 116-117, 120, 124-127, 131-134, 137-140, 142-145, 164
Conventus S. Dominici Sibenici: 135, 150
Conventus S. Dominici Tragurii: 106, 109, 116-117, 135, 138-139
Conventus S. Marci de Pharo O.P.: 101-102, 117, 136, 144, 149
Conventus S. Mariae de Torcula O.P.: 135
Conventus S. Mariae Gratiarum Boli O.P.: 116, 120, 142-144, 150-151, 159-161
Conventus S. Nicolai de Catharo O.P.: 115, 142
Conventus S. Nicolai de Curzola: 107, 117, 149
Conventus S. Petri Martyris Civitatis Veteris: 106, 120, 133, 140-141, 160-161
Cremona: 20, 40
Curzola → Curzula (Korčula)
Curzula: 95, 114-116, 134, 140-141

Č

Češka: 41

D

Dalmacija: 6, 59-60, 62-67, 71-74, 86-92, 95-96, 98-101, 104-106, 108-109, 113-120, 131, 133, 137, 139, 143, 147, 163
Dalmatia → Dalmacija
Dalmazia → Dalmacija
Drač: 59
Dublin: 23
Dubrovačka Republika: 63
Dubrovnik: 6, 10

E

Engleska: 40
Europa: 5-6, 14-15, 34, 60

F

Fermo: 23
Ferrara: 23, 32, 41, 44, 47, 63
Firenze → Firenca
Firenca: 23, 31, 35, 41, 47, 60, 63, 142-143
Flandrija: 63
Florentia → Firenca
Formellum (Formello kod Rima): 134, 143
Francia → Francuska
Francuska: 33, 47
Francusko Kraljevstvo: 30
Frisach: 140

G

Genovska Republika: 63
Grénoble: 23

H

Heidelberg: 23
Hrvatska: 8, 10, 41, 63

I

Italia → Italija
Italija: 30-34, 47, 64

J

Jadera → Jadra
Jadra (→ Jadera, Zadar, Zara): 86-91, 96-101, 104-106, 109, 116-117, 120, 124-128, 131-145, 163, 164

K

Köln: 14, 22, 40, 46, 60
Kraków: 23, 42

L

Lesina → Pharos
Licum (Lecce u južnoj Italiji): 95
Lincoln: 19
Lipsia (Leipzig): 44
Lisabon: 23, 60
Lombardia: 40, 85, 95-96, 131-133, 142, 147, 150-151
London: 13
Louvaine: 13, 60
Lucca: 23

M

Milano: 60
Milanska Vojvodina: 63
Mletačka republika: 36, 63
Montpellier: 21, 23, 26, 32, 40

N

Napulj (→ Napoli, Neapolis)
Napuljsko kraljevstvo: 24, 63

Neapel → Neapolis

Neapolis: 18, 21, 24, 41, 46, 113, 134, 143-144
Nizza: 86, 134
Nona (Nin): 133

Nj

Njemačka: 30, 63

O

Orvieto: 23, 41
Ostia: 20
Otrantska vrata: 6
Oxford: 19, 22-23, 30, 33, 39-40, 45-46
Oxonija → Oxford

P

Padova: 19, 31-32, 36, 41, 47, 60, 64
Padska nizina, 6
Padua → Padova
Pagus (Pag): 97-98, 136, 140
Pamiers: 23, 47
Papinska Država: 63
Parisijs → Pariz
Pariz: 13, 16-21, 23, 28, 30-37, 39-40, 45-46, 60
Patavium → Padova
Pavia: 23, 47
Pečuh: 23
Perpignan: 23, 41
Perugia: 23, 32, 37, 47, 60, 63
Pharus (Hvar): 101-102, 117, 131, 136, 144, 149-150, 152, 158
Piacenza: 23
Pisa: 23
Poljska: 44
Polonia (Poljska): 126, 131-132
Prag: 23, 36, 41, 46, 63
Provincia Peovinciae (Provence u južnoj Francuskoj): 40
Provincia Apuliae Ordinis Praedicatorum: 95, 101-104, 131, 133
Provincia Calabriae Ordinis Praedicatorum: 104
Provincia Dalmatiae Ordinis Praedicatorum: 86-92, 95-96, 98-101, 104-106, 108-109, 113, 119-121, 124, 129, 131, 133, 137, 143, 147, 163
Provincia di Dalmazia → Provincia Dalmatiae Ordinis Praedicatorum
Provincia di Lombardia → Provincia Utriusque Lombardiae:
Provincia di Puglia O.P.: 85
Provincia di S. Domenico di Venezia: 126
Provincia Polonae Ordinis Praedicatorum: 126, 131-132
Provincia Regini Neapolis Ordinis Praedicatorum: 144
Provincia Romana Ordinis Praedicatorum: 107-108, 112-114
Provincia S. Dominici Venetiarum: 91, 95-96, 106, 112, 148-149
Provincia Utriusque Lombardiae Ordinis Praedicatorum: 85-86, 95-96, 131-133, 142, 147, 150
Provincia Venetiarum Ordinis Praedicatorum: 95, 111, 137-138, 140
Puglia: 85

R

Ragusa → Ragusium
Ragusium (Dubrovnik): 132, 139, 147, 156
Rim: 17, 23, 28, 46, 55, 59, 64, 67, 73, 75

Rimsko carstvo: 15, 28, 30
Roma (Rim): 85, 88-91, 93, 129, 139

S

Salamanca: 21, 25, 42, 44, 46, 59-60
Salisbury:
Sassoferrato: 29
Saxonia: 44
Scardona (Skradin): 161
Segusium (Susa u Italiji): 20
Senae → Siena
Sevilla: 42, 65
Sibenico → Sibenicum
Sibenicum (Šibenik): 91, 135-136, 150
Siena: 44
Spalatum (Split): 95-96, 111, 120, 135-136, 139-143, 149, 151-152,
158, 160-161
Sredozemno more: 6

Š

Španjolska: 41, 47

T

Theutonia (Njemačka): 21, 40, 44, 58
Tolosatium → Toulouse
Toskanska Vojvodina: 64
Toulouse: 19, 21-22, 33, 35, 46-47, 61
Tragurium (Trogir): 106, 116-117, 120, 135, 138-139, 159
Treviso: 89
Tuscolo: 22

U

Ugarska: 41
Urbino: 46
Utinum (Udine): 148

V

Valencia: 19
Valladolid: 23
Venetia → Venetiae
Venetiae (Venezia): 131
Vercelli: 19
Verona: 23, 67, 101-102, 132, 147, 151
Vincentia (Vicenza): 133

Z

Zadar (Jadera, Jadra, Zara): 6-8, 10, 41-44, 47, 59-67, 71-75, 85,
87-92, 118, 126-129
Zapadna Europa: 15
Zara (→ Zadar, Jadera, Jadra)

↔ INDEX GENERALIS / SADRŽAJ ↔

PREDGOVOR	5
PREDGOVOR 2. IZDANJU	9

I. DIO

POGLAVLJE I.	
"STUDIUM GENERALE" U ŠKOLSKOM SUSTAVU SREDNJEG VIJEKA	13
POGLAVLJE II.	
NARAV GENERALNIH UČILIŠTA DOMINIKANSKOG REDA	39
POGLAVLJE III.	
USTROJ GENERALNIH UČILIŠTA DOMINIKANSKOG REDA	49
POGLAVLJE IV.	
GENERALNO UČILIŠTE U ZADRU	59

II. DIO

NAPOMENE UZ OVO IZDANJE	71
SKRAĆENICE	77
LIBER ALMI STUDII GENERALIS S. DOMINICI IADRAE OLIM FLORENTISSIMAE PROVINCIAE DALMATIAE	79
STEMMA GENTILITIUM S. THOMAE AQUINATIS	81
REPERTORIUM EORUM QUAE IN LIBRO ISTO CONTINENTUR ADNOTATA	82
REV.MI MAGISTRI ORDINIS STATUTA SEU ORDINATIONES AC LITTERAE FAMILIARES	83
LITTERAE PATENTES MODERATORUM	95

DECRETA PROVINCIALIUM	119
CONSILIA PATRUM STUDII MODERATORUM ET PATRUM CONVENTUS	125
EXAMINA LECTORUM ET STUDENTIUM FORMALIUM	131
EXAMINA LECTORUM ET STUDENTIUM FORMALIUM AD CONFESIONES AUDIENDAS	147
EXAMINA ANNUALIA STUDENTIUM THEOLOGORUM AC PHILOSOPHORUM	155
MOBILIA HUIUS STUDII GENERALIS	163
INTROITUS ET EXITUS EIUSDEM STUDII GENERALIS	163
FORMULA INSTITUENDI LECTORES	163
FORMULA FACIENDI FIDEM DE MORIBUS NEC NON DE LITTERIS RR. ADM MODERATORIBUS POST EXPLETUM OFFICII SUI BIENNIIUM	164
LIBER ALMI STUDII GENERALIS S. DOMINICI IADRAE (1684 – 1790) DOCUMENTS FOR THE HISTORY OF HIGHER EDUCATION IN CROATIA (SUMMARY)	165
LIBER ALMI STUDII GENERALIS S. DOMINICI IADRAE (1684 – 1790) DOKUMENTE ZUR GESCHICHTE DER HOCHSCHULEN IN KROATIEN (ZUSAMMENFASSUNG)	167
LIBER ALMI STUDII GENERALIS S. DOMINICI IADRAE (1684 – 1790) MATERIALE PER LA STORIA DELL'ISTRUZIONE UNIVERSITARIA IN CROAZIA (RIASSUNTO)	169
INDICES / KAZALA	
A. PERSONARUM / OSOBA	171
B. LOCORUM / MJESTA	176

IZDAVAČ

Sveučilište u Zadru
Ulica Mihovila Pavlinovića bb, Zadar, Hrvatska

RAČUNALNA OBRADA I PRIJELOM

Denis Gosić, Josip Sviličić

NAKLADA

500 primjeraka

TISAK

Zrinski d. d. Čakovec

ILUSTRACIJA NA OVITKU

Sedam slobodnih umjeća, ksilografska naslovna stranica,
Gregor Reisch, "Margarita philosophica"

